ശ്രീ

രാമചന്ദ്രവിലാസം

മഹാകാവ്യം

★

ഗ്രന്ഥകർത്താ,

അഴകത്തു് ഈ. പത്മനാഭക്കുറുപ്പ്.

ശ്രീ

രാമചന്ദ്രവിലാസം

മലയാളകാവ്യം.

ഗ്രന്ഥകത്താ,

അഴകത്തു് ഈ. പത്മനാഭക്കുറുപ്പ്.

പ്രസാധകൻ,

അഴകത്തു് ഈ രാമക്കുറുപ്പ്

മാനേജിംഗ് എഡിററർ,

മലയാളി, തിരുവനന്തപുരം.

(പകർപ്പവകാശം പ്രസാധകന്.)

ംപതിപ്പു കാപ്പി 4500.

1957

പ്രസാധകൻെറ മുദ്രയില്ലാത്ത പുസ്തകം
വ്യാജനിർമ്മിതമാകുന്നു.

വില രൂപാ 3.

T 61 / A3 28
DHARMARAM COLLEGE LIBRARY BANGALORE 23447
KOTTAYAM BOOK STALL

തിരുവനന്തപുരം റെഡ്യൂർ പ്രസ്സിൽ
അച്ചടിച്ചതു്.

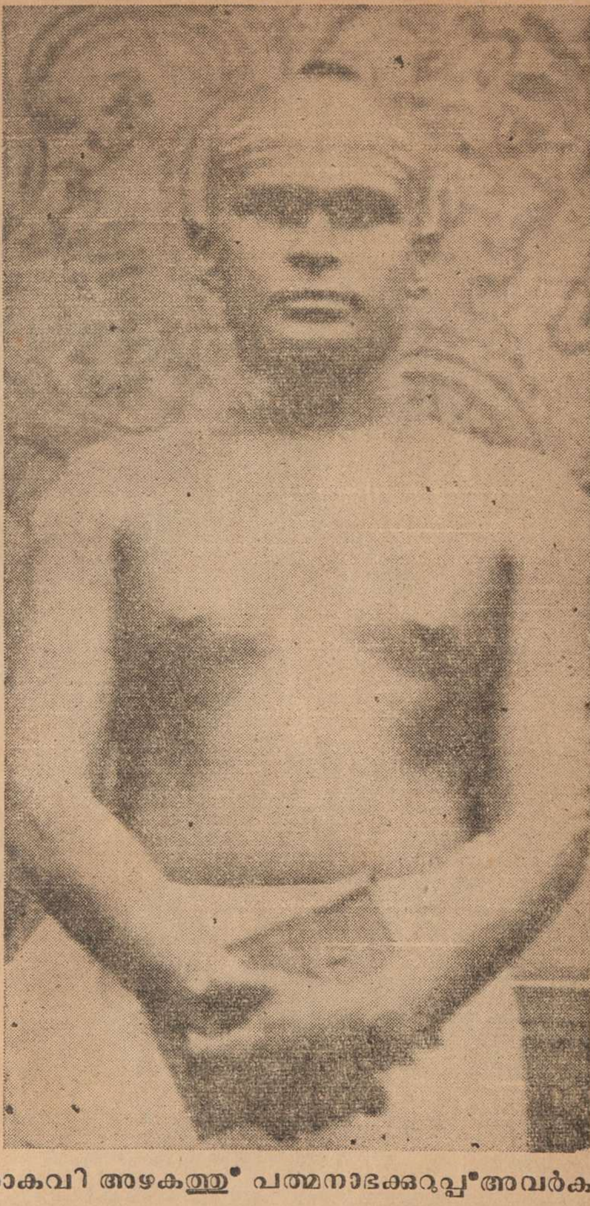

മഹാകവി അഴകത്തു് പത്മനാഭക്കുറുപ്പ് അവർകൾ

ജനനം. 1044 കുംഭം 5 —മരണം. 1107 തുലാം 20

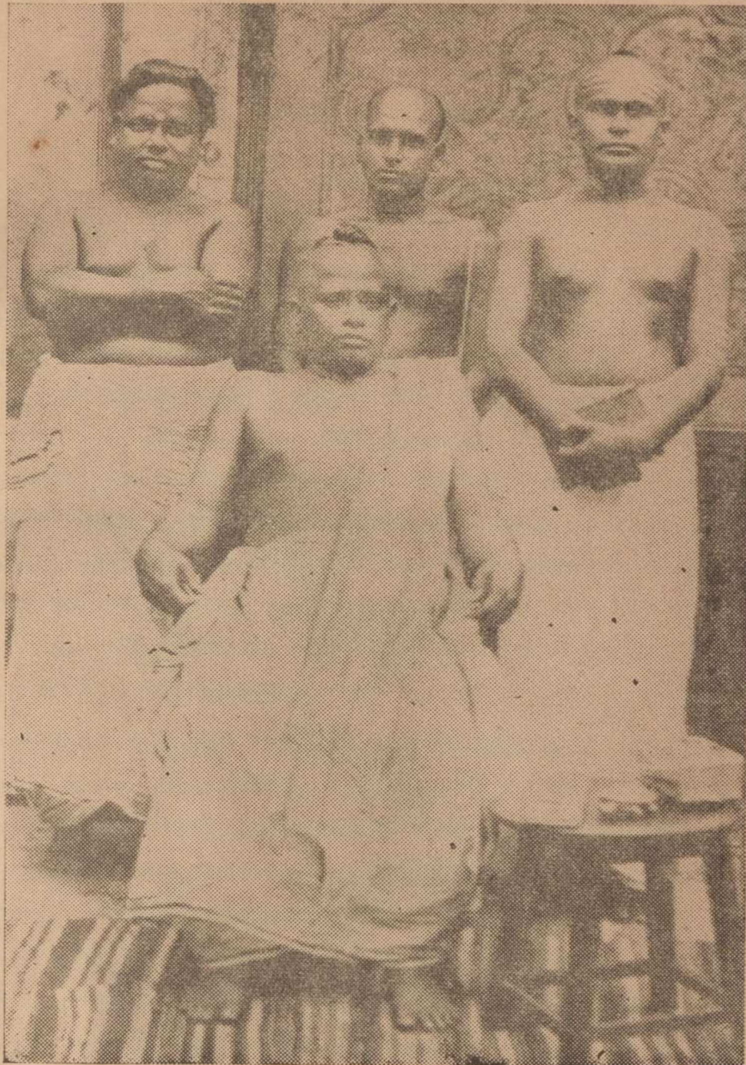

ഇരിക്കുന്നതു്:—പ്രൊഫസർ എ. ആർ. രാജരാജവർമ്മ
നില്ക്കുന്നവർ:—(ഇടത്തുനിന്നു വലത്തോട്ടു്)
കെ. സി. കേശവപിള്ള, അമ്പലപ്പുഴ രാമകൃഷ്ണശാസ്ത്രി,
അഴകത്തു് ഈ. പത്മനാഭക്കുറുപ്പു്.

ശ്രീ.

അവതാരിക

അഴകത്തു പത്മനാഭക്കുറുപ്പവർകളുടെ നാമധേയം ആധുനികകവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഭാഷാഭിമാനികൾക്കു് അപരിചിതമായിരിപ്പാൻ ഇടയില്ല. ഇദ്ദേഹം ആദികാലത്തു് "മനോരമാ" പങ്ക്തികളിൽ കടന്നു കോലാഹലം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ബാലകവി കുഞ്ജരന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യസ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്ന ഒരാളാകുന്നു. ദുർഭരമായ കുടുംബഭാരം ദുസ്ത്യജമാംവിധത്തിൽ ദൈവഗത്യാ ശിരസ്സിൽ വന്നു വീണതിൽ പിന്നെ ഇദ്ദേഹം പത്രപങ്ക്തികളിൽ ഏറെ പ്രവേശിച്ചുകാണാറില്ലാ. കുടുംബഭാരത്തിനും കാവ്യാലാപകേളികൾക്കും തങ്ങളിൽ പൊരുത്തം പോരാ. കാര്യസ്ഥനായാൽ കളിച്ചുകൂടാ എന്നാണു പഴമക്കാർ പറക പതിവു്. എന്നാൽ ഈ മിഥ്യാബോധം പ്രകൃതകവിയെ ബാധിച്ചിട്ടില്ലെന്നു കാണുന്നതിൽ സന്തോഷിക്കുന്നു.

അഴകത്തു വീട്ടുകാർ പല സ്ഥാനമാനങ്ങളുമുള്ള ഒരു പുരാതന കുടുംബക്കാർ ആകുന്നു. ഈ വീട്ടിലെ കാരണവർക്കു് അനന്തശയന ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിന്റെ ഊരാണ്മക്കാരായ എട്ടരയോഗത്തിൽ പ്രവേശവും 'ശ്രീകരണം' എന്നൊരു സ്ഥാനവും ഉണ്ടു്. 'അദ്വൈതാനന്ദം' എന്ന കിളിപ്പാട്ടിന്റെ കർത്താവായ ഒരു കുറുപ്പു് 22-ൽ നാടുനീങ്ങിയ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാ തിരുമനസ്സിലെ സന്നിധിയിൽനിന്നും 'വിദ്വാൻ കുറുപ്പു്' എന്ന വിരുതുപേർ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ വിദ്വാൻകുറുപ്പിന്റെ അനന്തരവനും ഇപ്പോഴത്തെ കരണത്താക്കുറുപ്പിന്റെ അനുജനും ആണു നമ്മുടെ കവി. ജ്യേഷ്ഠനു് ക്ഷേത്രാധികാരപാരതന്ത്ര്യത്താൽ തിരുവനന്തപുരത്തു് സ്ഥിരതാമസം ആവശ്യപ്പെടുകയാൽ പത്മനാഭക്കുറുപ്പിനു് തറവാട്ടുകാര്യാന്വേഷണം സ്വീകരിക്കേണ്ടിവന്നു.

ഗൃഹഭരണക്ലേശങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേ അപ്പൊഴപ്പോൾ യദൃച്ഛയാ ലഭിക്കുന്ന ചില വിശ്രമക്ഷണങ്ങളുടെ സദുപനിയോഗഫലമാണു്

രാമചന്ദ്രവിലാസം:

മഹാകാവ്യം എന്ന പേരിനെ അർഹിക്കുന്ന ഒരു കാവ്യം ഭാഷയിൽ ആദ്യമായുണ്ടായതു് ഈ 'രാമചന്ദ്രവിലാസം' തന്നെ എന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം ആണു് ഭാഷയിൽ ഇദംപ്രഥമമായ കാവ്യം. 'ശ്രീരാമചന്ദ്രവിലാസം' ആണു് ഇദംപ്രഥമമായ മഹാകാവ്യം. "നഗരാർണ്ണവശൈലത്തു ചന്ദ്രാർക്കോദയവർണ്ണനൈഃ" എന്നിത്യാദി ദണ്ഡി ചെയ്തിട്ടുള്ള ലക്ഷണമെല്ലാം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിനു് തികഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതിൽ രണ്ടുപക്ഷം വരുന്നതല്ല. മാഘന്റെ 'ശിശുപാലവധ'ത്തോടു് ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ സമം ചേർക്കാം. അർത്ഥപുഷ്ടി, ശബ്ദഭംഗി, സന്ദർഭശുദ്ധി, കല്പനാവൈചിത്ര്യം, രസാദ്യൌചിത്യം, ബന്ധചാതുര്യം മുതലായ വിഷയങ്ങളിൽ പ്രകൃതമഹാകാവ്യത്തിനു സമമായി ഭാഷയിൽ ഒരു മൂലഗ്രന്ഥവും കാണുന്നില്ല. അർത്ഥാലംകാരങ്ങളെ മററു പല ഭാഷാകവികളും ധാരാളമായുപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ശബ്ദാലംകാരങ്ങളെ സരസമായി പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ പത്മനാഭക്കുറുപ്പു് അദ്വിതീയനാകുന്നു എന്നു പരിച്ഛേദിച്ചുപറയാം. സംസ്കൃതത്തിൽപോലും നാനാർത്ഥകോശത്തിന്റെയും ഏകാക്ഷരനിഘണ്ടുവിന്റെയും മററും സാഹായ്യം കൂടാതെ ദുഷ്കരങ്ങളായ അനുലോമപ്രതിലോമസമാനം, അർദ്ധഭ്രമകബന്ധം മുതലായ ശബ്ദചിത്രങ്ങളെ കുറുപ്പവർകൾ സാധാരണ നാടോടി മലയാളപദങ്ങളെക്കൊണ്ടു അധികക്ലേശം ഒന്നും കൂടാതെ ചമയ്ക്കുന്നതു കണ്ടാൽ ആരുടെ മനസ്സാണു് ചമൽക്കരിക്കാത്തതു്? രാമചന്ദ്രവിലാസം ഒരു നാലഞ്ചുകൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പു വെളിയിൽ വന്നിരുന്നെങ്കിൽ ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളെ ഉദാഹരിക്കുന്നതിൽ ഭാഷാഭൂഷണനിർമ്മാണകാലത്തു എനിക്കുണ്ടായ ക്ലേശങ്ങളെ പരിഹരിക്കാമായിരുന്നു. ഭാഷയിൽ ചെയ്യാവുന്നവയും എന്നാൽ നാളതുവരെ ആരും ചെയ്തു കണ്ടിട്ടില്ലാത്തവയും ആയ ചില ശബ്ദചിത്രങ്ങളെ ഉദാഹരിക്കുന്നതു സുകരമല്ലാതെ വരികയാൽ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഭാഷാശ്ലോക

ത്തിന്ന പകരം സംസ്കൃതശ്ലോകം എനിക്കു ഉപയോഗിക്കേണ്ടി വന്നിട്ടുണ്ടു്. ശബ്ദങ്ങൾ ഇത്രത്തോളം സ്വാധീനപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഈ മഹാകവി ചില പദ്യങ്ങളിൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു് അതിന്റെ നേക്കുള്ള അനാസ്ഥയെന്നല്ലാതെ അശക്തിയെന്നു് ഒരിക്കലും വരുന്നതല്ല.

“വിരിയും മലർചൂടിയഗ്രഭാഗേ
തളിരും തണ്ടുമിടയ്ക്കിടയ്ക്കു വീശി
മുകുളങ്ങളുമേന്തിയിങ്ങുലഞ്ഞാ
ലതയെങ്ങോട്ടു ഗമിച്ചശോകമേ! ചൊൽ.”

ഇത്യാദി പ്രൗഢലളിതങ്ങളായ ഇതിലെ പദ്യങ്ങളെ ‘തൂണു നാലും കോണിലായിട്ടെങ്കിലും നാട്ടി പന്തലിട്ടില്ലെ’ന്നു പറഞ്ഞു പരിഹസിക്കയാണെങ്കിൽ അവരോടു്

* ക്രമേളകം നിന്ദതി കോമളേച്ഛുഃ
ക്രമേളകഃ കണ്ടകലംപടസ്തം
പ്രീതൌ തയോരിഷ്ടഭുജോഃ സമായാം
മധ്യസ്ഥതാ നൈകതരോപഹാസഃ”

എന്നല്ലാതെ ഒരുത്തരവും ഞാൻ പറവാൻ തയ്യാറില്ല. മറ്റെല്ലാവക ശബ്ദചിത്രവുമിരുന്നാലും ദ്വിതീയപ്രാസം ഇല്ലാതെ പോയാൽ എല്ലാം പോയി എന്നു് ശഠിക്കുന്നവരെ നാനാവിഭവങ്ങളോടുകൂടിയുള്ള ഭക്ഷണത്തിലും ചീരക്കറിയില്ലെങ്കിൽ ഊണു സുഖമാവുകയില്ലെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്ന “ശാകപാർത്ഥിവന്റെ” ശേഖരത്തിൽ ചേർത്തു മിണ്ടാതിരുന്നേയ്ക്കാം.

ശബ്ദാലങ്കാരംപോലെ തന്നെ ശ്ലേഷപ്രയോഗവും ഇതിൽ വളരെ ധാരാളമായിരിക്കുന്നു. ‘അമാന്തം’ മുതലായ പദങ്ങൾക്കു്

---

* നിന്ദിച്ചിടുന്നു മൃദുഭോജികളൊട്ടകത്തെ
മുള്ളിൽപ്രിയം കലരുമൊട്ടകമന്യരേയും
ഇഷ്ടാഷ്ടിതുഷ്ടിയൊരുപോലിരുപേർക്കുമെങ്കിൽ
പുച്ഛിപ്പതിന്നു വകയില്ലൊരു കൂട്ടരേയും.

സംസ്കൃതത്തിലും ഭാഷയിലുമുള്ള ഭിന്നാർത്ഥങ്ങളെ കവി വളരെ സരസമായുപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. പേരെച്ചത്തിലെ അകാരലോപം, അഖ്യാതത്തിലെ ഉകാരലോപം ഇത്യാദി ചില അഭംഗികൾ ഇക്കാവ്യത്തിലും അപൂർവ്വം ചിലെടത്തു് വന്നു പോയിട്ടില്ലെന്നില്ല. എന്നാൽ അതുകൾ അർത്ഥപ്രതീതിയെ പ്രതിബന്ധിക്കാത്തതിനാൽ ദോഷകോടിയിൽപ്രവേശിക്കുന്നില്ലെന്നുള്ളതിലേയ്ക്കു് മുൻ ഉദാഹരിച്ച പദ്യം തന്നെ ലക്ഷ്യമാകുന്നു. അഴകത്തു കുറുപ്പിന്റെ കൃതികൾക്കു് വിശേഷാൽ ഒരഴകുണ്ടെന്നു് എനിക്കു പണ്ടേ തന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒററശ്ലോകങ്ങൾ കാണുമ്പൊഴൊക്കെ തോന്നീട്ടുണ്ടു്, ആ അഭിപ്രായത്തെ 'രാമചന്ദ്രവിലാസം' ഇപ്പോൾ സ്ഥിരീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. കവിയുടെ ഈ അഭിനന്ദനീയമായ വ്യവസായത്തെ കേരളീയമഹാജനം ഉചിതമായ വിധത്തിൽ അനുമോദിക്കുമെന്നു ആശംസിക്കുന്നു.

കവിയുടെ അഭ്യുദയാശംസി,

A. R. Rajaraja Varma (Sd.)

മുഖവുര.

കേരളപാണിനീയം, ഭാഷാഭൂഷണം, വൃത്തമഞ്ജരി മുതലായ ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളാൽ ഭാഷയുടെ അസ്ഥിവാരം ഉറപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഏ. ആർ. രാജരാജവൎമ്മ എം. ഏ., എം. ആർ. ഏ. എസ്സ്., കൊച്ചു കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ അവതാരികയ്ക്കു പുറമേ ഈ പുസ്തകത്തിനു് ഒരു മുഖവുരയുടെ അവശ്യം ഇപ്പോഴില്ലെങ്കിലും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഇതുവരെയുള്ള വാസ്തവമായ ചരിത്രത്തെ മഹാജനങ്ങളെ ഒന്നു ധരിപ്പിക്കേണ്ടതായ ചുമതല മാത്രം എന്നെച്ചേൎന്നതാകയാൽ ഈ ചെറിയ ഉപന്യാസം എഴുതാൻ സംഗതിയായതാണു്.

ചോറു് നമുക്ക ഒഴിച്ചുകൂടാത്ത ആഹാരപദാൎത്ഥമായിരുന്നിട്ടും അപ്പം, വടകം ആദിയായി അരിമാവുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഭക്ഷ്യവിശേഷങ്ങളിൽ, അന്യരസങ്ങളുടെ അസ്വാദ്യതയാൽ സ്വാഭാവികമായി ജനങ്ങൾക്കു് പ്രത്യേകിച്ചു് ഒരഭിരുചിയുണ്ടാകാറുള്ളതുപോലെ നോവൽകഥകളിൽ അപ്രധാനമല്ലാത്തതും മിക്ക "കേരളീയ' ഹിന്ദുക്കൾക്കും കാണാപ്പാഠമായി തീൎന്നിട്ടുള്ളതും ആയ രാമായണത്തെ വേഷംമാറി കാണുമ്പോൾ തൽക്കാലത്തേക്കെങ്കിലും മഹാജനങ്ങൾക്കു് ഒരു കൌതുകം തോന്നാതിരിക്കയില്ലെന്നുള്ള വിശ്വാസവും, രാമായണം പതിവായി പാരായണം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങിയതുമുതൽ അതിന്മേൽ പിന്നെയും പിന്നെയും എനിയ്ക്കുള്ള പക്ഷപാതവും, ഭാഷയുടെ വളൎച്ചയ്ക്കുവേണ്ടി ഇക്കാലത്തു് എല്ലാ ഭാഷാഭിമാനികളും രാപകൽ മുഷിഞ്ഞു പ്രയത്നിച്ചുവരുമ്പോൾ ചാട്ടം പിഴച്ചു കൂട്ടം പിരിഞ്ഞ കുരങ്ങുപോലെ ഞാൻ മാത്രം ഉദാസീനനായിരുന്നാൽ ഇതു മററുള്ളവരേയും സ്വഭാഷയേയും ധിക്കരിച്ചതിനു സമമായ ഒരപരാധമായി വരികയില്ലയോ എന്നുള്ള ശങ്കയും നിമിത്തം; ഗുരുഭക്തി, ഐകമത്യം, വിനയം, ഭൂതദയ, സത്യനിഷ്ഠ മുതലായ വിശിഷ്ടഗുണങ്ങൾക്ക വിളനില

മായ ശ്രീരാമായണത്തെ പുതിയ സമ്പ്രദായത്തിൽ ഒരു മലയാള കാവ്യമായി എഴുതിനോക്കാമെന്നൊരുത്സാഹം തോന്നുകയാൽ കൃത്യാന്തരബാഹുല്യം, ശരീരാസ്വാസ്ഥ്യം ഇതുകളാൽ പരാധീനനാണെങ്കിലും കുറേശ്ശ അതിലേക്ക് ആരംഭിക്കയും വിശ്രമസമയങ്ങളിൽ ചിലപ്പോൾ "രാമചന്ദ്രവിലാസം" എന്ന കാവ്യത്തിന്റെ പന്ഥാവിലൂടെ എന്റെ മനോരഥം മെല്ലെ നടത്തുകയും ചെയ്തു.

ഒരു കാവ്യരചനയ്ക്കു വേണ്ട സാമഗ്രികളൊന്നുമില്ലാതെ എടുത്തുചാടിയ എനിക്ക് ആരംഭത്തിൽതന്നെ, ഇടക്കാലത്തുണ്ടായ ചില ആങ്ഗ്ലേയപണ്ഡിതന്മാരുടെ വ്യാകരണങ്ങളെ പ്രമാണമാക്കുന്നതിൽ അധൈര്യവും, ഭാഷാപ്രയോഗങ്ങൾക്കു സംസ്കൃതപ്രക്രിയകൾ ചില സഹായങ്ങൾ പക്ഷേ ചെയ്യുമായിരിക്കുമെങ്കിലും "കാച്ച്യങ്ങുവച്ചേൻ" എന്നും മററുമുള്ള സന്ധികളുടെ അഭംഗിയെ ഓർത്തു സംസ്കൃതവ്യാകരണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അനാസ്ഥയും നിമിത്തം ചില പ്രയോഗങ്ങളെപ്പററി സംശയം ഉണ്ടായിരുന്നു; അപ്പോൾ ഭാഷയ്ക്കു് ഒരു ശാശ്വതനിക്ഷേപമായ "കേരളപാണിനീയം" ആവിർഭവിക്കയും അതു് ഈ കാവ്യനിർമ്മാണത്തിൽ എന്നെ ധാരാളം സഹായിക്കയും ചെയ്തു.

നമ്മുടെ ഭാഷയ്ക്കു ശരിയായ ഒരു അഭിധാനകോശമില്ലായ്കയാൽ പദാർത്ഥങ്ങളെ ആരായുന്നതിലുള്ള ബുദ്ധിമുട്ട് എത്രമാത്രമുണ്ടെന്നു് ഇപ്പോഴാണു് ഞാൻ നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞതു്. അതിനാൽ, ഭാഷാഭിമാനികളായ നാം ഭാഷാപോഷണത്തിന്നുവേണ്ടി വേലചെയ്യുന്ന അവസരത്തിൽ ഒരുവിധം ത്യാജ്യങ്ങളല്ലാത്ത പദങ്ങളെ കിട്ടുന്നേടത്തോളം സമ്പാദിച്ചു ചേർക്കുന്നതിൽ വലിയ തരക്കേടില്ലെന്നുള്ള സമാധാനത്തോടുകൂടി അപ്രയുക്താദി ദോഷങ്ങളുണ്ടെന്നു തോന്നിക്കുന്ന ചില ഭാഷാപദങ്ങളെ അല്പമായ ലക്ഷ്യജ്ഞത്വം നിമിത്തം ഇതിൽ ചേർക്കാനിടയായിട്ടുണ്ടു്.

ഈ കാവ്യരചനയിൽ പ്രധാനമാതൃകയായി ഞാൻ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളതു് രാമായണ(ഭോജ) ചമ്പുവിനെ ആണെങ്കിലും വാല്മീകിരാമായണം, അദ്ധ്യാത്മരാമായണം, ഹനുമന്നാടകം, രഘുവംശം, നൈഷധം, ഭാരതചമ്പു, ആഗ്നേയപുരാണം, ആദിയായി ചിലതിനെ കൂടി പ്രമാണീകരിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ അവയുടെ

ഛരായാശകലങ്ങൾ അവിടവിടെ കാണാവുന്നതും മഹാജനങ്ങൾക്ക അപരിചിതങ്ങളല്ലാത്തതിനാൽ അതുകളെ പ്രത്യേകം വിവരിച്ചിട്ടാവശ്യമില്ലാത്തതും ആകുന്നു.

ഈ പുസ്തകം ഏഴെട്ടുസൎഗ്ഗം ആയപ്പോഴേക്ക കാൎയ്യശൌരവമോൎത്തു വല്ലാതെ മുഷിഞ്ഞുതുടങ്ങിയെങ്കിലും ഇതിന്മേൽ മഹാജനങ്ങൾ എന്തുപറയുന്നു എന്നറിഞ്ഞിട്ട് ശേഷം എഴുതാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുംകൊണ്ടു് പേരുവെയ്ക്കാതെ "മലയാളി" പത്രത്തിൽ കുറേശ്ശ ചേൎത്തുവന്നു. ആയിടയ്ക്കു് ആളെ അറിയാൻ ചിലർ ധൃതിക്കൂട്ടുന്നതായി പത്രാധിപരായിരുന്ന മിസ്റ്റർ കുറുപ്പവർകൾ എന്നെ തെൎയ്യപ്പെടുത്തി. അപ്പോൾ ഇതിനെക്കുറിച്ചു ദോഷമായോ ഗുണമായോ ആരും ഒന്നും പറയാതിരുന്നതിനാലുണ്ടായ പശ്ചാത്താപം നിമിത്തം വസ്തുതയെല്ലാം കാണിച്ചു് മഹാമഹിമശ്രീ കേരളവൎമ്മവലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ സി. എസ്. ഐ. തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കു് ഒരു വിജ്ഞാപനം അയയ്ക്കുകയും അവിടുന്നു ദയാപൂൎവ്വം ചുവട്ടേ ചേൎക്കുന്ന മറുപടി കല്പിക്കയും ചെയ്തു.

തിരുവനന്തപുരം,
1074 കന്നി 14.

ശ്രീ.

അഴകത്തു പത്മനാഭക്കുറുപ്പിനു്.

എഴുത്തുകിട്ടി. മലയാളിയിൽ "രാമചന്ദ്രവിലാസം" കണ്ടുതുടങ്ങിയതുമുതൽ അതിനെ കൌതുകത്തോടുകൂടി നോക്കുകയും, അതിൻെറ കൎത്താവു് ആരായിരുന്നാലും അയാളുടെ അത്യന്തം ശ്ലാഘനീയമായ യത്നത്തിനു് സാഫല്യം ഉണ്ടാകട്ടെ എന്നു പ്രാൎത്ഥിക്കയും ചെയ്യാറുണ്ടായിരുന്നു. "ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം" മണിപ്രവാളത്തോടു സദൃശീകരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടുന്ന യോഗ്യതയുള്ള "രാമചന്ദ്രവിലാസ"ത്തിൻെറ കർതൃത്വത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിനു് നിങ്ങൾ ഒട്ടും അധൈൎയ്യപ്പെടാനില്ല. "മീനകേതനചരിതം" മുതലായ കൃതികളാൽ സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള നിങ്ങളുടെ കവിയശസ്സിനു് ഈ കാവ്യം ദൃഢീയസിയായ ഒരു പ്രതിഷ്ഠയെ കൊടുക്കുന്നതാണെന്നുള്ളതിനു് യാതൊരു സംശയവുമില്ല. ഇതിനെ പൂരിപ്പിക്കുന്നതിനു വേണ്ട സൌകൎയ്യങ്ങളെല്ലാം ശ്രീരാമൻെറ അനുഗ്രഹത്താൽ നിങ്ങൾക്കുണ്ടാകട്ടെ, എന്നു് പ്രാൎത്ഥിക്കുന്നു.

ശുഭം.

KERALAVARMA.

ആശിർവ്വാദരൂപമായ ഈ തിരുവെഴുത്തിനാൽ ഞാൻ ലബ്ധധൈര്യനായിട്ടു് പിന്നീടു പത്രത്തിൽ ചേൎക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളുടെ ചുവടെ ആവശ്യമുള്ള പക്ഷം എന്റെ പേരുകൂടി വെയ്ക്കുന്നതിനു വിരോധമില്ലെന്നു പത്രാധിപരവർകൾക്കു സമ്മതം കൊടുക്കയും ഈ കാവ്യത്തെ മുഴുവനാക്കുന്നതിനു് പൂർവ്വാധികം നിഷ്കർഷയോടാരംഭിക്കയുംചെയ്തു:

പിന്നീടു 1075-മീനത്തിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ വച്ചു സരസദ്രുതകവിശ്രേഷ്ഠനായ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ അഭിമുഖ്യം ഉണ്ടായ സന്ദർഭത്തിൽ പ്രസംഗവശാൽ "സംസ്കൃതപ്രത്യയങ്ങളും മററും ഭാഷാകവിതയിൽ ചേർത്തു പണ്ടത്തെ മണിപ്രവാളരീതിവരുത്താൻ ശ്രമിക്കുന്നതു ഭാഷയുടെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിയ്ക്കു നന്നല്ലെന്നാണു് പൊതുജനാഭിപ്രായം" എന്നും മററും അവിടുന്നു അരുളിച്ചെയ്ത ഉപദേശപ്രകാരം ഈ കാവ്യത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ചുരുക്കമായി അവിടവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന വിഭക്തിപ്രത്യയങ്ങളെയും ക്രിയാപദങ്ങളെയും കഴിയുംപോലെ ഇതിൽനിന്നുച്ചാടനം ചെയ്തു.

"ഒരു നാഴിക വഴി ഒച്ചിനു് ഒൻപതു കാതം" എന്ന മട്ടിൽ ഈ കൃതിയുടെ ഒരററത്തുനിന്നു മറെറാരു തലയ്ക്കൽ വളരെ നാളുകൊണ്ടു ഞാൻ ചെന്നുപററിയതിന്റെശേഷം ഇതിനെ ഏകാഗ്രതയോടുകൂടെ ഒന്നു പരിശോധിച്ചു ശരിപ്പെടുത്തുന്നതിനു് ഞാൻതന്നെയായാൽ മതിയാവില്ലെന്നു തോന്നി.

"ആപരിതോഷാദ്വിദുഷാം
ന സാധുമന്യേ പ്രയോഗവിജ്ഞാനം
ബലവദപി ശിക്ഷിതാനാ-
മാത്മന്യപ്രത്യയഞ്ചേതഃ"

എന്നുള്ള പണ്ഡിതാഭിപ്രായം അനുസരിച്ചു മനീഷിതിലകമായ മ. രാ. രാ. കെ. സീ. കേശവപിള്ള അവർകളെക്കൂടി ഞാൻ ക്ഷണിക്കയാൽ അദ്ദേഹം അതിനെ സസന്തോഷം സ്വീകരിക്കയും എനിക്കുവേണ്ടി ധാരാളം സഹായിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്.

അനന്തരം സൎവ്വശാസ്ത്രപാരംഗതനായ എ. ആർ. രാജരാജവൎമ്മ എം. ഏ., എം. ആർ. ഏ. എസ്. കൊച്ചുകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ഈ ഗ്രന്ഥം ആപാദചൂഡം ക്ഷമയോടുകൂടെ പരിശോധിച്ചു് ആവശ്യമുള്ള മാററങ്ങൾ ചെയ്തും ചെയ്യിച്ചും സ്വാഭിപ്രായാനുസാരണം കല്പിച്ചൊരവതാരിക എഴുതിയും ഇതിനെ അച്ചടിപ്പിക്കുന്നതിനു് ധൈൎയ്യപ്പെടുത്തിയ ആ തിരുമേനിയുടെ ഔദാൎയ്യശീലത്തിന്നു ഞാൻ കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

കുടുംബകാൎയ്യവശാൽ ബദ്ധപ്പെട്ട സഞ്ചാരത്തിലും മററും, അച്ചടിച്ച പ്രൂഫുകൾ പരിശോധിച്ചതുകൊണ്ടു് ഒരു ചെറിയ ശുദ്ധിപത്രത്തിന്റെ ആവശ്യം നേരിട്ടുപോയി എങ്കിലും വലിയ പിശകുകൾക്കിടയാകാതെ ഈ പുസ്തകം അച്ചടിക്കുന്നതിലും ചിത്രബന്ധങ്ങൾക്കു് ആവശ്യമുള്ള കരുക്കൾ നല്ല മാതൃകയിൽ ചെയ്തു ചേൎക്കുന്നതിലും "മനോരമാഫനം" അച്ചുക്കൂടത്തലവന്മാർ എന്നിക്കുവേണ്ടി നല്ല ഒത്താശകൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതും ഗണ്യമാകുന്നു.

ഇപ്രകാരം രൂപീകരിച്ച ഈ പുതിയ മലയാളകാവ്യത്തെ സജ്ജനസമക്ഷം സമൎപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

അറിവുടയവർ നല്ലപോലെനോക്കി-
ക്കുറവുതീൎത്തു ചെയ്തിലുമല്ലലില്ലതെല്ലും
അരിയമണികൾചാണയിൽ തെളിഞ്ഞേ
പെരിയ വിലയ്ക്കുതു യോഗ്യമായ് ഭവിക്കൂ.

1032—വൃശ്ചികം 17-ാംനു ചവറ, } വിധേയൻ, ഈ. പത്മനാഭക്കുറുപ്പു്.

രാമചന്ദ്രവിലാസം

മലയാളകാവ്യം.

ഹരിഃ ശ്രീഗണപതയെ നമഃ
അവിഘ്നമസ്തു.

ഒന്നാം സൎഗ്ഗം

മാൎത്താണ്ഡദേവന്റെ മഹാകുലത്തിൻ
കീൎത്തിപ്രതിഷ്ഠാപകനാം മഹാത്മാ
മായാവിലാസത്തെ വഹിച്ച ദിവ്യ-
ശ്രീരാമദേവൻ വിജയിച്ചിടേണം. 1

നന്മയ്ക്കുമാവല്ലഭനും മഹേശൻ
തന്മക്കളാമുണ്ണികൾ രണ്ടുപേൎക്കും
എൻമേൽ കനിഞ്ഞീടുവതിന്നു വാക്കാ-
മമ്മയ്ക്കുമായ് താണിഹ കൈതൊഴുന്നേൻ. 2

അകാത്തതെന്തൊന്നു ഗുരുപ്രസാദം
സ്വാകാംക്ഷ പോലിങ്ങു കരസ്ഥമായാൽ?
ശ്ലോകാഢ്യരാം ദേശികരെ പ്രമാണി-
ച്ചേകാഗ്രചേതസ്സോട്ടു കുമ്പിടുന്നേൻ. 3

മിത്രാന്വയത്തിങ്കലുദിക്കുമവ്വീ-
വൃത്രാരികൾക്കൊക്കെ വസിപ്പതിന്നായ്
വിസ്താരിയാമുത്തരകോസലത്തിൽ
പ്രഖ്യാതയായുണ്ടൊരു രാജധാനി. 4

ഭയന്നു മണ്ടാത്ത വിരോധികൾക്കും
ജയം ലഭിപ്പാൻ പണിയെന്നു കണ്ടു്
"അയോദ്ധ്യ"യെന്നുള്ളൊരു സാൎത്ഥനാമം
പയോജജന്മാവിതിന്നേകി മുന്നം. 5

സർപ്പാധിരാജന്റെ ഫണസ്ഥയായോ-
രിപ്പൂഴിമാതിന്റെ ലലാടദേശേ
ശില്പം വിളങ്ങുന്നൊരു പൊട്ടുപോലാ-
ണിപ്പട്ടണം ഭൂതിവിലാസമോത്താൽ. 6

വാനം തൊടും മട്ടിലുയൎന്നിതിൽ ഭൂ-
ജാനീശ്വരന്മാരുടെ മേട കണ്ടാൽ
നാനാവിചിത്രാന്വിതവൈജയന്ത-
സ്ഥാനപ്രതിച്ഛായയതെന്നു തോന്നും. 7

"സൌധങ്ങൾ മേല്പെട്ടു വളൎന്നു നമ്മെ-
ബ്ബാധിക്കുമെന്നുള്ളൊരു സംശയത്താൽ
ധാതാവു പണ്ടേ നിജവാസലോകം
സാധിച്ചതല്ലീ? സകലത്തിനും മേൽ. 8

ആദിത്യനാത്മാന്വയജാതർ വേന-
ല്ക്കാതിഥ്യമേകുന്നതു കൊള്ളുവാനായ്
അടിക്കിലെത്തുമ്പൊഴിരിക്കകൊണ്ടു-
ള്ളാധിക്യമല്ലീ? പകലേറ്റമിന്നും. 9

സൌവൎണ്ണസങ്കല്പിതമായ മട്ടു-
പ്പാവിൽ പതിച്ചുള്ളൊരു ചന്ദ്രകാന്തം
സേവിച്ചിടുന്നോരുടെതാപമാറ്റി
നിൎവ്വാണമേകുന്നിഹ വിണ്ണവെപ്പോൽ. 10

പ്രാകാരകുഡ്യങ്ങളിൽ നാലുപാടും
നൽഗോപുരദ്വാരമുഖത്തിലെല്ലാം
വൎണ്ണങ്ങൾ കോലും മറയാന്നു നേരാം-
വണ്ണം വഹിക്കുന്നിതു നാൻമുഖത്വം. 11

താരാപഥത്തോളമുയൎന്ന സൌധ-
ദ്വാരാഗ്രഭാഗത്തു ഹിമാംശു താരം
ആരാൽ മഴക്കാറുമണഞ്ഞിടുമ്പോൾ
മാരാരിയെപ്പോലിതു ഭംഗിതേടും. 12

അന്തഃപുരസ്ത്രീജനലോചനത്തിൻ
ചന്തത്തിനെച്ചെന്നു ജയിച്ചു പോരാൻ
ചെന്താമരപ്പൂക്കൾ കിടങ്ങിലെല്ലാം
പൊന്തുന്നു സാലത്തെ വളഞ്ഞിതിങ്കൽ. 13

വൃന്ദാരകേന്ദ്രന്റെ പുരത്തിനൊപ്പം
മിന്നുന്ന സാകേതപുരാന്തികത്തിൽ
നന്നായ് വിളങ്ങും സരയൂനദിക്കും
മന്ദാകിനിക്കും ചെറുതല്ല സാമ്യം. 14

ദിവ്യത്വമാർന്നോരിതിലുള്ള തീർത്ഥം
സേവിച്ചിടുന്നൂ പല ജീവജാലം
മാലിന്യമെന്ന്യേ മഹിതം പ്രസാദം
കോലും മഹാത്മാക്കൾ നിഷേവ്യരത്രേ. 15

പ്രജാധിപൻ കാശ്യപനിപ്പുരത്തിൽ
സുജാതയാമിന്ദുമതീവയററിൽ
അജക്ഷമാവല്ലഭസൂനുവായി
ബ്ഭജിച്ചൂപോൽ പങ്‌ക്തിരഥാഭിധാനം. 16

മനുസ്മൃതിക്കൊത്തൊരു ധർമ്മമെല്ലാ-
മനുസ്മരിച്ചിപ്പുരമാസമന്താൽ
ഭരിച്ചൊരപ്പങ്‌ക്തിരഥക്ഷിതീശൻ
പരത്തി നൽകീർത്തി ജഗത്തിലെല്ലാം. 17

ദാരിദ്ര്യമില്ലീതികളില്ല നാട്ടിൽ
ചൌര്യപ്രവൃത്തിക്കവകാശമില്ല
കൈക്കാണവും കോഴയുമില്ല പൌര-
ർക്കെക്കാലവും മങ്‌ഗലമേകി ഭൂപൻ. 18

ചൊൽക്കൊണ്ട കൌസല്യയുമക്കൃശാങ്‌ഗി
കൈകേയിയും സൌമ്യ സുമിത്രതാനും
ദാരങ്ങളായ്വന്നു നൃപന്നുദാര-
സാരം സ്വശക്തിത്രയമെന്നപോലെ. 19

സന്താനമില്ലാഞ്ഞൊരുനാൾ നൃപേന്ദ്രൻ
മന്ത്രീശ്വരന്മാരെ വിളിച്ചടുക്കൽ
മന്ത്രിച്ചു വല്ലായ്മയശേഷമപ്പോൾ
തന്ത്രജ്ഞരോരോന്നറിയിച്ചുപായം. 20

എട്ടാമനാം മന്ത്രി സുമന്ത്രനപ്പോൾ
സാഷ്ടാങ്‌ഗപാതം നൃപനേ നമിച്ച്
ഉണർത്തിനാൻ പണ്ടു സനൽക്കുമാരൻ
മുനീശ്വരൻ ചൊല്ലിയ കാര്യസാരം. 21

പരിഗ്രഹിച്ചിട്ടു സുമന്ത്രവാക്യം
നരേന്ദ്രനങ്ങ് ഗശ്വരനാളയച്ചു്
പെരുത്ത കൌതൂഹലമാർന്നു വേഗം
വരുത്തി വൈഭണ്ഡകനെപ്പുരത്തിൽ. 22

വസിഷ്ഠരോടിക്കഥയാദ്യമേ താൻ
വചിച്ചിതിൻ തീർച്ചയറിഞ്ഞ ശേഷം
വരിച്ചു വൈഭണ്ഡകനോടു ഭൂപൻ
വരിഷ്ഠമാം നന്ദനകാമയാഗം. 23

സത്രത്തിനായ് വേണ്ട സഹായകർമ്മം
ധാത്രീപതിക്കേകണമെന്ന മട്ടിൽ
പ്രത്യക്ഷമായ്വന്നു വസന്തമപ്പോ-
ളുദ്യാനഭൂവിങ്കലുപേതമോദം. 24

സശോകനാം ഭൂമിപതിക്കു തൻപേർ
വിശങ്കമേകുന്നതിനെന്ന പോലെ
വിശേഷപുഷ്പങ്ങൾ ശിരസ്സിലേന്തി-
ട്ടശോകവൃക്ഷങ്ങൾ വിളങ്ങിയെങ്ങും. 25

ചെമന്ന പുത്തൻ തളിർ നാലുപാടും
ചുമന്നു തൻപേരിനടുത്തകൃത്യം
നൃപന്നു ചെയ്യേണ്ടതിനാശയോടും
നിരന്നു നീളെസ്സഹകാരസംഘം. 26

മഖം ഭജിപ്പാനെഴുന്നള്ളുമംബാ-
സഖന്റെ പൂജയ്ക്കുതകീടുവാൻ പോൽ
പ്രകാണ്ഡമൊക്കെപ്പുതുപുഷ്പമേന്തി-
സ്സുകർണ്ണികാരം സുതരാം വിളങ്ങി. 27

മാനം വളർത്തുന്ന മഹോത്സവത്തെ
മേനിപ്പെടുത്താനൊരു ലക്ഷദീപം
സ്തംഭങ്ങളിൽ തത്ര കൊളുത്തിയോണം
ചാമ്പേയവും മൊട്ടുകളിട്ടു നീളെ. 28

ധരാമണാളന്റെ ഗുണത്തെ വാഴ്ത്തും
ദ്വിരേഫവന്ദിപ്രകരത്തിനുണ്മാൻ
മരന്ദമേന്തീട്ടു മലർക്കുടത്തിൽ
സരോരുഹപ്പൊയ്കയുമുല്ലസിച്ചു. 29

അംഭസ്സു നിഷ്ക്കല്മഷമാക്കുവാനായ്
കുംഭോത്ഭവൻ ചൊല്ലിയയച്ചപോലെ
സംപ്രീതനായ് ചന്ദനപർവ്വതോത്ഥൻ
ഡിംഭാനിലൻ വന്നിഹ വീശി മെല്ലെ. 30

മഖത്തിനണഞ്ഞെത്തിയ നാരദൻതൻ
കരത്തിൽ മേവുന്നൊരു വീണപോലെ
വിശുദ്ധമായിട്ടു മുഴങ്ങി മാമ്പൂ
രസത്തിനാലക്കളകണ്ഠകണ്ഠം. 31

വിശ്വംഭരാവല്ലഭനശ്വമേധം
വിസ്താരമായിട്ടു കഴിച്ചശേഷം
പുത്രീയസത്രം നിറവേറുവാനാ-
യർത്ഥിച്ചു ശാന്താപതിയോടു ധന്യൻ. 32

പാകാരിമുൻപായ നിലിമ്പലോകം
യാഗാംശമൻപോടു പരിഗ്രഹിപ്പാൻ
ഭൂകാമുകൻതന്റെ മഖാന്തരാളേ
ലോകേശനോടും ദ്രുതമാഗമിച്ചു. 33

സർവ്വംസഹാദേവിയരക്കർ കാട്ടും
ഗർവ്വം സഹിപ്പാനരുതായ്കയാലേ
നിർവ്വേദഭാരത്തൊടു ചെന്നുനിന്ന-
ഗ്ഗീർവ്വാണസംഘേ വിധിയോടു ചൊന്നാൾ. 34

പുലസ്ത്യപൌത്രാദിമദുഷ്ടരക്ഷോ-
ബലത്തിനാലേറെ വലഞ്ഞഹോ! ഞാൻ
വിലേശയശ്രേഷ്ഠനുമിന്നു ഞാനാം
ലലാടപുണ്ഡ്രത്തെ വെടിഞ്ഞിടാറായ്. 35

കർമ്മങ്ങളൊട്ടുക്കു കുറഞ്ഞു ലോകേ
ധർമ്മങ്ങളും കാടുകരേറി കഷ്ടം!
ശർമ്മംവിനാ ദിക്കരിവീരരെട്ടും
മർമ്മങ്ങൾ ഭേദിച്ചുഴലുന്നു പാരം. 36

ഈമട്ടിലുണ്ടായൊരു ദുർവ്വിപാകം
നേരിട്ടു വർദ്ധിച്ചതു കാരണത്താൽ
നാളൊട്ടുപൊയ്യോയിഹ കാലവർഷം
പെയ്തിട്ടു മേഘങ്ങളുമെത്രകഷ്ടം! 37

കുലാങ്ഗനാവൃന്ദവുമപ്സരസ്ത്രീ–
കുലങ്ങളും വിപ്രരുമാർത്തിമൂലം
നിലത്തു തൂകുന്നൊരു ബാഷ്പവർഷം
ഫലിച്ചിടുന്നില്ല മഴയ്ക്കുതുല്യം. 38

കഷ്ടം ബഹുവ്രീഹിതയെന്നെ വേർപെ–
ട്ടൊട്ടേറെനാളായി മുഷിഞ്ഞ മട്ടിൽ
സ്വർഗ്ഗത്തിലെ "ദ്രാനവവൈരി"യെന്നാ–
വാക്കിങ്കലുൾപ്പെട്ടു ലയിക്കുമാറായ്. 39

ഇത്ഥം നമുക്കിങ്ങു പലേവിധത്തിൽ
സിദ്ധിച്ച ബന്ധങ്ങളുണർത്തിനേൻ ഞാൻ
ചിത്തേ വിചാരിച്ചിവിടന്നു മേലാൽ
കർത്തവ്യമെന്തെന്നു വിധിക്കവേണം. 40

വിധിക്ക മേലാത് പുനരൊന്നുമില്ലാ–
വിധിക്കപാർത്താലഴിവില്ല തെല്ലും
വധിച്ചിടും മാനുഷനെന്നു മുന്നേ
വിധി,ച്ചുവക്കുന്നിവിടന്നു തന്നേ. 41

ഹാഹാ! മനുഷ്യാവലിയോർത്തുകണ്ടാ–
ലാഹാരമത്രേ രജനീചരർക്ക്
മോഹാതിരേകത്തൊടു ചെന്നെതിർപ്പോൻ
ദേഹാഭിമാനം വിടുമന്നുതന്നെ. 42

വല്ലായ്മയെന്തെങ്കിലുമുള്ള കാല–
ത്തല്ലാതെകണ്ടീശ്വരനാമധേയം
തെല്ലെങ്കിലും ചേതസി ചിന്തചെയ്യു–
ന്നില്ലെന്നതെല്ലാരിലുമുള്ളതത്രേ. 43

അംഭോജജന്മാവിതു കേട്ടനേരം
സംഭ്രാന്തിയുൾക്കാമ്പിലുയർന്നു പാരം
അംഭോജനാഭന്റെ പദാരവിന്ദം
കുമ്പിട്ടുണർത്തിക്കണമെന്നുറച്ചു. 44

നാലാനനൻ ദേവകളോടുമേററം
മാലാർന്നു നിൽക്കുന്ന ധരിത്രിയോടും
നീലാമണാളന്റെ നിവാസമാമ–
പ്പാലാഴിതൻ തീരമണഞ്ഞു വേഗം. 45

ബാലാർക്കകോടിപ്രഭമാം കിരീട-
ജ്വാലാകലാപത്തൊടുമാനനത്തിൽ
കോലും ചിരിച്ചന്ദ്രികയോടുമപ്പോൾ
നീലാളിവർണ്ണന്റെ വപുസ്സു കണ്ടാൻ. 46

കാറൊത്ത നല്ക്കാന്തി കലർന്ന കണ്ണൻ
മാറത്തണിഞ്ഞുള്ളൊരു മാല്യഗന്ധം
പേറിത്തടഞ്ഞൂർമ്മികളാലിളങ്കാ-
റ്റേറ്റെത്തരംപോലവരെത്തലോടി. 47

സഹസ്രപത്രോത്ഭവനാദിയാമ-
മ്മഹാസമാജം പുരുഭക്തിപൂർവ്വം
മഹാമുനീന്ദ്രർക്കുമദൃശ്യനാകും
മഹാപുമാനെ പ്രണമിച്ചുവേഗം. 48

മന്ദസ്മിതംകൊണ്ടു പയഃപയോധി-
ക്കന്നിദ്ധധാവള്യനിറം നിറച്ചു്
നന്നായ് കടാക്ഷിച്ചു മുകുന്ദനേവം
വൃന്ദാരകന്മാരൊടുരച്ചിതപ്പോൾ. 49

ഹേഹേ വിധേ! വിണ്ണവർനാഥ! യുഷ്മൽ-
ഗേഹേ വിപത്തീയിടെയെന്തു? ചൊൽക
ഈവണ്ണമെല്ലാവരുമൊത്തുചേർന്നി-
ട്ടീവന്നയാത്രയ്ക്കു വിശേഷമെന്തു്?. 50

നാരായണൻതൻ മൊഴികേട്ടനേരം
പാരം പ്രമോദിച്ചു നിലിമ്പലോകം;
സ്മേരാസ്യനാം മാധവനോടു, കുമ്പി-
ട്ടോരോന്നു ധാതാവറിയിച്ചു പിന്നെ. 51

ഞങ്ങൾക്കു സന്താപമൊഴിപ്പതിന്നാ-
യങ്ങുന്നു നിഷ്കർഷയോടിങ്ങിരിക്കേ
മങ്ഗല്യസിദ്ധിക്കു മടക്കമെന്തോ-
ന്നിങ്ങെത്തുവാനുള്ളതു ദീനബന്ധോ!. 52

മാത്സര്യമേറും പിശുനർക്കുപോലും
വാത്സല്യമുൾക്കൊണ്ടമൃതം കൊടുപ്പാൻ
ഉത്സാഹിയാം നിന്തിരുമേനി പിന്നെ
ത്വത്സേവകർക്കെന്തു കൊടുക്കയില്ല? 53

നികൃഷ്ടമായുള്ള മൃഗസ്വരൂപം
പ്രകൃഷ്ടനാമങ്ങു ധരിച്ചു മുന്നേ
ജഗൽപ്രഭോ! മൂന്നടി മണ്ണു വാങ്ങാൻ
പ്രകാമദൈന്യത്തൊടിരന്നു പിന്നെ. 54

അയോഗ്യമാമിത്തൊഴിലിജ്ജനത്തെ-
പ്പുലർത്തുവാൻ ചെയ്ത ചരിത്രമോർത്താൽ
നിജാശ്രിതന്മാർക്കു ഗുണം വരുത്താൻ
സഹിച്ചിടും സത്തുകൾ സങ്കടത്തെ. 55

അന്നന്നു ചേരുന്ന വിപത്തൊഴിപ്പാൻ
സന്നദ്ധനായുള്ള ഭവാനെ നിത്യം
വന്നൊന്നു കൂപ്പാത്ത കൃതഘ്നജാതി-
ക്കൊന്നാംതരക്കാരിഹ ഞങ്ങളെല്ലാം. 56

ഇന്നന്ധികേടിന്റെ ഫലങ്ങൾ താനേ
വന്നിങ്ങകപ്പെട്ടടിയത്തിനെല്ലാം
ഇന്നും ഭവാനോടതുണർത്തുവാനാ-
യൊന്നിച്ചിവണ്ണം വിടകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ. 57

ദ്രോഹം പ്രവർത്തിച്ച ജനത്തെയും ന-
ന്മാഹാത്മ്യമേറുന്ന മഹാശയന്മാർ
പാദാന്തികം പിന്നെയുമാശ്രയിച്ചാ-
ലൌദാര്യമോടങ്ങു ഭരിച്ചുകൊള്ളും. 58

ഇക്കണ്ട ഞങ്ങൾക്കമലങ്ഘ്യമാകും
ചൊല്ക്കൊണ്ട ലങ്കാപുരി പങ്ക്തികണ്ഠൻ
ഉൾക്കണ്ഠിതൻ ജ്യേഷ്ഠനെ വെന്നു വേഗാൽ
നിഷ്കണ്ടകൻ വാണു ഭരിച്ചിടുന്നു. 59

ആചാരവിദ്വേഷികളായ ദുഷ്ട-
ർക്കാചാര്യനായുള്ള നിശാചരേന്ദ്രൻ
ഭൂചക്രവാളം മുഴുവൻ മുടിച്ചാൻ
നീചപ്രവൃത്തിക്കിതു നല്ലകാലം. 60

അയോധനംചെയ്തു ദശാസ്യനോട-
ങ്ങായാസമാർന്നാശ്രയഹീനരായി
പായും പരന്മാർശരണം ലഭിപ്പ-
തീയക്ഷപുത്രന്റെ പുരത്തിൽമാത്രം. 61

കരുത്തനാം രാവണനാത്തരോഷം
യുദ്ധത്തിനായിന്ദ്രനൊടേററ ശേഷം
പൊരുത്ത കണ്ണീരിയലുപേന്ദ്ര! വജ്രാ”-
യുധത്തിനെച്ചുട്ടു തുകച്ചു ശക്രൻ. 62

ലങ്കേശപുത്രന്റെ ബലത്തിനാലാ-
തങ്കം വളർന്നിട്ടു വലാന്തകന്നു്
സംക്രന്ദനത്വം പരമീയിടയ്ക്കോ
സംപ്രാപ്തമായൊള്ളു ദയാപയോധേ! 63

അന്നം കുഴമ്പാമിഷമെന്നിതെല്ലാ-
മന്നന്നൊരുക്കീട്ടു പചിപ്പതിന്നായു്
എന്നും മടപ്പള്ളിയിലഗ്നിദേവൻ
ചെന്നബ്ഭരിപ്പേററു മടുച്ചിടേണം. 64

വാട്ടംവിനാ കല്പകവൃക്ഷമെല്ലാം
ദുഷ്ടൻചുവട്ടോടെ പറിച്ചവന്റെ
തോട്ടത്തിൽ നട്ടാ,നതു നാകിലോകം
ചട്ടം പിഴയ്ക്കാതെ നനയ്ക്കവേണം. 65

തണ്ണീരുകൊണ്ടും സുരനാരിമാർതൻ
കണ്ണീരുകൊണ്ടും വളരും മരത്തിൽ
അന്നന്നു വാടുന്ന സുമങ്ങൾ പോലും
മന്ദാനിലൻ വീഴ്ത്തുകിലുണ്ടനർത്ഥം. 66

നായാട്ടു നീങ്ങീട്ടു വിയത്തുവാടി-
സ്സായാഹ്നകാലത്തവനങ്ങു വന്നാൽ
വീശിത്തണുപ്പിക്കണമാശുഗൻ പോയു്
മോശത്തരം പററുമതല്ലയെങ്കിൽ. 67

അവശ്യമുണ്ടായിവരുമ്പഴോരോ-
പ്രാവശ്യമോരോവിധമാളയോടും
സൂര്യേന്ദുഗോളങ്ങളുദിച്ചിടാഞ്ഞാൽ
പാരം കുഴപ്പത്തിൽ വരുംകലാശം. 68

ഒട്ടേറെയെന്തിന്നു പറഞ്ഞിടുന്നി-
ഞ്ഞൊട്ടേറെ വാഗ്വൈഭവമില്ലതാനും
മുട്ടാളനാം പങ്ക്തിമുഖാഗ്നിചുട്ടു
പൊട്ടിക്കുമാറായി ജഗത്തശേഷം. 69

മർത്ത്യന്റെ കൈപ്പെട്ടു മരിച്ചിടാത-
നക്തഞ്ചരന്നില്ലൊരു നാശമെന്നും
വക്തവ്യമീ ഞങ്ങളുണർത്തി, മേലാൽ
കർത്തവ്യമെല്ലാമിവിടേയ്ക്കു തന്നെ. 70

മനുഷ്യജന്മത്തെയെടുത്തു വേഗാ-
ലിനിബ്ഭവാൻ രാക്ഷസവംശമെല്ലാം
ഹനിച്ചുപാലിക്കണമിജ്ജനത്തെ-
ക്കനത്ത കാരുണ്യഗുണാംബുരാശേ. 71

വിരിഞ്ചനോതും മൊഴി കേട്ടനേരം
മുരാന്തകൻ ദീനജനാനുകമ്പി
ചിരിച്ചു പയ്യെസ്സദയം കുറഞ്ഞൊ-
ന്നുരച്ചു ലോകേശനൊടിപ്രകാരം. 72

തെല്ലും മനോവേദന വേണ്ട നിങ്ങൾ-
ക്കെല്ലാം മതംപോലെ നടത്തിവയ്പ്പൻ
പൊല്ലാപ്പു കാട്ടുന്നൊരു ദുഷ്ടരൊട്ടു-
ക്കില്ലാതെയാമാശു ഭയപ്പെടായ്‌വിൻ. 73

ജനിക്കുവൻ പങ്‌ക്തിരഥക്ഷിതിക്ഷി-
ത്തനൂജനായുത്തരകോസലത്തിൽ
ഹനിക്കുവാൻ കൌണപരെത്തദാ മൽ-
ക്കനിഷ്ഠരായ് മൂവരുമുത്ഭവിക്കും. 74

പടക്കളത്തിങ്കലെനിക്കുവേണ്ടി-
ത്തുണയ്ക്കുവാൻ ദേവകദംബമെല്ലാം
മനക്കരുത്തോട്ടു മഹീതലത്തിൽ
പിറക്കണം മർക്കടവീരരായി. 75

പീതാംബരൻ ദേവകളോടിവണ്ണ-
മോതിക്കടാക്ഷിച്ചു മറഞ്ഞു മെല്ലേ
ഖേദംവിനാ നാൻമുഖനും നിലിമ്പ-
വ്രാതങ്ങളും പുക്കു നിജം നിവാസം. 76

വിരിഞ്ചിയും പിന്നെയുരച്ചു, ദേവാൽ-
ക്കാരത്തെ നോക്കീട്ടിനി നിങ്ങളാലെ
പരാക്രമംകൂടിയ മർക്കടൗഘം
ധരാതലത്തിങ്കലുദിക്കവേണം. 77

പണ്ടിജ്ജഗൽസൃഷ്ടി തുടങ്ങിയപ്പോ-
ളുണ്ടായ പുത്രൻമമ ജാംബവാനും
ഒത്താശ വേണ്ടുന്നതവർക്കു ചെയ്യാ-
നൊത്താശയോടിപ്പൊഴുമുണ്ടുഭൂവിൽ. 78

ലോകേശനേവമരുൾചെയ്ത നിയോഗമെല്ലാം
നാകേശനാദി സുരസംഹതി സമ്മതിച്ചു
ശ്രീകേശവനുതവി ശങ്കയിലിണ്ടലില്ലാ-
തേകീടുവാൻ കപിബലത്തെയുളാക്കിവിട്ടു. 79

ഊക്കേറുന്നൊരു ബാലിയെസ്സുരവരൻ
സുഗ്രീവനെസ്സൂര്യനും,
യോഗ്യന്മാർക്കൊരു രത്നമായ ഹനുമാൻ ത-
ന്നെജ്ജഗൽപ്രാണനും,
സൃഷ്ടിച്ചാർ, ബഹുവാനരപ്പടയെ മ-
റ്റുള്ളോരുവാനോർകളും,
ശിഷ്ടന്മാരവരേവരും പ്രതിദിനം മോ-
ദിച്ചുമേവീടിനാർ. 80

ഒന്നാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

രണ്ടാം സർഗ്ഗം

സത്തമൻ ദശരഥൻ നടത്തുമ-
പ്പുത്രകാമയജനാന്തരേ തദാ
തീയിൽനിന്നൊരു പുമാനുദിച്ചുയ-
ർന്നാശു, യാജകക്രതുഫലത്തൊടേ. 1

അച്യുതാംശമകമേ വഹിക്കയാ-
ലപ്പുമാനുമതിമാത്രദുർഭരം
സ്വർണ്ണപാത്രഗതമായ പായസം
രണ്ടുകൈയിലുമെടുത്തു നിന്നുതേ. 2

"ഹേ മഹീശ! തനയാൎത്ഥിയാം ഭവാൻ
ഹോമപാത്രമിതിലുള്ള പായസം
ക്ഷേമമേറുവതിനേററുവാങ്ങി നൽ-
സ്സോമബിംബമുഖിമാൎക്കു നല്കെടോ!." 3

എന്നുരച്ചു പുരുഷൻെറ കൈയിൽനി-
ന്നന്നൃപേശ്വരനതേററു വാങ്ങിനാൻ
മന്ഥനാലമരപാലനബ്ധിയിൽ-
പ്പൊന്തി വന്ന സുധയെ ഗ്രഹിച്ചപോൽ. 4

രാജ്ഞവശ്യസുതനായ് പിറക്കുവാ-
നിപ്രപഞ്ചജനകൻ കൊതിക്കയാൽ
പൂജ്യനാം ദശരഥന്നു വന്നൊരി-
ബ്ഭാഗ്യമന്യപുരുഷൎക്കു ദുൎല്ലഭം. 5

പിന്നെ മന്നനിരുഭാൎയ്യമാൎക്കുമാ-
യൊന്നുപോലെ വകയിട്ടുപായസം
തന്നിളംപ്രഭകളേ നഭസ്സിലും
മന്നിലും കതിരവൻ വിടുന്നപോൽ. 6

കോസലാത്മജയിലേറെ മാനവും
കേകയാങ്ഗനയൊടുററ രാഗവും
കൂടുമദ്ദശരഥൻ സുമിത്രതൻ
കാംക്ഷിതത്തെയവൎമൂലമേകിനാൻ. 7

തുങ്ഗബുദ്ധി തിരളും പതിക്കെഴും
വാഞ്ഛിതത്തെയറിയുന്ന കാന്തമാർ
തമ്മിലോൎത്തു വിഭജിച്ചു പായസം
മാഗധിക്കു മടിവിട്ടു നല്കിനാർ. 8

പണ്ടിരുന്നപടിയസ്സപത്നിമാർ
രണ്ടുപേരിലുമഭേദബുദ്ധി താൻ
പൂണ്ടു വാണിതവൾ മത്തദന്തിതൻ
ഗണ്ഡഭിത്തിയുഗളത്തിൽ വണ്ടുപോൽ. 9

സൽപ്രജാൎത്ഥമമരാംശഭൃതമാം
ഗൎഭമേററിതവർ മൂവരും ക്രമാൽ
ചാരുനീരമമൃതാഖ്യ ചേൎന്നിടും
സൌരനാഡികൾ ധരിച്ചിടുന്നപോൽ. 10

ദേവനേകനവനന്നനേകനായ്
മേവി രാജമഹിഷീജനോദരേ
പങ്കമറ്റു തെളിയും ജലത്തില-
ത്തിങ്കളിൻ കല വിളങ്ങിടുന്നപോൽ. 11

ഒന്നുപോൽ പ്രജകളെബ്ഭരിക്കയാ-
ലൊന്നിനൊന്നു വിളറിച്ചുമ,ഞ്ഞവർ
ഈലുവാൻ പൊതി നിരന്നു നിന്നിട്ടും
ശാചി തന്നഴകൊടേ വിളങ്ങിനാർ. 12

അച്യുതൻ കലയകത്തിരിക്കയാ-
ലുച്ചലിച്ചൊരു കളായകാന്തി പോൽ
കൊച്ചുരോമനികരങ്ങളാം കുക്ഷിമേൽ
മെച്ചമായ് വിലസിവന്നു മെല്ലവേ. 13

പൊൻകുടത്തൊടിടയുന്ന പോർമുല-
യ്ക്കങ്കമായി വിലസുന്ന മൊട്ടുകൾ
മങ്കമാരുടെ കരിങ്കചത്തിനാ-
തങ്കമേകുവതിനന്നിരുണ്ടു പോൽ. 14

താണിതന്നു തരളായതാക്ഷിമാർ-
ക്കൂണിലുള്ള രുചിയെന്നിരിക്കിലും
ഏറിവന്നു മനതാരിലാഗ്രഹം
ചോറൊഴിച്ചിതരസാധനങ്ങളിൽ. 15

കുമ്പ വീർത്തു വരവേ നതാങ്ഗിമാ-
ക്കമ്പരന്നഴിയുമാടയെപ്പൊഴും
മുൻപിലെപ്പതിവിലും പതിഞ്ഞുപോൽ
വെമ്പലൊക്കെയടനത്തുടച്ചയിൽ. 16

ദാഹമേറുമിഹ ഭൂമിയിൽ ക്ഷണം
മോഹമാന്നു തടിപോൽ കിടന്നിട്ടും
ദേഹമൊക്കെയൊരുപോൽ വിയർത്തിട്ടും
സ്നേഹവാക്കു സഖിമാരുരച്ചിട്ടും. 17

മേനിപൂണ്ട മൃദുമേനിയെങ്കിലും
ഗ്ലാനികൊണ്ടു മിഴി താണുപോയിപോൽ
മാനിനീമണികളന്നു മണ്ണുതാൻ
തിന്നു മന്ദമറിയാതൊരുത്തരും 18

വ്യക്തമാ,യവയവങ്ങളിൽത്തുലോം
നൽതമാലനിറമാം ഞരമ്പുകൾ;
ചിത്തവൃത്തി പലതായ് പലപ്പൊഴും;
നിദ്രയും മടിയുമന്നു സഖ്യമായ്. 19

ശാർങ്ഗനാന്ദകസുദർശനങ്ങളെ-
പ്പൂണ്ടു ചെറു ചെറുതായ പൂരുഷർ
സ്വപ്നവേളയിലടുത്തു തങ്ങളെ-
ക്കാത്തുനില്പതവർ കണ്ടു കൌതുകാൽ. 20

തങ്കവർണ്ണമിയലുന്ന തൂവലിൻ
ഭംഗി വാന്നിൽ നിവിരെപ്പരത്തിയും
ഊക്കോടമ്മുകിലിനെത്തടഞ്ഞുപോം
പക്ഷിരാജനവരെ ധരിച്ചുപോൽ. 21

നല്ല മാറിൽ നിറമാർന്ന കൌസ്തുഭ-
ക്കല്ലിനുള്ള കുടിവേന്തിയാമൊരാൾ
പത്മമാം വിശറിയെദ്ധരിച്ചൊര-
പ്പത്മ വന്നുപചരിച്ചു നിന്നു പോൽ. 22

നാകലോക നദിയിൽ കുളിച്ചു ന-
ല്ലാഗമാർത്ഥമറിവുള്ള യോഗികൾ
ബ്രഹ്മചാരികളടുത്തൊരേഴുപേർ
നില്പതും സപദി കണ്ടു നിദ്രയിൽ. 23

സ്വപ്നവാർത്തയിതു ഭൂപതീന്ദ്രനാ-
മുഗ്ദ്ധഗാത്രികൾ മൊഴിഞ്ഞുകേൾക്കവേ
ലോകനാഥഗുരുവായ് ഭവിക്കിൽ ഞാൻ
കേമനെന്നൊരഭിമാനമാർന്നു പോൽ. 24

ധർമ്മശാലി ധരണീ പുരന്ദരൻ
കർമ്മശാസ്ത്രവിധിപോലനന്തരം
നന്മയോടു ശുഭകർമ്മമൊക്കെയും
ശർമ്മപൂർത്തി വരുവാൻ നടത്തിനാൻ. 25

ചാന്ദ്രമാസനവകം തികഞ്ഞിത-
ച്ചന്ദ്രബിംബമുഖിമാർക്കു ഗർഭവും
കൈടഭാരികരുണാബലത്തിനാൽ
കൂടിയന്നു ശുഭലക്ഷണങ്ങളും. 26

തുങ്ഗരാശികളിലഞ്ചു ഖേചരം
ഭങ്ഗമേകുവതിനോഴിൽ മങ്ഗലൻ
അങ്ഗഭത്തിലമൃതാംശുവോടുചേ–
ന്നംഗിരസ്സുമൊരുയോഗമാർന്നു പോൽ. 27

കർമ്മശക്തി വഴിപോലെ നൽകുവാൻ
കർമ്മസാക്ഷി ഭഗവാനമപ്പൊഴേ
കർമ്മഭാവമതിലാണ്ടു ഭൂപസൽ–
ക്കർമ്മവൈഭവവശാലുയർന്നുപോൽ. 28

സൂര്യ്യവാരമദിതിക്കു മുഖ്യമാം
താരവും നവമിയും കലർന്നനാൾ
ഭൂമിഭൃന്മഹിഷിമാരിൽ മൂത്തവാൾ–
ക്കാമനസ്യമുളവായി വന്നുപോൽ. 29

മണ്ടി മണ്ടി മലരിൻ മണങ്ങളേ
കൊണ്ടടിച്ചുപവനൻ സമാനനായ്
നിന്നലഞ്ഞുലകിലന്നു സൂതികാ–
മന്ദിരത്തിലുമണഞ്ഞു മന്ദമായ്. 30

കാറൊഴിഞ്ഞു കമലേഷ്ടകാമുക–
ന്നേറിവന്നൊളികളപ്പൊഴൊക്കയും
വംശവത്സലതയോ? ദശാസ്യനിൽ
സാശയം കുറകയോ? മഹാത്ഭുതം. 31

പേരിനാലപകടങ്ങൾ വല്ലതും
കൈവരാതമരുവാൻ കബന്ധവും
ശുദ്ധമായ്; പുകയൊഴിഞ്ഞു നല്ലപോ–
ലുജ്ജ്വലിച്ചു യജനാഗ്നിയും തദാ. 32

മന്നവൻമഹിഷിമാരിൽ മുഖ്യയാം
കോസലാത്മജ ലഭിച്ചു പുത്രനേ
രാവിലോഷധി തമസ്സൊഴിച്ചിടും
നൽപ്രകാശനികരത്തെയെന്നപോൽ. 33

സൂര്യ്യവംശമണിദീപമായ്പരം
തുല്യമറ്റൊളി കലർന്ന കുഞ്ഞിനാൽ
സൂതികാലയവിളക്കിൽ വാണിടും
നൂൽത്തിരിക്കു തെളിവൊന്നു മങ്ങിപോൽ 34

പള്ള ചൊട്ടി മകനോടു കൂടെയ–
ത്തള്ള മെത്തയിൽ വിളങ്ങി നല്ലപോൽ
നീർ വരണ്ടൊരു നിലിമ്പവേണി തൻ–
സൈകതേ സരസിജത്തൊടെന്നപോൽ. 35

കണ്ണിണയ്ക്കു കുതുകം വളർത്തപൊ–
ന്നുണ്ണിതന്നുടലു കണ്ടു തൽക്ഷണം
രാമനെന്നു ഭുവനൈകഭവ്യമാം
നാമധേയമുരചെയ്തു ദേശികൻ. 36

പെറ്റുപോൽ ഭരതനെന്ന പുത്രനെ–
ത്തൊട്ടടുത്ത ദിനമങ്ങു കൈകയീ
ലക്ഷ്മിയെ പ്പെരിയ നീതിയെന്നപോ–
ലമ്മയെപ്പരമലങ്കരിച്ചവൻ. 37

വിദ്യ താനറിവുമുറ്റ താഴ്മയും
പെറ്റിടുന്ന വിധമ സ്സുമിത്രയും
ലക്ഷ്മണൻ പുനരരിഘ്നനെന്നര–
ണ്ടാത്മജാതരെയിരട്ട പെറ്റുപോൽ 38

ഭൂവിൽ വന്നു ഭഗവാൻ പിറക്കയാൽ
ദ്യോവുമിങ്ങവതരിച്ചു വന്നപോൽ
മങ്ങലും വ്യഥകളും വെടിഞ്ഞു സൻ–
മങ്ഗളം ധരണിയിൽ പ്പരന്നതേ. 39

രാവണൻ കണവരെക്കമയ്ക്കുയാ–
ലാവലാതിയൊടിരുന്ന ദിക്കുകൾ
നാലു ദേഹമൊടജൻ പിറന്നപോ–
താശ്വസിച്ചുവിധമൂതി മാരുതൻ. 40

രാവണൻെറ മകുടത്തിൽനിന്നുടൻ
ചാരു മുത്തുമണിയെന്ന കൈതവാൽ
യാതുധാനകുല ലക്ഷ്മിതന്നുടേ
ബാഷ്പബിന്ദു നിപതിച്ചു ഭൂമിയിൽ. 41

പാർത്ഥിവന്നു സുതജന്മസൂചകം
തൂര്യഘോഷമതു ചെയ്തതിന്നഹോ!
നാന്ദിയായിഹ നഭസ്സിൽ മുന്നമേ
ദുന്ദുഭിധ്വനി മുഴക്കി വാനവർ. 42

ജാതകർമ്മമുഖമായ കർമ്മമ-
ങ്ങാദരത്തൊടു നടത്തിനാൻ നൃപൻ
ധാത്രിമാർ മുല കുടിച്ചു ബാലർ നൽ
പുഷ്ടിയാന്നു ജനകൻെറ മുത്തൊടും. 43

വാരിജോത്ഭവസുതൻ വസിഷ്ഠനാ-
രാജപുത്രരെ വിധിക്കു തക്കപോൽ
ആദ്യമായുപനയിച്ചു പിൻപുതാൻ
വേദ്യവിദ്യകളശേഷമേകിനാൻ. 44

ബാലകർക്കു തനിയേ ഭവിച്ചു സൌ-
ശീല്യസൌഷ്ഠവമൊരല്പശിക്ഷയാൽ
ഒന്നിനൊന്നധികമായ്; ഹവിസ്സിനാൽ
വഹ്നിയിൽ സഹജമായ ദീപ്തിപോൽ. 45

അക്കുമാരർ മുഷിയാതെ തങ്ങളിൽ
സ്വച്ഛമായ രഘുവിൻ കുലത്തിനെ
നല്ലരീതിയിൽ നിറുത്തി; നന്ദനേ
വന്നു കൂടിയൊരൃതുക്കളെന്നപോൽ. 46

ഐകമത്യമൊരുപോലെയാകിലും
പ്രേമമേറിയതിനാലെ ലക്ഷ്മണൻ
രാമനോടു പിരിയാതെ നിന്നപോൽ
സാഹചര്യമിളയോർക്കു മാപ്പുമായ്. 47

രണ്ടുവീതമിട ചേർന്ന ബാലക-
ർക്കിണ്ടലില്ല മമതയ്ക്കൊരിക്കലും
വായുവഹ്നികളിണങ്ങിയോണവും
ചന്ദ്രനുംകടലുമെന്ന പോലെയും. 48

കാന്തിയും വിനയസമ്പ്രദായവും
മുന്തിനില്പൊരു നരേന്ദ്രബാലകർ
നാട്ടുകാരുടെ മനം കവർന്നതേ
വേനലിൽ ജലദപംക്തിയെന്ന പോൽ. 49

നാലുവർഗ്ഗമുടലോടുമൂഴിയിൽ
തുല്യകാലമതിൽ വന്നുളായപോൽ
ഭൂപനാം ദശരഥൻെറയുണ്ണിമാർ
ശോഭപൂണ്ടനുദിനം മുതിർന്നിതേ. 50

കൈവെടിഞ്ഞവരുറക്കമേഴര–
യ്ക്കീശ്വരസ്മരണയോടെണീറ്റുടൻ
ആത്മശുദ്ധി വഴിപോലെ ചെയ്തുകൊ–
ണ്ടാത്മകൃത്യമഖിലം കഴിച്ചിടും. 51

പ്രാഹ്നവേള കഴിയുമ്പൊഴുണ്ടുകൊ–
ണ്ടന്യബന്ധുജനതാസമേതരായ്
കാവ്യനാടകവിനോദനങ്ങളെ–
ക്കൊണ്ടഹസ്സുകൾ കഴിച്ചു മിക്കതും. 52

ഗുസ്തിയും തടികളും കവാത്തുമാ–
യുദ്ധകൗശലമിതൊക്കെയും ക്രമാൽ
അഭ്യസിച്ചുസവയസ്കരോടുചേ–
ന്നിക്കണക്കനുദിനം നടന്നിടും. 53

രാജമൗലിനടുനായകത്തിന–
പ്രശ്രയം പെരികെയുള്ള ബാലകർ
അഴിപോലെ സുഗുണാനുരൂപമാം
മുത്തുചേർത്തിതരാം കൃതാർത്ഥരായ്. 54

ഇത്ഥം, പലാശനിരയായ സമിത്തശേഷം
യുദ്ധാദ്ധ്വരത്തിൽ വഴിപോലെ ദഹിപ്പതിന്നായ്
അഗ്നിത്രയത്തൊടുളവായ ചിദഗ്നിയേവം
വർദ്ധിച്ചു കോസലമഹാരണിയിങ്കൽ മോദാൽ. 55

നിശാചരപ്രകരമനോരഥാഗ്നി മങ്ങീ
ദിശാംമുഖം മുഴുവനുമൊന്നുപോൽ വിളങ്ങീ
കുശാസനം നരപതി വേണ്ടപോൽ തുടങ്ങീ
കുശാസനേ മുനികൾ തപസ്സിനായൊരുങ്ങീ. 56

തണ്ടേറും ദനുജാന്വയത്തിനെയമ–
ർത്തീടുന്ന ദന്തങ്ങളെ–
ക്കൊണ്ടൈരാവതദന്തിയുംചതുരുപായ–
ച്ചേർച്ചയാൽ നീതിയും
രണ്ടാൽ രണ്ടുഗുണിച്ച പാണികളൊട–
സ്സാക്ഷാൽസരോജാക്ഷനും
കൊണ്ടാടുംപടി നാലു വിഷ്ണുകലയാൽ
നന്ദിച്ചിതബ്ഭൂമിപൻ. 57

രണ്ടാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

മൂന്നാം സർഗ്ഗം.

പ്രശമിത ഹൃദയാർത്തിയായിടുന്ന-
ദ്ദശരഥമന്നവനാത്മമന്ദിരത്തിൽ
കുശലമൊടു വസിച്ചിടുന്ന നാളിൽ
കുശികസുതൻ മുനി കാണ്മതിന്നു വന്നാൻ. 1

അധികതരതപോബലങ്ങളെക്കൊ-
ണ്ടധിഗതമായൊരു വർണ്ണവൈഭവത്താൽ
വിധുനികടമണഞ്ഞ നീലമേഘ-
സ്ഥിതിയെവഹിച്ചു വിളങ്ങി മാമുനീന്ദ്രൻ. 2

കലിതവിവിധസർഗ്ഗഭേദനായു-
ജ്ജ്വലിതമനോഹരവൃത്തനാം മുനീന്ദ്രൻ
വിലസി നരവരന്റെ മുമ്പിലേററം
വിലപെറുമുത്തമകാവ്യമെന്നപോലെ. 3

കൊടിയ നിയമശാലിയെസ്സമീക്ഷി-
ച്ചുടനടി ചെന്നെതിരേററു ഭൂമിപാലൻ
അടിയിണ കഴുകിച്ചു ഭക്തിപൂർവ്വം
സ്ഫടികമഹാസനമേകിയങ്ങിരുത്തി. 4

തനതുഗുരുവിനും കൊടുത്തു പീഠം
ജനപതിയും പുനരാസനേ വസിച്ചാൻ
അനുപമഗുണമുള്ള സഭ്യരെക്കൊ-
ണ്ടനവധിപുണ്യമടഞ്ഞിതസ്സദസ്സും. 5

നരപതിവരനങ്ങതിന്റെ ശേഷം
പുരുവിനയത്തൊടുരച്ചു യോഗിയോടായ്
“പരമരിയതപോനിധാനമാം നി-
ന്തിരുവടി തൻ വരവെന്നദൃഷ്ടയോഗം. 6

അമലമതികളായ് വികാരമെല്ലാം
ക്ഷമയൊടുവിട്ടു ഭവാബ്ധിയെക്കടന്നു്
സമതയൊടു നിരാശരായ് നടക്കും
യമികളെയിങ്ങനെ കാണുവാൻ പ്രയാസം. 7

അപരിമിതതപോബലങ്ങളെക്കൊ-
ണ്ടുപരിപദത്തിൽ വിളങ്ങിടും ഭവാന്മാർ
സ്വപരിജനസമേതരായിടാനീ-
മപരിപ്ലുജാതതോയ് വസിക്കയല്ലീ?. 8

ഇതുപൊഴുതിവിടേയ്ക്കു വന്നതെന്തി-
ന്നുടവസിതം മമ ശുദ്ധമാക്കുവാനോ?
ചതിപെരുകിയ ദുർജ്ജനങ്ങളാലു-
ണ്ടധികമസഹ്യത വല്ലതും ഭവിച്ചോ?”. 9

നരവരനുടെ നല്ലുവാക്കു കേട്ടി-
ട്ടരിയ കുതൂഹലമാർന്നു കൌശികൻ താൻ
കരുണയൊടൊരനുഗ്രഹത്തെ നൽകി-
ട്ടരുളി മനോരഥമാദരത്തൊടെല്ലാം. 10

സ്മൃതിയിലിവിടെനിന്നു തെറ്റുകൂടാ-
തതികുതുകത്തൊടു നാടുവാണിരിക്കെ
മതിയിലസുഖലേശമിജ്ജനത്തി-
ന്നെതിരിട്ടുകെന്നതരിപ്പമോർത്തുകണ്ടാൽ. 11

അനുപമസുഖമെങ്കിലും നമുക്കി-
ങ്ങനുഭവസിദ്ധമുപദ്രവം കുറയ്പ്പാൻ
ഉചിതതരമുപായമോർത്തുകണ്ടി-
ന്നജസുത! ഞാനതുരപ്പതിന്നു വന്നേൻ. 12

കൊടിയതപമതിൻ ഫലങ്ങളിൽപ്പാ-
രുടയവനാറിലൊരംശമേകി നിത്യം
അടവിയിലമരും തപസ്വിമാരിൽ
പെടുമഴൽ മന്നവർ ചെന്നൊഴിക്കവേണം. 13

യതികളുടെ തപസ്സിനെത്തടുപ്പാൻ
കൊതി കലരുന്നൊരു ദുഷ്ടജന്തുജാതം
ദ്രുതമറുതിവരേണ്ടതിന്നുതാനി-
സ്മൃതിയരചർക്കു വിധിച്ചു വേട്ടയാടാൻ. 14

നരപതിയുടെ നീതിയൊക്കെ നന്നായ്
പരിചയമുള്ള ഭവാനൊടായതെല്ലാം
പരമിഹ പറയേണ്ടതില്ല പക്ഷേ
വരുവതിനുള്ളൊരു കാരണം കഥിക്കാം. 15

സുരപിതൃനികരപ്രസാദസിദ്ധി-
ക്കൊരുയജനത്തെ നടത്തിടുന്നു ഞങ്ങൾ
നരവര! തവസൂനുരാമനെക്കൊ-
ണ്ടരമതിനെപ്പരിരക്ഷചെയ്യുവേണം. 16

രജനിചരവരൻ സുബാഹു, മാരീ-
ചനൊടൊരുമിച്ചവിടേയ്ക്കു വന്നു നിത്യം
രുധിരപലലഖണ്ഡവൃഷ്ടിയെക്കൊ-
ണ്ടധികമുപദ്രവമേകിടുന്നു കഷ്ടം!. 17

ശുചിതയെഴുമൊരാജ്യതർപ്പണത്താൽ
ശുചി സതതം വിലസുന്ന യജ്ഞവാടം
ശുചിയകലെ വെടിഞ്ഞ ദുർജ്ജനം, സം-
കുചിതഹുതാശനമാക്കിവച്ചു കഷ്ടം!. 18

അനുദിവസവുമഗ്നിതൻെറ കൂടേ-
ററനവരതം പൊരിയും പലാശവൃന്ദം
അനലനുടെ മദം കുറയ്ക്കുതിന്നായ്
മനസി വിരോധമുദിച്ചതിത്തല്ലീ?. 19

എരിയുമൊരു മഹാനലൻെറ മദ്ധ്യേ
ചൊരിയുമസൃക്പ്രകരപ്രവാഹമേററ്
തരളഹൃദയരായ് ചമഞ്ഞിതയ്യോ!
കുരള പറഞ്ഞിടുകല്ല ഞങ്ങളെല്ലാം. 20

കുമതികളുടെ ശല്യമൊക്കെ നീക്കി-
ട്ടിതുപൊഴുതെന്നുടെ യാഗരക്ഷ ചെയ്യാൻ
പുരുകൃപയൊടു രാമനെസ്സഖേ! നീ
ഝടിതി സലക്ഷ്മണമങ്ങയയ്ക്കുവേണം. 21

സുതരിലധികവത്സലൻ മഹീശൻ
ശ്രുതിപരുഷം വചനം ശ്രവിച്ചനേരം
ഹൃദി വലിയൊരു ശല്യമേററ പോല-
സ്സഭയിലൊരക്ഷരമോതിടാതിരുന്നാൻ. 22

ദിനകരകുലദേശികൻ വസിഷ്ഠൻ
മനസി വിശേഷമശേഷമോർത്തു കണ്ടു്
ദശരഥനുടെ മുന്നിലിപ്രകാരം
വിശദമുരച്ചു ന ഗൂഢമായ് സമസ്തം. 23

നരവര! തവമാനസേ വിഷാദം
കരുതരുതെൻമൊഴി കേൾക്ക സാവധാനം
സരസിജഭവശങ്കരാദിസേവ്യൻ
സരസിജലോചനനേഷ രാമചന്ദ്രൻ. 24

അഹികുലപതി ലക്ഷ്മണൻ മഹാത്മാ
ഭരതനമക്കരപാഞ്ചജന്യമത്രേ
രിപുനികരകൃതാന്തനന്ത്യപുത്രൻ
ഹരിയുടെകൈയിൽ വിളങ്ങിടുന്ന ചക്രം. 25

ത്രിഭുവനജനനയിത്രിയായ മായാ
ഭഗവതിയും ജനകാത്മജാതയായാൾ
അവനിയിലവരൊത്തുകൂട്ടവാനി-
ക്കുശികസുതൻവരവാദികാരണം കേൾ. 26

പെരികെ മദമെഴും ദശാസ്യനെക്കൊ-
ന്നമരകുലത്തെയശേഷവും ഭരിപ്പാൻ
അഖിലഭുവനപാലനിപ്രകാരം
നൃപവര! നിൻസുതനായതോർക്കെടോ നീ. 27

മതിയിലിതഖിലം നിനച്ചു നന്നായ്
ധൃതിയൊടു രാമനെ നീയയയ്ക്കവേണം
ഇതി ഗുരുമൊഴിയാദരിച്ചു ഭൂപൻ;
പതിവിതു ഭാനുകുലേശ്വരർക്കു പണ്ടും. 28

പുരുവിഷയവിരക്തരാം ജനങ്ങൾ-
ക്കുരുതരയോഗബലേന ഗമ്യനാകും
പരമപുരുഷനേ നിയോഗശക്ത്യാ
നരപതി കൌശികനോടുകൂടെ വിട്ടാൻ. 29

ദശരഥനൊടു യാത്രയും പറഞ്ഞ-
ക്കുശികസുതൻ കുശലം വസിഷ്ഠരോടും
ചതുരതയെഴുമക്കുമാരകന്മാ-
രിരുവരെയും ഭരമേററു താൻ നടന്നാൻ. 30

അഥ ദശരഥപുത്രരോടു മദ്ധ്യേ-
പഥമുരചെയ്തു മുദാ മുനീന്ദ്രനേവം
"ബലയതിബലയെന്നു രണ്ടു മന്ത്രം
നലമൊടു നിങ്ങൾ പഠിച്ചുകൊൾവിനിപ്പോൾ. 31

ഇതി പുനരരുൾചെയ്തു യോഗിവര്യൻ
കുതുകമിയന്നു കൊടുത്തു വിദ്യരണ്ടും
പശിയുമരിയദാഹവും വരായ്വാൻ
കുശികജനോടവരഭ്യസിച്ചു നന്നായ്. 32

പുനരപി നൃപപുത്രരോടു ചൊന്നാൻ
മുനിതിലകൻ പുരുമോദമാർന്നു ചിത്തേ
ക്ഷിതിയിതലർശരൻ ദഹിച്ചിടം പ-
ണ്ടതുമുതലിസ്ഥലമംഗസംജ്ഞമായി. 33

അവരഥ സരയൂസരിദ്വരത്തെ-
ത്ധടിതി കടന്നിഹ, വൃത്രഹത്യമൂലം
വലരിപുവിന്നു പാപശാന്തിചെയ്തോ-
രവനിയിലെത്തിയ പോതുരച്ചു യോഗി. 34

കമലഭവനനനുഗ്രഹിക്കമൂലം
പ്രമദമിയന്ന സുകേതുവിന്നു മുന്നം
ഒരു മകളുളവായി താടകാഖ്യാ
പുനരവളെച്ചിതമോടു വേട്ടു സുന്ദൻ. 35

അവരുടെ മകനായ് പിറന്നു മാരീ-
ചൻ,മഥ സുന്ദനഗസ്ത്യശാപശക്ത്യാ
ചരമഗതിയടഞ്ഞതു കണ്ടു മൈത്രാ-
വരുണിയൊടൊന്നു പകച്ചു തത്തനൂജൻ. 36

കലശഭവനൊടന്നു കൌണപതാം
ഖലനവനും ജനയിത്രിയും ലഭിച്ചു
അവരയുതകരീന്ദ്രവിക്രമം കൊ-
ണ്ടവമതിയത്ര ജനത്തിനേകിടുന്നു. 37

അനവധി നരയോഗിവൃന്ദമാംസ-
ച്ചുവയറിയുന്നൊരു യാതുധാനനാരീ
മമ തനുവവൾ വററലെന്നു വച്ചി-
ട്ടഭിരുചി വിട്ടതുകൊണ്ടു ഞാൻജയിച്ചേൻ. 38

അയി! നിശമയ രാമചന്ദ്ര! നീയി-
ന്നവളെ വധിച്ചു വിപത്തൊഴിക്കവേണം
മുനിയുടെ മൊഴി കേട്ടു പെൺകൊലയ്ക്കാ-
രഘുപതിയൊന്നു മടിച്ചുറച്ചു നിന്നാൻ. 39

കുശികജനതു കണ്ടു പണ്ടു യാത്രി-
ക്കലസത ചേർത്തൊരു മന്ത്രയുഗ്മമേവം
ദ്രുതമിഴുകിയരേണുകയ്ക്കു മന്ത്രം
ഹരിയരുളീടിന വാർത്തയെപ്പറഞ്ഞോൻ. 40

വധുവിനുടെ വധത്തിലാത്തധൈര്യം
വിധുരത വിട്ടിതു രാമചന്ദ്രനപ്പോൾ,
അതിനനുമതി പൂണ്ടപോലെ ചാപം
മതമതു ഞാണൊലി കൊണ്ടു സമ്മതിച്ചു. 41

രഘുവരനുടെ ശിഞ്ജിനീനിനാദം
ലഘുതരമോർത്തു സുകേതുപുത്രിയപ്പോൾ
പകയൊടു ഹൃദി കാളരാത്രിയെപ്പോ-
ലികലിനടുത്തിതു നീലശൈലതുല്യ. 42

പരമവളുടെയൂരുവേഗശക്ത്യാ
തെരുതെരെ വീണു മഹീരുഹങ്ങൾ മാർഗ്ഗേ
ചുഴലി ചിതയിൽനിന്നുവന്നിടുംപോ-
ലുഴറിവരുന്നതു രാമനന്നു കണ്ടാൻ. 43

അവളൊരു കുടൽമാല ചാർത്തി മെയ്യിൽ
കവിളിലിറച്ചി നിറച്ചുടുത്തിടുമ്പോൾ
കഴുകുകളൊടു കാകമെന്നിതെല്ലാം
ചുഴലെയടുത്തു പറന്നിതീച്ച പോലെ. 44

അരുണിമകലരും കചങ്ങൾകൊണ്ട-
ഗ്ഘനപടലത്തെയടിച്ചുടച്ചുവാനിൽ
പിതൃവനമതിൽ നിന്നെഴും പിശാച-
പ്രതികൃതി പോലെ കരാളഘോരദംഷ്ട്രാ. 45

അവളുടെയതി രൌദ്രവേഷമേവം
ജവമൊടുകണ്ടു കകുൽസ്ഥവംശദീപൻ
വനിതയുടെ വധേ വിരോധിയാകും
കനിവിനെ വിട്ടിതു സായകത്തിനോടേ. 46

ശരമതു ശില പോൽ കടുപ്പമുള്ളോ-
രവളുടെ മാറു തുളച്ചു പാഞ്ഞ രന്ധ്രം
നിശിചരരുടെ കോട്ടയിൽ കടപ്പാൻ
ശമനനു നല്ലൊരു വാതിലായ് ഭവിച്ചു. 47

ഉരസി രഘുവരന്റെ ബാണമേററി-
ട്ടവനിയിലായവളാശു വീണ നേരം
വനവുമഥ ദശാനനൻ പ്രതിഷ്ഠി-
ച്ചൊരു ജയലക്ഷ്മിയുമൊന്നുപോൽനടുങ്ങി. 48

നിശിചരിയവൾ രാമമന്മഥാസ്ത്രം
സപദി തറച്ചഥ നെഞ്ചിലാർത്തിയോടും
ഉടലടിമുടി രക്തചന്ദനം തേ-
ച്ചുടനെയണഞ്ഞിതു ജീവിതേശഗേഹം. 49

പുകൾ പെരിയൊരു വാമനാശ്രമത്തെ
രഘുപതികണ്ടു കഴിഞ്ഞ ജന്മവൃത്തം
നിജമനസി മറന്നിരിക്കിലും താ-
നനുപമയാകുമൊരാസ്ഥ പൂണ്ടു നിന്നാൻ. 50

ഇതി പലപല നല്ലനല്ല ദേശം
മതികുതുകത്തൊടു കണ്ടുരാഘവന്മാർ
ചെറുതുവഴി നടന്ന ഖേദമോരാ-
തൃഷിയൊടുമൊത്തു തദാശ്രമം ഗമിച്ചാർ. 51

മുനിവരനഥ യജ്ഞദീക്ഷപൂണ്ടാൻ
നൃപസുതരമ്പുമെടുത്തു കാത്തു നിന്നാർ
രവിശശികൾ ദിവാനിശം സ്വകാന്തി-
പ്രചുരിമ കൊണ്ടുലകത്തെയെന്നപോലെ. 52

കടുനിണമതുകൊണ്ടു ഹോമകുണ്ഡം
ഝടിതി നനഞ്ഞതു കണ്ടു യാജകന്മാർ
കിടുകിടനെ വിറച്ചു കൈവെടിഞ്ഞാ-
രൊടുവിൽ മഖക്രിയയേ സ്രുവങ്ങളോടും. 53

ത്വരയൊടുമഥ ലക്ഷ്മണാഗ്രജന്മാ
കരമതു തുണിയിലാക്കി നോക്കി വാനിൽ
കഴുകുകളുടെ പക്ഷവായുവേററ-
ക്കൊടിയിളകുന്ന നിശാചരോൽക്കരത്തെ. 54

ഇരുവരവരിലുണ്ടു നായകന്മാ-
രവരൊടു കേവലമുന്നമിട്ടു രാമൻ
അഹിവരരെയമർത്തിടും ഗരുത്മാ-
നെതിരിടുകില്ലൊരു ഡുംഡുഭത്തെ വെൽവാൻ. 55

രഘുപതിയഥ വായുദൈവതാസ്ത്രം
ലഘുതരമൊന്നു ജപിച്ചയച്ചു ധീമാൻ
മലയൊടു സമനായ സുന്ദജൻ താ-
നിലയതുപോലെ പറന്നുവീണു ദൂരെ. 56

പരമതുപൊഴുതിന്ദ്രജാലശക്ത്യാ
പൊരുതു സുബാഹുവടുത്തതു കണ്ടു രാമൻ
അവനുടെയുടൽ പത്രികൊണ്ടു പങ്കി-
ട്ടുടജമതിൻ പുറമേ പതത്രികൾക്കായ്. 57

കലവിനിമയമാന്ന യോഗിതന്നോ-
ടലസത വിട്ടൊരു വേഴ്ച വന്ന മൂലം
ചലദലതരുഷണ്ഡയോഗ്യരാകും
രഘുസുതരന്നു പലാശഖണ്ഡിമാരായ്. 58

മഖമതിനുടെയന്തരായമെല്ലാ-
മകലെയൊഴിച്ചൊരു രാമവിക്രമത്തെ
മുനികളഖിലരും പുകഴ്ത്തി യജ്ഞം
മനതളിരിൽ സുഖമോടു നിർവ്വഹിച്ചാർ. 59

അഥ കുശികജനാത്മസത്രമേവം
ധൃതിയൊടു കാത്തരുൾചെയ്ത രാഘവന്നായ്
മഖമതിലുളവായ മങ്കയെത്താൻ
ഗൃഹിണിയതാക്കണമെന്നുറച്ചു ചിത്തേ. 60

യജനമതിനു വേണ്ട കോപ്പു കൂട്ടി-
ജ്ജനകനൃപൻ മുനിയെ ക്ഷണിച്ചിതന്നാൾ;
ഹരധനുവതു കാണ്മാൻ കൊതിക്കും
നൃപസുതരോടവിടേയ്ക്കു പോയ് മുനീന്ദ്രൻ. 61

അധിപഥമൃഷിപുംഗവൻ സ്വകീയം
ചരിതമുരച്ചു തുടങ്ങിനാൻ പതുക്കെ
ക്ഷിതിപതിതനയർക്കു മാർഗ്ഗഖേദം
വരികിലൊഴിപ്പതിനുള്ളൊരൌഷധം പോൽ. 62

വിധിയുടെ മകനായ് കുശാഖ്യനാകും
ക്ഷിതിപതിവര്യനു മക്കളായ് പിറന്നാർ
ബലമുടയ കുശാംബനാദി നാലാ-
ളലസത വിട്ടവര നാലുനാട്ടിൽ വാണാർ 63

കുശനുടെ സുതരിൽ ദ്വിതീയനാമ-
ന്നൃപതിലകൻ കുശനാഭനിഷ്ടമോടും
സുരയുവതിഘൃതാചിയോടു ചേർന്ന-
ങ്ങിരുപതു കന്യകമാരെയങ്ങുളാക്കി. 64

അവരുടെ വടിവോർത്തു വായുദേവൻ
തരുണിമ വന്നൊരു നാളിലാശവെച്ചു്
അലർശരബാധഹരിക്കടുത്ത നേരം
വിരസതയോടവർ ധിക്കരിച്ചുപോലും. 65

അവരുടെ നില കണ്ടു കോപമുൾക്കൊ-
ണ്ടനിലനവർക്കു വരുത്തിയംഗഭംഗം
അരചർമണിയുമന്നറിഞ്ഞിതെല്ലാ-
മകതളിരിൽ ക്ഷമയോടു കാര്യമോർത്തു 66

ശമദമനിധിയായ ചൂളിസൂനു-
ക്ഷിതിരമണന്നു കൊടുത്തു കന്യമാരെ
അവരതുമുതൽ മുമ്പിലേതിലേറാം
പ്രവരവപുസ്സോടുമുല്ലസിച്ചു വാണാർ. 67

ഒരു മകനുളവായ്‌വരേണമെന്നാ-
നരപതിയാം കുശനാഭനോർത്തു പിന്നെ
ഗുരുജനകൃപയാൽ ജനിച്ചിതപ്പോൾ
പുരുഗുണമുള്ളൊരു ഗാധിയെന്റെ താതൻ. 68

മുനിവരനുടെ പൂർവ്വവാർത്തയേവം
കനിവൊടു കേട്ടൊരു താടകാകൃതാന്തൻ
നിശയെ നിമിഷമാത്രയായ് കഴിച്ചി-
ട്ടവരജനൊടും മുനിതന്നൊടും നടന്നാൻ. 69

അരുണനുമഥ പൂർവ്വദിക്പുരന്ധ്രീ-
തിരുമുഖമൊന്നു നുകർന്നുയർന്നിടുമ്പോൾ
ഒരു ദിശി നിയമങ്ങളെ നടത്തി-
സ്സുരതടിനീതടമാശ്രയിച്ചു മെല്ലെ. 70

കനകഗിരിവരന്റെ കന്യ പെറ്റ-
ത്തുഹിനമലയ്ക്കൊരു പുത്രിയായ ശേഷം
സുരനഗരിയിൽനിന്നു ശങ്കരൻ തൻ
മുടിയിലിഴിഞ്ഞു ഭഗീരഥപ്രയാസാൽ. 71

മൃഡനുടെ ജടയീന്നിറങ്ങി മെല്ലെ–
ക്കൊടിയ തപസ്സിയലുന്ന ജഹ്നുവോടും
വിടയതു വഴിപോലെ വാങ്ങി മന്നം
ഝടിതി ഭഗീരഥഭൂപനെത്തുടൎന്നു. 72

ധരണിയിലിഹ മൂന്നു ശാഖയായി–
ട്ടരുവിയൊലിച്ചു ഭവാമയങ്ങൾ തീൎക്കും
സുരനദിയുടെ സച്ചരിത്രമെല്ലാ–
മരുളി നരേന്ദ്രതനൂജനോടു യോഗി. (വിശേഷകം) 73

അഥ വിബുധസരിത്തിനെക്കടന്നി–
ട്ടരികെ വിശാലപുരത്തെ നോക്കി രാമൻ
അതിനുടെ കഥ കേൾക്കുവാൻ കൊതിച്ചാ–
യതിയെ വണങ്ങുകയാൽ മുനീന്ദ്രനോതി. 74

അസുരകളമൃതം ലഭിച്ചിടാഞ്ഞി–
ട്ടമരകുലത്തൊടു പണ്ടു മല്ലിടുമ്പോൾ
അഹിവരശയനൻ സുരേന്ദ്രനെക്കൊ–
ണ്ടറുതിവരുത്തിയരാതിസഞ്ചയത്തെ. 75

പരവശതവളൎന്നു ദൈത്യമാതാ
പതിയൊടു കല്പന കൈവശപ്പെടുത്തി
സുരവരനെ വധിക്കുവാൻ തിറത്തോ–
ടൊരു മകനെക്കരുതിത്തപം തുടൎന്നാൾ. 76

അവളതു പൊഴുതിക്കുശപ്ലവാഖ്യം
വനമതിൽ വാണിതു നല്ല നിഷ്ഠയോടും
വലരിപുവതുകേട്ടു മായയാ തൻ
വടിവുമറച്ചവളോടടുത്തുകൂടി. 77

വിടുപണികളെടുത്തു വാണ കാലം
മടുമൊഴിയാളൊരുനാൾ മനം മറന്നു്
മുടികളെയടി വച്ചിടേണ്ട ദിക്കിൽ
ശ്ലഥതയൊടങ്ങനെ വച്ചുറങ്ങിയല്പം. 78

പിശകിലവളശുദ്ധയെന്നുകണ്ടി–
ട്ടശനിധരൻ ജഠരേ കടന്നുവേഗാൽ
ശിശുകലലമതേഴു ഖണ്ഡമാക്കി–
ക്കുശലതയോടു പുറത്തു പോന്നു ശക്രൻ. 79

തൊഴിലിതവളറിഞ്ഞു ഖണ്ഡമേഴും
വലരിപുതന്നൊടു നല്ല വാക്കു ചൊല്ലി
ഗഗനഭുവി മരുത്സമാജമാക്കി-
ച്ചുധിസുരലോകമതൃപ്തയായിരുന്നാൾ. 80

പുനരിവിടെ വിശാലനാകുമൈക്ഷ്വാ-
കനുമഴകേറിയ രാജധാനി തീർത്ത്
അതിനവനുടെ നാമധേയമേകി-
ട്ടവനിവിടെച്ചിലനാൾ ഭരിച്ചു വാണാൻ. 81

കുശികസുതനിദം പറഞ്ഞു പിന്നെ-
ക്കുശലമൊടപ്പുരി രക്ഷചെയ്തു വാഴും
നൃപനുടെയുപചാരകൃത്യമെല്ലാം
ദശരഥപുത്രരുമായ് പരിഗ്രഹിച്ചാൻ. 82

അവരവിടെ നയിച്ചു രാത്രിയെപ്പി-
ന്നുഷസി കുലോചിതകൃത്യവും നടത്തി
ജനപദവനപർവ്വതങ്ങൾ പിന്നി-
ട്ടൊരു ശുഭദേശമണഞ്ഞു സന്ധ്യയോടേ. 83

മുനികുലവരനായ ഗൌതമൻ തൻ
മനവിയഹല്യ തപസ്സൊടും വസിക്കും
വനഭുവി കുശികാത്മജൻ കനിഞ്ഞാ-
മനുജകുമാരരൊടും കടന്നു പിന്നെ. 84

സുരവരൻറെ ചേർച്ച കണ്ടു നേരേ
പരുഷതരം മുനി നൽകിയോരു ശാപാൽ
അവനിയിലൊരു പാറയായ് കിടപ്പോ-
രവളുടെ വാർത്തയറിഞ്ഞു രാമദേവൻ. 85

കണവനൊടിഹ കല്മഷങ്ങൾ വേര-
റ്റിനിയിവൾ ചേരണമെന്നുറച്ചു ദേവൻ
തിരുവടിമലരൊന്നു വിന്യസിച്ചാൻ
ശിലയുടെ മേലെഴുന്നേറ്റിതങ്ങഹല്യാ. 86

ഒരു പൊഴുതു രജഃപ്രയോഗശക്ത്യാ
ഹരിയൊടു ചേർന്നു വിരൂപയായ തന്വീ
ഹരിചരണരജഃപ്രയോഗശക്ത്യാ
സുരുചിരവേഷമണഞ്ഞതോ? വിശേഷം. 87

നിഷ്കാമമായൊരു തപസ്സിലിരിപ്പവർക്കേ
സിദ്ധിക്കയുള്ളു ഗതിയെന്നൊരു ചൊല്ലിരിക്കെ
കാമന്നിമിത്തമവർ ചെയ്ത തപോബലത്താൽ
മോക്ഷം ലഭിച്ചതൊരു വിസ്മയഹേതുവത്രേ, 88

പൂമാതിൻ പുണ്യപൂരത്തിനെയരികെ-
  നിരീക്ഷിച്ചു തൻ നെഞ്ചകത്തിൽ
സീമാഹീനം നിറഞ്ഞുള്ളൊരു കുതുകമൊട്ടും
  തൽപദം കൂപ്പി വേഗാൽ
രാമാവൃന്ദം ധരിക്കുന്നൊരു മുടിമണിയാം
  താപസസ്ത്രീ തദാനീം
രാമാദേശം ലഭിച്ചിട്ടഥ നിജപതിയോടൊത്തു
  വാണാൾ സ്വസൌഖ്യം. 89

മൂന്നാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

നാലാം സർഗ്ഗം

അനന്തരം കൌശികതാപസോത്തമൻ
ദിനേശ "വംശസ്ഥ"രൊട്ടും പൊട്ടുന്നേ
വിദേഹഭൂപന്റെ മഖം നടത്തുവാൻ
തദീയരാജ്യത്തിലണഞ്ഞു കൌതുകി, 1

നരേന്ദ്രസൂനുക്കളുമായി വന്നൊര-
ത്തപസ്വിയെച്ചെന്നെതിരേറ്റു സാദരം
വിനീതനാമജ്ജനകക്ഷിതീശ്വരൻ
സഭാജനം ചെയ്തു പുരോഹിതാന്വിതൻ. 2

ഉടൻ ശതാനന്ദനവന്റെ ദേശികൻ
നടേ രഘുശ്രേഷ്ഠനൊടേവമോതിനാൻ
പിടിപ്പെഴും ഗാധിതനൂജനെബ്ഭവാ-
നടുത്തു കീഴ്പ്പെട്ടതു നല്ലതെത്രയും. 3

കുലത്തിനോതിക്കവനാം വസിഷ്ഠരെ-
ച്ചലത്തിടാതേവമുരയ്ക്കുകാരണം
ബലേന രാമന്റെ മനസ്സിലല്പവും
മലച്ചു വാരായ്കതിനോതി പിന്നെയും 4

ഇവൻ പുരാ ഭൂമിയടക്കി മന്നനാ-
യവൻ പടക്കോപ്പുകളോടുമേകദാ
തപസ്സു കൈക്കൊണ്ടു വസിഷ്ഠർ വാഴുമ-
ത്തപോവനം പുക്കവനേ വണങ്ങിനാൻ. 5

മുനീന്ദ്രനും പാർത്ഥിവനെ സ്വശക്തി പോൽ
മനം തെളിഞ്ഞന്നു വിരുന്നുമൂട്ടിനാൻ
ധനം പെറും ധേനുവിനുള്ള വൈഭവം
നിനച്ചതിൽ ഗ്ഗാഥിജനാശ വച്ചഹോ! 6

കഥിച്ചു നേരേ മുനിയോടു തന്മനോ-
രഥത്തെയെന്നിട്ടതു ധിക്കരിക്കയാൽ
മറുത്തുടൻ ഭൂപതി കാമധേനുവെ-
ത്തിരത്തൊടും കൊള്ളയിടാൻ തുടങ്ങിനാൻ. 7

സമസ്തവസ്തുക്കളെയും ചുരത്തുവാൻ
സമർത്ഥയായുള്ള നിലിമ്പനൈചികി
അമേയസൈന്യത്തെ രചിച്ചു സേനയേ
സ്വമേധയാ വെന്നു തുരത്തി ഭൂപനേ. 8

പഠിച്ചിവൻ വീണ്ടുമരുന്ധതീശനേ
മടക്കവാനായുധവിദ്യ വേണ്ട പോൽ
പടയ്ക്കു കോപ്പിട്ടു തദാശ്രമം ചുഴ-
ന്നടുത്തുപോയ് മാർഗ്ഗണമാരി തൂകിനാൻ. 9

വസിഷ്ഠരീ വേലകൾ കണ്ടു ഭൂപനേ-
യസൽക്കരിച്ചിട്ടഥ യോഗദണ്ഡിനാൽ
മടക്കിനാൻ ബാണഗണത്തെ നിർഭയം
"നടക്കുമോ നല്ലവരോടു ദുർന്നയം"? 10

നരേന്ദ്രനും നാണമുദിച്ചിതന്നു തൊ-
ട്ടരോചകം ക്ഷത്രബലത്തിലും തഥാ;
പരിത്യജിച്ചാത്മവിഭുത്വമാകവേ
പരം തപസ്സിന്നു തുനിഞ്ഞിറങ്ങിനാൻ. 11

നിലിമ്പലോകത്തുടലോടു പോകുവാൻ
തുലോം ത്രിശംകുക്ഷിതിപൻ കൊതിക്കവേ
ഫലിക്കയില്ലാഗ്രഹമെന്നു മന്നനേ
വിലക്കിനാനന്നു വസിഷ്ഠദേശികൻ. 12

കലമ്പിയമ്മാമുനിയോടു മന്നവൻ
പുലമ്പിനാൻ തൽസുതരോടു വാഞ്ഛിതം
അലഭ്യമെന്നോ,ത്തവരും ചെറുത്തു പോ-
തലക്ഷ്യമോടക്രമമായടു,ത്തവൻ. 13

പെരുത്തു കോപിച്ചവർ "നീചനാക"യെ-
ന്നുരയ്ക്കയാലന്നൃപനൊട്ടടങ്ങിനാൻ;
"പുലർത്തുവാനുള്ളവർ ധിക്കരിക്കിലീ-
വലിപ്പമില്ലാത്തവനെന്തഹോ! ഗതി". 14

വസിഷ്ഠനോടും പ്രതികൂലകക്ഷിയെ-
ന്നറിഞ്ഞവൻ ഗാധിതനൂജസന്നിധൌ
അടുത്തു കുമ്പിട്ടു കഥിച്ചു കാംക്ഷിതം;
"തുടങ്ങിയാൽപിന്നെയടങ്ങുമോ? മഹാൻ". 15

അപേക്ഷകൈക്കൊണ്ടഥ ഗാധിനന്ദനൻ
നൃപേന്ദ്രനെദ്ദേവകൾനാട്ടിലാക്കുവാൻ
ഉപായമുൾത്താരിൽ നിനച്ചു കണ്ടു താ-
നുപക്രമിച്ചാനൊരു നൂതനാധ്വരം. 16

കുലീനരാം വേദിയർ ഗാധിജന്റെമേൽ
നിലീനചേതസ്സോടു ചെന്നിതധ്വരേ
"മലീമസന്മാരുടെ യാഗ"മെന്നുപ-
ച്ചുലക്ഷ്യമുൾക്കൊണ്ടു മഹോദയാദികൾ. 17

തദീയസിദ്ധാന്തമറിഞ്ഞു കൌശികൻ
വിധേയരല്ലാത്ത വസിഷ്ഠപുത്രരേ
"അടിക്കുവിൻ നായ്ക്കളെ"യെന്നു കോപമോ-
ടുദീരണം ചെയ്തു വിവാദശീലവാൻ. 18

അവദ്ധ്യഭാവത്തൊടമർത്ത്യസഞ്ചയം
ഹവിസ്സു കൈക്കൊൾവതിന്നറയ്ക്കവേ
വിവർണ്ണനാം മന്നനെയംബരാന്തരേ
സ്വവൈഭവംകൊണ്ടു കരേററി കൌശികൻ. 19

പുരന്ദരൻ കോപമൊടത്രിശങ്കുവേ-
തിരിച്ചു കീഴ്പ്പെട്ടു പിടിച്ചുതള്ളിനാൻ;
നിലച്ചിതമ്മാമുനിതന്റെ ശാസനാ-
ബലത്തിനാൽ താണുവരാതിടയ്ക്കവൻ. 20

അമർത്ത്യലോകത്തിനെ വേറെയൊന്നിവൻ
ചമയ്ക്കവേ വിണ്ണവർ വന്നിരക്കയാൽ
ശമിച്ചു രോഷത്തൊടുമസ്തദിങ്മുഖം
ഗമിച്ചു വീണ്ടും നിവസിച്ചു നിഷ്ഠയിൽ. 21

ബലിക്കൊടുക്കായ് പിടിപെട്ടൊരുണ്ണിയെ-
പ്പുലർത്തിയിക്കൗശികനാത്മശക്തിയാൽ;
"ശരീരിജാലത്തെയഭേദമായനു-
സ്മരിച്ചിടും നല്ല ജനങ്ങളെന്നുമേ." 22

അതേവരെച്ചെയ്ത തപസ്സൊടുങ്ങിയെ-
ന്നതിപ്രയത്നങ്ങൾ തുടങ്ങി പിന്നെയും
തദന്തരേ മേനക തന്റെ സങ്ഗമം
സ്വതേ തടസ്സങ്ങൾ വരുത്തി നിഷ്ഠയിൽ. 23

മനസ്സിൽ വല്ലായ്മയൊടാശു പിന്നെയും
നിനച്ചു താൻ മഞ്ഞുമലയ്ക്കടുത്തുപോയ്
ഇരുന്നുറച്ചുള്ള തപസ്സിളക്കുവാൻ
പുരന്ദരൻ ചൊല്ലിയയച്ചു രംഭയെ. 24

കടുത്തൊരാക്രോശനമിട്ടു പാറയായ്
കിടക്കുവാനായവളെയയച്ചുടൻ
അടക്കി നിശ്വാസഗണത്തെ,യുമ്പർകോ-
നടക്കിവാഴും ദിശി പോയ് തപസ്സിനായ്. 25

കടുപ്പമേറുന്ന തപോമയാഗ്നിയാൽ
പിടച്ചു നീറിപ്പുനരംബുജാസനൻ
അടുത്തുചെന്നുൽക്കടമാം വ്രതത്തെ നീ
യടക്കി വാഴ്കെന്നു വചിച്ചു കൌതുകാൽ. 26

പൊടുന്നനെ "ബ്രഹ്മമഹർഷി"യെന്നു താ-
നെടുത്തു ചൊല്ലിച്ചു സരോജസംഭവൻ
വസിഷ്ഠനെക്കൊ,ണ്ടിവനന്നുതൊട്ടു തെ-
ല്ലസക്തനായ് നിഷ്ഠയിൽനിന്നു നീങ്ങിനാൻ. 27

ഇതൊക്കെയും ഗൌതമപുത്രനോടു കേ-
ട്ടതിക്രമിപ്പിച്ചിരവാശു രാഘവൻ
പ്രഭാതകൃത്യങ്ങൾ കഴിച്ചു ചൊല്ലെഴും
സഭാതലം പുക്കു സകൌശികാനുജൻ. 28

കുലീനനായ് കോമളനാം കുമാരനെ
വിലോകനംചെയ്തു വിദേഹഭൂപതി
അലം വിഷാദിച്ചിതു സീതയെക്കുറി-
ച്ചുലംഘ്യമാം വില്ലുപണയത്തെയോർക്കയാൽ. 29

"തഴച്ച വില്ലാളികളായ ഭൂപരി-
ങ്ങുഴറെറാട്ടും വന്നു ധനുസ്സു കാൺകയാൽ
ഒഴിച്ചു നാണത്തൊടു, ഹന്ത! ദൈവമേ!
പഴിച്ചു താന്താങ്ങടെ കൈക്കരുത്തിനെ. 30

പുളയ്ക്കുമാനത്തലവർക്കുമോർക്കിലൊ-
ട്ടെളുപ്പമല്ലാത്ത വിചേഷ്ടിതങ്ങളെ
കളിപ്പുകൂട്ടം കളഭം നടത്തുവാൻ
ചുളുങ്ങുമെന്നുള്ളതു ലോകസമ്മതം." 31

പറഞ്ഞിതപ്പോൾ മുനിപുംഗവൻ "ഭവാൻ
ധരിക്കണം വിക്രമിയെന്നു രാമനെ
ഉറച്ച കുന്നിൽ ശതകോടിയെന്നപോൽ
കരം ഫലിക്കുന്നതു കാൺക കാർമ്മുകേ. 32

പ്രതാപമിത്തിപ്പൊരിയിങ്കലെന്നപോൽ
കുമാരനാം രാമനിലുള്ളതായ് നൃപൻ
ഉറച്ചിതമ്മാമുനിതൻെറ വാക്കിനാൽ;
വയസ്സുകൊണ്ടൂക്കറികില്ലൊരുത്തരും. 33

നിയോജ്യവർഗ്ഗത്തെയസംഖ്യമാദരാ-
ലയച്ചവൻ വില്ലതു കൊണ്ടുപോരുവാൻ
പയോദവൃന്ദത്തെ മയൂഖകാർമ്മുക-
പ്രയോജനേ വാനവർനാഥനെന്നപോൽ. 34

പുരാന്തകൻ ദക്ഷമഖം മുടക്കുവാൻ
ശരം പ്രയോഗിച്ചൊരു വില്ലു, രാഘവൻ
ദരാവഹം പന്നഗരാജതുല്യമായ്
നിരീക്ഷണം ചെയ്തു കരത്തിലേന്തിനാൻ. 35

മയക്കി മാലോകരെയത്ഭുതത്തിനാൽ
പ്രയാസമില്ലാതെ കുനത്ത വില്ലിനെ
നിയന്ത്രണം ചെയ്തു ഗുണത്തിനോടവൻ
നയത്തൊടും മന്മഥനിക്ഷുവില്ലു പോൽ. 36

എടുത്തു രാമൻ മുറുകെക്കുലയ്ക്കയാ-
ലൊടിഞ്ഞു മേഘധ്വനിയോടു കാർമ്മുകം
സ്ഫുടിച്ചു രാജന്യബലത്തെ, വൈരിയായ്
നടക്കുമബ്ഭാർഗ്ഗവനോടുരച്ചപോൽ. 37

ഹരന്റെ വില്ലോലിലുറച്ച പന്തയം
വഹിച്ച നേരത്തു് മുദാ നരേശ്വരൻ
ഹരിപ്രിയാരൂപിണിയായ സീതയെ-
ക്കൊടുത്തു വാക്കാൽ നൃപപുത്രനാദ്യമായ്. 38

സുസത്യവാൻ ഭൂപനയോനിജാതയായ്
വളർത്ത ചെല്ലച്ചെറുകുഞ്ഞിനെ ദ്രുതം
ലസിച്ചിടും കൌശികനാററസാക്ഷിയാ-
യിരിക്കവേ നൽകുകയാൽ കൃതാർത്ഥനായ്. 39

"പരിഗ്രഹിച്ചേൻ മകളെക്കുലത്തൊടും
ഭരിക്കാ"യെന്നാദരവോടു കൂടവേ
ഗുരുക്കളെപ്പണ്ട്കതിരഥക്ഷിതീശനോ-
ടുരയ്ക്കുവാൻ ചൊല്ലിയയച്ചു മൈഥിലൻ. 40

സുതന്റെ വേളിക്കു കൊതിച്ചിരിക്കുമ-
ന്നൃപന്റെ ഗേഹത്തിലണഞ്ഞു വിപ്രനും;
"ഗുണിക്കു സങ്കല്പമഭീഷ്ടസിദ്ധിയെ-
ക്കൊടുത്തിടും കല്പകവൃക്ഷമെന്നപോൽ." 41

യഥാക്രമം സൽകൃതനാം ദ്വിജേന്ദ്രനാ-
ലുദീരിതം കേട്ടു ചരിത്രമൊക്കെയും
ക്ഷിതീശ്വരൻ തന്റെ പരിച്ഛദത്തൊടും
മുദാ പുറപ്പെട്ടു പുരോഹിതാന്വിതൻ. 42

ഇളക്കിയമ്മൈഥിലരാജധാനിയെ
ച്ചുഴന്ന സൈന്യത്തൊടു ചെന്നുകേറിനാൻ
സഹിച്ചിതപ്പട്ടണമീയുപദ്രവം
മഹാതപം പത്മതടാകമെന്നപോൽ. 43

പടുക്കളായ് പാശിമഹേന്ദ്രതുല്യരാ-
യടുത്തൊരമ്മന്നവരൊത്തു തങ്ങളിൽ
നടത്തി മക്കൾക്കഥ പാണിപീഡന-
ച്ചടങ്ങിനെത്തങ്ങടെ വൈഭവോചിതം. 44

ലഭിച്ചു രാമനു മഹീതനൂജയെ
പ്പരിഗ്രഹിച്ചൂർമ്മിള തന്നെ ലക്ഷ്മണൻ
പ്രശസ്തരായ് വേട്ടിതു മററു രണ്ടു പേർ
കുശധ്വജൻ തന്നുടെ രണ്ടു മക്കളേ. 45

ക്ഷിതീശ്വരൻ തന്നുടെ നാലുപായമ-
ന്നധീനസാഫല്യമിയന്നു നിന്നപോൽ
വധൂജനത്തോടിടപെട്ടു പുത്രരാ-
ലതന്ദ്രമോദത്തെയടഞ്ഞു മേൽക്കുമേൽ. 46

പരസ്പരം പത്നികളാൽ കുമാരരും
കൃതാർത്ഥരായ്ത്തീർന്നവരാൽ വധുക്കളും
തരത്തിലിച്ചേർച്ച നിനച്ചുകാണുകിൽ
പ്രകൃത്യനുപ്രത്യയയോഗസന്നിഭം. 47

നരോത്തമൻ നാലു സുതർക്കുമേവമാ-
ചരിച്ചു കല്യാണമഹോത്സവത്തിനെ
തിരിച്ചു താൻ; മൈഥിലനോടു യാത്രയും
പറഞ്ഞു സാകേതപുരിക്കു സത്വരം. 48

അവസ്ഥപോലുള്ളൊരു കന്യകാധനം
കൊടുത്തയച്ചിട്ടു വിദേഹരാജനും
കുറച്ചു പിന്നാലെ നടന്നു യാത്രയും
മുറയ്ക്കു ചൊല്ലീട്ടു മടങ്ങിനാൻ മുദാ. 49

അനന്തരം ഭാനുകുലപ്രദീപനാം
നരേന്ദ്രനും കൂട്ടരുമാത്തകൌതുകം
സ്വരാജധാനിക്കു തിരിച്ചുപോകവേ
നിമിത്തമോരോന്നു പിഴച്ചു കണ്ടതേ. 50

പ്രതീപനായുന്നു വഴിക്കു കേതനം
വിദാരണംചെയ്തു വലച്ചു സേനയേ
പ്രതാപമേറുന്നൊരു ചണ്ഡമാരുതൻ
പ്രതീരദേശങ്ങളെ നിർഝരങ്ങൾപോൽ. 51

അതിന്റെശേഷം പരിവേഷരൂഢനായ്
നിരീക്ഷണംചെയ്തു ദിനാധിനാഥനേ
സുപർണ്ണസന്തർജ്ജിതനായ പാമ്പിനാ-
ലുപാശ്രിതം പന്നഗരത്നമെന്നപോൽ. 52

മുടിക്കുവാൻ തക്കൊരു ചണ്ഡവായു വ-
ന്നടിച്ചിളക്കം പൊടിമാരിയോടുടൻ
വഹിച്ചു സന്ധ്യാഘനരക്തമംബരേ
രജസ്വലാവസ്ഥയണഞ്ഞിതാശകൾ. 53

കൊഴുത്ത രാജന്യനിണത്തിനാൽപരം
പിതൃക്രിയാതൽപരനായ രാമനേ
ഉഷസ്സിലർക്കാശ്രിതദിക്കിൽ മേവുമ-
ക്കുറുക്കനും കൂകിവിളിച്ചു ഘോരമായ്. 54

നിമിത്തമൊട്ടുക്ക പിഴച്ചു കാൺകയാൽ
സമർത്ഥനാം മന്നനരുന്ധതീശനേ
നമിച്ചിതിന്നുള്ളൊരൊഴിച്ചിലോർക്കവേ
"നമുക്കൊട്ടുക്കം സുഖ"മെന്നു ചൊല്ലിനാൻ. 55

എഴുന്ന തേജോഗണമാപതിച്ചിത-
ങ്ങകമ്പടിക്കാരുടെ മന്നിലക്ഷണം;
ക്രമേണ നേത്രങ്ങളും തുടച്ചു പാർക്കവേ
തെരിഞ്ഞു തേജസ്സതു മർത്ത്യരൂപമായ്. 56

ധരിച്ചു താതാംശകമായ പൂണുനൂൽ
കരേ സവിത്രീകുലധർമ്മമസ്ത്രവും
ലസിച്ചിവൻ മിത്രനൊടിന്ദു ചേർന്ന പോൽ
സസർപ്പമാം ചന്ദനദാരു പോലെയും. 57

ഉരത്ത രോഷത്തൊടു മാർഗ്ഗലങ്ഘിയെ-
ന്നിരിക്കിലും താതനിലുററ ഭക്തിയാൽ
സ്വമാതൃകണ്ഠത്തെയറുത്തിവൻ പുരാ-
ജ്ജയിച്ചു ചിന്താസമമിപ്രപഞ്ചവും. 58

ഉരുക്കഴിച്ചോരു നരേന്ദ്രനിഗ്രഹം
മറന്നുപോകായ്വതിനെന്നപോലിവൻ
ഇടത്തുകർണ്ണത്തിലൊരക്ഷമാലയെ-
ത്തൊട്ടുഞ്ഞിരുന്നാനെഴുമൂന്നുസംഖ്യയാൽ. 59

വിരോധമോടാത്മപിതൃവധത്തിനാൽ
നരേന്ദ്രവംശത്തെ മുടിക്കുമായ്വനേ
നിനച്ചു തന്നുണ്ണികൾതമ്മെയും തദാ
പരുങ്ങിനാൻ പങ്ക്തിരഥക്ഷിതീശ്വരൻ. 60

ജ്വലിച്ച ഹാരോരഗരത്നജ്യോതി പോൽ
സ്വപുത്രനും ശത്രുവിനും സമാനമായ്
ഇരിക്കുമപ്പേരിനെയോർത്തു മേല്ക്കു മേ-
ലെരിഞ്ഞിതന്തഃകരണം നൃപന്നഹോ. 61

"ഇതാ ഭവാനർഘ്യ"മിദം പദേ പദേ
വദിച്ച രാജാവിലൊരിമ്പമെന്നിയേ
ഉദഗ്രകോപാഗ്നികണം തുളുമ്പുമ-
സ്വദൃക്കിനാൽ രാമനെ നോക്കിനാനവൻ. 62

ഉരത്ത ചാപത്തെയിടത്തുകൈയിലും
വിരല്ക്കിടയ്ക്കന്യകരത്തിലസ്ത്രവും
ധരിച്ചവൻ നേർക്കുമെരുന്ന രാമനോ-
ടുരച്ചു ശണ്ഠയ്ക്കു തുനിഞ്ഞ മട്ടൊട്ടും. 63

കടുത്ത കൈയെന്നൊടെടുത്ത ഭൂപരെ-
യൊടുക്കിയന്നന്നുപശാന്തനായ ഞാൻ
ഉണർന്നു വീണ്ടും തവ പേരു കേൾക്കയാ-
ലമർഷിതൻ നൊമ്പലമേറ്റ പാമ്പുപോൽ; 64

എടുത്തു മറ്റുള്ള മഹീശരാരുമി-
ങ്ങൊടിച്ചിടാത്തുള്ള ശിവന്റെ വില്ലു നീ
മുറിച്ചതായ് കേട്ടു, മദീയപൗരുഷം
മുടിച്ചതായ് തോന്നുമിതോർക്കിലേവനും. 65

ഒരിക്കലീ രാമപദം പരക്കെയു-
ച്ചരിപ്പതിന്നാസ്പദമായിരുന്നു ഞാൻ
മുതിന്നു നീ വന്നതുമൂലമിപ്പൊഴ-
ള്പദം പരാധീനതയാർന്നതപ്രിയം. 66

നമുക്കു വാസം മലയോരമെങ്കിലും
ശമിച്ചതില്ലെൻറ ശരത്തിനൂർജ്ജിതം
മമ പ്രതാപത്തെ ഹരിച്ച നീയുമി-
ന്നമിത്രമായ് ഹൈഹയഭൂപനെന്നപോൽ. 67

കഠോരനാം നിന്നെ വധിച്ചിടായ്കിലി-
ക്കഠോരമെന്തിന്നു മുടിച്ച ഭൂപരേ?
സമുദ്രമദ്ധ്യത്തിലെരിഞ്ഞിടാത്ത തീ
സമിൽക്കുലാദ്യങ്ങളശിച്ചതെന്തിനായ്? 68

മുരാന്തകൻ മുൻപു ഞെരിച്ചു ചെത്ത വി-
ല്ലൊടിക്കയാലിന്നു മദിക്കവേണ്ട നീ
ഒഴുക്കിനാൽ ചോട്ടു പറിഞ്ഞ വന്മരം
പുഴക്കിമന്ദാനിലനും മറിച്ചിടും. 69

മദീയമീവില്ലു കുലച്ചു സായകം
മദിച്ചു നീ ഞാണൊടു ചേർത്തു കാട്ടിയാൽ
കയർത്തു കല്പിച്ചൊരു പോരൊഴിച്ചു ഞാൻ
ജയം തരാമെന്നൊടു തുല്യനാകയാൽ. 70

വിളങ്ങുമീ വെണ്മഴു കണ്ടു പേടിയോ-
ടിളിച്ചു നീയെന്നുടെ മുന്നിൽ നില്ക്കിലോ
വഴങ്ങണം വില്ലു പിടിക്കയാൽ തഴ-
മ്പെഴുന്ന കൈകോർത്തഭയം ലഭിക്കുവാൻ. 71

പഴിച്ചിടും ഭാർഗ്ഗവനുച്ചരിക്കവേ
പൊഴിച്ചു മന്ദസ്മിതമാ രഘൂത്തമൻ
ശരാസനം ശങ്കയൊഴിഞ്ഞു വാങ്ങിനാൻ
മുനീന്ദ്രനോടായതു തന്നെയുത്തരം. 72

കഴിഞ്ഞ ജന്മത്തിലെ വില്ലെടുക്കയാ-
ലിയന്നു ചൈതന്യഭരത്തെ രാഘവൻ
ഒഴുക്കമോലും നവനീലനീരദം
നിഴൽധനുസ്സേന്തുകിലെത്ര? ചന്തമാം. 73

ബലിഷ്ഠനാം രാഘവനധനുസ്സിനെ
നിലത്തു കൊള്ളിച്ചു കുലച്ചിടും വിധൌ
പുകഞ്ഞടങ്ങുന്നൊരു ദീപമെന്നപോൽ
സ്വകീയതേജസ്സു വെടിഞ്ഞു ഭാർഗ്ഗവൻ. 74

പ്രകാമ,മേറീട്ടുമടങ്ങിയും വരും
പ്രകാശമോടങ്ങനെ നിന്ന വീരരേ
ദിനാത്യയേ പൂർണ്ണിമയിങ്കലിന്ദുവും
ദിനേശനും പോലെ നിനച്ചു കാണികൾ. 75

കനിഞ്ഞു രാമൻ ജമദഗ്നിപുത്രനാം
മുനിക്കെഴും മങ്ങിയ മട്ടുകണ്ടുടൻ
അനർഗ്ഗളം തന്നുടെ സായകത്തിനെ
നിനച്ചു വേലായുധതുല്യനോതിനാൻ. 76

ഭവാനെനിക്കിന്നപരാധിയെങ്കിലും
സുവിപ്രനെന്നോർത്തു വധിക്കയില്ലഞാൻ
അവശ്യമീയമ്പു് നിനക്കു സൽഗതി-
ക്കപേക്ഷിതം പുണ്യമൊടുക്കിടട്ടയോ? 77

ഉരച്ചവൻ രാമനെ നോക്കി "നിന്നെ ഞാൻ
പരൻപുമാനെന്നറിയായ്കയല്ല കേൾ
നരത്വമാർന്നുള്ള ഭവാന്റെ വൈഭവം
ധരിപ്പതിന്നായ് കലഹിച്ചതീവിധം. 78

രിപുക്കളെ വൻപൊടു ചാമ്പലാക്കി ഞാൻ
സുഖത്തിനായ് കാശ്യപനൂഴി നൽകിനേൻ
പ്രഭാവമങ്ങുന്നു കുറയ്ക്കിലായതി-
ങ്ങപത്രപയ്ക്കാസ്പദമല്ല നന്മയാം. 79

മഹാമതേ! പാലയ തീർത്ഥയാത്രയേ
നിഹിംസനം ചെയ്യരുതേ ശരത്തിനാൽ
തടുക്കിലസ്സ്വർഗ്ഗസുഖാനുഭോഗ,മി
ന്നുടക്കു തീരേന്നഷ മിടുക്കനായ്വരും." 80

അതിൻപ്രകാരം വിശിഖത്തെ രാഘവൻ
മുദാ കിഴക്കോട്ടു വലിച്ചു വിട്ടുപോൾ
അതീന്ദ്രലോകത്തു മുനിക്കു പോകുവാൻ
തുറന്ന മാർഗ്ഗത്തെയടച്ചു ഗാഢമായ്. 81

പിഴച്ചതൻപോടു പൊറുക്കയെന്നു തൽ-
ക്കഴല്ക്കു കൈവച്ചു വണങ്ങി രാഘവൻ
"പകച്ചു തോല്ക്കും പരിപന്ഥിയെപ്പുരാൻ
മികച്ചു മാനിപ്പതു കീർത്തിഹേതുവാം." 82

"ത്യജിച്ചു മാത്രംശകമായ രാജ്യസാം
ഭജിക്കവേ പിത്ര്യമതാം ശമത്തെ ഞാൻ
നിഷിദ്ധമല്ലിങ്ങനെ പുണ്യനിഗ്രഹം
ഭവാനനുഷ്ഠിച്ചതെനിക്കനുഗ്രഹം. 83

ഗമിച്ചിടുന്നേൻ സുരകാര്യസിദ്ധിയിൽ
ശ്രമിക്കുമങ്ങേക്കൊരു കുണ്ഠിതം വരാ;"
പറഞ്ഞു സീതാപതിയോടിദം മുദാ
മറഞ്ഞു മെല്ലെന്നു മഹാതപോധനൻ. 84

തദനുമനുജവീരൻ രാമനെപ്പുൽകിനന്നായ്
നിജതനയനു രണ്ടാം ജന്മമുണ്ടായപോലെ;
എരിപൊരിയൊടു വാടും കാനനേ വൃഷ്ടിപോല-
ല്ലുരുകിനൊരഴൽ തേടും മന്നനാനന്ദമുണ്ടായ്. 85

പിന്നെപ്പങ്ക്തിരഥൻ വഴിക്കു പലേടത്തോരോ-
ദിനം താവളം
സന്നാഹങ്ങളോടും കഴിച്ചപായം കൂടാ-
തെ; ഗാഢാദരം
ഉണ്ണിളാശ കലന്നു രൂപവതിയാം വൈദേ-
ഹിയെക്കാണ്മവാൻ
കണ്ണൽക്കണ്ണികൾ മേടതോറുമമരും തൻ പ-
ത്തനം പൂകിനാൻ. 86

മന്ദാക്ഷംകൊണ്ടു മട്ടാർശരനെ മറവിൽ-
നിർത്തീട്ടു ദാമ്പത്യകൃത്യം
നന്നായ് സൂക്ഷിക്കുമാത്മപ്രിയകളോ-
ടിട ചേർന്നുള്ള രാമാദികൾക്കും
ഒന്നാമത്തെ രസം ചെന്നഭിമതമനുകൂലിച്ചു
കാലക്രമത്താ-
ലെന്നാലും നാലുപേരും നിജനിയമവിധാനങ്ങൾ
പാലിച്ചു വാണാർ. 87

നാലാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

അഞ്ചാം സർഗ്ഗം

ആത്താനന്ദം ഭരതനൊരുനാൾ തമ്പിയോടും പിതാവിൻ
പത്താരാധിച്ചനുനയമൊടമ്മാവനെക്കാണുവാനായ്
കൂത്താടും നൽത്തുരഗവരമേറിപ്പുറപ്പെട്ടു വേഗാൽ
പൊൽത്താർമാതിൻകളി കലരുമക്കേകയം പുക്കുവാണു. 1

അക്കാലത്തദ്ദശരഥമഹാരാജനോ രാജ്യസ്സൌത്തുക്കീ-
ട്ടുൾക്കാമ്പിങ്കൽത്തരളതയൊടസ്നേഹമൊക്കെച്ചുരുക്കീ,
ദിക്കാകെ,ത്തൻദശയനുഭവിച്ചിട്ടു, നന്നായ് പ്രകാശി-
പ്പിക്കാതാക്കീ; നിശയറുതിയന്നിട്ടു, ദീപങ്ങൾപോലെ. 2

രാട്ടില്ലാഞ്ഞാൽ പലവിധമനൎത്ഥങ്ങൾ നേരിട്ടുപോമീ-
നാട്ടിന്നെന്നോൎത്തരശനൊരുനാൾ മന്ത്രിസാമന്തവൎഗ്ഗം
കൂട്ടിച്ചൻപോടരികെയരുളിച്ചെയ്തു തൻകാൎയ്യമോരോ-
മട്ടിൽപ്പിന്നീടിളമയൊടു വാഴിക്കുവാൻ രാമനേയും. 3

പൌരന്മാരിക്കഥ മുഴുവനും കേട്ടു പൂൎണ്ണാനുവാദം
സ്മാരം സ്മാരം ദശരഥസുതൻ തന്റെ തന്റേടമെല്ലാം
നീരം ചിന്തും മുകിലൊലികളെക്കേട്ട സൎപ്പാശനാനാം
വാരം പോലന്നഗിരിയെ നിറച്ചന്നു കോലാഹലത്താൽ. 4

ഫുല്ലാംഭോജേ മധുരസമൊലിക്കുന്നപോൽ നാട്ടുകാൎക്ക-
ന്നുല്ലാസത്താലൊഴുകി മുഖപത്മത്തിലാനന്ദബാഷ്പം
സല്ലാവണ്യം തിരളുമൊരു രാമന്റെമെയ് കാണുവാനാ-
യെല്ലാരും തന്മിഴികൾ കഴുകിശ്ശുദ്ധമാക്കുന്നപോലേ. 5

മാലോകൎക്കീ നടപടി നടത്തീടുവാനാസ്ഥയുണ്ടെ-
ന്നാലോചിച്ചദ്ദശരഥനൃപൻ രാമനെപ്രേമപൂൎവ്വം
താലോലിച്ചിട്ടയി! തനയ! നിന്മസ്തകേ പൊൽക്കിരീടം
ചേലോടീഞാൻ ധൃതിയണിയിച്ചീടുമിക്കാലമെന്നാൻ: 6

രാമൻ പിന്നെദ്ദശരഥമനോരാജ്യമംബാസമീപ-
ത്താമന്ത്രിച്ചിട്ടഥ നിജനിശാന്തത്തിൽ മേവും ദശായാം
ഓമൽക്കൈക്കൊരഘുതിലകനെക്കാപ്പു കെട്ടിച്ചിരുത്തി-
ക്ഷേമത്തിന്നായഖിലജനവും കോപ്പു കൂട്ടിത്തുടങ്ങീ. 7

രക്ഷോജാതിക്കറുതിവരുവാൻ കാരണസ്ഥാനമേററി-
ട്ടക്ഷോണിക്കന്നപശകുനമുണ്ടാക്കുവാൻ മന്ഥരാഖ്യ
വക്ഷോജത്തെപ്പുഴി പറയുമക്കൂനുമേന്തിത്തിരിച്ചാൾ
പ്രക്ഷോഭിപ്പിപ്പതിനു ഭരതൻതന്റെ മാതാവു തന്നെ. 8

ധീരോദാത്താദ്യഖിലഗുണവാനായ രാമന്റെ മേല-
ന്നാരോപിച്ചിട്ടധികപിശുനതാപത്തെയപ്പാപശീല
ഓരോന്നോതീട്ടിളയ മഹിഷിക്കുള്ളിലങ്ങീൎഷ്യ ചേൎത്താ-
ളാരോമൽപ്പൊയ്കയിലെരുമ ചായ് ചേറിളക്കുന്നപോലെ. 9

രാകേന്ദുശ്രീ തഴുകിന മുഖേ ഭാവഭേദങ്ങളോടും
കൈകേയിക്കപ്പരുഷമൊഴി കേട്ടിട്ടു ചിത്തം പകൎന്നു
സാകേതാധീശ്വരനൊടൊരുനാൾ ദാനവായോധനത്തിൽ
പാകേ നേടിക്കരുതിയ വരദ്വന്ദ്വമൎത്ഥിച്ചു പിന്നെ. 10

നാട്ടിൻഭാരം ഭരതനു കൊടുക്കേണമെന്നിട്ടു രാമൻ
കാട്ടിൽപ്പോയിത്തപമൊടു വസിക്കേണമീരേഴു കൊല്ലം
കേട്ടീക്കാര്യങ്ങളെ, യുലയിൽവച്ചു തിന്നന്നായുരുക്കീ-
ട്ടോട്ടിൻ പംവച്ചെവികളിലൊഴിച്ചോണമായ് ക്ഷോണിപന്നു്. 11

പാഞ്ഞില്ലാഞ്ഞിട്ടഥ നരവരൻ പുത്രനോ വേർപെട്ടതാ-
നോങ്ങി പ്രാണൻ നെറുകയിലൊളിച്ചാശു മൂർച്ഛിച്ചു വീണാൻ;
നീങ്ങിപ്പിന്നെച്ചെറുതു സമയംകൊണ്ടുമോഹം, മുഖാബ്ജം
മങ്ങിപ്പാരം നിജരമണിയോടോതിനാൻ സാമവാക്യം. 12

ധന്യേ! രാമൻ വനഭുവി മടിക്കാതെ പോയീടുമിപ്പോൾ
മാന്യേ! ലോകപ്രമദഭരവും പിന്നെയാട്ടെന്നു വയ്ക്കാം
ദൈന്യേ ഞാനെൻ തനയവിരഹം പാപമോർത്തിന്നടക്കാ-
മന്യേ നിന്നെപ്പഴി പറകിലിന്നെങ്ങനേ ഞാനൊഴിപ്പൂ. 13

പ്രത്യാദേശിച്ചരശനുടെ വാക്യങ്ങൾ, കൈകേയി ചൊന്നാ-
ളത്യാസക്ത്യാ പൊരുളുകൾ പഠിച്ചുള്ളോരങ്ങുന്നിദാനീം
സത്യാപായം തനയനെ വിചാരിച്ചു ചെയ്യുന്നുവന്നാൽ
വ്യത്യാസത്താൽ പൊളി പറയുമിശ്ശാസ്ത്രമൊട്ടേറെ യോഗ്യം. 14

രക്ഷിക്കാനായ് നിജസമയവാക്യത്തെ മുന്നം പരുന്താം
പക്ഷിക്കേകീ ശിബിനരവരൻ തന്റെ മെയ്മാംസമെല്ലാം
അക്ഷിദ്വന്ദ്വം ദ്വിജവരനു നൽകീടിനാൻ മറ്റൊരുത്തൻ
സൂക്ഷിക്കുന്നു മൊഴികളുഴിവില്ലാതെകണ്ടുത്തമന്മാർ. 15

വേണ്ടും നാളിൽ തരുവനിതു ഞാനെന്നു കല്പിച്ചകാര്യം
രണ്ടും വെള്ളത്തിലെ വരകളെപ്പോലെ വന്നീടിലിപ്പോൾ
വീണ്ടും നേരും നെറിയുമധികം പൂണ്ടരാജാക്കളങ്ങേ
കണ്ടും കേട്ടും പലപടി ശകാരിച്ചു പുച്ഛിക്കയില്ലേ? 16

ആപൽക്കാലത്തുതകിയതു കണ്ടന്നു കല്പിച്ച വാക്യം
ഭൂപർക്കെല്ലാം മകുടമണിയാമെന്റെ ഭർത്താവിദാനീം
ചാപല്യത്താലനുചിതമിതെന്നോർത്തു തള്ളുന്ന പക്ഷം
ധൂപപ്രായം ദ്രുതമുടലിവൾക്കിന്നു ഹാലാഹലത്താൽ. 17

ഉണ്ടാമിപ്പോൾ പദവി പലതാരാമമാതാവിനെന്നാൽ
കണ്ടാലുള്ളിൽ കരുമന സഹിക്കാവതല്ലല്പവും മേ
കുണ്ഠാമന്ദീത്തരമിദമുരയ്ക്കുന്ന കൈകേയിയോടായ്
രണ്ടാം പ്രാവശ്യവുമരുളിനാനാർത്തിപൂണ്ടക്ഷിതീശൻ. 18

ധൂൎത്തേ! നീതാൻ വകതെരിവൊഴിഞ്ഞെന്തിവണ്ണം കഥിപ്പാൻ
താൎത്തേൻവാണീമണികളിനിമേൽ നിന്നെ നിന്ദിക്കമല്ലോ
ഓൎത്തന്നെങ്കിൽത്തവ ഹൃദയകാഠിന്യ,മന്നീപരത്തേ
തീൎത്തകീടാനിവനിഹ വരുത്തീടുകില്ലായിരുന്നു. 19

ദുഷ്ടേ! രാമൻ നൃപതികളിലിന്നേകനായ് തീൎന്നതില്ലാ
കഷ്ടേ! ഞാനന്നടപടികളാൽ പുത്രവാനായുമില്ലാ
നഷ്ടേ ദേഹേ ഭരതനിനി മേ കൎമ്മശേഷം കഴിപ്പാൻ
ശിഷ്ടേ പാത്രേ പിറവിയവനില്ലായ്കയാലൎഹനല്ലാ. 20

പക്ഷേ രാമൻ·മരവുരിയുടുക്കട്ടെ കാന്താരദേശം
സ്വക്ഷേത്രം പോൽ കരുതി നിവസിക്കട്ടെ വൃക്ഷച്ചുവട്ടിൽ
രുക്ഷേ നിന്നാശയസദൃശമാം കല്ലിലക്കോമളാങ്ഗം
നിക്ഷേപിച്ചിട്ടൊരു നിശിയുറങ്ങുന്ന കാൎയ്യം ഞെരുക്കം. 21

ഉള്ളം നീറിക്ഷിതിപനരുളുന്നോരു വാക്യങ്ങൾ രാജ്ഞി-
ക്കുള്ളന്ധാളിപ്പകലെ വിടുവിച്ചീല ദുസ്സംഗദോഷാൽ
പള്ളം തോറും ചെളിയിൽ മുഴുകിപ്പോയ ചന്ദ്രാംശുജാലം
കള്ളം കൈവിട്ടമൃതകരനും മേനിക്കൂട്ടാൻ പ്രയാസം. 22

ഭ്രൂജാനിക്കാമകനുടെ മുഖം കണ്ടിനിക്കാണി നേരം
വ്യാജാപേതം മനതളിർ തണുപ്പിച്ചിടാമെന്നു തോന്നീ
നീ ജാനക്യാരമണനെ ജവാൽ കൊണ്ടുവന്നാലുമെന്നാ-
രാജാവഗ്രേ മരുവിനൊരു മന്ത്രീന്ദ്രനെപ്പാൎത്തു ചൊന്നാൻ. 23

താതാദേശം സചിവനറിയിച്ചപ്പൊഴാരാമചന്ദ്രൻ
സ്സീതാമോദത്തൊടു നൃപഗൃഹം പുക്കു തൃക്കാൽ വണങ്ങീ
ഏതാണ്ടൊക്കെപ്പിണി ജനകനുണ്ടെന്നു ചിന്തിച്ചു ചിത്തേ
മാതാവോടക്കഥ പറകയെന്നോതിനാൻ സാവധാനം. 24

ചൊന്നാളപ്പോൾ കഠിനഹൃദയം പൂണ്ട ചിററമ്മ, കുഞ്ഞേ!
തന്നാൻ മുന്നം മമ വരയുഗം നിൻപിതാ കമ്പമെന്ന്യേ
എന്നാൽ, നിന്നെപ്രതി വളരുമുൾപ്രേമവും സത്യഭങ്ഗം
വന്നാലുണ്ടാം നിരയഗതിയും പാൎത്തു കേഴുന്നു ഭൂപൻ. 25

ദുസ്സാമൎത്ഥ്യം പറയുമിവളെന്നുള്ളിലൂഹിച്ചിടൊല്ലാ
നിസ്സാരം നീ കരുതുകിലെനിക്കുള്ള മോഹങ്ങൾ രണ്ടും
ഇസ്സാമ്രാജ്യം ഭരതനു കൊടുക്കേണമൊന്നാമതായ് നീ
നിസ്സാമാന്യവ്രതമൊടു വനേ പിന്നെ വാണീടവേണം. 26

എന്നീവണ്ണം ഭരതജനനീഭാഷണം കേട്ടുനേര-
ത്തന്നീരിത്താർ നയനനറിയിച്ചീടിനാനിപ്രകാരം
ഇന്നീവൃത്തിൻ ഭരണവിധിയിൽ സോദരൻ കേമനത്രേ
വന്നീടാ മേ വനതലനിവാസത്തിലും ക്ലേശലേശം. 27

എന്തായാലും ജനകനിന്നിയിച്ചില്ലറക്കാര്യമെന്നി-
സ്സന്താപം കൊൾവതു വിഹിതമോ? ഞങ്ങളെല്ലാമിരിക്കേ
വൻതാപത്തെ നിജ പിതൃകുലത്തിന്നു ഗംഗാജലത്താൽ
സ്വാന്താരംഭാൽ പഴയവരൊഴിച്ചെന്നപോലില്ലിതോർത്താൽ. 28

അച്ഛൻ പാരം പ്രിയമൊടു നിരൂപിച്ചു കല്പിച്ചയച്ചേ
സ്വാച്ഛന്ദ്യം മേ വലിയ വനവാസത്തിനുണ്ടാകയുള്ളൂ
അച്ഛദാത്മാ നരവരനിദം കേട്ടു ഞെട്ടിപ്പതിച്ചാൻ
പ്രച്ഛന്നാന്തഃകരണധൃതിയായ് വജ്രമേറ്റദ്രിപോലേ. 29

സാധിച്ചാലും ജനകഹിതമെന്നമ്മ ചൊല്ലുന്ന വാക്യം
ബോധിക്കാതക്കമലനയനൻ സമ്മതിച്ചുന്മനസ്കൻ
രോധിച്ചീടായ്കിതിനെയിനി നീയെന്നു കൌസല്യ തന്നെ-
ബ്ബോധിപ്പിച്ചാൻ കഥ മുഴുവനും തൽപ്പദം കൂപ്പി മോദാൽ. 30

കമ്പിട്ടഗ്രേ തനയനറിയിക്കുന്ന വാർത്താവിശേഷം
തുമ്പിൽ ക്ഷ്വേളം തടവിയ ശരംപോലെ കർണ്ണത്തിലേറ്റു്
കമ്പിച്ചേറ്റം കരളിനു കഴപ്പാർന്നു കൌസല്യയപ്പോൾ
തൻപിള്ളയ്ക്കെത്തിനൊരപകടം പാർത്തു രോദിച്ചുരച്ചാൾ. 31

നാലുണ്ടല്ലോ നൃപസുതരവർക്കെന്മകൻ മൂത്തപുത്രൻ
മാലുണ്ടാക്കും വകതെരിവുകേടില്ല നാലാൾക്കുമോർത്താൽ
മേലും, നിന്നിൽ പ്രിയമധികമായുള്ള ഭൂപന്നനിഷ്ടം
മേലുണ്ടാമെന്നൊരു പൊഴുതുമോർത്തീല ഞാൻ ശീലരാശേ! 32

രാജീവംപോൽ മൃദുലതരമായ് രാജചിഹ്നങ്ങളോടേ
രാജിച്ചീടും തവ കരതലംകൊണ്ടു കാന്താരദേശേ
നീ ജീവിക്കുന്നതിനു ഫലമൂലങ്ങൾ തേണ്ടീടുവാനോ?
യാജിശ്രേഷ്ഠൻ ഗുരുവിചിദൈ;വന്നിന്നലെക്കാപ്പുകെട്ടി. 33

പേരമ്മയ്ക്കുള്ളഴലുമഭിഷേകത്തെ വിഘ്നപ്പെടുത്താ-
നാരംഭിക്കുന്നൊരു പണികളും കണ്ടുകൊണ്ടിണ്ടലോടും
പാരം കോപിച്ചടിയിണ പണിഞ്ഞഗ്രജന്മാവിനോട-
ന്നേരം ചൊന്നാനരികിൽ മരുവും ലക്ഷ്മണൻ ത്ര്യക്ഷതുല്യൻ. 34

പ്രായാധിക്യാൽ ജനകനിളയമ്മയ്ക്കു ലാക്കായിരുന്നാ-
മ്മായാതന്ത്രപ്പെരുവലയിലുൾപ്പെട്ടു നട്ടംതിരിഞ്ഞു്
ന്യായാപേതം പറയുമൊരു നിസ്സാരവാഗ്ജാലമെല്ലാം
പേയാണോർത്താലതിനെ വകവയ്ക്കേണ്ട പോകേണ്ട കാട്ടിൽ. 35

ചോദിക്കാതിക്ഷിതിഭരണമാസ്മന്നതന്നേച്ചു താതൻ
ഖേദിച്ചിപ്പോളതു തിരിയെ മീളുന്നതും, നിഷ്പ്രമാണം
മോദിച്ചുണ്ടുന്നതു സപദി വാങ്ങാത്തതും, ദോഷ;മുള്ളം
ഭേദിച്ചോതും മൊഴിയെ വകവയ്ക്കേണ്ട പോകേണ്ട കാട്ടിൽ. 36

ദൈവം നൽകുന്നതിലധികമായ് പൌരുഷംകൊണ്ടു പുംസാം
കൈവന്നീടും നിഖിലപുരുഷാർത്ഥങ്ങളെന്നുണ്ടു ഞായം
ഏവം തൃക്കാലടവഴിയിൽ നടന്നിട്ടു രക്തം തുളിപ്പാ-
നാവശ്യപ്പെട്ടതിനെ വകവയ്ക്കേണ്ട പോകേണ്ട കാട്ടിൽ. 37

ജാലം കൂട്ടും ഭരതജനനിക്കുള്ള വാശ്ശാടികൊണ്ടി-
ക്കാലം ഭൂപൻ ചപലതകളോരോന്നിവണ്ണം പുലമ്പും;
കോലം താവും ധനവിതു വഴങ്ങീട്ടമ്പ് ഘോഷ്കുകേട്ടി,-
ന്നാലംബിച്ചിട്ടതിനെ വകവയ്ക്കേണ്ട പോകേണ്ട കാട്ടിൽ. 38

തിണ്ണം കോപിച്ചവരജനരയ്ക്കുന്ന ദുർഭാഷണം കേ-
ട്ടണ്ണൻ വേഗാലനുജനെ വിരോധിച്ചു പഥ്യപ്പറഞ്ഞാൻ
എണ്ണം പണ്ടും ദിനകരകുലത്തിങ്കലുണ്ടായവർക്കി-
വണ്ണം താതാജ്ഞകളനുസരിക്കുന്നതാണെന്നു കേൾപ്പൂ. 39

മുന്നം കണ്ണാൻ ഗുരുമൊഴി വഴിപ്പെട്ടു ഗോഹത്യ ചെയ്താൻ
തന്നമ്മയ്ക്കുള്ളൊരു ഗളമറുത്തീടിനാൻ ജാമദഗ്ന്യൻ
പിന്നൻപോടും ജനകനൊടു വാങ്ങിച്ചു വാർദ്ധക്യമന്യൻ
ഖിന്നന്മാരല്ലിവർ ഗുരുനിദേശത്തിനാൽ ധന്യരായാർ. 40

ആചാര്യോക്തം വിനയമൊടു നാമാദരിക്കേണ്ടതാണി-
ന്നാചാരത്തെ വെടിയുക വെടിപ്പല്ല പോകാം വനത്തിൽ
വാചാ രാമൻ സഹജനെ മടക്കീട്ടു, കൂടെത്തിരിപ്പാ-
നോചാരം പൂണ്ടൊരു ജനനിയെക്കൂപ്പിയേവം പറഞ്ഞാൻ. 41

നേരേ നിത്യം നരപതി നടത്തീടിലേ രാജ്യഭാരം
നേരേയാവൂ ജനകനതിനാലീവിധം നിശ്ചയിച്ചു
നേരേ മാതാവതിനിഹ ചെറുത്തോതൊലാ ജീവജാലം
നേരേ പാർത്താലൊരു ദിശി സദാ മേവുകെന്നുള്ളതില്ലാ. 42

മാതാവച്ഛൻ മകൾ മകനുമമ്മാവനപ്പൂപ്പനുറേറാർ
ഭ്രാതാക്കന്മാർ സഖികളിവരൊന്നിച്ചു വാഴുന്നതോർത്താൽ
ഓതാമാററിൽ തടികൾ പലതും ചപ്പുചില്ലെന്നിതെല്ലാ-
മേതാനും മാത്രകളൊരു തടത്തിങ്കൽ മേളിച്ചിടും പോൽ. 43

സൌധപ്രാന്തസ്ഥിതി വഴുതി ഞാൻ കാനനത്തിന്നു പോമ്പോൾ
വൈധവ്യത്തിൽ ചെറുതു ഭയമില്ലാത്ത കൊച്ചമ്മമൂലം
ബോധഭ്രംശം വരുമൊരു പിതാവിൻെറ ജീർണ്ണിച്ച ഗാത്രം
ഹേ! ധന്ന്യാങ്ഗി! ഭവതിയുമുപേക്ഷിപ്പതന്ന്യായമത്രേ. 44

ഏറ്റം ഭക്ത്യാ തനയനറിയിച്ചോരു വാണീരസത്താൽ
നീറും ചേതസ്സൊരുവിധമടക്കീട്ടു കൌസല്യയപ്പോൾ
കൂറുണ്ടാവാൻ മകനിലമരന്മാരെയർത്ഥിച്ചു ചിത്തേ
തേറും മോദാലഥ വിട കൊടുത്തീടിനാൾ പോവതിന്നായ്. 45

രോഷാവേശാലടിയനു മനത്തണ്ടിലുണ്ടായ ഗവ്വം
ഭേഷായ് നീങ്ങീ തവ മൊഴികളാ,ലിന്നി ഞാനും വനത്തിൽ
ദോഷാപേതം ഝടിതി വിടകൊൾവാൻ തയാറെന്നു ചൊല്ലും
ശേഷാംശൻതൻമതമതനുകൂലിച്ചു മോദിച്ചു രാമൻ. 46

അഗ്രേ ചെന്നജ്ജനനിയെ വണങ്ങീട്ടു, വില്ലാളിവീര-
ക്കഗ്രേഗണ്യൻ വല്ലുപതിയൊടും കാനനത്തിന്നു പോവാൻ
അഗ്രേ! മഹ്യം വിട തരിക മോദേന കൌസല്യതന്ന-
ഭ്യഗ്രേ വാഴ്ന്നരുളിയഥ പെററമ്മയോടക്കുമാരൻ. 47

നീ താൻ നിത്യം തനയ! ഹൃദയേ രാമനെത്താതനെന്നും
മാതാവെന്നും മിഥിലസുതയേക്കാട്ടിനേ നാടിതെന്നും
ജ്ഞാത്വാമോദം കരുതി നടകൊൾകഗ്രജന്മാവിനോട-
ങ്ങേതായാലും ഹൃദി തിരുവുളക്കേടു നേടായ്കവേണം 48

ഉണ്ണിക്കേവം പുതിയൊരുപദേശത്തെ നൽകിസ്സുമിത്രാ
കണ്ണിൽക്കൂടെക്കുടുകുടെയൊലിക്കുന്ന കണ്ണീർ തുടച്ചാൾ;
പെണ്ണിൽക്കണ്ണാം നിജദയിതയേ മാതൃശുശ്രൂഷയോടോ-
ന്നെണ്ണിച്ചെയ്യെന്നരുളി നടകൊണ്ടാനവൻ രാമപാർശ്വേ. 49

രാമൻ പിന്നെപ്രിയയുടെ ഗൃഹം പുക്കു വൃത്താന്തമോതി-
ക്ഷേമത്തോടും മരുവിന മഹീകന്ന്യകയ്ക്കാർത്തി ചേർത്താൻ
കാമം മേഘധ്വനിയിലനുമോദിച്ചു മേവും മയൂരീ-
സ്തോമത്തിന്നാ വനഭുവി നിഷാദൻെറ വില്ലോശപോലെ. 50

കേഴക്കണ്ണാംമണിയവളിടം കേട്ടുടൻ കർണ്ണശല്യം
താഴത്തപ്പോളുപധാനമുലഞ്ഞാഞ്ഞു മോഹിച്ചു വീണാൾ
കോഴയ്ക്കല്പം ശമനമുളവായപ്പൊഴക്കാനനാന്തേ
വാഴത്തക്കോളിവളുമതിനായ് കൂടെയുണ്ടെന്നു ചൊന്നാൾ. 51

അന്നപ്പേടയ്ക്കരിയ നടകൊണ്ടാകെ മാനം കെടുക്കും
കന്നൽക്കണ്ണിക്കിടറിയ മനോഭാവമീക്ഷിച്ചു രാമൻ
നിന്നല്പത്വം കളക കളഭശ്രേഷ്ഠയാനേ വനേ ഞാൻ
തന്നത്താനേയുഴറുകിലെനിക്കില്ല തുൻപങ്ങളെന്നാൻ. 52

മേളിച്ചേവം പ്രിയമൊടു വസിക്കുന്നൊരീയെന്നെയിന്നീ-
ക്കോളിൽ കാന്തൻ വെടിയുമിതി ചിന്തിച്ചു ചെന്താമരാക്ഷീ
ധൂളിച്ചീടുന്നകമലരൊടും ചൊല്ലിനാൾ വീണ്ടുമിത്ഥം
വേളിക്കാലം പറയുമൊരു മന്ത്രാർത്ഥമെന്തെന്റെ കാന്താ! 53

എന്തായാലും കണവനെയരക്കാണിനേരം പിരിഞ്ഞാൽ
കുന്താഘാതാധികരുജയൊടീ മന്നിൽ മേവീടുമോ ഞാൻ
കാന്താരത്തിൻ നടുവിലിവളെച്ചൊല്ലിയങ്ങേക്കൊരിക്കൽ
“സന്താപത്തിന്നിടവരണ”മെന്നല്ല ഞാനും വരുന്നു. 54

കൂടെച്ചെൽവാൻ കൊതി കലരുമക്കാന്തയെസ്സാന്ത്വവാക്കാൽ
കൂടസ്ഥൻ താൻ പലവഴി സമാധാനമോതീട്ടുമൊട്ടും
ജാടയ്ക്കുൾപ്പെട്ടിവളനുസരിക്കില്ലയെന്നോർത്തുപിന്നെ-
ക്കൂടെപ്പോകുന്നതിനനുവദിച്ചീടിനാനാടലെന്യേ. 55

ക്ഷോണീപാലനാക്കമിതമണിഭൂഷാദിദാനങ്ങളേകി-
ത്തൂണീബാണാസനകവചഖഡ്ഗങ്ങളെല്ലാമെടുത്ത്
ഏണീശാബാക്ഷികളുമിതരന്മാരുമോരോന്നു ചൊല്ലി-
ക്കേണീടുമ്പോൾ ജനകനുടെ കൊട്ടാരമുൾപ്പുക്ക രാമൻ. 56

അഞ്ചാതിന്നീ നഗരതലവാസത്തെ വേർപെട്ടു കാട്ടിൽ
സ്സഞ്ചാരത്തിന്നഭിരുചി വളർന്നുള്ള യുഷ്മത്തനൂജൻ
നിഞ്ചാരേ വന്നു തിരുവളം പൂണ്ടു കണ്ടാലുമെന്നാ-
വഞ്ചാപല്യം കലരുമരചൻതന്നോടോതീ സുമന്ത്രൻ. 57

ആശാഭംഗത്തൊടു മരുവുമബ്ഭൂപനപ്പോൾ പിശാചാ-
വേശാലുണ്ടാം വികൃതിയതുപോൽ ഭാവമേററം പകന്നു്
ആശാസിച്ചാൻ നിജതനയനോടൊത്തു വൻകാനനാന്ത-
ർദ്ദേശാവാസത്തിനു, സുഭഗയായുള്ള കൌസല്യയോടും. 58

ഹാഹാകാരത്തൊടു മുറവിളിച്ചീടിനാൻ മാനവേന്ദ്രൻ
സ്നേഹാധിക്യാലരമനയിലുള്ളോരുമൊപ്പം കരഞ്ഞാർ;
ദേഹാപായം നൃപനുവരുമെന്നോർത്തു കൈകേയിയോടി-
ദ്രോഹാചാരങ്ങളെ വെടിയുവാനോതിനാൻ മന്ത്രിയേവം. 59

ഇപ്പാരിൽക്കണ്ടിടുമൊരഖിലപ്രാണി ഭാഷാവിശേഷം
തപ്പാതോതുന്നതിൽ വിരുതനാം നിൻ പിതാവോടു മുന്നം
ദർപ്പാവേശാലതു പരിചയിച്ചീടുവാൻ ചെന്ന തള്ള-
യ്യോപ്പായ്" നീയും ഇനിയുകിലനർത്ഥങ്ങളുണ്ടാകുമാര്യേ!. 60

ചൊന്നാളപ്പോൾ "സഗരനസമഞ്ജാഖ്യനെക്കൈവെടിഞ്ഞാൻ
വന്നാപത്തീ നൃപനുമതുപോൽ മാററിയാലെന്തു? ദോഷം"
ഔന്നാത്യം നീ കളക സരയൂസിന്ധുവിങ്കൽ പതിച്ചോ-
രിന്നാട്ടാരെ പ്രതി സഗരനപ്പുത്രനെത്തള്ളിവിട്ടു. 61

ഇക്കാര്യത്തോടിതിനെയുപമിക്കാതെ ദൂരെ ത്യജിക്കു
ധിക്കാരത്തെ"ഭവതി"യിതി മന്ത്രീന്ദ്രനന്യൻ പറഞ്ഞാൻ
പുക്കാറുറതാണ്ടിവളിഹ വരുത്തീടുമെന്നോർത്തു ഭൂപൻ
മുക്കാലംശം മനമനുവദിക്കാതെ ചൊന്നാനിവണ്ണം. 62

വിശ്വാമിത്രപ്രഭൃതിമുനിമാരൊക്കെ മാനിച്ചു വാഴ്ത്തും
വിശ്വാതീതൻ മമ തനയനാം രാമനെന്നാലിദാനീം
അശ്വാരൂഢധ്വജിനികളൊടും കാട്ടുപൂകട്ടെയെന്നാ-
നിശ്വാസം പൂണ്ടരുളിയ മൊഴിക്കുത്തരം രാമനോതീ. 63

ഞാനും വൈദേഹിയുമനുജനും മാത്രമല്ലാതെ മററാ-
രാനും കൂടെത്തുടരുവതിന്നങ്ങുന്നു കല്പിക്കവേണ്ടാ
മാനും കാട്ടിൽ കലകൾ മയിലിൻകൂട്ടവും കൂട്ടുപോരും
തേനും കായും കനിയുമവിടെത്തീനുമുണ്ടാം സുഭിക്ഷം. 64

നീളം കൂടും തരിശു വഴിപോൽ ഞങ്ങൾ വെട്ടിത്തെളിക്കാം
ചോളം പിന്നെത്തിന വരകു നെല്ലെന്നിതെല്ലാം വിതയ്ക്കാം
മാളം തോണ്ടിപ്പലതരമെടുത്തുള്ള കന്ദം ഭുജിക്കാം
മേളം കോലും ചെറിയ പുഴവക്കത്തു വെള്ളം കുടിക്കാം. 65

ജന്യത്തിന്നങ്ങൊരുവനെതിരിട്ടാകിലീയമ്പുകൂട്ടിൽ
സന്ന്യസ്താസ്ത്രപ്രകരനിഹ ഞാൻ ദൂരെയോടിച്ചയയ്ക്കാം
ധന്യന്മാരാം മുനികളുടെ സംസർഗ്ഗസൌഖ്യം ലഭിക്കാ-
മന്യക്ലേശങ്ങളെയകലെ വിട്ടീശനെസ്സേവ ചെയ്യാം. 66

മുജ്ജന്മം ചെയ്തൊരു സുകൃതസാരത്തിനാൽ മർത്ത്യനായാ-
ലിജ്ജന്തുക്കൾക്കതിലധികമെന്തുള്ളു സന്തോഷസൗഖ്യം?
ഇജ്ജന്മംകൊണ്ടതിലുപരിമാർഗ്ഗങ്ങൾ നോക്കാഞ്ഞിലോ സാ-
യുജ്ജ്യം പൂജ്യം പുനരപി പഴേപോലെ കീഴ്പോട്ടുപോകും. 67

ആകും നാളിൽ പല സുകൃതസമ്പത്തുപാർജ്ജിച്ചു വാണാ-
ലേകും മോക്ഷം നിഖിലജഗതാം നാഥനാസ്ഥാനരൂപം
ചാകും നാളിൽ പുരുരുജകളുൾപ്പെട്ടു ഖേദിച്ചു ബാഷ്പം
ളുകുന്നേരത്തതിന്നു കഴിവില്ലോർക്കിലാർക്കും വിതർക്കം. 68

സാക്ഷിക്കാർത്ഥത്തിന്നു ചരമകാലത്തിലിദ്ധർമ്മമത്രേ;
രക്ഷിക്കേണം സുകൃതമതിന്നിദ്ദേഹമന്നാൾ വരയ്ക്കും,
ഭക്ഷിക്കേണ്ടുന്നതിന്നു ഫലമൂലങ്ങളന്നന്നു തേടി-
സ്സൂക്ഷിക്കാനുള്ളുപകരണവസ്തുക്കളാവശ്യമല്ലോ. 69

ഭൂഭാരത്തെക്കളവതിനുളവായ്വന്ന ലോകൈകനാഥൻ
ക്ഷോഭാപേതം മനസി ധൃതിയോടേവമോതുന്ന ഭാഗം
ലോഭാവേശം പെരുകിയഭിനന്ദിച്ചു കൈകേയിയേറ്റം
ലാഭാപ്തിക്കായ് മരവിരി കൊടുത്തീടിനാൾ മൂന്നുപേർക്കും. 70

ബദ്ധാമോദം സപദി ബഹുമാനിച്ചു മാതാവിനെത്തൽ
സിദ്ധാന്തത്താൽ തുകിലതരയിൽ ചുറ്റിയാ രാഘവന്മാർ
അദ്ധാ കണ്ണീരനവധി പൊഴിച്ചുറയിട്ടമ്മരത്തോൽ
ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം ജനകസുതയും വാങ്ങി മെല്ലെന്നുടുത്താൾ. 71

ലീലാമർത്ത്യൻ തുകിലതു ധരിക്കുമ്പൊഴേത്തും പൊറുക്കാൻ
മേലാതന്തഃകരണപരിണാമങ്ങൾ നാട്ടാർക്കുദിച്ചു;
നാലാമ്നായം തെരിയുമൊരുപാധ്യായനും കണ്ണുചിമ്മി-
പ്പാലാഴിപ്പെൺകൊടിയുടെ മണാളന്റെ മായങ്ങളോർത്തു. 72

നീലാംഭോദച്ഛവി തിരളുമത്താരിൽമാതിന്റെ കാന്തൻ
മേലാലോരോ പണികളമരന്മാർക്കു വേണ്ടീട്ടു ചെയ്വാൻ
ലോലാത്മാവായ് ക്ഷിതിയിലുളവായ്വന്നതോർക്കുമ്പൊഴിന്നീ-
മാലാലോചിച്ചിട്ടുക ശരിയല്ലെന്നടങ്ങീ വസിഷ്ഠൻ. 73

സീതാദേവിക്കുടപുടവയെത്തള്ളിയിത്തോലുടുപ്പാ-
നേതായാലും വയമനുവദിക്കില്ലയെന്നാൻ മുനീന്ദ്രൻ
വീതാനന്ദം കഴൽപണിയുമപ്പുത്രിയെപ്പുൽകി, രാമൻ-
മാതാവഗ്രേ ഹൃദയമിടറിക്കേണു ചൊന്നാളിവണ്ണം. 74

വേനൽക്കാലത്തഹിമകിരണൻ തൻ മയൂഖങ്ങളേററ-
ക്കാനൽപ്രദേശേ മണൽ ചുട്ടുചുടെപ്പൊള്ളുമപ്പോൾ പദം തേ
സ്ഥാനത്തെല്ലാം തളരു, മടനേ കണ്ണടയ്ക്കാത്ത ശീലം
മാനക്കേടെന്നകതളിരിലക്കാട്ടുദൈവങ്ങളോർക്കും. 75

കാകുൽസ്ഥൻ താൻ കമനിയൊടുമത്തമ്പിയോടും പിതാവിൻ
കാൽ കുമ്പിട്ടജ്ജനനികളെയും വൻകൊടുംകാട്ടിലേക്കായ്;
കാകുൽക്ലേശങ്ങളൊടനുഗമിപ്പാൻ തുടങ്ങുന്ന കാവൽ-
ക്കാർ കണ്ണതപം കളയുവതിനും ചൊല്ലി മെല്ലെത്തിരിച്ചു. 76

അപ്പോൾ ഭൂപൻവരുതിയനുരോധിച്ചു പൊൽത്തേരു പൂട്ടി-
ക്കെല്ലോടന്തഃപുരപരിസരേ കൊണ്ടു നിർത്തീ സുമന്ത്രൻ
നില്ലോരെല്ലാം കരയുമളവിൽ സീത തേരേറി മുൻപെ
ശില്ലോപേതം രവിയുടെ രഥാഗ്രത്തിലച്ഛായ പോലെ. 77

ശിങ്കാരക്കോപ്പഖിലവുമപേക്ഷിച്ചു സൌമിത്രിയോടും
വയ്ക്കാന്താരത്തിനു രഘുവരൻ താനുമത്തേരിലേറി
ശങ്കാഹീനം ജനകജയുമായ് നാടു വിട്ടോരു നേരം
ലങ്കാശ്രീയും ദശമുഖപുരന്നു നീങ്ങിത്തുടങ്ങി. 78

ത്രൈലോക്യത്തെക്കനിവൊടു പുലർത്തേണ്ടുമാളാണു രാമൻ
ശീലോപേതൻ വിധിയുടെ മകൻ ദേശികൻ സത്യവാദീ
ആലോചിക്കാത്തൊരു പിശകു വന്നായവർക്കും പിണഞ്ഞു;
ഹാ! ലോകത്തിൽ സകല വിപദാമാസ്പദം കർമ്മമത്രേ. 79

തുടർന്നു രഘുവീരനെ സ്വപുരവാസിവൃന്ദം ജവാൽ
നടന്നു വിപിനത്തിലേ,ക്കുചിതമല്ല ഞാൻ കേവലം
അടങ്ങുകിലിതെന്നു കണ്ടുടൽ ഞെരിഞ്ഞു ധൂളിച്ഛലാൽ
തുടങ്ങിയതുവേളയിൽ ഗമനരീതി "പൃഥ്വീ" തലം. 80

തീരാതുള്ള വിഷാദമാർന്നു നഗരീവാസ്തവ്യവൃന്ദങ്ങള-
ശ്രീരാമനു സഹായമായ് സവിനയം കൂടെത്തിരിച്ചീടവേ
ഊരാകെശ്ശിഥിലീഭവി,ച്ചുടലൊഴിഞ്ഞുള്ളോരു പാമ്പിൻപടം
സാരാംശം കുറവായ് കിടക്കുമതുപോൽ വല്ലാതെ കമ്പിച്ചുതേ. 81

അഞ്ചാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

ആറാം സർഗ്ഗം.

ശ്രീരാമചന്ദ്രനടവിക്കു തിരിച്ച നേര-
ത്താരാജവര്യനതിരറ്റെഴുമാധിയോടും
അരാൽ സ്വകീയനിലയത്തെ വെടിഞ്ഞു മുഖ്യ-
ദാരാലയത്തിലെഴുന്നള്ളിയിരുന്നു വേഗം. 1

വീര്യം ക്രമേണ കുറയുന്ന കരങ്ങളോടും
സൂര്യൻ തദാ ചരമവാരിധിയിങ്കലെത്തി
നിർവ്വാണകാലമരികത്തണയുന്ന നേരം
മര്യാദവിട്ടവനധഃപതനം വരുമ്പോൾ. 2

അസ്താചലത്തിനൊരു ഭൂഷണമായ് വിളങ്ങും
വിസ്താരമുള്ള ശിഖരത്തിൽ വിടർന്നുനിൽക്കും
പ്രസ്താവയോഗ്യതമമായൊരു രക്തകം പോൽ
ശസ്താരുണപ്രഭയുമദ്ദിശി സംക്രമിച്ചു. 3

മന്ദേഹരാക്ഷസമദത്തെയടക്കി നിർത്താൻ
സന്ദേഹമാർന്നൊരഭിമാനമിയന്നു ചിത്തേ
മന്ദേതരം കടലിൽ മുങ്ങിമരിപ്പതിന്നോ?
തംദേശമിദ്ദിനകരൻ തരസാ ഗമിച്ചു. 4

പേരാണ്ട മേരുമലമേൽ ചതുരാനനന്നായ്
നീരാജനാവിധി ദിനംപ്രതി ചെയ്യുമർക്കൻ
പാരാതെ പശ്ചിമമുഖത്തിലുഴിഞ്ഞിടാനായ്
തേരാശു കൂട്ടിയവിടേയ്ക്കു ഗമിച്ചതല്ലീ? 5

ഏകത്ര കൂരിരുളൊഴിച്ചു ദിനേശനോരോ
ലോകത്തിരുട്ടു കളവാൻ നടകൊൾവതത്രേ
പാകത്തിൽ നല്ല ഗുണമുള്ള പുമാന്റെ വേഴ്ച-
യ്ക്കാകെത്രിലോകിയിലുമാഗ്രഹമുള്ളതല്ലേ? 6

രത്നാകരത്തിനുടെ പശ്ചിമതീരദേശേ
യത്നം വിനാ തരണി ചെന്നണയുന്ന നേരം
കൌടില്യമേറുമുഡുപസ്ഥിതിയോർത്തു ചിത്തേ
ഗാഢം വിഷാദമൊടു പത്മിനി കേണു വാണു. 7

അത്യന്തരാഗമൊടു പശ്ചിമ തന്റെ ചാര-
ത്തർക്കൻ ഗമിച്ചളവു, പൂർവ്വപുരന്ധ്രിയേറ്റം
വൈരം ദിനേശനിൽ നടിച്ചു മുഷിഞ്ഞിരുന്നാൾ;
വാമാക്ഷിമാരിലനസൂയകളേറെയില്ല. 8

ആദിത്യമണ്ഡലമതിന്നു, വലത്തു വച്ചും
ഭൂഗോളമന്നില വിടായ്വതിനെന്ന പോലെ
കൂട്ടിത്തൊടുത്ത മൃദുരശ്മികൾ ചുറ്റുപാടും
വ്യാപിച്ചു വന്നിതു സുവർണ്ണഗുണാഭയോടും. 9

"തീരാവിലങ്ങു പണിനോക്കിടു, മിജ്ജനത്തി-
ന്നീവേല വിട്ടൊഴിയുവാൻ വിധിയേകിടേണം"
പ്രാർത്ഥിച്ചിടം ദ്യുമണിയൻപൊടു കാഴ്ചവച്ചാ-
നക്ഷത്രമാലയിഹ വിഷ്ണുപദേ നമിച്ചാൻ. 10

ഓജസ്വിയാം ഖഗകുലോത്തമനിപ്രകാരം
രാജപ്രസിദ്ധ സമയത്തെ നയിപ്പതിന്നായ്
വ്യാജം വെടിഞ്ഞു വനവാസമണഞ്ഞ നേരം
രാജീവജാലമൊരുപോൽ വിഷമിച്ചൊതുങ്ങി. 11

ഈയൂഴിതൻ മറുപുറത്തു മഹാതപത്തിൽ
ഭീയാന്നൊളിച്ചു നിവസിച്ച മഹാന്ധകാരം
സായാഹ്നവേളയിൽ നുഴഞ്ഞു കരേറി, രാമൻ
പോയപ്പൊഴജ്ജനപദത്തിലലക്ഷ്മി പോലെ. 12

പന്തിക്കമത്തെരുവിലും ബഹളം ജനത്തിൻ
വൻതിക്കമുള്ള വഴിതോറുമറച്ചുറച്ചു്
ഉന്തിക്കുഴപ്പമൊടു തേർ വിടുവിച്ചുകൊണ്ടീ-
യന്തിക്കു ചെന്നു തമസാതടസീമ്നി രാമൻ. 13

ചേതസ്സിലാർത്തിയൊടു തങ്ങടെ തമ്പുരാന്മാ-
ർക്കാതങ്കമെത്തിയതിനാൽ പുറകേ തിരിച്ചു്
വീതശ്രമം ദൃഢമുറങ്ങിയ നാട്ടുകാർക്ക-
സ്രോതസ്വിനീതടമരച്ചുവടന്നു വീടായ്. 14

വഞ്ചിച്ചു പൌരനികരത്തിനെയർദ്ധരാത്രൗ
കിഞ്ചിൽ തിരിഞ്ഞു വഴിവിട്ടു രഥത്തിലൂടെ
വഞ്ചിപ്രവൃത്തിയിൽ വിശിഷ്ടനതാം ഗുഹന്റെ
നെഞ്ചിൽ പ്രിയം വളരുമാറവിടേക്കു ചെന്നു. 15

പ്രീണിച്ചു രാമനുടെ ചെയ്തികൾ ശൃങ്ഗിവേര-
ക്ഷോണിക്കധീശനുപകർണ്യ വിനീതനായി
ത്രാണിക്കു തക്കപടി ദേവനു കാഴ്ചയെല്ലാം
കാണിക്ക വച്ചു പുനരഞ്ജലി പൂണ്ടുചൊന്നാൻ. 16

താതാജ്ഞയിൽ പെരിയ നിഷ്ഠയെഴും ഭവാനോ-
ടേതാനുമന്നഗരനീതിയറിഞ്ഞിടാതെ
ഓതാവതല്ലടിയനെങ്കിലുമിന്നു ചിത്തോ-
ജ്ജാതാഭിമാനമറിയിപ്പതു കേൾക്കവേണം. 17

പട്ടാളവും പരിഖയും പലമട്ടു പുത്തൻ
കൊട്ടാരവും മതിലുമിങ്ങു തയാറു ചെയ്യാം
തട്ടിപ്പു കൂട്ടമൊരു മന്ഥരതന്റെ ചിത്തം
പൊട്ടിക്കുമിജ്ജനപദം തവ വാസയോഗ്യം. 18

കൈക്കൊണ്ടു രാജ്യമിതു നിന്തിരുമേനി വേഗാ-
ലിക്കണ്ട ഭൃത്യരെയുമൻപൊടു കാത്തു നിത്യം
സല്ക്കാരപൂർവമരശന്റെ നിയോഗമെല്ലാം
ദുഃഖിച്ചിടാതിവിടെവച്ചു നടത്തിവാഴാം. 19

പങ്കങ്ങളൊക്കെയകലെക്കളയുന്നതാമി-
ഗ്ഗങ്ഗാതടം തവ തപസ്സിനു തക്കതല്ലോ
സങ്കല്പശക്തിയെഴുമുത്തമയോഗിമാർ വ-
ന്നിങ്ങെപ്പൊഴും മരുവിടുന്നതുമുണ്ടു പണ്ടേ. 20

അച്ഛന്റെ കല്പന ശിരസ്സിൽ വഹിച്ച രാമൻ
നിശ്ചഞ്ചലം ഗുഹനെ നോക്കിയുരച്ചിതപ്പോൾ
വച്ചേച്ചു വല്ക്കലമിദം, പിതുരാജ്ഞ വിട്ടി-
ത്തുച്ചപ്രവൃത്തി തുടരുന്നതു നിന്ദ്യമേററം. 21

കല്പിച്ചിദം സുരതരംഗിണിതന്റെ തീര-
ത്തുല്പന്നമായ തരുവിൻതണൽ പുക്ക രാമൻ
അപ്പോൾ പരം പരിമളത്തൊടിടഞ്ഞിളങ്കാ-
ററബ്ഭൂതലത്തിലൊരുപോലെ പരന്നു വീശി. 22

എല്ലാരിലും സമതയുള്ള മഹാനുഭാവൻ
വല്ലാതെ കാട്ടിനു തിരിച്ച കഠോരകർമ്മം
കാണുന്നതിന്നു കഴിയാത്തതുപോലെ സൂര്യൻ
താണാൻ തദാ ചരമശൈലനിതംബദേശേ. 23

വന്ദിച്ചു സന്ധ്യയെ രഘൂത്തമ,നസ്സുമന്ത്രൻ
മന്ദിച്ചുഴിച്ചു തുരഗങ്ങളെ നിർത്തിയാരാൽ
ഒന്നിച്ചു ചേർന്നു സഖിയാം ഗുഹനോടു താനാ-
നന്ദിച്ചിടാതെ ചരിതങ്ങൾ പറഞ്ഞിരുന്നാൻ. 24

തല്പം വിരിച്ചിലകൾകൊണ്ടനുജൻ തദാനീം
ചിൽപൂരുഷൻ തദനു പള്ളിയുറക്കമായാൻ
തൽപ്രാന്തദിക്കിലിളയോൻ നിജവില്ലുമമ്പും
കെല്പോടെടുത്തവഹിതൻ ബത! കാത്തുനിന്നാൻ. 25

പിറ്റേദ്ദിനത്തിലരുണപ്രഭ കണ്ടു, നേരം
തെറ്റാതെണീറ്റു വഴിപോൽ നിയമം നടത്തി
പേരാലിനുള്ള കറകൊണ്ടു കുമാരകന്മാ-
രീരാളുമന്നു ജട പൂണ്ടു വിഭൂതിയോടും. 26

ഉൾക്കാമ്പലിഞ്ഞു നരപാലകനന്ദനന്മാ-
രക്കാമധേനുസമയായൊരു ഗംഗതന്നെ
മയ്യൂണ്ണിയായ ജനകാത്മജയോടുമൊന്നി-
ച്ചഗ്രേ നിരീക്ഷ്യ വിനയത്തോടു കൈവണങ്ങി. 27

പിന്നെ പ്രിയോക്തി പലമട്ടിലുരച്ചു, നാട്ടി-
ന്നന്നേഗമിപ്പതിനയച്ചു സുമന്ത്രർതന്നെ
മന്ദേതരം കടവിൽ ഗുഹനാനയിച്ചോ-
രന്യൂനമാകുമൊരു തോണിയിലേറി മോദാൽ. 28

വൻകാറ്റുമോളവുമൊഴിഞ്ഞൊഴുകുന്നൊരാറ്റിൽ
പങ്കായമിട്ടു ഗുഹനന്നു തുഴഞ്ഞു വേഗാൽ
ശങ്കാവിഹീനമവരക്കരെയെത്തിയപ്പോൾ
തൻകാൽ പണിഞ്ഞ ഗുഹനോടരുൾചെയ്തു രാമൻ. 29

എന്നെക്കുറിച്ചു കരളിൽ കനിവേറെയുള്ള
നിന്നിൽപരം മനസി മേ പെരുകുന്നു മോദം.
ഉന്നിദ്രസൗഖ്യമൊടു വാഴ്ക ഭവാനിദാനീ-
മെന്നോടു കൂടെയടവിക്കു പുറപ്പെടേണ്ടാ. 30

ഉത്സാഹമോടവനു യാത്രയുമോതിയേവം
വത്സാഖ്യമാം ജനപദത്തിലണഞ്ഞു വേഗം
കുത്സാവിഹീനമിഹ നാലുമൃഗം വധിച്ചു-
സ്സത്സാരവേദികളിരുന്നിതു വൃക്ഷമൂലേ. 31

പിറേറന്നുഷസ്സിലെഴുന്നേററവർ മൂന്നുപേരും
തെററാതെ നേർവഴിയിലൂടെ നടന്നു മെല്ലേ
മുററും "പ്രയാഗ"മിതി നല്ലൊരു നാമധേയം
പെററുള്ള പുണ്യമെഴുമദ്ദിശി ചെന്നു ചേർന്നു. 32

അത്യന്തനിഷ്ഠയൊടിരുന്നരുളും ഭരദ്വാ-
ജാഖ്യാത്മവേദി വിലസുന്നൊരു പർണ്ണശാല
മദ്ധ്യേപഥം നയനഗോചരമായ് ഭവിച്ചി-
ട്ടത്യന്തകൌതുകമവർക്കുളവാക്കിയുള്ളിൽ. 33

ശാഖാമൃഗങ്ങൾ കനി തിന്നു മദിച്ചു ചാട്ടം
ശാഖോപശാഖകൾ പടർന്നൊരു വന്മരങ്ങൾ
ആകാശവീഥിവരെയുന്നതമായി നില്ക്കും
രേഖാവിലാസമിഹ കൌതുകമേകുമാർക്കും. 34

ചാലേ നനച്ചു മുനികന്യകമാർ വളർത്തി-
ക്കാലേ മണം പെരിയ നന്മലരേന്തി നീളേ
ലീലായമാനമുലയുന്ന ലതാസഹസ്രം
വേലാവിലംഘികുതുകത്തെ വളർക്കുമാർക്കും. 35

വേഗാൽ കുതിച്ചു വിളയാടി വനത്തിലെല്ലാ-
മാകാംക്ഷപോലിളയപുല്ലുകളും ചവച്ച്
ശോകംവിനാ മുനികുമാരികളോടുലാവും
ഗോകർണ്ണസന്തതികളും പലതത്ര കണ്ടാർ. 36

അഷ്ടാംഗയോഗമനുവാസരമഭ്യസിച്ചി-
ട്ടിഷ്ടാർത്ഥസിദ്ധികളടഞ്ഞൊരു താപസന്മാർ
ദൃഷ്ടാന്തപൂർവ്വമിഹ മാൻതുകലിട്ടതിന്മേ-
ലഷ്ടാക്ഷരങ്ങളുരുവിട്ടമരുന്ന കണ്ടാർ. 37

സംസാരവാരിധി കടപ്പതിനാശയോടും
ഹിംസാവിരക്തി മുതലായവയഞ്ചുകൂട്ടം
ശീലിച്ചിടുന്ന യമശാലികളൊട്ടനേകം
മൂലാക്ഷരങ്ങളെ മുറയ്ക്കു ജപിച്ചിരുന്നു. 38

ശോധിച്ചു താൻ പുറവുമുള്ളുമതീവ, നന്നായ്
മോദിച്ചു, നന്മറയറിഞ്ഞു, തപസ്സുചെയ്തു്,
ലോകേശപരാർച്ചനകളും സതതം നടത്തി
മേവീടുമാ നിയമിമാരെയുമത്ര കണ്ടാർ. 39

കല്പിച്ചുകൊണ്ടു കമലാദി മഹാസനങ്ങ-
ളാത്മാങ്ഗയഷ്ടിയെ നിവിർത്തൊരിളക്കമെന്യേ
ഘോണാഗ്രദേശമതിലക്ഷിയിരുത്തി നന്നായ്
സ്ഥൂണങ്ങൾ പോൽ ചിലർ വസിപ്പതുമങ്ങു കണ്ടാർ 40

വൃക്ഷം പിടിച്ചു വിധിപോൽ നിജവീർപ്പു വിട്ടി-
ട്ടുൾക്കൊണ്ടിരുന്നു ചിലർ ജീവനെ മാത്രതോറും;
തോല്ക്കുംഭമെന്നവിധമീവക രണ്ടുമെന്യേ
നിത്യം വസിപ്പവരെയും പുനരത്ര കണ്ടാർ. 41

മെയ്യായ തേരിൽ മനമാകിയ സൂതനെന്നും
കൈയ്യാണ്ടുടൻ വിഷയവാജികളെപ്പുഴക്കാൻ
ചമ്മട്ടിയായി വിലസുന്നൊരു വീർപ്പടക്കം
ചെമ്മേ വഹിച്ചവരുമുണ്ടവിടൊട്ടനേകം. 42

ഓങ്കാരമാമരിയ വില്ലു കുലച്ചു നന്നാ-
യാത്മാഭിധാനശരമൊന്നു തൊട്ടു,ത്തതിന്മേൽ
സൽബ്രഹ്മമാകുമൊരു ലാക്കിനെയുന്നി നോക്കും
സൽബ്രഹ്മചാരികളെയും പുനരത്ര കണ്ടാർ. 43

ചേതസ്സടക്കി വഴിപോലൊരു കാലസംഖ്യ-
വച്ചിട്ടിടയ്ക്കതിനു തെല്ലുമിളക്കമെന്യേ
ജൃംഭിച്ചു ധാരണയൊടും മലയെന്നപോലെ
കമ്പിച്ചിടാത്തവരെയും കനിവോടു കണ്ടു. 44

ഹോമിച്ചു നെയ് തിലപലാശഗുളാദികൾക്ക-
ള്ളാമോദമേന്തി രയമോടു കുതിച്ചുയർന്നു
അമന്നിലൊക്കെയൊരുപോലെ പരന്നു ചെല്ലും
ധൂമവ്രജങ്ങളവരെപ്പരമാദരിച്ചു. 45

ഏവം വിളങ്ങുമുടജത്തെയനുപ്രവേശി-
ച്ചാവിർമ്മുദാ തദനു രാജകുമാരകന്മാർ;
ദൈവാനുകൂലമിദമെന്നവർ മൂവരേയും
ഭാവജ്ഞനാകിയ മഹാമുനി സല്ക്കരിച്ചു. 46

മോദിച്ചു പിന്നെ മുനിപുങ്ഗവനോടു മാർഗ്ഗം
ചോദിച്ചറിഞ്ഞവർ നടന്നു വനത്തിലൂടെ
നേദിഷ്ഠയായ് കരകവിഞ്ഞൊഴുകുന്ന നല്ലേ-
രാദിത്യനന്ദിനിയതാം നദിയാശു കണ്ടാർ. 47

ശാർങ്ഗായുധാദികൾ മുദാ മുളയാൽ ചമച്ച-
ചങ്ങാടമേറി യമുനാനദി താണ്ടി വേഗാൽ
മങ്ങാതെ യോഗികളിരിപ്പൊരു ചിത്രകൂട-
ശൃംഗാഗ്രദേശമരികത്തിലുയർന്നു കണ്ടാർ. 48

ശാന്തസ്വഭാവമിയലും മുനിസഞ്ചയത്തിൻ
പ്രാന്തപ്രവർത്തനവശാൽ പകവിട്ടു തമ്മിൽ
ജന്തുക്കളൊത്തിഹ കളിച്ചിതു; സജ്ജനത്തിൻ
ബന്ധുത്വമാർക്കു ശുഭശീലമതേകിടാത്തു?. 49

വേദാന്തവേദ്യനഥ തന്നുടെ തമ്പിയോടും
വൈദേഹിയോടുമുടനദ്രിശി ചെന്നു ചേർന്നു
പാദം തലോടി മുനിമാരെ വണങ്ങിയാശീ-
ർവ്വാദം ലഭിച്ചു നിതരാം പരിതോഷമാർന്നു. 50

സൌമിത്രി തീർത്തിതു മനോജ്ഞമൊരാശ്രമത്തെ
ജാമിത്രസമ്മിളിതനായഥ രാമചന്ദ്രൻ
സൌമുഖ്യമുള്ള മുനിമാർക്കനുവാസരം താൻ
ക്ഷേമം വളർത്തിയിഹ മോദമിയന്നു വാണാൻ 51

കേകാരവങ്ങൾ പികപഞ്ചമഗീതവും ന-
ന്മാകന്ദമുഖ്യകുസുമങ്ങളിവററമൂലം
സാകേതവാസസുഖമത്തുജ്ജിച്ചു നാഥൻ;
ശ്ലോകാഢ്യനാം നരനു മംഗലമെങ്ങുമുണ്ടാം. 52

ഗേഹം വെടിഞ്ഞു ഗഹനത്തിനു പോയ രാമൻ
സ്നേഹിച്ചു നമ്മെയൊരുവേള തിരക്കുമെന്നു്
ഊഹിച്ചു താൻ ചില ദിനം ഗുഹനോടു കൂടെ
മോഹം വളർന്നവിടെ വാണു സുമന്ത്രസൂതൻ. 53

അത്യാശ പോ,യവനു പിന്നെ വിവേകമുണ്ടായ്
പ്രത്യാഗമിച്ചിടുകയില്ലിനി രാമനിപ്പോൾ
ഇത്യേവമോർത്തു നഗരിക്കു തിരിച്ചു ഖേദാൽ;
വ്യത്യാസമില്ല കണിശത്തിനു സത്തുകൾക്കു്. 54

ബാഷ്പം ചൊരിഞ്ഞു തുണികൊണ്ടു മുഖം മറച്ചു
നിഷ്പ്രാഭവം തെരുവിലൂടെ രഥം തെളിച്ചു്
നിഷ്പ്രാണനായ് നഗരി പുക്കവനാർത്തിയോടും
കൂപ്പീടിനാൻ ദശരഥന്റെ പദാരവിന്ദം. 55

അഗ്രേ വരും സചിവനെങ്ങുത! കണ്ടു ഭൂപൻ
ന്യഗ്രോധവൃക്ഷമതുപോലെ മറിഞ്ഞു വീണാൻ;
വ്യഗ്രിച്ചു തൽഗൃഹിണിമാരിരുപേരു,മപ്പോൾ
വിഭ്രാന്തനായ് മുറവിളിച്ചു തുടങ്ങി മന്നൻ. 56

എൻപുത്രനെങ്ങനെ ഗമിച്ചിളയോനിതിങ്കൽ
സന്താപമോ, ജനകനന്ദിനി യെന്തുരച്ചു?
മന്ദിച്ചു ഭാഗ്യമെഴുമിക്കിഴവന്റെ ചാര-
ത്തിന്നോതുവാ,നതഖിലം പറകെന്നു ചൊന്നാൻ. 57

അപ്പോൾ സുമന്ത്രനറിയിച്ചടിയന്നിതെല്ലാ-
മിപ്പോൾ തിരിച്ചു വിടകൊൾവതു സങ്കടം താൻ
ഇപ്പാപിയോടു ശരിയായുലകത്തിലെങ്ങും
ദുർഭാഗ്യവാനൊരുവനില്ല നിനച്ചുകണ്ടാൽ. 58

കൂടെത്തിരിച്ച പുരവാസികളേ മയക്കി-
ച്ചീടിൻമുഴക്കമവരാരുമറിഞ്ഞിടാതെ
ഓടിച്ചു തേരമരവാഹിനിതന്റെ തീരേ
കൂടീ;തദാ ഗുഹനുമദ്ദിശി വന്നുചേർന്നു. 59

രാമന്റെ ചാരുമുടിയിൽ പശുവിന്റെ പാൽകൊ-
ണ്ടാമോദമോടു മുനി ധാരകഴിച്ചതില്ല;
ആ മങ്ഗലക്രിയ നടത്തി വടദ്രുമത്തി-
ന്റാമോദമാന്ന കറയാൽ തവ നന്ദനന്മാർ. 60

ശേഷിക്കരച്ചിൽ ഗുരുവിന്നു ഭവിക്കമൂലം
നൈഷാദദത്ത പയസാ ജട പൂണ്ടു രാമൻ;
ഭൂഷാഗണങ്ങളണിയേണ്ടൊരു മേനിമേലാ-
വേഷപ്പകർച്ച നിരൂപിക്കിൽ നടുങ്ങുമുള്ളം! 61

ചെമ്പഞ്ഞിനീരു ചെറുതും പുരളാതെ തന്നേ
ചെമ്പിച്ച സീതയുടെ പാദനഖങ്ങളയ്യോ!
തൽപ്രാണനാഥനൊടു കാട്ടിൽ നടക്കയാലാ-
ണിമ്പം തദീയപദമേ കുറയാതിരുന്നു. 62

ക്ഷോണിക്കു സീത മകളെങ്കിലുമമ്മയെത്താൻ
നാണിച്ചിടാതവൾ ചവിട്ടി നടക്കയാലേ
പ്രീണിച്ചിടാതെ ജനയിത്രി, ഗുരുത്വഭങ്ഗം
കാണിച്ച കാലിനൊരു നൊമ്പലമേകിയോ വാൻ. 63

പർണ്ണങ്ങൾ കൊണ്ടു വിരചിച്ചൊരു മെത്തമേൽ ചെ-
ന്നണ്ണൻ പരം മതി മയങ്ങിയുറങ്ങിയപ്പോൾ
കണ്ണും മിഴിച്ചുലമുറക്കമൊഴിഞ്ഞു കാക്കൽ
തിണ്ണം മുദാ സഹജനായുധമേന്തി നിന്നാൻ. 64

ഇത്ഥം സുമന്ത്രരറിയിക്കമൊരാത്മജൻ തൻ-
വൃത്താന്തമൊക്കെ നരപാലകമൗലി കേട്ട്
മാർത്താണ്ഡനസ്തഗതനായതു കണ്ടു ചൊന്നാ-
നാർത്ത്യാ കിടക്കമൊരു കോസലപുത്രിയോടായ്. 65

വേട്ടയ്ക്കു മുന്നമൊരു രാത്രിയിലേകനായി-
ക്കാട്ടിൽക്കടന്നു സരയൂതടിനീതടാന്തേ
കേട്ടന്നൊരൊച്ചയതു തത്ര ജലം കുടിപ്പാൻ
കാട്ടാനവന്ന വരവെന്നു നമുക്ക തോന്നീ. 66

അഭ്യാവു പാർത്തു ജവമോടൊരു സായകം ഞാ-
നഭ്യാന്നമന്നു കുറിയാക്കിയയച്ചു കഷ്ടം!
അഭ്യാന്തവേല പിശകെന്നൊരു ബോധമുണ്ടാ-
യഭ്യാനമപ്പൊഴുതു നിഷ്ഫലമായ് ഭവിച്ചു. 67

അന്നേരമങ്ങരിയ കൂരിരുളിന്റ മധ്യേ
നിന്നുത്ഭവിച്ചു പരിദേവനമിപ്രകാരം;
“ചെയ്യാതെ ഞാനൊരപരാധമൊരുത്തരോടും
പാരിക്കൊട്ടും ചതി ചതിച്ചവനാരിതയ്യോ!” 68

പല്ലും പൊഴിഞ്ഞു ജരയും നരയും പെരുത്തി-
ട്ടെല്ലും തെളിഞ്ഞു നയനത്തിനു കാഴ്ച മങ്ങി
അല്ലിൽ തളർന്നുടജസീമനി ജലാശയോട്ടും
വല്ലായ്മ പൂണ്ടു മരുവുന്നു പിതാക്കളിപ്പോൾ. 69

ഊരവ്യബാലനഥമിക്കലശത്തിലാളും
നീരം വഹിച്ചൊരുവനിന്നവിടേക്കു ചെന്ന്
ആരാകിലും മമ പിതാക്കളെ രക്ഷചെയ്താ-
ലീ രാച്ചതിക്കവനമങ്ഗലമില്ല നൂനം. 70

ദീനപ്രലാപമിതു കേട്ടു പരിഭ്രമത്താൽ
ഞാനക്കുമാരനുടെ മുന്നിലണഞ്ഞു വേഗം
ആനക്കുഴപ്പമവനോടിതുരച്ചു പിന്നെ-
ത്താനേ പിഴച്ചൊരു പിഴയ്ക്കു മാപ്പു ചൊല്ലി. 71

വെള്ളം നിറച്ച കുടമേന്തിയനന്തരം ഞാൻ
തള്ളയ്ക്കുമജ്ജനകനും വഴിപോലെ നൽകി
തുള്ളിപ്പിടച്ചു തുയരോടുമുദന്തമെല്ലാ-
മുള്ളോണമെന്നൊടവർ കേട്ടു മനസ്സിലാക്കി. 72

സ്തംഭിച്ചു തൽസുതനെ വ,ന്നവർ കണ്ടു പിന്നെ
വൻപിച്ച തീക്കുഴിയിൽ വ,ച്ചവരും ദഹിച്ചാർ
കമ്പിച്ചു നമ്മൊടുരചെയ്തു മുനീന്ദ്രനപ്പോൾ
നിൻപോക്കലിന്നിതിനു പാതകമില്ല പക്ഷേ. 73

എപ്പോൾ ഭവാനുമിനി വൃദ്ധത വന്നു ചേരു-
മപ്പോൾ പരം മകനെയോർത്തു വിഷാദമോടും
താൽപ്രാണഹാനി വരികെന്നൊരു ശാപമിട്ടാ-
നപ്രാപ്തകാലമറിവുള്ള മഹാമനസ്കൻ. 74

ശാപാന്തവേള പിടിപെട്ടു നമുക്കിതെന്ന-
ഷ്ഭൂപാലമൌലിയുരചെയ്തു മുരിന്നു ഖേദാൽ
ശ്രീപാവനം മറകളിൻ പൊരുളായ രാമ-
മാപത്തറിഞ്ഞു പലമട്ടുരുവിട്ടു കേണാൻ. 75

ഹാ രാമചന്ദ്ര കരുണാകര ദീനബന്ധോ!
ഹാ രാമരാമ സകലാഗമസാരസിന്ധോ!
ഹാ രാമരാമ സുകുമാരശരീര! നമ്മെ-
ശ്ശോകാരാർത്തി തീർത്തു തുണചെയ്ക പരം പരാത്മൻ! 76

വൃദ്ധാവനീശനഥ നാമജപത്തൊടും താ-
നദ്ധാ വെടിഞ്ഞു ധരണീഭരണശ്രമത്തെ
ബദ്ധാനുമോദമമരാധിപനോടുമൊന്നി-
ച്ചുദ്ധാസനസ്ഥിതി ലഭിച്ചു വിമുക്തനായാൻ. 77

ശത്രുക്കൾമൂലമൊരുപദ്രവമില്ല നാകേ,
വൃത്രാരി താനിവിടൊരാളെയയച്ചുമില്ലാ,
ധാത്രീതലത്തെയൊരുവങ്കലിരുത്തിയില്ലാ,
ചിത്രം! തനിച്ചു നൃപനിങ്ങനെ പോയതോർത്താൽ. 78

പിന്നെക്ഷിതീശചരണങ്ങൾ തരം തിരിച്ചും
നിന്ദിച്ചുമങ്ങിളയ രാജ്ഞിയെ നീരസത്താൽ
ധന്യൻ മഹ്യുത്തമനിലുൾക്കമലം ലയിച്ചും
തന്വംഗിമാർ മുറുകെ മാറിലലച്ചു കേണാർ. 79

കുട്ടിക്കുരങ്ഗമിഴിമാർ ചിലർ കണ്ഠസൂത്രം
പൊട്ടിച്ചെറിഞ്ഞഥ നിലത്തു കിടന്നുരുണ്ടും
മുഷ്ടിപ്രഹാരമതടിക്കടി നെഞ്ചിലേറ്റും
കഷ്ടപ്പെടുന്ന കഥയോർക്കിൽ മനം കലങ്ങും. 80

ഈലോകവാഴ്ച മതിയാക്കി വെടിഞ്ഞു പോയ
ഭൂലോകവാസവകളേബരമെന്നപോലെ
ആലാപഹീനമൊരുമട്ടിൽ നിനച്ചു കഷ്ടം!
മാലോകരും മഹിതകോസലനാടുമൊപ്പം. 81

വാനത്തു മേഘപടലം നിറയുന്നകാലം
മീനം മൃഗാങ്കനുമൊഴിഞ്ഞൊരു രാത്രിപോലേ
ക്ഷോണിക്കു നന്മണിവിളക്കു പൊലിഞ്ഞനേരം
കാണുന്നവർക്കു ഭയമേകിയയോധ്യയെങ്ങും. 82

ഉൾച്ചൂടുകൊണ്ടു നഗരം മുഴുവൻ വരട്ടി
നിശ്വാസവായുവഥ ധൂളിയടിച്ചിളക്കി
അശ്രുക്കൾ കൊ,ണ്ടതു തളിച്ചു പതം വരുത്തി-
വാച്ചോരു പൌരജനദുഃഖമിതെത്ര ചിത്രം 83

സഞ്ചാരമില്ല പവമാനനു തെല്ലു പോലും
ചാഞ്ചാട്ടമില്ല തരുഗുൽമലതാളികൾക്കും
ചഞ്ചുക്കൾ ചെറ്റുമിളകീല പതത്രികൾക്കും
ചാഞ്ചല്യമറ്റുലകൊരേ നിലയായ് ചമഞ്ഞു. 84

ക്രൂരത്വമുള്ള നിശയായ പിശാചി പോകും-
നേരത്തു ഭൂപനുടെ മെയ്യൊരു തോണിയിങ്കൽ
ചാരെക്കിടത്തിയതിലെണ്ണയൊഴിച്ചു വച്ചാർ
സാരജ്ഞരാം സചിവർഗ്ഗുരുവിൻ നിയോഗാൽ. 85

പിന്നെപ്പുരോഹിതനിദേശവശാൽഗ്ഗമിച്ചാ-
ന്യൂനവേഗമിയലും തുരഗത്തിലേറി
സന്ദേശഹാരികളുടൻ ഭരതന്റെ പാദം
വന്ദിച്ചു വാർത്തയറിയിച്ചിഹ കൊണ്ടു പോരാൻ. 86

കാര്യം കേട്ടാലവിടെയുമനർത്ഥങ്ങളാം വന്നേക്കുമെന്നാ-
ചാര്യൻ ചിന്തിച്ചുരശർമണി തീപ്പെട്ടതന്നാട്ടിലെങ്ങും
ധൈര്യം വിട്ടിന്നൊരുവർ പറയായ്കെന്നു കല്പിച്ചതേറ്റം
കാര്യം താനെന്നവരഥ കുറിക്കൊണ്ടു മിണ്ടാതെ ചെന്നാർ. 87

അന്നാട്ടിന്നധിപനെയാത്ത്യമായ് വണങ്ങി-
പ്പിന്നീടദ്ദശരഥപുത്രരെപ്പുണിഞ്ഞു്
ചെന്നീടാൻ ഗുരുവരനോതി വിട്ടതെന്ന-
ങ്ങന്നേരത്തൊരു മൊഴിയാലടച്ചു ചൊന്നാർ. ൪൮

രാജദൂതരറിയിച്ച വാക്കിലേ-
വ്യാജമേതുമറിയാതെ സാദരം
വാജിയുഗ്മമതിലേറി യോഗ്യരാം
രാജപുത്രരുടനേ തിരിച്ചിതേ. ൪൯

ആറാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

ഏഴാം സർഗ്ഗം.

ദുരൂഹമുള്ളിലോരാതെ പുരത്തിന്നു തിരിക്കവേ
ഭരതൻ മുന്നിലാമ്മാറു നിരീക്ഷിച്ചിതു ദുർഘടം. 1

ചുഴലിക്കാററു വല്ലാതൊന്നുഴറിച്ചെന്നെതിർത്തു പോൽ
ഒഴിയാതെതിരിട്ടഗ്രേ വഴിമേലൊരു പൂച്ചയും. 2

ജടയും ഭസ്മവും ചൂരൽവടിയും ജപമാലയും
നിടിലക്കുറിയും കൈക്കൊണ്ടുടനേ വന്നു ഭിക്ഷുവും. 3

വല്ലാതെ ശകുനത്തെററിതെല്ലാം കണ്ടു കുമാരകൻ
മല്ലബാണാരിയെ ധ്യാനിച്ചുള്ളിലൂഹിച്ചിതീദൃശം. 4

അനർത്ഥം നാട്ടിലേതാണ്ടു് ജനിച്ചെന്നതു നിശ്ചയം
കണ്ടൊരിദ്ദുർന്നിമിത്തങ്ങളാം പണ്ടുകാണാത്തതാണു ഞാൻ. 5

തല്പനാൾ നിശി ദുസ്സ്വപ്നം പലതും ബത! കണ്ടു ഞാൻ
ബലമേറുമവറേറടെ ഫലമോ നേരിടുന്നതു്? 6

അങ്ങു ചെല്ലാൻ പുതുമയായ് മങ്ഗലാത്മാ മഹാമുനി
ഇങ്ങു കല്പിച്ചയച്ചെന്നതങ്ങാപത്തിന്റെ ലക്ഷണം. 7

എന്തായാലുമിതിന്നേറെച്ചിന്ത ചെയ്തിട്ടു കിംഫലം?
അന്തകാന്തകനാമീശൻ തൻ തൃപ്പാദാബ്ജമേ ഗതി. 8

ഏവമുള്ളിലുറച്ചും കൊണ്ടവർ നാട്ടിൽ കടക്കവേ
ഭാവുകത്തിന്റെ ഭംഗത്താൽ വേവുമ്പോൾ കണ്ടിതപ്പുരം. 9

മിണ്ടാട്ടം ജീവികൾക്കില്ല കൊണ്ടാടുന്നില്ലൊരുൽഭിജ്ജം
ഉണ്ടാമാർക്കും ഭയം നാട്ടു കണ്ടാലദ്ദുർദ്ദിനാന്തരേ. 10

ഉറങ്ങിപ്പോയ ദിക്കെട്ടും മറഞ്ഞൊരർക്കബിംബവും
നിറഞ്ഞുള്ളൊരു കൂരാപ്പും പറഞ്ഞു കഥയൊക്കെയും. 11

ചരിത്രമേവം കണ്ടിട്ടുമുരിയാടാതൊരക്ഷരം
ചുരുക്കിയാധിയൊട്ടന്തഃപുരം പുക്കവർ സത്വരം. 12

ജ്യേഷ്ഠനും തമ്പിയും കൂടിക്കൊട്ടാരം പുക്കുടൻ, പിതാ
ദൃഷ്ടിഗോചരനാകാഞ്ഞു കൂട്ടാക്കാതെ മടങ്ങിനാർ. 13

കൂട്ടിന്നൊരുത്തരില്ലാതെ വീട്ടിനുള്ളിൽ നിരുദ്യമം
മേവും കൈകേയിയെക്കണ്ടു സാവധാനം വണങ്ങിനാർ. 14

അച്ഛനെങ്ങോട്ടു പോയെന്നു പൃച്ഛിച്ചാരക്കുമാരകർ
സ്വച്ഛന്ദമിന്ദ്രലോകത്തെന്നാശ്വസിപ്പിച്ചിതമ്മയും. 15

എന്തിനെന്നുള്ള ചോദ്യം കേട്ടന്ധാളിച്ചഥ കൈകയീ
പുത്രശോകത്തിനാലെന്നൊരുത്തരം തന്നെയോതിനാൾ. 16

നാലുപേരുണ്ടഹോ! ഞങ്ങൾ നാലിലാരെന്ന പൃച്ഛയിൽ
നീയാർക്കനുജനായാളെന്നായിരുന്നതിനുത്തരം. 17

അദ്ദേഹമെവിടത്തെന്ന ചോദ്യം കേട്ടു വിറച്ചവൾ
നിനക്കു വേണ്ടിയവനേ വനേ വിട്ടെന്നു ചൊല്ലിനാൾ. 18

അത്രയും കേട്ട മാത്രയ്ക്കു ഗാത്രമേറെത്തളർന്നുടൻ
തത്ര മൂർച്ഛിച്ചു ബാലന്മാർ ധാത്രിയിങ്കൽ പതിച്ചിതേ. 19

തലയ്ക്കു വെളിവുണ്ടായ് പിൻപലച്ചു മുറയിട്ടവർ;
നിരയ്ക്കു നിർത്തിയവരെ വിലക്കീ ജനയിത്രിയും. 20

സാകേതരാജ്യമെപ്പേരുമാകുലം വിട്ടു നീയിനി
വാണുകൊൾക നമുക്കെല്ലാമോണമെന്നവളോതിനാൾ. 21

ജനയിത്രിയുടെ വാക്യം തനയൻ കേട്ടു രുഷ്ടനായ്
വിനയം പണയം വച്ചുച്ചനരയോഗിച്ചിതിങ്ങനേ. 22

അയ്യോ! വലിച്ചു വച്ചായോ വയ്യാവേലി തലയ്ക്കു നീ
ഈയുള്ളോരെന്നുമേ ചെല്ലാൻ വയ്യാതായി മഹാശഠേ! 23

എന്തുമാതിരിയായി നിൻെറ ചിന്തയും ചേഷ്ടിതങ്ങളും
പന്തിയല്ലാളിമാർക്കുള്ള പന്തിയിൽ താഴ്ന്നു വന്നു തേ. 24

കൂട്ടിമുട്ടിച്ചു വെറുതേ കാട്ടിലോടിച്ചു ചേട്ടനേ
കെട്ടിയോൻ തന്നെയും കൊന്നു മറ്റിതാർക്കു രസിച്ചിടും? 25

തള്ളയല്ല നമുക്കിത്ര ഭള്ളു മൂത്തൊരു ദുർഭഗേ!
തള്ളൽമൂലമകീർത്തിക്കു തള്ളയാണിന്നുതൊട്ടു നീ. 26

സന്താപം നൽകി നാട്ടാർക്കിസ്സന്താനം ചുട്ടെരിക്കുവാൻ
ഹന്ത! കോപ്പിട്ടു നീ കുററില്പന്തംപോലെയിരിക്കവേ. 27

പുണ്യശാലികളാൽ നല്ലവണ്ണം സമ്പൂജനീയനാം
പാവകന്നാശ്രയാശത്വമേവനാലിഹ കല്പിതം? [യുഗ്മകം] 28

ഉച്ചയ്ക്കുഴുതടിച്ചീടും കൊച്ചു കാളയെ നോക്കിയാൽ
കന്നിനെപ്പെരികെപ്പെററ കാലിക്കും സങ്കടം വരും. 29

ആര്യപുത്രനെയീവണ്ണം കാനനത്തിന്നയയ്ക്കയാൽ
ഏകപുത്രിണിയായുള്ള പേരമ്മയ്ക്കാധിയല്പമോ? 30

ഇമ്മട്ടെല്ലാം കലമ്പിക്കൊണ്ടമ്മയോടക്കുമാരകൻ
വിമ്മിഷ്ടപ്പെട്ടു ശത്രുഘ്നൻ തൻമുഖം പാർത്തു ചൊല്ലിനാൻ. 31

നരേന്ദ്രൻ കാലയോഗത്താൽ മന്ത്രശൂന്യനതാകവേ
വരജിഹ്വാദ്വയംകൊണ്ടു പ്രാണനെസ്സംഹരിച്ചിവൾ. 32

ചുടുകാട്ടിങ്കലെങ്ങാനും കൊടുംപുറവുള്ളടത്തിന്നി
ഇവൾ വാഴേണ്ടതാണിപ്പോളിവിടന്നു തുരത്തിയാൽ. 33

സ്വാചാരയോഗ്യമാം രക്ഷോവംശം പലതിരിക്കവേ
നീചയാമിവളെന്തിന്നു കേകയത്തിൽ പിറന്നതും. 34

മാതാ മര്യാദ വിട്ടെന്നു കണ്ടു ധർമ്മജ്ഞനാമവൻ
പ്രിയസോദരനോടും ചേർന്നവിടം വിട്ടു മാറിനാൻ. 35

പിന്നെക്കൗസല്യയെക്കണ്ടു വന്ദിച്ചു സചിവാന്വിതൻ
ഉടങ്കട്ടയിലേറായ്വാനമ്പിടിയെ വാങ്ങിനാൻ. 36

പുരോഹിതന്റെ വിധി പോൽ നരപാലനു സാദരം
അവസാനക്രിയാശേഷമവർ ചെയ്താരനന്തരം. 37

കൈകേയിയോടുകൂടാതെ മററു മാതൃജനത്തോടും
പാരലൌകികകർമ്മങ്ങളനുഷ്ഠിച്ചാർ സമസ്തവും. 38

പിതാ പിതൃവനം പുക്കശേഷമബ്ദ് ഭരതാദികൾ
ഈരേഴു ദിവസം ശാസ്ത്രവിധിപോലെ നയിച്ചുതേ. 39

മുടിചൂടി മഹീചക്രം മുടിയാതെ ഭരിക്കുവാൻ
യാചിക്കപ്പെട്ടു ഭരതനാചാര്യാദികളാലുമേ. 40

മതി നീങ്ങടെ നിർബ്ബന്ധഗതിയെന്നു ചെറുത്തുടൻ
രാമനെത്തുടരാൻ ഭാവിച്ചുറച്ചാനവനിങ്ങനേ. 41

സൌമിത്രി പോയതിൻവണ്ണം രാമശുശ്രൂഷ ചെയ്യുവാൻ
എനിക്കർഹതയില്ലായ്കിലിരിക്കാമവനീശനായ്. 42

പരന്ന വനമദ്ധ്യം പുക്കിരുന്നൊരുടജത്തിൽ ഞാൻ
തപോവൃത്തി തുടങ്ങായ്കിൽ പൌരപ്രാർത്ഥന കേൾക്കുവൻ. 43

എല്ലാവരോടുമിവണ്ണം ചൊല്ലിയേററം വിനീതനായ്
ധാമം വിട്ടു പുറപ്പെട്ടാൻ രാമസേവയ്ക്കനാകുലം. 44

കുടിലത്വം പെരുത്തുള്ള മന്ഥരാമാരി സത്വരം
രാജഗേഹത്തിൽ നിന്നപ്പോൾ പുറപ്പെട്ടിതു സംഭ്രമാൽ. 45

സാധുദ്വേഷിക്കു സന്തോഷഭഞ്ജനം ചെയ്തനർഗ്ഗളം
പ്രകടിപ്പിച്ചു സന്മാർഗ്ഗേ പാംസുലത്വം പ്രചണ്ഡതാൻ. 46

വാർകുന്തൽ ചുററിപ്പിടിപെട്ടവളേ ലക്ഷ്മണാനുജൻ
കൊല്ലാൻ ചെന്നപ്പൊഴരുതെന്നരുളീ കോസലാത്മജാ. 47

മരാമത്തു പണിക്കാരാൽ കല്ലും കാടും മരങ്ങളും
ഒഴിക്കപ്പെട്ട വഴിയേ പട്ടാളമണിയിട്ടുതേ. 48

ബന്ധുക്കൾ മന്ത്രിവീരന്മാരന്തഃപുരജനങ്ങളും
പ്രമോദിച്ചു പുറപ്പെട്ടാർ; സുമന്ത്രൻ വഴികാട്ടിനാൻ. 49

വസിഷ്ഠാദി വയോവൃദ്ധന്മാരോടും സോദരാന്വിതൻ
പശ്ചാത്തിരിച്ചു ഭരതൻ തിരവാൻ രാമദേവനേ. 50

ചതുരങ്ഗപ്പടകളാലിളക്കപ്പെട്ട ധൂളിയാൽ
ആകാശഗങ്ഗയെപ്പോലും കുഴമ്പാക്കീടിനാരവർ 51

സന്നദ്ധനായ് കാത്തുനില്ക്കും ഗുഹനെക്കണ്ടു സത്വരം
ആതിഥ്യമെല്ലാം കൈക്കൊണ്ടങ്ങാദിത്യനദി താണ്ടിനാർ. 52

ഭരദ്വാജാശ്രമം കണ്ടു പരിവാരമശേഷവും
ഭരതൻ ദൂരെ നിർത്തിച്ചെന്നാരാധിച്ചു മുനീന്ദ്രനെ. 53

അവലോകിച്ചു വെവ്വേറെയവരെത്താപസോത്തമൻ
വിവിധാചാരഭേദത്താൽ സൽക്കരിച്ചു യഥാക്രമം. 54

അത്തപോവനമന്നേരം തദ്ധ്യാനവിഭവത്തിനാൽ
സ്വർഗ്ഗാതിശായിയായ്വന്നു; യോഗ്യന്മാർക്കെന്തസാദ്ധ്യമാം? 55

സ്വർഗ്ഗത്തെഴുന്ന ധന്യർക്കുമുൽക്കണ്ഠയുളവാം വിധം
ഭരതന്റെ പടയ്ക്കെല്ലാം വിരുന്നേകി മുനീശ്വരൻ. 56

ദിനം നൂറുകഴിഞ്ഞോണമിരുന്നവിടെയദ്ദിനം
മുനിശ്രേഷ്ഠാജ്ഞയാൽ ചെന്നു ചിത്രകൂടാചലാന്തികേ. 57

സൈന്യമെല്ലാമൊരേടത്തു് വിന്യസിച്ചു കുമാരകൻ
പിന്നെഗ്ഗുഹനൊടുംകൂടിയന്വേഷിച്ചാൻ വനാന്തരേ. 58

അകലെസ്സഞ്ചരിപ്പോർക്കുമറിയത്തക്കതായ് തദാ
ഹോമധൂമസുഗന്ധത്തോടെത്തിനാൻ മന്ദമാരുതൻ. 59

ഒന്നിനൊന്നു ഭയം കൂടാതന്യോന്യം ചേർന്നലഞ്ഞിടും
നാനാജന്തുക്കളവിടെക്കാണായിതു സകൌതുകം. 60

ശുദ്ധമായ് സഞ്ചരിക്കുന്ന വനദൈവങ്ങൾ നിത്യവും
ആരാധിച്ചുള്ള പുഷ്പങ്ങളാരാൽ കണ്ടഥ പുണ്യവാൻ! 61

പുതുതായുടജം കെട്ടിത്തപം ചെയ്തു വസിച്ചിടും
വൈഖാനസകുടുംബങ്ങളവിടെക്കണ്ടു കൂട്ടമായ്. 62

മരത്തൊലികളും നല്ല മാൻതോലും കവരങ്ങളിൽ
വച്ചു സൂക്ഷിച്ചു പോരുന്ന കൊച്ചുവൃക്ഷങ്ങൾ കണ്ടുതേ. 63

വിരുന്നൂട്ടിനു വേണ്ടുന്ന കനിയും നല്ല കായ്കളും
നിത്യമാർജ്ജിച്ചു വച്ചുള്ള തപോവനമതത്ഭുതം. 64

മഹാരാക്ഷസപൈശാചഗ്രഹോച്ചാടനമന്ത്രമാം
സൌമിത്രിതൻ ധനുർഘോഷംകൊണ്ടു സർവ്വത്ര പൂരിതം. 65

ഇപ്രകാരം വിളങ്ങുന്ന പുണ്യാശ്രമപദത്തിനെ
കണ്ട നേരം കുമാരന്മാർ മണ്ടിച്ചെന്നു സസംഭ്രമം. 66

സാകേതനഗരാഭയ്ക്കു കുറവൊന്നരുളുന്നതാം
പർണ്ണശാലാന്തരേ ദാശരഥിയെക്കണ്ടു കൌതുകാൽ. 67

പാപാത്മാക്കൾക്കനാലക്ഷ്യൻ കാളാംബുദകളേബരൻ
ശാന്തിക്കു തറവാടായിശ്ശോഭിച്ചു നളിനേക്ഷണൻ. 68

അജാനുബാഹുയുഗനായ് ത്രപാലക്ഷ്മീനിവാസനാം
ജടാമകുടനത്യന്തം ലസിച്ചു വല്ക്കലാംബരൻ. 69

ശിഷ്യന്മാരുടെയുൾക്കാമ്പിലെന്നപോലരിമർദ്ദനൻ
നിരുപദ്രവനായ് തന്നെ വസിച്ചു വനഭൂവിലും. 70

പിന്നെ രാമന്റെ ചാരത്ത് ചന്ദ്രലേഖയ്ക്കു തുല്യയായ്
ജനകാധ്വരഭൂദേശേ ജനിച്ചു പരിശുദ്ധയായ്. 71

പാദമുദ്രകളെക്കൊണ്ട് പൂതമായ വനാന്തരം
സാകേതസമമാക്കീട്ടും സീതയെക്കണ്ടിതേവരും. [യുഗ്മകം.] 72

സുമിത്രാപുത്രഭാവത്താൽ പോലുമന്യർക്കലഭ്യമാം
രാമാനുജപദം നേരിട്ടെത്ര ധന്യന്നു സിദ്ധമായ്.? 73

അരവിന്ദപ്രസൂനങ്ങളുള്ളിൽ മൂടാതിരിക്കുകിൽ
ഏതവൻമിഴികൾക്കൊക്കും? കണ്ടുദ്ഗ്രഹത്തെയും മുദാ.[യുഗ്മകം.]74

ഉരത്ത വെയിലേററിട്ടു പൊരിയും മരുഭൂമിയിൽ
ദൈവകല്പിതമാം നല്ല താമരപ്പൊയ്ക കാൺകവേ. 75

ദാഹം മുഴുത്തുവലയും കൃഷ്ണസാരങ്ങളെന്നപോൽ
രാമാദികളെ വീക്ഷിച്ചു സാമോദം ഭരതാദികൾ. [യുഗ്മകം.] 76

അടുത്തു ചെന്നു വേഗേന പിടിച്ചുല്പാദപങ്കജം
തുടിച്ചു കേണു ജനകൻ നാടുനീങ്ങിയതോതിനാർ. 77

സീതാസൌമിത്രിസഹിതൻ രാമനാധി വളർന്നുടൻ
ഭൂമൌ പതിച്ചു മോഹത്താൽ കേണു മാതൃജനങ്ങളും. 78

ദുഃഖപാഥോധിയവരേ മുക്കവാൻ മുതിരുംവിധൗ
അക്കുംഭസംഭവസ്ഥാനം കൈക്കൊണ്ടോനന്നു ദേശികൻ. 79

ഉദകക്രിയയും പിന്നെ ചെയ്തുമേവുന്ന രാമനെ
രാജധാനിക്കെഴുന്നെള്ളാനർത്ഥിച്ചു ഭരതൻ മുദാ. 80

രണ്ടാളുംനമ്മൾ കൈക്കൊൾകവേണമച്ഛൻെറശാസനം
എന്നുരച്ചു നിഷേധിച്ചു രാഘവൻ ഭരതോക്തിയെ. 81

ഗുരുത്വക്കേടുചെയ്യാൻ നാമൊരുത്തൻ കച്ചകെട്ടിയാൽ
പെരുത്ത നന്മയുണ്ടാവാൻ വരുത്തം വരുമെന്നുമേ. 82

കിരീടാശയെ വേർപെട്ട ഭരതൻ തൻെറ മസ്തകം
ഇരന്നുകൂപ്പി രാമൻെറ ചെരുപ്പേന്തീടുവാൻ തദാ. 83

ജ്യേഷ്ഠാനുവാദവും പാദുകരണ്ടും വാങ്ങിയാദരാൽ
കൂട്ടുകാരോടുമുൾപ്പുക്ക നാട്ടിൽ കൈകേയിതൻ സുതൻ. 84

വിഷയാസക്തി കൂടാതെ ജടാവല്ക്കലധാരിയായ്
ജ്യേഷ്ഠൻെറ വരവും പാർത്തു പുരേ വാഴാതെകണ്ടവൻ. 85

രാമനന്നാഗമിക്കാഞ്ഞാൽ ഹോമകുണ്ഡപ്രവേശനം
നമുക്കു ഗതിയെന്നോർത്തു് നന്ദിഗ്രാമത്തിൽ മേവിനാൻ.
[യുഗ്മകം.] 86

പ്രേമം പിതാവിലേറുന്ന രാമാദികളനന്തരം
വംശവൃദ്ധോചിതാചാരം വഹിച്ചു യൌവനാന്തരേ. 87

ഒരിക്കൽ പന്തലിച്ചോരു മരത്തിൻചോട്ടിൽ രാഘവൻ
വൈദേഹിതൻെറ മടിയിൽ തലവച്ചൊന്നുറങ്ങിനാൻ. 88

കാകാകൃതി ചമഞ്ഞന്നു് പാകശാസനനന്ദനൻ
നഖത്താൽ മുറിവേല്പിച്ചു ദുഷ്ടൻ സീതാപദങ്ങളിൽ. 89

ജയന്തനവനെന്നുള്ളിൽ സ്മയം വർദ്ധിക്കകാരണം
സ്വായംതദസ്സുമെന്ന്യേ ദുർന്നയംചെയ്തു വിഷണ്ണനായ്. 90

അപ്പോളുണർന്നു വൃത്താന്തമൊക്കെയും കണ്ടറിഞ്ഞുടൻ
രാമചന്ദ്രനിഷീകാസ്ത്രമയച്ചാനവനെപ്രതി. 91

ഉടനെല്ലാം വെടിഞ്ഞാകിലൊട്ടെങ്ങും ത്രാണനെന്നവൻ
കരുതിത്തൻെറ കണ്ണൊന്നു കളഞ്ഞായുസ്സു നേടിനാൻ. 92

ആവാസത്തെയുപേക്ഷിച്ചു രാഘവൻ മുതലായവർ
മാമുനിശ്രേഷ്ഠർ ചൊല്ലിക്കേട്ടാമയം രാക്ഷസാർപ്പിതം. 93

ആവകസ്സങ്കടം തീർത്തിട്ടാവലാതി കുറയ്ക്കുവാൻ
ഭാവിച്ചു ഘോരകാന്താരം പ്രാപിച്ചാരഥ നിർഭയം. 94

പോററിയാം രാമനെക്കണ്ടു് തീററിക്കും തൃഷ്ണയെന്നിയേ
ചുററും വനമൃഗം കണ്ണു തെററാതീക്ഷിച്ചു നിൽക്കവേ. 95

സൌശീല്യാദികളേറുന്ന വശിയാമത്രി തന്നുടെ
ആശ്രമം പുക്കു മുനിയെ പ്രശ്രയം പൂണ്ടു കൂപ്പിനാർ. 96
[യുഗ്മകം]

അഗ്രേ കണ്ടഥ ദിവ്യമംഗളശരീരത്തെത്തപോരാശികൾ-
ക്കഗ്രേഗണ്യനതായൊരത്രിയെതിരേററർഘ്യങ്ങളേകീടിനാൻ;
ചിത്താനന്ദമിയന്നു തദ്ദയിതയും സീതയ്ക്കു സമ്മാനമായ്
പൃത്ഥ്വീപാലവധൂജനോചിതപരിഷ്കാരങ്ങളേകീടിനാൾ. 97

വാണാനന്നാശ്രമത്തിൽ പുനരഹിമകരൻ
താനുദിക്കും ദശായാം
താനാശീർവ്വാദമെല്ലാമൃഷിവരനൊടുപാ-
ർജ്ജിച്ചു ലോകാഭിരാമൻ
ക്ഷോണീദേവിക്കു വല്ലാത്തൊരു ചുമടുളവാ-
യ്വന്നതില്ലാതെയാക്കാൻ
ക്ഷോണീസന്താനസമ്പത്തൊടുമനുജനൊടും
ദണ്ഡകയ്ക്കായ് ഗമിച്ചാൻ. 98

ഏഴാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

എട്ടാം സർഗ്ഗം

നിശിചരാന്വയമൊക്കെയൊടുക്കുവാൻ
നിജമനസ്സിലുറച്ചു രഘൂത്തമൻ
ധൃതശരാസനനായെഴുന്നള്ളിനാൻ
വനതലേ നതലേഖനനാകുലം. 1

വിടപസന്തതികൊണ്ടു മരങ്ങള-
ദ്ദിനകരന്റെ കരത്തെ മറയ്ക്കയാൽ
ഇരുളടഞ്ഞു മഹാഗഹനാന്തരേ
വിരവിലാരവിലോക്ക പിഴച്ചുപോൽ. 2

ചൊറി പെരുക്കരുതാഞ്ഞു തരുക്കളിൽ
കരടമിങ്ങു കരീന്ദ്രരുരയ്ക്കവേ
കറയൊലിച്ചു മണം പെരുകും വിധൌ
സകലരും കലരും ബഹു കൌതുകം. 3

വലിയ പന്നികൾ ചേററിലുരുണ്ടു വീ-
ണവിടെനിന്നു കരേറി വരും വിധൌ
ഇടിയൊടൊത്തു മുഴങ്ങി നടക്കവേ
വടിവിലാടി വിലാസമൊടും മയിൽ. 4

ശിഖികൾതൻനടനം ചില ദിക്കില-
ക്കുയിലിനുള്ളൊരു പഞ്ചമഗാനവും
അരിയഭൃംഗമൃദംഗമുഴക്കവും
പരമഹിതം രഹിതം ഗുരുശിക്ഷയാ. 5

വിവിധദുഷ്ടമൃഗങ്ങളിടയ്ക്കിട-
ക്കഠിനമായലറുന്നതു കേൾക്കുകിൽ
കൊടിയ രാക്ഷസരുക്ഷതയോർക്കിലും
വളരനാളരനാഴികിലുമഞ്ചുമേ. 6

അതിഭയങ്കരമായൊരു കാട്ടില-
മ്മുനിജനത്തിനു നന്മ വരുത്തുവാൻ
അതിഥിപൂജകളേററു നടന്നു പോ-
ലവരുമൂവരുമൂരു വളഞ്ഞ പോൽ. 7

അവരജൻ നടകൊണ്ടിതു മുൻപിനാ-
ലവനിപുത്രിയതിന്റെ പുറക്കലും
ഒടുവിലേട്ടനു, മിങ്ങനെ പേടി വി-
ട്ടലയവേ; ലയവേളയണഞ്ഞ പോൽ. 8

വലിയ സിംഹവുമാനയുമൂളരും
പുലികളും കടുവാ കിടിവൃന്ദവും
പുതിയ ശൂലമതിൻമുന മുന്നിലും
യതികളും തികളും ഭുജഗങ്ങളും. 9

പലതുമങ്ങനെ കോർത്തൊരു കോമ്പലാ-
യവിയലാക്കിയശില്പതിനെന്നപോൽ
ചുമടുതാങ്ങിയൊരൊത്തൊരു തോളിൽ വ-
ച്ചുലറിയാലറിയായ്പടി വിണ്ണിലും. 10

പരുഷനിസ്വനമോടെതിരിട്ടിത-
ങ്ങൊരു മഹാപിശിതാശനവിഗ്രഹം;
വഴിതടു.ത്തവരെപ്പുരുസാഹസാൽ
തടിയനോടിയനോകമ ജൃംഭിതൻ. [കലാപകം] 11

കുലശിരോമണിയാമവനാശു ചെ-
ന്നിളിയിലാക്കി വിദേഹതനൂജയേ
നൃപതിപുത്രരൊടിങ്ങനെ ചൊല്ലിനാൻ
തെറിയതേറിയതേവരെ നില്ക്കയാൽ. 12

പുതിയ മോടി കലർന്നൊരു പേടമാൻ-
മിഴിയൊടൊത്തു സവാരിയടിച്ചിട്ടും
രസികരായൊരു നിങ്ങളിതാരു പാ-
നസുരരോ സുരരോ നരവീരരോ? 13

ജടകളുണ്ടു മരത്തൊലിയുണ്ടഹോ
നെടിയ കൈകളിലായുധജാലവും
സരസിജേക്ഷണയൊന്നരികത്തിലും;
ചരിതമീരിതമീവിധമെന്തുവാൻ. 14

മുടി വളർത്തി മഹാമുനിയാകിലും
തുകിലുടുത്തു ദിഗംബരനാകിലും
ശരമെടുത്തു വനേചരനാകിലും,
മതിവരാതിവരാശയിലാളുവോർ. 15

അറികിലെൻെറ പരാക്രമമീവിധം
വെറിയൊടിങ്ങു നടപ്പവരല്ല കേൾ;
തിറമെഴുന്ന വിരാധനഹം മഹാ-
മറവനേറ വനേ വിളയാടുവോൻ. 16

പലതുമിങ്ങനെ കൂസലൊഴിഞ്ഞുടൻ
പരിഹസിച്ചു പലാശകുലാധമൻ
നിലയിൽ നില്പതു കണ്ടൊരു രാഘവൻ
ശമനനേ മനനേ വശമാക്കിനാൻ. 17

അവനൊടോതി രഘൂത്തമനിത്തരം
നൃപതിമാർക്കൊരു നായകരത്നമാം
ദശരഥന്റെ തനൂജരിൽ മൂത്തവൻ
പുനരഹം നരഹന്തൃകുലാന്തകൻ. 18

അറിക രാമനിതെന്നുടെ നാമമെ-
ന്നനുജനേഷ മഹാമതി ലക്ഷ്മണൻ
ഇവളെനിക്കു കുടുംബിനി സീതയാ-
ണിവിടെ നീ വിടനീതി നടത്തൊലാ. 19

ജനകശാസനയാലിഹ ഞങ്ങളീ
മനുജഭോജികളെക്കൊല ചെയ്യുവാൻ
അടവിതന്നിലണഞ്ഞിതു, നീ വൃഥാ
മുടിവിനോടി വിനോദമൊടെത്തൊലാ. 20

കനിവെഴും ഭഗവാനുടെ വാക്കു കേ-
ട്ടമിതരോഷമിയന്നൊരു രാക്ഷസൻ
അലറിയങ്ങെതിരിട്ടു ഹൃദിസംഹൃരൽ-
കുസൃതി സംസൃതി സന്ധിയറുക്കുവാൻ. 21

രഭസമോടു രഘൂത്തമനക്ഷണം
ശരമെടുത്തു തൊടുത്തു ഭയം വിനാ
നിശിചരോരസി ലക്ഷ്യമിരുത്തി വി-
ട്ടതിലവൻ തിലവന്മുറിവേന്തിനാൻ. 22

അരിശമോടഥ സീതയെ വിട്ടയ-
ച്ചരിശമോത്സുകരാമവരേ മദാൽ
ദുരിശമോടിഹ റാഞ്ചിയെടുത്തു തൻ-
ഛദലിനമ്മലിനഞ്ചു മടാക്കിനാൻ. 23

അവരെയങ്ങനെ തോളിലെടുത്തുകൊ-
ണ്ടവിടെ നി,ന്നവനാശു ഗമിക്കവേ
നിലവിളിച്ചു മഹീസുത മാനസേ
വലിയ മാലിയമാന്നു വനാന്തരേ. 24

കരുണയോടതു കണ്ടസിധാരകൊ-
ണ്ടവരറുത്തിതവന്റെ കരങ്ങളെ
വലിയ നെഞ്ചിൽ വളച്ചൊരു വാതിൽ തീ-
ർത്തരുളിനാരുളിനാക്കെഴുമമ്പിനാൽ. 25

തുഹിന ശൈലനിതംബമതിങ്കൽ നി-
ന്നമരവാഹിനിയാഞ്ഞൊഴുകുന്നപോൽ
അളയിൽ നിന്നൊരു രക്തമഹാസരി-
ത്തുതിരവേ തിര വേണ്ടതു ജാതമായ്. 26

കരളു വിണ്ടു ഖലൻ ബലഹീനനായ്
വരികയാൽ മരിയാതെ മരിക്കവേ
ഉടനുടൻ നെടുവീർപ്പു വിടുന്ന കേ-
ട്ടിടിയതോടിയതോടെയൊളിച്ചുതേ. 27

പിണമചിഞ്ഞു വനം വഷളാക്കുവാ-
നിടവരാതെയിരിപ്പതിനെന്നപോൽ
കുഴി കുഴിച്ചു നിശാടനെ മൂടുവാൻ
പെരുമയേറുമയോവിശിഖങ്ങളാൽ. 28

ചെറുതുണർന്നുടനോതി വിനീതനായ്,
വിബുധഗായകനായി നടക്കവേ
ധനദശാപവരങ്ങളടഞ്ഞതിൻ
വിവരമാ വരമാനുഷരോടവൻ. 29

“ദശരഥാത്മജരെത്തി വനാന്തരേ
നിശിചരാന്വയ ഹിംസ തുടങ്ങിനാർ”
പറയുവാനിളമുമ്പരൊടെന്നപോ-
ലവനെ യാവനയാക്കി യമന്നഹോ. 30

ഒരു വിളംബരമങ്ങുരഗാധിപൻ
പുരിയിലും പ്രഹരിച്ചു നകട്ടവാൻ
ഉടലയോട്ടവനത്തിലുമായപോ-
തരിയ മാരി, യമായമകന്നുപോൽ. 31

ജഡശരീരമൊഴിഞ്ഞമരാലയേ
നടകൊതിച്ചമരും ശരഭംഗനാം
മുനിവരന്റരികത്തഥ ചെന്നുതേ
സവിനയം വിനയൻപൊടകറ്റുവാൻ. 32

തദനു താപസനേയവർ കൂപ്പിനാർ
വിനയമാർന്നുടനമ്മുനിപുംഗവൻ
അവരെ മൂവരെയർച്ചന ചെയ്തൊര-
ക്ഷുതകമേതുക മോക്ഷദമേവനം. 33

അരുതു മെയ്യിതു മേലിലുമേന്തുവാൻ
കരുതിയശ്ശരഭംഗനുമിങ്ങനേ
ഹുതി വാങ്ങി രമേശനൊ,ടീവിധം
ത്വരിതമാരിതമാർന്നിവനെന്നിയേ? 34

കനലിലിന്ധനമെന്നതു പോലെ തൻ
തനുവെരിച്ചു തപോധനനക്ഷണം;
കര പിടിച്ചു വിമാനവുമായി വ-
ന്നുപരി തേവരിതേ ബഹു വിസ്മയം. 35

അഥ കരേറി വിമാനമതിങ്കല-
ന്നമരലോകമമർന്നു മുനീശ്വരൻ;
രഘുവരന്റെ കഴല്ക്കു പണിഞ്ഞു പോയ്
പെരുമ നേരുമനേക നിലിമ്പരും. 36

അവിടെ വച്ചു മഹാമുനിമാർകളോ-
ടരുളി രാമനരക്കർ കുലത്തിനേ
കുടിമുടിക്കുവനെന്നൊരു സത്യവാ-
ക്കവനതൻ വനതൽപരനപ്പൊഴേ. 37

മുനികുലോത്തമനായ സുതീക്ഷ്ണനാ-
ലനുനയത്തൊടു പൂജിതനായ് തദാ
അവിടെ നിന്നു തിരി,ച്ചവനാ മല-
ഞ്ചുഴിയിലൂഴിയിലൂടെ നടന്നിതേ. 38

കടലശേഷമൊരേ സമയം പുരാ
മടി വെടിഞ്ഞമൃതത്തു കഴിക്കയാൽ
കുടി മുടങ്ങി വലഞ്ഞു വലാഹകം
തിരിയെ വാരിയെ വാങ്ങുവതിന്നു താൻ. 39

ചുഴലെ മുട്ട മറിപ്പിന വന്നപോൽ
കുഴകളേന്തിയ വന്മരശാഖയാൽ
നിഴൽ നിറഞ്ഞൊരഗസ്ത്യ തപോവനം
ഗതനതായ് തനതാളുകൾ തമ്മൊടും. [യുഗ്മകം] 40

അരുവികൾക്കരുമപ്പെട്ടമീശനാം
കടലിനെക്കരതാർമധുവെന്ന പോൽ
രുചിയറിഞ്ഞൊരഗസ്ത്യർ തപസ്സു ചെ-
യ്യുമരുമാ മരു മാനസ ഹർഷദം. 41

അവിടെയിന്തിമരം മദയാനതൻ
കരബലാൽ കുനിയുന്നിതു മെല്ലവേ
പറകയാണതു വിന്ധ്യമഹാദ്രിയാ
മുനികരേ നികരേററു ചുളിഞ്ഞതായ്. 42

വഴി പിഴച്ചറിയാതിഹ വായിൽ നി-
ന്നൊഴിയുവാനരുതാതെ വിഷണ്ഡരായ്
പെരുവയററിലിരുന്നു പിടച്ചിത-
ക്കരികൾ മൂരികൾ മൂത്ത വൃകങ്ങളും. 43

കഥകഴിച്ചിവയെച്ചില വാഹസം
കലശസംഭവകുക്ഷിയിൽ മുന്നമേ
കഠിനകൃത്യമെടുത്തവർ ചത്തിതെ-
ന്നപരമാം പരമാർത്ഥമുരച്ചുപോൽ. 44

ജലധിയെച്ചെറുതേനതുപോലെ കൈ-
ത്തലമതിങ്കൽ വഹിച്ചു കുടിക്കവേ
ജലധരം മധുമക്ഷികയെന്നപോ-
ലകലെയാക ലയാർത്ഥമലഞ്ഞഹോ. 45

അതുകളൊക്കെയഗസ്ത്യതപോവനേ
മഹിഷവേഷമെടുത്തുപജീവനം
കഴിയുവാനിഹ വാസമുറച്ചു പോൽ;
പിഴകളേഴകളേവമണഞ്ഞിടും. 46

ഇനിയുമിത്ഥമനേകവിധങ്ങൾ ക-
ണ്ടിവിടെയുള്ള വിശേഷമശേഷവും
ഉടജവാതിലിൽ വന്നെതിരേററൊരാ-
മുനിവരാനിവരാശു പണിഞ്ഞുതേ. 47

ഉലകിലൊക്കെ നിറഞ്ഞ യശസ്സൊടും
കമലസംഭവനാം വിധിയെന്നപോൽ
സുരമുനീന്ദ്രകുലത്തിനു വന്ദ്യനാ,-
യുടലിനാടലിനായ് ശചിയെബ്ബലാൽ. 48

പുണരുവാൻ പണി നോക്കി നിരന്തരം
ചുണകെടും നഹുഷക്ഷിതിപാലനേ
അജഗരിയായ്വരികെന്നുരചെയ്തു വൻ-
മലയമാലയമാക്കിയ കേമനായ്. 49

കൊടിയൊരില്വലനായ സുരാരി തൻ
സഹജനേ നിഹനിച്ചുദരാഗ്നിയിൽ
മഹിതനാം, മുനിയെബ്ഭത കണ്ടിത—
ശ്ശ്രുഭരതാം ഭരതാഗ്രജനാദികൾ. [വിശേഷകം.] 50

ദിനകരോപമനായിരുൾ നീക്കിയ—
ങ്ങനുദിനം വിലസുന്നൊരു യോഗിയേ
ചരിതമോതി വണങ്ങി വിനീതരാ—
യവരഹോ വരഹോത്രപദാംബുജേ. 51

കനിവൊടുള്ളമലിഞ്ഞെഴുന്നേററു തൻ
കരയുഗത്തെയുയർത്തി മുനീശ്വരൻ
കുശലമോതിയനുഗ്രഹമേകി മേൽ
ഗുണവുമിണവുമീശ്വരഃനറുചാൻ. 52

അനുഭവിച്ചഖിലേശന്മമായ് മഹാ
മുനിവരൻ പരിരംഭസുഖത്തിനെ
നിജകരത്തൊടു കോർത്തിതു രാഘവൻ—
കരമിതാരമിതാദരമാർന്നിടും? 53

കനകപീഠമതിങ്കലിരുത്തി മാ—
മുനിവരൻ പുനരാരഘുനാഥനേ
വിനയമോടു പദം കഴുകിച്ചിത—
സ്സുജനരാജനരാഗികൾ കൂപ്പുവോൻ. 54

പരിചരിച്ചുപചാരപുരസ്സരം
പരിമളം വളരും കുസുമങ്ങളാൽ
പരിചൊടാരഘുവീരസഭാജനം
സുകൃതവാൻ കൃതവാൻ ബഹുവിസ്തൃതം. 55

അതിഥിമാരവർ മൂവരെയും ക്രമാൽ
മധുരമേറിയ മൂലഫലങ്ങളാൽ
അധികതൃപ്തരതാക്കി മുനീശ്വരൻ
വിനയമാർന്നയമാർദ്രസുനേത്രനായ്. 56

കുശലിയായൊരഗസ്ത്യനനന്തരം
ദശരഥാത്മജനോടിദമോതിനാൻ;
വശഗതം മമ വാഞ്ഛിതമോക്കിലി—
യുപരതൻ പരതന്ത്രനതല്ലിനി. 57

സുദിനമിന്നു ഭവാനുടെ ദർശനാൽ
സുകൃതമൊക്കെ നമുക്കു ഫലിച്ചഹോ!
സുഖമിതില്പരമെ,ന്തതിനാലിദം
സുമതിമൻ! മതി മന്നവരത്നമേ! 58

അമരവൈരികുലത്തെയറുക്കുവാൻ
തവ സമാഗമമെന്നറിയുന്നു ഞാൻ
അരികിലുണ്ടിഹ ഗൗതമിയസ്ഥല-
ത്തനവദ്യാനവദ്യാത്ഥമിരിക്ക നീ. 59

കലിതകൗതുകമിങ്ങനെയോതിയ-
ക്കലശസംഭവനാം മുനിപുംഗവൻ
കമലനേത്രനെ വാഴ്ത്തി നമിച്ചു ത-
ച്ചരണമാരണമാന്ന്യനകല്മഷൻ. 60

രഘുപതിക്കഥ വൈഷ്ണവചാപവും
നളിനസംഭവനാമകമസ്ത്രവും
സുരവരന്റെ നിഷംഗവുമേകിനാൻ
ചുണയുമാണയുമാശു നടത്തുവാൻ. 61

അരശരത്നമതൊക്കെയഗസ്ത്യനോ-
ടടിപണിഞ്ഞഥ വാങ്ങി നടന്നുപോയ്
അരിയ ഗൗതമിതന്നരികത്തില-
ബ്ഭുവനപാവനപാദനണഞ്ഞുതേ. 62

ഭുജഗരാജഗരാനലദുർമ്മദം
കളയുമാ വിനതാത്മജതുല്യനായ്
അവിടെവച്ചവർ കണ്ടു ജടായുവാം
പറവയേ റവയേററു കിടന്നപോൽ. 63

വലിയ തോണിയിൽ നിത്തുമൊരോട്ടപാ-
യ്യേത്തിരിട്ടും ചിറകൊണ്ടിരുപക്കവും
മലയൊടൊത്ത ശരീരവുമു,ണ്ടവൻ-
പ്രകൃതിയാകൃതിയാലറിയാവതോ? 64

കടലിലുള്ളൊരു വെള്ളമശേഷവും
കുടമതിങ്കലുദ്ഭായ തപോധനൻ
പൊടിയടിക്കുകയാലെതിരിട്ട ത-
ന്നികടസങ്കടസംഗതിയൊക്കയും. 65

ഹരജി വച്ചറിയിച്ചു മുനീന്ദ്രനോ-
ടതിനു തക്കൊരു പോംവഴി നേടുവാൻ
അവിടെ വന്ന ഹിമാലയപുത്രനെ-
ന്നിടറുമിടറുമീശനുമാശയേ. [യുഗ്മകം] 66

അകലെ വച്ചിതുപോലെ നിനച്ചുകൊ-
ണ്ടരശനൊട്ടരികത്തണയും വിധൌ
"മുനികളെബ്ബഹു കൊററു കഴിച്ചൊരി-
ക്കടിലനീടിലനീതി നടത്തുവോൻ." 67

കരളിലിങ്ങനെയോർത്തഥ വില്ലിൽ വൻ-
കരുതൽ ചെയ്തു കണ്ടു ജടായുവും
ചകിതനായ് ബത വീണു വണങ്ങിനാൻ
പ്രഭുവിനെബ്ഭുവി നേരുരചെ,യ്തവൻ. [യുഗ്മകം] 68

അരുണസാരഥിതൻ മകനേഷ ഞാൻ
കഴുകുജാതിയിലുള്ള ജടായുവാം
ദശരഥപ്രിയനത്തരമിഷ്ടമോ-
ടമരണം മരണം വരെ നമ്മളും. 69

ഇവനെയങ്ങു വൃഥാ കൊലചെയ്കൊലാ-
തവ ഹിതത്തിനു സജ്ജനിവൻ സദാ,
ഇദമുരച്ചഥ വീണ്ടുമടുത്തു ചെ-
ന്നമരമാമരമാമടി കൂപ്പിനാൻ. 70

അവനെയശ്രു പിടിച്ചു തലോടി ന-
ന്മധുരവാക്കിലിണക്കി രഘൂത്തമൻ
അരികിലഞ്ചു വടദ്രുമമൊന്നുപോ-
ലുയരമായരമാണ്ടു വളർന്നിടും, 71

ശുഭതലത്തിലൊരാശ്രമമന്നു ത-
ന്നനുജനങ്ങു ചമച്ചതിലാസ്ഥയാ
ഗുണമെഴും നിജഭാമിനിതന്നൊടും
മരുവി ചാരുവിചാരമനസ്കനായ്. [യുഗ്മകം.] 72

ഖഗകുലപ്രവരന്റെ ഹിതത്തിനായ്
വിലസിടുന്ന ശരത്തിനെ നിർഭയം
പരിഹരിപ്പതിനെത്തിയിതേകദാ
വിരുതമാരുതമാനി ഹിമർത്തുതാൻ. 73

തഴച്ചീടും നെല്ലിൻകുലകൾ ചില നെല്ലോലകളുമായ്
പഴുത്തേറെശ്ശോഭിച്ചീടുമളവിലാ മഞ്ഞനിറവും,
മുഴുപ്പും, പാടത്തും, കരകളിലുമൊപ്പം വരികയാൽ
കിഴക്കൻകാററും കൊണ്ടത്തുപൊഴുതുലഞ്ഞാടീ വഴിപോൽ. 74

നൽത്തിങ്കൾപ്രഭ തന്നിലും ശിശിരമാമച്ചന്ദനച്ചാററിലും
മൂത്തുള്ളത്തിൽ മുഷിച്ചിൽ വെങ്കളിയണിഞ്ഞീടുന്ന മാടത്തിലും
മുത്തേകുന്നൊരു ചന്ദ്രകാന്തശിലയിൽപ്പോലും വെറുപ്പായി പോ-
ലത്തവ്വിൽ ജനതയ്ക്കു ചന്ദനമരത്തെന്നൽ പ്രവാഹത്തിലും. 75

ഒട്ടും വേണ്ടെന്നു തോന്നീ ജനയൽ ജനതതിക്കപ്പൊഴിപ്പച്ചവെള്ളം
തൊട്ടുംകൂടെന്നു വന്നു, കരളിലൊരു വെറുപ്പന്തിനേരത്തിനോടും
ഒട്ടുകണ്ടായ് ജലക്രീഡയിലൊരു മടിയും; താമരത്താരിനെപ്പോൽ
വിട്ടാർപൂങ്കാവിടലാരോ കളികളിലെഴുമിമ്പത്തെയും ലോകരെല്ലാം.

ചുള്ളച്ചെങ്കല്ലു കെട്ടിച്ചമരു മുഴുവനും
വെള്ളവെച്ചാ മുറിക്കും
പുള്ളിപ്പോർമാന്റെ പള്ളയ്ക്കുഴുമൊരു മൃദികൊ-
ണ്ടുള്ള നൽപ്ലാൻതുണിക്കും
ചുള്ളിക്കൂട്ടങ്ങൾ തീയിട്ടെരിയുമളവുയ-
ർന്നീടുമൂററൻ പുകയ്ക്കും
പൊള്ളിച്ചീടും ചിരട്ടക്കനലുടയ നെരു-
പ്പോടിനും നമവന്നു. 77

ഉച്ചയ്ക്കും പുകപോൽ പൊടിച്ചു കുളിരേന്തീടുന്ന മഞ്ഞിൻകണം
മെച്ചം താപമിയന്നു വാരിജകുലം പാടേ മയങ്ങീടവേ

അച്ചെട്ടായ് ചില പിട്ടെടുത്തു പണി പററിക്കുന്ന വേശ്യയ്ക്കുമ-
ക്കച്ചോടങ്ങൾ മുടങ്ങിയക്കിരണച്ചൂടും ചുരുങ്ങീ തദാ. 78

ചാലേ തീറുകൊടുത്തു യൌവനവപുസ്സെല്ലാം വിടന്മാക്കു പി-
ല്ക്കാലത്തായവരും വെറുത്തൊടുവിൽ നിർമ്മാല്യതപമാർന്നേററവും
മാലാർന്നീടിന്ന വേശ്യപോൽ വിശറിയും നീരാട്ടുകോലാകളും
മാലോകൎക്കു മറുത്തു, മാന്യത മഹൽകഷ്ടത്തിൽ മങ്ങുന്നഹോ! 79

പുത്തൻ ചന്ദ്രികയൊന്നു മങ്ങി വനജക്കൂട്ടം പകിട്ടൊക്കെ വി-
ട്ടത്തവ്വിൽ ബ്ഭയമൊട്ടു തീർന്നിതു ദിവാഭീതന്റെ ചേതസ്സിലും
മുത്തില്ലത്ര ചകോരികയ്ക്കുമരയന്നങ്ങൾക്കുമീ ലോകര-
ന്നാൾത്തിങ്ങും കുളിരാറുവാനരസി കൈവച്ചിട്ടലട്ടീ ചിലർ. 80

പാരം കോച്ചിവലിച്ചു ചുണ്ടുകളും വിറച്ചു ഉളം വിളിച്ചേററവും
ക്രൂരത്തക്കുളിരാം പിശാചിനെയടിച്ചോടിച്ചു പിന്നെച്ചിലർ
കോരിത്തുററി മുറയ്ക്കു മഞ്ഞുമഴയസ്സാധുക്കളാം പാന്ഥരിൽ
ക്രൂരതാപത്തൊടു ശീതകാലമിതവർക്കുൾക്കാമ്പു കമ്പിച്ചു പോൽ. 81

വെളിയടയിലെദ്ദീപം പോലത്തുഷാരനിമഗ്നനാ-
യൊളികളഖിലം മങ്ങിബ്ഭാസ്വാനുദിച്ചൊരു ശേഷവും
കുളിരിനടിപെട്ടങ്ഗം ചുങ്ങിക്കിടന്നൊരു ലോകരും- [82
ത്തെളിവിനൊടെഴുന്നേല്പൂ കാത്തോണം ഹിമർത്തു തിമർത്തു പോൽ.

എട്ടാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

ഒൻപതാം സർഗ്ഗം.

പേരായിരം പൂണ്ടു ജഗത്തിനെല്ലാം
നാരായവേരാകിയ രാമചന്ദ്രൻ
ഗോദാവരീപുണ്യനദീസമീപേ
മേലാൽ തപം ചെയ്തു വസിച്ചിതേവം, 1

മാന്താർശരംകൊണ്ടു മനം മറന്നാ-
ഭ്രാന്താൽ ദശാസ്യന്റെയുടപ്പുറന്നോൾ
താൻ താമസാകാരമൊഴിച്ചു പയ്യെ-
ച്ചെന്താർമിഴിത്തെയ്യലതായ്‌ ചമഞ്ഞു. 2

ചണ്ഡാതപം കൊണ്ടു തളർന്ന പാമ്പിൻ-
പെണ്ണാദരാൽ ചന്ദനശാഖിയെപ്പോൽ
തിണ്ണം മദം പെ,ട്ടവൾ ചെന്നു ചേർന്നാ-
പ്പുണ്യസ്ഥലേ രാമതപോവനാന്തേ. 3

സീതയ്ക്കു സിദ്ധിച്ചൊരവസ്ഥപോലെ-
ശ്രീരാഘവൻതന്നുടെ മെയ്‌വിലാസം
ചേതസ്സിലോർത്തോർത്തുടനീർഷ്യ മൂത്താ-
മൂതേവി മാരാർത്തിയൊടേവമോർത്താൾ. 4

ലാവണ്യമേറുന്നൊരിവന്റെ ഭാര്യ-
യ്ക്കീവണ്ണമൊപ്പിച്ചു വരച്ചു പാഴേ
മദാംശകർത്താ വിധിയെന്റെ നെററി-
ക്കിത്ഥം വരയ്ക്കായ്വതിനെന്തുബന്ധം? 5

ലാവണ്യവിത്താമിവൾ മൌലിയിങ്കൽ
പൂവമ്പനഞ്ചുംപത്തി പൂണ്ട കേശം
പ്രാവൃട്ടിലേക്കാർമുകിലിന്റെ വർണ്ണം
താവുന്ന കാമൻതഴയെന്നു തോന്നും. 6

ഏണങ്ങളിക്കണ്ണുകളോടു പോരിൽ
ക്ഷീണിക്കവേ തന്മിഴിയിൽ കളമ്പാൽ
പേണിച്ചൊറിഞ്ഞീടുകയെന്ന നാട്യം
കാണിച്ചു തീർക്കുന്നവമാനദോഷം. 7

ചെന്താമരപ്പൂവിനുമേണികൾക്കും
ചന്തം കുറയ്ക്കുന്നൊരു ലോചനത്തിൽ
ചിന്തും മഷിക്കൂട്ടിനു ഖഞ്ജരീടം
സന്താപമുൾക്കൊണ്ടു കരം കൊട്ടുകും. 8

തൊണ്ടിപ്പഴംപോലെ തുടുത്തതാണി-
ച്ചുണ്ടെന്നു ചൊന്നാൽ മതിയാകയില്ല
തൊണ്ടിച്ചുവപ്പെന്നുമിരിക്കയില്ലെ-
ന്നുണ്ടിച്ചുവപ്പോ? സമവായസിദ്ധം. 9

മാരക്ഷിതീശന്നുമവൻപ്രിയക്കും
പോരിൽപ്രപഞ്ചം വിജയിപ്പതിന്നായ്
ഉണ്ടായ കോദണ്ഡമിതെന്നു തോന്നും
കണ്ടാൽ നമുക്കിപ്പുരികങ്ങൾ രണ്ടും. 10

എൾപ്പൂവിനും ചമ്പകമൊട്ടുകൾക്കു-
മുൾപ്പൂവിലംഭോരുഹകർണ്ണികയ്ക്കും
ആലസ്യമേകുമ്പടി ഭൂഷണത്തോ-
ടാലക്ഷ്യമാം നാസികയെത്ര ചിത്രം! 11

സൃഷ്ടിക്കവേ നാന്മുഖനിമ്മുഖത്തിൻ
പുഷ്ടിക്കു സാരാംശമെടുക്കയാലെ
കഷ്ടിച്ചു ലോകർക്കൊരു കൃഷ്ണവർണ്ണം
ദൃഷ്ടിക്കു കാണുന്നിതു ചന്ദ്രമസ്സിൽ. 12

വെള്ളിക്കിടാരം ശശിയല്ലിതോർത്താ-
ലുള്ളിൽക്കറുപ്പല്ലിതു ചാണകപ്പാൽ;
പുള്ളിക്കുരംഗേക്ഷണതൻ മുഖത്തെ
തള്ളിച്ചുവിട്ടാരിതുഴിഞ്ഞിടുന്നു?. 13

പൂന്തേൻമൊഴിക്കുള്ള മുഖത്തിലോലും
ചന്തം പരീക്ഷിച്ചു മടങ്ങിയേററം
മങ്ങിസ്സരോജങ്ങൾ സരസ്സിലിന്നും
മുങ്ങിക്കളിക്കുന്നഴകേറുവാനായ്. 14

കാന്തിപ്രവാഹാക്ഷയമായ മെയ്മേൽ
നീന്തിക്കടപ്പാൻ മദനന്നു വേണ്ടി
പൊന്തിക്കിടക്കുന്ന കുടങ്ങളായി-
സ്സന്ധിക്കമിച്ചോരു കുചങ്ങൾ രണ്ടും. 15

പുത്തൻ പ്രവാളങ്ങൾ പതിച്ച ഹാരം
ചുററിക്കരുങ്ങുന്നൊരു കൊങ്കകണ്ടാൽ
പാകത്തിൽ വിത്തൊക്കെ വെടിച്ചു തൂകും
നന്മാതളത്തിൻ പഴമെന്നുതോന്നും 16

നീരാഴിയാം കോട്ടയടച്ചു മിത്ര-
പ്രാബല്യവും പൂണ്ടമരും മൃണാളം
താനേ കരത്താൽ നിജകീഴടക്ക-
മീ നാരി ഭൂപാലകയോഗ്യയല്ലോ. 17

അക്കാര്യമെന്തെങ്കിലുമാട്ടെ കാട്ടിൽ
പാർക്കുന്ന വേദാന്തിയിവങ്കലിത്ഥം
സൌഭാഗ്യമെന്തിന്നിതരണ്യമധ്യേ
പൂവെണ്ണിലാവെന്നവിധം ജനിച്ചു?. 18

ഉൾത്താരിലേവം പലതും നിരൂപി-
ച്ചുത്തുംഗകുംഭസ്തനി രാക്ഷസസ്ത്രീ
ചിത്തേ മനോജാർത്തിയൊടാശു ചെന്നാ-
ളുത്താമരാക്ഷന്റെ സമീപദേശേ. 19

ശ്രീരാമനെജ്ജാനകിതൻ സമക്ഷ-
ത്താരാമ താൻ കാമുകനായ് വരിച്ചാൾ;
ഔദ്ധത്യമീനാരികളിൽപ്പെരുത്താൽ
പോരായ്മയപ്പുള്ളികളോർക്കയില്ല. 20

അന്യേ! വിദേഹക്ഷിതിവല്ലഭൻ തൻ-
കന്യക്കു ഞാൻ കാന്തനിതോർക്കെടൊ! നീ
എന്നോമനത്തമ്പി യുവാവിവൻ കേ-
ളന്യാങ്ഗനാസക്തനിതാൾപ്പൊരുത്തം. 21

എന്നീവിധം നന്മൊഴിയാൽ മയക്കി-
ട്ടന്നീതിമാനായവളേയയച്ചാൻ;
പിന്നീട്ടു പോയ് ലക്ഷ്മണനോടു ഖേദാൽ
തന്നീപ്സിതം രാക്ഷസിയോതി നേരേ. 22

ഹേ സത്തമേ! രാമനുവേണ്ടിയോരോ-
ദാസപ്രവൃത്തിക്കിഹ നില്പവൻ ഞാൻ
കൌസുംഭരാഗാധരി! കേൾക്കതെല്ലാം
ദാസീത്വമിപ്പോൾ തവ ചേരുകില്ല. 23

കാന്താരവാസത്തിനധൈര്യ്യമറ്റും
കാന്താരവിന്ദാക്ഷിയെ രാമദേവൻ
താൻതാനുപേക്ഷിച്ചിഹ നിന്നിലേറെ-
സ്വാന്താനുരാഗത്തെ വളർത്തുമിപ്പോൾ. 24

അങ്ങോട്ടു ചെന്നീടുക വേഗമെന്നാ-
ലിങ്ങോട്ടുമേ നിന്നു മിനക്കെടാതെ
നിങ്ങൾക്കു രണ്ടാൾക്കുമൊരററകുററ-
മിങ്ങോതുവാനില്ല നിനച്ചുകണ്ടാൽ. 25

ഝാലോകതികൊണ്ടിങ്ങനെ സമ്മതിപ്പി-
ച്ചാലോഹിതക്കണ്ണിയെയുണ്ണിമന്നൻ
മാലോതുവാൻ വീണ്ടുമടുത്തുകൂടി-
ച്ചേലൊട്ടു നക്തഞ്ചരി രാമപാർശ്വേ. 26

നേരേ മുളമ്പുല്ലു തഴച്ചു കാണു-
ന്നാററിൻകരെച്ചെന്നൊരു ധേനുപോലെ
ആരാക്ഷസപ്പെൺകൊടിയാത്മചേത-
സ്സേററിത്തുടങ്ങീ പുനരങ്ങുമിങ്ങും. 27

മണ്ടത്തനത്താലവൾ മാരബാണം
കൊണ്ടത്തലേറ്റോതിയ വാക്കുകേട്ടും
മണ്ടുകളലുക്കം കലരാത്ത ഭാവം
കണ്ടപ്പൊഴൊട്ടേറെയിളിഭ്യമാർന്നു. 28

ഒക്കാത്ത കാര്യത്തിനൊരാശ വച്ചി-
ട്ടുൾക്കാമ്പു ബാധപ്പെട്ടമട്ടരായാം
മൈക്കണ്ണിയാം മൈഥിലി താനിതെല്ലാ-
മഗ്രേ വിലോകിച്ചു ചിരിച്ചു മന്ദം. 29

കാളം കുറഞ്ഞെങ്കിലുമിന്ദു വാനിൻ-
മോളിൽ കുറച്ചൊന്നുയരുന്ന നേരം
കോളൊന്നു മാറുന്നലയാഴിയെപ്പോ-
ലാളൊന്നു മാറീ ചിരി കണ്ടമൂലം. 30

നാണിച്ചിടാതിന്നു പഴിച്ചു നിന്നെ-
ത്താണിക്ക ഞാനൊന്നു പയററി നോക്കാം
പാണിദ്വയം നീട്ടിയുരച്ചിമണ്ണം
കാണിച്ചിതാ രാക്ഷസി ഘോരരൂപം. 31

വൻചാണി പോലുള്ളൊരു വാ പൊളിച്ചു
മൺചാണപോലങ്ങനെ കൈ നിവർത്തു
അഞ്ചാതെയജ്ജാനകിയെപ്പിടിപ്പാ-
നഞ്ചാറു ചോടാശു നടന്നടുത്താൾ. 32

സൌമിത്രി ചെന്നാശു തടുത്തു മായാ-
ഝാമിത്രമായ് വന്നവളെത്തടാനീം
കാമജ്വരത്താലുളവായ പൈത്ത്യം
വാമയ്ക്കു തീർപ്പാനൊരു വൈദ്യനായി. 33

കണ്ടിച്ചു മൂക്കും മുലയും വിശങ്കം
രണ്ടിച്ചു തൽപ്രാണനുമാർത്തിമൂലം
മുണ്ടിച്ചു രോഷേണ മദം കുറച്ചു
മണ്ടിച്ചു നക്തഞ്ചരിയെക്കുമാരൻ. 34

പിന്നെജ്ജനസ്ഥാനനിവാസിയാകും
കുന്നതാമേറുന്ന ഖരൻെറ മുമ്പിൽ
ചെന്നിട്ടവൾക്കിണ്ടു പിണഞ്ഞ മൌഢ്യ-
മിന്നിന്നപോലെന്നു പറഞ്ഞിതെല്ലാം. 35

പാരാതവൻ തൻപടനായകന്മാ-
രീരേഴുപേരൊടൊരുമിച്ചു കോപാൽ
ഈരേഴുസാഹസ്രകയോധരോടും
പോരാടുവാനായ് നടകൊണ്ടു മൂഢൻ 36

ചൂണ്ടിക്കൊടുക്കുന്നതിനായി മൻപേ
മണ്ടിച്ചിതസ്സോദരിയെശ്ശഠന്മാർ
ശണ്ഠയ്ക്കു പോരുമ്പൊളൊരു ദുർന്നിമിത്തം
കണ്ടീടുവാൻ സംഗതിയായപോലെ. 37

അല്പും മൃഗങ്ങളുമൊക്കെ രാമ-
നൽപ്പൂവിലോർത്തിട്ടൊരിളക്കമെന്ന്യേ
കോപ്പൊന്നിണക്കേണ്ടതിനായ് വിളിച്ചു
കല്പിച്ചു സൌമിത്രിയൊടിപ്രകാരം. 38

ഇന്നേഷ ഞാൻ പോരുമടൽക്കു നേല്പാൻ
നിന്നാണ നീ ജാനകിയോടുമിപ്പോൾ
ഇന്നീ ചരക്കൊന്നു മറിക്കുവോളം
ചെന്നീ ഗുഹയ്ക്കുള്ളിലിരിക്കവേണം. 39

ഈവണ്ണമോതീട്ടവരേയയച്ചു-
ദ്ദേവേശ്വരൻ ഗൌരവമോടിരുന്നാൻ;
ചാപാന്നൊരുമ്പെട്ടഥ നോൻപുനോറവു-
മേവും നിശടൌഷ്ല്യവുമാർത്തണഞ്ഞു. 40

വക്കാണമേററോരവർ വന്നു നേരേ;
കൈക്കാരനായുള്ളൊരു രാമദേവൻ
മുഷ്ക്കാളുമക്കൂട്ടരെയന്തകർക്കാ-
യക്കാലമാഹാരപദാർത്ഥമാക്കി. 41

പട്ടാളമെല്ലാം ശമനന്റെ നാട്ടിൽ
പട്ടാഭിഷേകത്തിനു പോയശേഷം
മുട്ടാകയാൽ മുത്തലയുള്ളരക്കൻ
കട്ടായമായ് പോരിനു പാഞ്ഞടുത്താൻ. 42

അപ്പോളരക്കന്റെ കഴുത്തു മൂന്നും
കെല്പോടു കണ്ടിച്ചുടനന്തകന്നായ്
കപ്പം കൊടുപ്പാൻ തുനിയുന്ന പോലെ
മേല്പെട്ടെറിഞ്ഞാനഥ രാമചന്ദ്രൻ. 43

കാര്യം കണക്കല്ലിനിയെന്നു ചൊല്ലി-
പ്പോരിന്നുടൻ ദൂഷണനാഞ്ഞു കേറി;
പാരിൽപ്പരം ദൂഷണനെങ്കിലും താൻ
കാര്യസ്ഥനായ്ത്തീർന്നു യമാലയത്തിൽ. 44

തേക്കട്ട പോലുള്ളൊരു കണ്ണിൽ നിന്ന-
ത്തീക്കട്ട കോരിച്ചൊരിയുന്ന മട്ടിൽ
നോക്കീട്ടു കോപത്തൊടു രാമനേ വൻ-
പോർക്കട്ടഹാസേന ഖരൻ വിളിച്ചാൻ. 45

പോരിന്നു പോരിന്നു മദീയവീര്യം
പാരൊന്നു പാരൊന്നു നടുങ്ങുമിപ്പോൾ
വൻപിട്ടുവൻപിട്ടു നകട്ടി നില്ലോ-
നല്ലോർക്കു നല്ലോർക്കണിരത്നമീ ഞാൻ. 46

ചൊന്നാൻ തദാ മാനവവീരനേവം
നന്നാണടോ നിന്നുടെ ധീക്ക കേട്ടാൽ
എന്നോടു നീ ഭീഷണി കാട്ടിടാതെ
നിന്നീടുകെന്മുന്നിലൊരല്പനേരം. 47

ആരിൽജ്ജയം കൈവരുമെന്നുരപ്പാൻ
സാരജ്ഞരായുള്ള മഹത്തുകൾക്കും
ധൈര്യം വരാതുള്ള വിധത്തിലപ്പോൾ
നേരിട്ടു യുദ്ധത്തിനു രണ്ടുപേരും. 48

കണ്ണാട്ടമില്ലാത്തൊരു വിണ്ണവർക്കു-
മെണ്ണാൻ മഹേന്ദ്രന്നുമെളുപ്പമെന്യേ
ആണത്തമേറുന്നവർ കൈച്ചുറുക്കി-
ബ്ബാണപ്രയോഗത്തിലുദാഹരിച്ചു. 49

ഡംഭോത്തമക്കൗണപനല്പമപ്പോൾ
സ്തംഭിച്ചു തൻവില്ലു ഞെരിഞ്ഞമൂലം
ജൃംഭിച്ചെഴും രാഘവനെജ്ജയിപ്പാൻ
ദംഭാന്വിതൻ കൗശലമോർത്തു ചീർത്താൻ. 50

പിന്നെക്ഖരൻ വേറൊരു വില്ലെടുത്തു
സന്നദ്ധനായൊന്നു കുലച്ചു നോക്കി
മങ്ഗല്യമർത്ത്യന്റെ കരാഞ്ചലത്തിൽ
സങ്ഗിച്ച ചാപത്തെ മുറിച്ചു രണ്ടായ്. 51

സീതാപതിക്കപ്പൊഴുയർന്ന കോപാ-
ലാതാമ്രമായ് വന്നു മുഖാരവിന്ദം
സാദം വിനാ കുംഭജദത്തമാമ-
ക്കോദണ്ഡരത്നത്തെയെടുത്തു വേഗം. 52

എപ്പോൾ മഹാവൈഷ്ണവമായ ചാപം
ചിൽപ്പൂരുഷൻ കൈയിലെടുത്തടുത്തു
അപ്പോൾ ഖരൻതാനുമവന്റെ ശങ്ഗാ-
ക്കോപ്പും മുടിഞ്ഞങ്ങു കളം പിരിഞ്ഞു. 53

ജ്യേഷ്ഠത്തിയെ മുന്നിൽ നടത്തിയപ്പോൾ
ജ്യേഷ്ഠാന്തികം പുക്ക സഹോദരൻ താൻ,
കേട്ടീ വിശേഷങ്ങളെ മാമുനീന്ദ്ര-
രൊട്ടൊക്കൊരാശിസ്സു പറഞ്ഞു മോദാൽ. 54

പൊന്മോതിരം രാമനു, മൌലിരത്ന-
മമ്മാൎക്ക, തമ്പിക്കൊരിരുമ്പുചട്ട
ഇമ്മൂന്നുവസ്തുക്കൾ മുനീന്ദ്രർകൂടി-
സ്സമ്മാനമായന്നു കൊടുത്തുപോലും. 55

സൽപ്പൌരുഷത്താൽ നിജരൂപഭംഗം
കല്പിച്ചു രാമാദികളെ ക്ഷണത്തിൽ
തോല്പിക്കുവാൻ കൌശലമെണ്ണി വീണ്ടും
ജല്പിച്ചിതാരാക്ഷസി രാവണാഗ്രേ. 56

പെണ്ണുങ്ങളേയൊക്കെ വിളിച്ചുകൂട്ടി-
പ്പൊണ്ണത്തവും കാട്ടിയിരിക്കെടാ! നീ
തിണ്ണയ്ക്കു കാൽവച്ചു വിപത്തിദാനീം
പുണ്ണാക്കമാറായ്ത്തവ മാനസത്തെ. 57

തണ്ടാർശരൻ താനഴകിൻ മഹത്വം
കണ്ടാൽ വണങ്ങുന്ന യുവാക്കളായി
രണ്ടാളിതാ പഞ്ചവടീവനത്തി-
ലുണ്ടാശ്രമം കെട്ടിയിരുന്നിടുന്നു. 58

ആജാനബാഹുക്കളിരണ്ടുപേരും
തേജോമയന്മാരതിവിക്രമന്മാർ
രാജന്യവംശത്തിലുദിച്ചിവണ്ണം
വ്യാജാൽ തപസ്സിന്നിഹ കാട്ടുപുക്കോർ. 59

രണ്ടാളിൽ വച്ചഗ്രജനാണു രാമൻ
രണ്ടാമനോ ലക്ഷ്മണനെന്നു ചൊല്ലും
തണ്ടാരിൽ മാതെന്നതുപോലെ ചാരു-
ത്തുണ്ടാ നരന്മാൎക്കൊരു നാരി താനും. 60

സൌന്ദൎയ്യസമ്പത്തിനു നീക്കമില്ലാ-
ത്തിന്ദ്രാണിയും വിണ്ണിലെ നാരിമാരും
ചന്ദ്രക്കലാശേഖരകാന്തയും തൽ-
തന്വംഗിയെക്കാണുകിലാണുകൂപ്പും. 61

പ്രത്യേകമായ്ത്തൽഗ്ഗുണവർണ്ണനത്തി-
ന്നിത്തവ്വിലെന്നാലെളുതല്ല തെല്ലും
പാൎത്താലവൎക്കൊത്തൊരു മങ്കയാളി-
പ്പാൎത്തട്ടിലെന്നല്ലിനിയെങ്ങുമില്ല. 62

ശൃംഗാരസത്താമൊരവൎക്കു ചേൎന്നോ-
രങ്ങേരു പാൎത്താലൊരു നിൎഗ്ഗുണൻ താൻ
തെക്കും വടക്കും തെരിയാത്ത വിഢാൻ
മുക്കാലുമായാൾക്കൊരു രൂപമില്ല. 63

കൊക്കിന്നു പങ്കേരുഹനാളമെന്തി-
ന്നന്ധന്നു കണ്ണാടിയുമെന്തിനാവോ?
മാൎജ്ജാരനെന്തിന്നു? പരുത്തിനൂലി-
സ്സന്ന്യാസികൾക്കെന്തിനു? പെൺകിടാങ്ങൾ. 64

വാൎകേശിയാം മൈഥിലി പാരിലെല്ലാം
പേർകൊണ്ട ലങ്കേശ! ഭവാനു ചേരും
കാർകൊണ്ടലും മിന്നലുമൊത്തിരുന്നാ-
ലാർ? കണ്ടു മാനിച്ചിടുകില്ല ലോകേ. 65

പാരാതെ ഞാൻ ചെന്നു നിനക്കു വേണ്ടീ-
ട്ടാരാമയെക്കൈവശമാക്കുവാനായ്;
നേരാരുമില്ലാത്തവർ വന്നിവണ്ണം
തീരാത്തൊരാപത്തു വരുത്തിവച്ചു. 66

കണ്ടതാമെല്ലാം ഖരനോടു ചൊന്നോൻ
ശണ്ഠയ്ക്കവൻ തൻപടയോടുമെത്തി;
മണ്ടിച്ചു തെക്കോട്ടവരേവരേയും
വീണ്ടിങ്ങു പോരാതെ രണത്തിൽ മൎത്ത്യൻ. 67

എന്നിത്രയും മാത്രമുടപ്പിറന്നോൾ
തന്നപ്രിയം ചൊൽവതു കേട്ട നേരം
സന്നദ്ധനാം രാക്ഷസചക്രവൎത്തി-
ക്കന്നിദ്രമായ് വന്നു തികഞ്ഞു കോപം. 68

നെററിത്തടം നേൎത്തു ചുളിഞ്ഞു കണ്ണോ-
ട്ടേററം ചുവപ്പാൎന്നതിയായ് കലങ്ങി
മോറിൽച്ചിനക്കൊണ്ടഥ മീശയെല്ലാം
ചീറീട്ടു ചൊന്നാനവനിപ്രകാരം. 69

എന്തെന്തഹോ! ചൊല്ലുക ചൊല്ലുകിന്നു-
മാരാരെടീ! രാമനിതെന്നു വച്ചാൽ
തായും തഥാതീയുമവന്നഭേദം
മായും ദ്വന്ദ്വം തന്മമതാ മമാഗ്രേ. 70

ഭത്സിച്ചുകൊണ്ടിങ്ങനെ പങ്ക്തികണ്ഠൻ
തൽസോദരൻ വാണ പുരം ഭരിപ്പാൻ
കെല്പുള്ള നക്തഞ്ചരരെട്ടുപേരെ-
ക്കല്പിച്ചു താൻ നീട്ടു കൊടുത്തയച്ചാൻ. 71

അന്നത്തെ രാവാശു കഴിച്ചു കൂട്ടി-
പ്പിന്നെത്തനിച്ചങ്ങൊരു തേരിലേറി
ചെന്നെത്തി മാരീചമഹാസുരൻ താ-
നന്നിത്തപസ്സോടമരുന്ന ദേശേ. 72

അമ്മാവനെക്കണ്ടു പറഞ്ഞിതെല്ലാ-
മമ്മാനുഷപ്പെണ്ണിനെയാനയിപ്പാൻ
വന്മായയാൽ രാഘവനെച്ചതിക്കും
പൊന്മാന്റെ കോലത്തെയെടുക്കയെന്നാൻ. 73

അക്കൈകസീനന്ദനവാക്കുകേട്ടി-
ട്ടുൾക്കാമ്പുലഞ്ഞീടിന താടകേയൻ
ചിൽക്കാതലാം രാമനിലേബ്ഭയത്താൽ
സൽക്കാരമായ് രാവണനോടു ചൊന്നാൻ. 74

അയ്യോ! നിനക്കാരു പറഞ്ഞുതന്നീ-
വയ്യാത്ത വേലയ്ക്കു വലിഞ്ഞു കേറാൻ
കയ്യോടെ താൻ വന്ന വഴിക്കു പൊയ്ക്കൊൾ-
കീയാത്രയാരോടുമുരയ്ക്കവേണ്ടാ. 75

തൊട്ടാൽ പുരട്ടും വകയാണു ചെന്നേ-
ല്പെട്ടാൽ വരും നിന്നുടെ വംശനാശം
ദൃഷ്ടാന്തമേറെപ്പറയേണ്ടി വന്നാൽ
മുട്ടില്ലിതൊന്നാമതു സാക്ഷി ഞാൻ താൻ. 76

തീക്കട്ടയിൽച്ചെന്നൊരെറുമ്പിരിപ്പാ-
നോക്കുന്നിതോ? ചൊല്ലുക കല്യബുദ്ധേ!
ഭോഷ്കല്ലു കേളെന്മൊഴി നിന്നെ വെൽവാൻ
തക്കംവരാഞ്ഞായവർ കാത്തിരിപ്പൂ. 77

എന്തെങ്കിലും മറെറാരുവന്നപായം
സന്ധിക്കുവാൻ കൌശലമോർത്തിടുന്നോൻ
ചിന്തിക്കണം കാലവിശേഷമൊപ്പം
രണ്ടാളിനും ചേർന്ന ബലങ്ങളേയും. 78

ആകാത്തതിന്നേററുപിടിക്ക, സംഘം
ദ്വേഷിക്കയും, വൻപനൊടൊററവയ്ക്ക,
നാരീസമൂഹത്തിനെ വിശ്വസിക്ക
നാശത്തിനുണ്ടിങ്ങിനെ നാലുമാർഗ്ഗം. 79

ഉണ്ടാമിരട്ടക്കഴുവങ്ങിടയ്ക്കു
കൊണ്ടോടി നില്ക്കുന്ന ജനത്തിനെല്ലാം
വേണ്ടാതനത്തിന്നൊരു കച്ചകെട്ടും
വേണ്ടാനമുക്കെന്നൊരു നിഷ്ഠ നല്ലം. 80

ചുമ്മാതിരിക്കുന്നൊരു കണ്ണിലിപ്പോൾ
ചുണ്ണാമ്പു വച്ചിട്ടു പൊളിച്ചിടൊല്ലാ
ചങ്ങാതിമാർ നന്മ പറഞ്ഞിടാ നീ
മുണ്ടാനവർക്കാഗ്രഹമുള്ള കാലം. 81

ഞാനാണു കെങ്കേമനെന്നു തോന്നും
മാനാദി ദോഷങ്ങളെയൊക്കെ മാററി
ശ്രീരാമനാമങ്ങൾ ജപിക്കെടോ പോയ്
നീ നാളെയും നീളെയുമുണ്ടു സൌഖ്യം. 82

കേമൻ ഖരൻ വൻപടയോടുമിപ്പോൾ
നാമാവശേഷത്വമടഞ്ഞതോർത്താൽ
ക്ഷേമംകരൻ മാനുഷനല്ല രാമൻ
പൂമാനിനിക്കുള്ളൊരു പുണ്യപൂരം. 83

പല പല ഗുണദോഷം പിന്നെയും മാതുലൻതാൻ
പറയുമളവതെല്ലാം പങ്‌ക്തികണ്ഠൻ വെറുത്താൻ;
മുടിവിനുടയകാലം വന്നടുക്കുന്ന നേരം
മടയനു മതിമാൻതൻ വാക്കു ലാക്കായ്‌വരാ പോൽ. 84

പാരുഷ്യം പൂണ്ടു ചൊന്നാൻ ദശമുഖനഥ "ഞാൻ
    രാമനെക്കൊൽകിലേവം
പാരീരേഴും ഭരിക്കാം ചിരം,മിവനവനാൽ
    ചാകിൽ നിർവ്വാണമല്ലോ

ചാരേ പോയ് രാമനേയും ദ്രുതമനുജനേയും
മായയാൽ നീ മയക്കി-
ദൂരത്താക്കീട്ടു നമുക്കതിന്നിവിടെയമാ-
ന്തിക്കിൽ വാളാൽ വധിപ്പൻ.” 85

ഇത്ഥം കേട്ടു സുബാഹുവിന്റെ മരണം
നന്നെന്നുമിക്കശ്മലൻ-
കത്തിക്കിന്നിരയാകിലെന്നുടലിദം,
കൈവല്യമില്ലെന്നതും
ചിത്തത്തിങ്കലുറച്ചു രാവണഹിതം
കൊണ്ടാടിയേററാനവൻ;
വിദ്വാന്മാരുമിളിച്ചുപോം ഖലജനം
കാര്യസ്ഥരായീടുകിൽ. 86

ഖരവധം എന്ന ഒൻപതാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പത്താം സർഗ്ഗം.

കനകക്കലയിങ്കലാശയേറും
മനവിക്കുള്ള മനോരഥം നടത്താൻ
മുനിവേഷമെടുത്ത രാമചന്ദ്രൻ
തനിയേ താനതിനെത്തുടർന്നു പിമ്പേ. 1

ശരവും പഥി പള്ളിവില്ലുമൊററ-
ക്കരവാളത്തിലെടുത്തൊളിച്ചു പിന്നിൽ
തിരുമേനിയൊതുക്കിനിന്നു മററേ-
ക്കരവും നീട്ടിയടുത്തു മെല്ലെ മെല്ലെ. 2

പടുവാം മൃഗമൊട്ടടുത്തു നിൽക്കും
പിടികിട്ടുംപടി രാഘവന്റെ നേരേ
ഉടനേയരികത്തണഞ്ഞു ദേവൻ
തടവാനും ചൊറിവാനുമായ് തുടങ്ങും. 3

കളവുള്ള മൃഗം കുതിച്ചൊരല്പം
കളി കാട്ടിപ്പുനരൊട്ടു ദൂരെ മാറും
തെളിവോടഥ രാഘവൻ പതിഞ്ഞൊ-
ന്നൊളിവിൽച്ചെന്നു വിളിച്ചിണക്കി നിർത്തും. 4

ഇതുപോൽ വിളയാടിയാശ്രമം വി-
ട്ടതിദൂരത്തിലണഞ്ഞു രാമചന്ദ്രൻ
ഇതു കൈയിലകപ്പെടില്ലയെന്നാ-
ർത്തിരേ സായകമൊന്നെടുത്തു വിട്ടാൻ 5

ശരമേററു മൃഗം ചടഞ്ഞുവീണി-
ട്ടൊരു രാത്രിഞ്ചരരൂപമായ്ക്കരഞ്ഞു;
'ഒരു രാക്ഷസവീരനെന്നെ വെട്ടി-
ക്കരുതിക്കായ്ത്തുനിയുന്നു കഷ്ടമയ്യോ!. 6

അയി! സോദര! വേഗമോടു നീ വ-
ന്നയിരേകീട്ടിഥ കാത്തുകൊൾക നമ്മെ;
പരിദേവനമാശു കേട്ടിവണ്ണം
പരിതാപം ജനകാത്മജയ്ക്കുയർന്നു. 7

നടകൊള്ളുക വേഗമെന്നു ചേത-
സ്സിടറിക്കേണവളോതിടുന്ന നേരം
ഇതുകേട്ടിളകൊല്ല നീയിതെല്ലാം
ചതിയാണെന്നു പറഞ്ഞു ലക്ഷ്മണൻ താൻ. 8

അതിനാലവളൊട്ടടങ്ങി വാഴാ-
തതിമാത്രം മിഴിനീരു വാർത്തു വാർത്തു്
നിലകെട്ടുരചെയ്തു സോദരൻ തൻ
തൊലിയെല്ലാം പൊളിയുംപ്രകാരമപ്പോൾ. 9

ദയയെന്നതു തീരെയില്ല നിന്നാ-
ശയമോ കല്ലിനു തുല്യമോർത്തു കണ്ടാൽ
സ്വയമേട്ടനെയിന്നു കണ്ണുകെട്ടി-
ക്കയമദ്ധ്യത്തിലിടാൻ മടിക്കുമോ? നീ. 10

"അനുജൻ മമ സാധു"വെന്നു കണ്ടാ-
ണനുയാനത്തിനു സമ്മതിച്ചതേട്ടൻ;
മനുവിൻെറ കുലേ പിറന്ന നീയെ-
ന്തിനു വംശം വഷളാക്കുവാനൊരുങ്ങി?. 11

ചതിയാൽ മമ കാന്തനെക്കുടുക്കി-
ക്കഥ തീർത്തു മടങ്ങിയങ്ങു ചെൽവാൻ
ഭരതന്നൊരു പക്ഷപാതിയായ് നീ
കരുതിക്കൂട്ടിയിണങ്ങി വന്നതല്ലേ? 12

രഘുനാഥനു നാശമെത്തിയെന്നാൽ
സുഖമായെന്നെ നിനക്കു കൈക്കലാക്കാം
അകതാരിലിതോർത്തുവെങ്കിൽ ഞാന-
ഷ്ഭഗവാനാണനുകൂലയല്ലിതോർക്കും. 13

അവനായതു കേട്ടസഹ്യഭാവാൽ
ചെവിരണ്ടും നിജ കൈകൾകൊണ്ടു പൊത്തി
മുറപോലുരചെയ്തിതെന്തു? മുഗ്ധേ!
കറയുണ്ടായ്‌വരുമോ? കരിമ്പടത്തിൽ. 14

ഇതുനാൾവരെയെന്റെ പെററ തായോ-
ടെതിരായ് നിന്നെ നിനച്ചു കാട്ടിലും ഞാൻ
ഇനിമേൽ ഭരതന്റെ തള്ളയപ്പോൽ
മനതാരിൽ കരുതാൻ പറഞ്ഞു തന്നു. 15

ഉരചെയ്തതു പോരുമിന്നു കാട്ടിൽ-
തിരവാനായ് ബത പോയിടുന്നിതാ ഞാൻ
കരളിൽ കരുതീട്ടു വാഴ്ക നന്നായ്
വരുവാനുള്ളതു വന്നുതന്നെ തീരും. 16

പരുഷോക്തികളേവമോതി മായാ-
പുരുഷൻ പോയൊരു പാദമുദ്രനോക്കി
പുരുഷോത്തമനായ ലക്ഷ്മണൻ താൻ
പുരുചാഞ്ചല്യമൊടും നടന്നു മെല്ലേ. 17

ഇതുതന്നെ നമുക്കു തക്കമെന്നോ-
ർത്തതി വേഗത്തൊടു ദുഷ്ടനാം ദശാസ്യൻ
യതിവേഷമെടുത്തു സീത താനേ
മതിഖേദാൽ മരുവുന്നിടത്തു ചെന്നു. 18

ജടയും നെടുതായ താടിയും പൂ-
ണ്ടുടൽ മുച്ചൂടുമണിഞ്ഞു നല്ല ഭസ്മം
വടിമേലൊരു സഞ്ചി കെട്ടി ഞാത്തീ-
ട്ടിടമേ കൈക്കുഴിയിങ്കലങ്ങിടുക്കി. 19

ജപമാല വലത്തുകൈയിലേന്തീ-
ട്ടൊരുപക്കത്തു ചുരക്കുടുക്ക തൂക്കി
മൃദുവല്ക്കലമൊന്നുടുത്തു മേലേ
നെടുതായുള്ളൊരു കാവിമുണ്ടുമിട്ടു. 20

ഛലനിങ്ങനെ കള്ളവേഷമാർന്നി-
ട്ടഥ പാദക്കരടിൽക്കരേറി മെല്ലേ
ഹര ശങ്കര നീലകണ്ഠ ശംഭോ!
പരിപാഹീതി പറഞ്ഞടുത്തു ചെന്നു. 21

പണി നോക്കി നിരന്തരം മനോജ്ഞ-
പ്ലീണി പൂണ്ടെത്തിയ കള്ളയോഗി തന്നെ
ഗ്ഗുണിയെന്നു നിനയ്ക്കുകൊണ്ടു നല്ലാർ-
മണിയാം മൈഥിലി സല്ക്കരിച്ചിരുത്തി. 22

മടവാർമുടിരത്നമാലികേ! മാം
വടിവോടിങ്ങനെ സല്ക്കരിച്ച നീ താൻ
മടിയാതെ പറഞ്ഞിടാരെടോ! നി-
ന്നടയോരാരിഹ? വന്നു പാർപ്പതെന്തു്?. 23

ഛതിയേറിയ ഭിക്ഷുവിന്റെ ചോദ്യം
സതിയാമൃഷികുമാരി കേട്ട നേരം
അതികൌതുകമാർന്നുകൊണ്ടു ചിത്തേ
യതിയോടിത്തരമുത്തരം പറഞ്ഞാൾ. 24

പൊളിയല്ലിതയോദ്ധ്യയിങ്കൽ മന്ന-
ന്നുളവായ് വന്നിതു നാലു നന്ദനന്മാർ
അതിലഗ്രജനെന്റെ ജീവനാഥൻ
മതിമാന്മാർക്കൊരു മുമ്പനായ രാമൻ. 25

പ്രിയസോദരനെപ്പിരിഞ്ഞിടാതി-
ങ്ങനുജൻ ലക്ഷ്മണനെന്നൊരാളുമുണ്ടു്;
മമ പേരിഹ സീതയെന്നു ചൊല്ലും
മരുവുന്നു ജനകാജ്ഞയാലെ ഞങ്ങൾ. 26

കനിവോടു തളച്ചു തീർത്തു കായും
കനിയും തിന്നു ഭവാനിരിക്കിലല്പം
മനുജേശ്വരപുത്രർ വേട്ടയാടി
ട്ടിനിയിപ്പോളിഹ വന്നുചേരുമല്ലോ. 27

അതുകേട്ടവളോടുരച്ചു പാരം
കുതുകത്താൽ കുഹനായതീന്ദ്രനേവം;
മതിനേർമുഖി! ഞാൻ നിനക്കു നേരേ
ഹിതമായുള്ളതു കേൾക്കിലിന്നു ചൊല്ലാം. 28

അതിസുന്ദരിയാണു നീ മനോജ്ഞേ!
രതിപോലും തവ ദാസിയായിരിക്കും;
പുതുയൌവനമോടിയേ യിവണ്ണം
പതിവായ് കാട്ടിലിരുന്നു കൈവിടേണ്ടാ. 29

അതുതന്നെയുമല്ല കാനനത്തിൽ
ചതിയേറീടുമരക്കരുണ്ടനേകം
മുതിരും ചില ദുഷ്ടജന്തുജാതം
സതിയാം നീയൊരു സാധുശീലയല്ലോ. 30

മുനിവേഷമെടുത്ത നിന്റെ കാന്തൻ
നിരുപിച്ചാലൊരു നിർഗ്ഗുണൻ ഗുണജ്ഞേ!
അവനെന്തനുരാഗഭേദമില്ലോ-
ളളവേ കാമകലാവിലാസലോലൻ. 31

അലസാതിനിയെന്റെ കൂടെ വന്നാൽ
പലഭോഗങ്ങളുമിച്ഛപോൽ ഭുജിക്കാം
ബലമുള്ള ദശാസ്യനേഷ ഞാനി-
യുലകം മൂന്നിലുമൊച്ച പൂണ്ട വീരൻ. 32

ഇതുകേട്ടവളൊന്നു ഞെട്ടി വല്ലാ-
തിടിവാളേറ്റതുപോലെയമ്പരന്നാൾ;
കടുകോപമിയന്നുരച്ചു പിന്നെ-
“മുടിയാൻ കാലമടുത്തതോ! നിനക്കും.” 33

രജനീചരചക്രവർത്തിയപ്പോൾ
സ്വശരീരത്തെ വെളിപ്പെടുത്തി വേഗം
മറിമാൻമിഴിയാളെയക്ഷണത്തിൽ
തറയോടും ബത ചൂഴ്ന്നെടുത്തു ക്രൂരൻ. 34

മലമങ്കയുമീശനും വസിക്കും
മലയമ്മാനകളിച്ച വീരനുണ്ടോ
കലയാതവളെ ധരിത്രിയോടും
ചലനം ചെയ്യുവതിന്നു കൈക്കുഴപ്പം. 35

ഒരു ഭൃത്യരുമങ്ങറിഞ്ഞു ചെന്നി-
ട്ടെതിരിട്ടീടരുതെന്നു കണ്ടു ചിത്തേ
വിരവോടഥ വാനിലൂടെ ലങ്കാ-
പുരിയെപ്പാർത്തു കിതച്ചു പാഞ്ഞു പാപൻ. 36

ജനകാത്മജയേറിയോരു ഖേദം,
മനതാരിൽസ്സഹിയായ്കകൊണ്ടു പിന്നെ
ജലരൂപമൊട്ടും വെളിക്കു തൂകി
മുറയിട്ടിങ്ങനെ പേടിയോടു ഗാഢം. 37

കണവാ! പുനരെങ്ങു പോയിരിക്കു-
ന്നിണയാമെന്നെയുമീവിധം വെടിഞ്ഞു്
തുണയായൊരു തമ്പിയും വെറുത്താ-
നണയത്താരിനിയെൻറെ രക്ഷ ചെയ്വാൻ. 38

വലവെച്ചതിൽ വന്നകപ്പെട്ടമ്പോൾ
മലവേടൻവരവോർത്തു സംഭ്രമത്താൽ
നിലവിട്ടിളകും മൃഗേക്ഷണത്തിൻ
തുലയാളും മിഴിയാളിവണ്ണമെല്ലാം. 39

നെടുവീർപ്പോടു കേഴുമൊച്ച കേട്ടി-
ട്ടുടനങ്ങെത്തി ജടായു കങ്കരാജൻ
തടയിട്ടു ദശാനനന്നു തമ്മിൽ
പൊരുതാർ വാശി വിടാതെ രണ്ടുപേരും. [യുഗ്മകം] 40

തുരഗങ്ങളെയും നിശാചരൻ തൻ
രഥവും തച്ചു തകർത്തു പക്ഷിരാജൻ
മുഖമൊക്കെയുമള്ളിമാന്തി, യൂക്കൻ-
നഖവുംവാച്ചഥ യാത്രയും മുടക്കി. 41

മുഷിയുന്നൊരു രാക്ഷസേന്ദ്രനപ്പോൾ
വിഷമിച്ചങ്ങനെ നിന്നൊരല്പനേരം
വൃഷഭധ്വജനേകിയോരു വാളാൽ
കഷണിച്ചാൻ കഴുകൻറെ പക്ഷയുഗ്മം. 42

വെറിയേറിയൊരദ്ദശാസ്യനപ്പോൾ
മറിമാൻകണ്ണിയെ മററു തേരിലേററി
കുറതീർന്നുടനേ തിരിച്ചു തെക്കോ-
ട്ടറിയാനാർക്കുമിടം കൊടുത്തിടാതെ. 43

വഴിയിൽപ്പുനരൃശ്യമൂകശൈല-
ച്ചുഴിയിൽക്കണ്ടു കപീന്ദ്രരഞ്ചുപേരെ
കിഴിയാക്കിയ ഭൂഷണം മടുത്തു-
മൊഴിയാളൂഴിയിലോട്ടെറിഞ്ഞു പോയാൾ. 44

അപരനിക്കഥയൊന്നുമേ ധരിക്കാ-
തവനീപുത്രിയൊടും ഗമിച്ചു ശീഘ്രം
പുരുഭൂതി നിറഞ്ഞിടുന്ന ലങ്കാ-
പുരിയിൽച്ചെന്നു കൃതാർത്ഥനായിരുന്നാൻ. 45

അവനൻപൊടശോകവൃക്ഷവാടീ-
നടുവത്തുള്ളൊരു ശിംശപയ്ക്കടുക്കൽ
അവളെബ്ഭ്യത കൊണ്ടുപോയി വച്ചാ-
നനലസ്തംഭനമാം മരുന്നു പോലെ. 46

പരദേവതയെ പ്രതിഷ്ഠചെയ്തു
പുരുഷാർത്ഥത്തിനുവേണ്ടി മാനവന്മാർ
ദശകണ്ഠനുമന്ത്യമാം പുമർത്ഥം
വശമാക്കാൻ കുടിവച്ചു ദേവിതന്നെ. 47

കപടക്കലയെ വധിച്ചു പിന്നെ-
ത്തിരിയെത്തന്റെ തപോവനത്തിലേക്കായ്
രഘുപുംഗവനാശു പോന്നിടുമ്പോ-
ളെതിരേ ലക്ഷ്മണനങ്ങു ചെന്നു കണ്ടാൻ. 48

ജനകാത്മജയെത്തനിച്ചിരുത്തി-
ട്ടനുജൻ പോന്നതബദ്ധമെന്നു ചൊല്ലി
ഇനിയെങ്കിലുമാശു പോക നാമെ-
ന്നനുശോചിച്ചുടനാശ്രമം ഗമിച്ചാൻ. 49

അരുണാധരിതന്നെയങ്ങു കാണാ-
ഞ്ഞരുണാംഭോരുഹനേത്രനായ രാമൻ
ശരണാഗതരക്ഷണം നടത്തും
കരുണാമൂർത്തി കരഞ്ഞിടാൻ തുടങ്ങി. 50

ദയിതേ! പുനരെങ്ങു പോയെടോ! നീ
യയി! തേ ഞാനപരാധമെന്തു ചെയ്തു?
മയി തെല്ലനുകമ്പ തോന്നിയുള്ളിൽ
പ്പൊയിതേറാതരികത്തു വാ മനോജ്ഞേ. 51

അരനാഴിക വേർപിരിഞ്ഞിരിപ്പാ-
നരുതാഞ്ഞിട്ടു വനത്തിൽ വന്നു പാർക്കും
അരവിന്ദവിലോചനേ! നിനക്കീ-
വിരഹത്തിങ്കലൊരാശയെന്നു വന്നു?. 52

ചതിയുള്ളൊരു മാനിനെപ്പിടിപ്പാ-
നതിവേഗത്തൊടു് പോയിരുന്നൊരീ ഞാൻ
അതിനെത്തവ കൊണ്ടുതന്നിടാഞ്ഞി-
ട്ടതികോപത്തൊടു നീയൊളിച്ചതല്ലേ? 53

മതിബിംബമതിങ്കലേക്കുരംഗം
കൊതി തീരുംപടി കൊണ്ടുവന്നു നൽകാം
അതിനും മമ തോൽവിയില്ലെടോ! വെൺ-
മതി വെല്ലും ദൃഢമെന്നു നിൻമുഖത്തെ. 54

മറയിട്ടിതുപോലെ രാമനും തൻ-
പിറകേ തമ്പിയുമായ് തിരിച്ചു പിന്നെ
മറിമാൻമിഴി പോയ മാർഗ്ഗമേതെ-
ന്നറിവാനായി വനത്തിലൂടെ മെല്ലേ. 55

വഴിമേലവർ കണ്ടുകണ്ടു പോകും
മൊഴിയാപ്രാണികളോടു രാമചന്ദ്രൻ
പൊഴിയുന്നൊരു കണ്ണുനീർ തുടച്ചും
വഴിയാംവണ്ണമിടം പറഞ്ഞു കേണാൻ. 56

പരമാർത്ഥമുരയ്ക്കു നല്ല താളി
ല്പനമേ! നിൻകുലപോലെ കേശഭാരം
പരിചോടു വഹിച്ചൊരുത്തിയീ നി-
ന്നരികിൽക്കൂടി വരുന്നതിന്നു കണ്ടോ? 57

അളിയേ! തവ ശോഭ പോലെ നെററി-
ക്കളകം നല്ലൊരു മാലയായണിഞ്ഞു്
ഒഴിയാതിതിലേ ഗമിച്ചിതോ? പൂ-
ങ്കുഴലാളാകിയൊരൂഴിമിന്നലിപ്പോൾ. 58

ഒളിയാർന്നൊരു താമരേ! വൃഥാ നീ
പൊളിയോതീടരുതേ മുഖത്തു നോക്കി
തവ കാന്തികളൊക്കെയും മുഖത്താൽ
കവരും കാമിനിയീവഴിക്കു വന്നോ?. 59

അയി! തേ കുശലം കഥിക്കെടോ! പൂ-
ക്കയിതേ! വസ്തുത ഞങ്ങളോടു നേരേ
മൃദുനാസിക നിന്റെ മൊട്ടിനൊപ്പം
മുതിരും മാനിനി വന്നിതോ? സമീപേ. 60

കളഭോതരുതിന്നു ചക്രവാക-
ദ്വിജമേ! നിൻ വടിവൊത്ത മംറിടത്തിൽ
കുചമണ്ഡലമുള്ള മങ്കയാളീ
വഴിയേ പോയതു നീയറിഞ്ഞതില്ലേ? 61

പുരുവിക്രമ സിംഹരാജ! നീയെ-
ന്നുരിയാടാതെ മിഴിച്ചു നിന്നിടുന്തു?
ഇട നിന്നോടു തുല്യമായ് ചുരുങ്ങീ-
ട്ടിതിലേ പൂങ്കുഴലാളൊരുത്തി പോയോ? 62

പിടിയോടു പിരിഞ്ഞിരിക്ക മൂലം
നെടുവീർപ്പിട്ടു നടന്നിടും കരീന്ദ്ര!
മടിയാതുരചെയ്ക നിന്റെ ചാരേ
മടവാർമൌലിയൊരുത്തി വന്നതുണ്ടോ? 63

പൊടിയാട്ടുക പിന്നെയാട്ടെടോ! നീ
ചൊടി ചെമ്പിച്ചൊരു സത്വവേദിയല്ലേ?
തുട നല്ല കുരുക്കമാണവർക്ക-
ള്ളുടയാളം നനിയുള്ള നിൻ കരംപോൽ. 64

അഴകേറിയൊരന്നമേ! നിനക്കീ-
നടയെപ്പണ്ടു പറഞ്ഞു തന്നൊരുത്തി
ഗുരുദക്ഷിണ വാങ്ങുവാനിദാനീ-
മിഹ വന്നോച്ചവൾ പിന്നെയെങ്ങുപോയീ? 65

കുയിലേ! പറകിന്നൊരുത്തിയീ നി-
ന്നയലത്തൂടെ നടന്നു പോയതുണ്ടോ?
അവൾതാനുപദേശമേകി മുന്നം
തവ ചാരുസ്വരമായതോർമ്മയില്ലേ? 66

വിരിയും മലർ ചൂടിയഗ്രഭാഗേ
തളിരും തണ്ടു മിടയ്ക്കിടയ്ക്കു വീശി
മുകുളങ്ങളുമേന്തിയിങ്ങു ലഞ്ഞൊ–
ലതയെങ്ങോട്ടു ഗമിച്ചശോകമേ! ചൊൽ. 67

പുഴയിൽ കളിയാടുവാൻ പുരാ മീൻ-
മിഴിയാളെന്നെയൊഴിഞ്ഞു പോവതില്ലാ;
പതിവായതു താഴ്ത്തി വച്ചിടാനീ-
മതിലേക്കായവളാഗ്രഹിക്കയില്ലാ. 68

DHARMARAM COLLEGE LIBRARY, BANGALORE
23447

ഇര തെണ്ടി വയററിനെ നിറയ്ക്കാൻ
വനമദ്ധ്യങ്ങളിൽ വാടകൊണ്ടടുക്കും
ചില ദുഷ്ടമൃഗൌഘമുണ്ടതിന്നെൻ
തരളാപാങ്ഗിയെ ഹിംസ ചെയ്തുപോയോ? 69

അഥവാ! നരജാതിയെ ബ്ഭുജിപ്പാൻ
കൊതിയേറീടുമരക്കരുണ്ടു കാട്ടിൽ
അവരെന്നുടെ കാന്തയെപ്പിടിച്ചി-
ട്ടവമാനിച്ചു വധിച്ചു തിന്നിരിക്കാം. 70

അധുനാ മമ താതനെ നമിക്കു-
ന്നതിനായ് വിണ്ണിനു നീ ഗമിച്ചതെങ്കിൽ
തവബുദ്ധിയിതേക്കിലെന്തു മോശം?
ധവനെ വിട്ടതു നീതിയല്ല ബാലേ! 71

ഗുരുകല്പിതമാമരണ്യവാസം
ശരിയായിന്നിയൊരാണ്ടു കൂടിയുണ്ട്
ഇതു മിച്ചമിരിക്കെ നീയൊഴിഞ്ഞാ-
ലതിസാമർത്ഥ്യമതേവരും പഴിക്കും. 72

കളിയായൊരു നാളിൽ മണ്ണുരുട്ടി-
ക്കവളം നീ മമ താതനേകിയപ്പോൾ
ഒരു ദിവ്യശരീരമോടുമച്ഛൻ
തവ ചാരത്തെഴുന്നള്ളി വാങ്ങിയല്ലോ 73

അതിനാൽ നൃപതിക്കു നിന്റെ മേലു-
ണ്ടതിവാത്സല്യമിതന്നു ഞാനറിഞ്ഞു
അധുനാ നികടേ ഗമിക്കിലച്ഛ-
ന്നതിലും കൌതുകമേറിയേക്കുമുള്ളിൽ. 74

ഹിതമായതുകൊണ്ടു വാനിലും നി-
ന്നരികത്തെന്നെയുമാനയിപ്പതിന്നായ്
ഒരു നല്ല ശുപാർശ ചെയ്തിടേടാ നീ;
ഭരതൻ മേലിലുമൂഴിയെ ബ്ഭരിക്കും. 75

രാഗാനുബന്ധമതിയായി വളർന്നിരുന്ന
രാകാശശാങ്കമുഖിയോടു പിരിഞ്ഞമൂലം
ശോകാന്തരങ്ങളിൽ വലഞ്ഞിതുപോലെ രാമൻ;
മാഴ്കാത്തതാര്? ഭുവി മാനുഷജാതിയിങ്കൽ. 76

കന്നൽക്കണ്ണിയെ വേർപിരിഞ്ഞുഴലുമ
    ശ്ശ്രീരാമനും കാട്ടില-
ങ്ങന്വേഷിച്ചു നടന്നപോതനുജനും
    ധൈര്യം വെടിഞ്ഞു തുലോം
നന്നായിക്കഥ കണ്ടപോലെ കഥനം
    ചെയ്തോരു വാല്മീകിതാൻ
മന്നിൽദ്ധീരനഹോ തദീയഹൃദയം
    പാർത്താൽ കരിങ്കല്ലുപോൽ. 77

സീതാവിരഹം പത്താം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിനൊന്നാം സർഗ്ഗം

മുത്തണിഞ്ഞ മുലയാളൊടു വേർപെ-
ട്ടത്തലേറി നരപാലസുതന്മാർ
ഇത്തരം വ്യസനമാർന്നു വിലാപി-
ച്ചിത്തിരിസ്ഥലവുമങ്ങു കഴിഞ്ഞു. 1

കററവാർകുഴലിയെബ്ബത കാണാ-
ഞ്ഞുററുനോക്കിയവിടങ്ങളിൽ വീണ്ടും
ചെററു ദൂരമണയുന്നൊരു നേര
ത്തൊററു കിട്ടിയിതു ദൈവനിയോഗാൽ. 2

മല്ലുവെച്ചു മദമേറുമരക്കൻ
തല്ലുകൊണ്ടു തനുവൊന്നു തകർന്ന്
എല്ലൊടിഞ്ഞു ചിറകററ ജടായു-
സ്സുല്ലസിച്ചിതെതിരേ വഴിമദ്ധ്യേ. 3

കണ്ടനേരമവരന്നു നിജ ചിത്തേ
രണ്ടിരട്ടിയുളവായി വിഷാദം
അങ്ങവർ ക്ലിഷ്ടതരരാൻ ബത! ചോദി-
ച്ചിങ്ങലെന്തിതിടപെട്ടു? ജടായോ!. 4

ക്കൂറെഴുന്ന ഭഗവാനുടെയുൾത്താ-
രുററിയുള്ളൊരനുരാഗവിശേഷാൽ
നീററി മന്ദമണയുന്നയിരാട-
ങ്ങൊററു വാക്കവനിവണ്ണമുരച്ചാൻ. 5

ഛാണുവിട്ടിവിടെനിന്നെഴുന്നേല്പാൻ
ത്രാണിയില്ലടിയനെൻ ഭഗവാനേ!
കാണിനേരമുടൽ കണ്ടു മരിപ്പാ-
നാണിയായതിഹ മാമകപുണ്യം. 6

ദുഷ്ടനാകുമൊരു രാവണനങ്ങേ-
ക്കിഷ്ടമുള്ള മിഥിലാത്മജതന്നെ
കട്ടുകൊണ്ടു നടകൊണ്ടതറിഞ്ഞി-
ട്ടൊട്ടു നേർത്തടിയനങ്ങമർ ചെയ്തേൻ. 7

കോളു കണ്ടു വിഷമിച്ചവനപ്പോൾ
വാളു കൊണ്ടു ചിറകും മമ വെട്ടി;
കേളിയുള്ള ഭഗവാനൊടിതോതു-
ന്നോളമിണ്ടുയിരു ദേവിയുമേകി. 8

പ്രാണവേദന സഹിക്കരുതയ്യോ!
കാണി നേരവുമെനിക്കു ദയാലോ!
ക്ഷീണനായൊരടിയൻെറ ശരീരം
പാണികൊണ്ടിഹ തലോടുകവേണം. 9

രാമദേവനുടനേ നിജഭക്ത-
ൻറാമയങ്ങളഖിലം കളവാനായ്
പ്രേമപൂർവ്വമുടൽ തൊട്ടു തലോടി-
ക്ഷേമനാമവനു സൽഗ്ഗതി നൾകി 10

കട്ട കൂട്ടിയവരശ്ശവമപ്പോൾ
ചുട്ടെരിച്ചു ചുടലക്രിയ ചെയ്താർ;
ഇഷ്ടമോടു നിജദാസനു മോക്ഷം
കിട്ടുകെന്നുമരുൾചെയ്തിതു നാഥൻ. 11

സ്വാന്തകാര്യമതിലേറ്റു മുഷിഞ്ഞോ-
ക്കെന്തുമേകണമിതുത്തമധർമ്മം
ഇജ്ജനങ്ങളതുകണ്ടു പഠിപ്പാ-
നജ്ജഡത്തെയെരിചെയ്തതു ദേവൻ. 12

ദേഹമൂഴിയിലിതെന്നു മരിക്കാ,
മോഹമെന്തിനു? ശരീരമിതിങ്കൽ,
സ്നേഹമോടൊരുവനന്യനുവേണ്ടി-
സ്സാഹസം തുടരുകിൽ ഗ്ഗതിയുണ്ടാം. 13

രാമചന്ദ്രനവളെത്തിരവാനായ്
പ്രേമമേറുമൊരു സോദരനോടും
ആ മഹാടവിയിൽ നിന്നഥ തെക്കോ-
ട്ടാമയത്തൊടു നടന്നിതു ദൂരെ. 14

പൊക്കമുള്ളൊരു മലഞ്ചരുവേ താൻ
വെക്കമങ്ങടിയിരുത്തിടുമപ്പോൾ
തക്കമോർത്തനുജനെപ്പിടികൂടി-
ക്കൈക്കലാക്കി നടകൊള്ളുവതിന്നായ്. 15

നീചമാമലയൊടൊത്ത വപുസ്സാ-
ർന്നോലി പോലെയലറീട്ടതിഘോരം
മോടിചേർന്ന മുല തമ്മിലടിപ്പി-
ച്ചോടിയൂക്കൊടയോമുഖി ചെന്നാൾ. [യുഗ്മകം.] 16

കണ്ടു രാക്ഷസിയെ വൻപൊടു കോപം
പൂണ്ടു തൻ ചുരികയൂരി കുമാരൻ;
പണ്ടു ശൂർപ്പണഖയെന്നതു പോലീ-
ത്തണ്ടുതപ്പിയുടനേ നടകൊണ്ടാൾ. 17

നിന്നിടുന്ന കഴുവിൽത്തനിയേ താൻ
ചെന്നുകേറുമവിവേകികളെല്ലാം
എന്നപോലെ രഘുവീരസമീപേ
ചെന്നു ചാടിയൊരവൾക്കു പിണഞ്ഞു. 18

കാമവേദന പൊറായ്കിലുമുള്ളം
സീമവിട്ടു ചലിയാതെയിരിപ്പാൻ
ക്ഷേമമേറുവതിതാഗ്രഹമുള്ളോ-
രേവരും കരുതി വാഴുകിൽ നന്നാം. 19

ക്രൌഞ്ചമെന്നു പറയുന്നൊരു കാട്ടിൽ
സഞ്ചരിച്ചവിടെനിന്നിവർ പിന്നേ
ചഞ്ചലാക്ഷിയെ രുജാ തിരയുമ്പോൾ
വൻചതിക്കവിടെയും വഴി വീണു. 20

ആശീവിഷനെതിരാമിരുകൈകൊ-
ണ്ടാദിനേശകുലജാതരെ വേഗാൽ
സാദറിഞ്ഞിടുവതിന്നു തടുത്താ-
ന്നതിവീർത്ത തനുവുള്ള കബന്ധൻ. 21

യാത്ര മുട്ടിയതുമൂലമവൾക്കാ
മാത്രയിങ്കലുളവായ് തരളത്വം,
കത്തി വച്ചഥ കരങ്ങളറുത്താ
ച്ചിത്തവിഭ്രമമൊഴിച്ചിതു വേഗാൽ. 22

അപ്പെടുന്ന വകയെപ്പിടികൂടി-
സ്സാപ്പിടേണ്ടിയ കരങ്ങളെയേവം
താപ്പു കണ്ടു കഷണിച്ച കരുത്തിൻ
മൂപ്പുകാട്ടിയവരോടവനോതി. 23

ഊക്കെഴുന്ന മമ കൈകൾ മുറിപ്പാൻ
തക്കപോലിവിടെ വല്ലവനേവൻ
അക്കണക്കരികിൽ വന്നവരെങ്കിൽ
തക്കമില്ലവരെ ഞാനിഹ കൂപ്പാം. 24

അഷ്ടവക്രമുനിതന്നുടെ ശാപാൽ
ദുഷ്ടനായൊരു നിശാചരനായ് ഞാൻ
ഭ്രഷ്ടുവന്നതുനിമിത്തമൊരുനാൾ
മുഷ്ടിയുദ്ധമമരേശനൊടേറ്റേൻ. 25

ഇന്ദ്രനെൻ തലയറുക്കിലുമെന്തോ?
വന്നതില്ല മൃതിയെന്നതുമൂലം
അന്നു കുക്ഷിയിലെനിക്കൊരു വായും
തന്നു കൈകളെയുമിങ്ങിനെ നീട്ടി. 26

കോപമോടു മുനിയാദ്യമെനിക്ക-
ശ്ശാപമിട്ട പിറകേ കനിവോടും
ത്വൽക്കരങ്ങളെയറുത്തിനി രാമൻ
നീക്കമീ വ്യഥകളെന്നരുൾചെയ്താൻ. 27

കണ്ടു മറ്റിനിയതെനിക്കു മുനീന്ദ്രൻ
പണ്ടു ചൊല്ലിയതു പോലെ, ഭവാന്മാർ
രണ്ടുപേരിലൊരുവൻ മുനിവേഷം
പൂണ്ട രാമനനുജൻ ദൃഢമന്യൻ. 28

കഷ്ടമിങ്ങു കൊടുതായൊരു കാട്ടിൽ-
പട്ടിണിക്കുമിടയായി വലഞ്ഞേൻ;
വിഷ്ടപേശ്വര! ഭവൽകൃപയാലേ
നഷ്ടമായി നരകം നരകാരേ'. 29

എന്നുരച്ചുയിർ വെടിഞ്ഞു കബന്ധൻ
പിന്നെ രാമ,നവനുള്ളൊരു ഗാത്രം
അന്നിലത്തു ചിത കൂട്ടിയെരിച്ചാ-
നന്നവന്നു ഗതി കിട്ടുവതിന്നായ്. 30

നന്മ നൾകുവതിന്നായ് മൃതദേഹം
ചിന്മയൻ ചുട്ടുകയാലതുനേരം
കന്മഷങ്ങളെയൊഴിഞ്ഞൊരു യക്ഷൻ
സമ്മദത്തോടിതുപോലറിയിച്ചാൻ. 31

മങ്ങലൊന്നുമണയാതെ ലഭിക്കും
മങ്ഗലാങ്ഗിയെ നിനക്കു മഹാത്മൻ!
ഇങ്ങടുത്തൊരു തപോവനമുണ്ടി-
ന്നങ്ങു ചെല്ലിലറിയാം പരമാർത്ഥം. 32

പുണ്യവാനവനുണർത്തിയിവണ്ണം
വിണ്ണിലേക്കു നടകൊണ്ടൊരു ശേഷം
ബന്ധമാർന്നു ഹൃദി പങ്ക്തിരഥൻതൻ
കണ്ണിലുണ്ണികൾ തിരിച്ചവിടന്നും. 33

പിന്നെയങ്ങു പല കാഴ്ചകളാലേ
കണ്ണിണയ്ക്കു കുതുകത്തെ വളർത്തും
പർണ്ണശാലയുമതിങ്കലിരിക്കും
ശബരിയാളെയുമടുത്തവർ കണ്ടാർ. 34

നിഷ്ഠയേറുമവൾ രാഘവപാദം
തൊട്ടുവീണു തൊഴുതിട്ടെഴുന്നേറ്റു്
തുഷ്ടി പൂണ്ടു മൃദുവായ പുലിത്തോ-
ലിട്ടിരിപ്പതിന്നവർക്കു കൊടുത്താൾ. 35

രാമചന്ദ്രനതിലൻപൊടിരുന്നാൻ;
സീമയറ്റു കവിയും കുതുകത്താൽ
വെട്ടിവേരുമുതലായവയർച്ചി-
ച്ചൊട്ടുനേരമവളാദരവോടേ. 36

രാമഭദ്രനവളോടഥ ചോദി-
ച്ചാമയത്തൊടു, "നിനക്കു മനോജ്ഞേ!
സീതയിന്നവഴിയാണു ഗമിച്ചെ-
ന്നോതുവാൻ തെളിവു വല്ലതുമുണ്ടോ?" 37

ചോദ്യമശ്ശബരി കേട്ടിദമല്പോ-
ളാദ്യനാകുമവനോടറിയിച്ചാൾ,
"കാതരാക്ഷി ജനകാത്മജതന്നെ
യാതുധാനപതി കൊണ്ടു കടന്നു. 38

ലങ്കയിങ്കലവളെദ്ദശകണ്ഠൻ
ശങ്കവിട്ടു കുടിവച്ചതികണ്ഠൻ;
സങ്കടത്തൊടമരുന്നിതു പൊൽപ്പൂ-
മങ്കയാളവിടെ നിന്നെ നിനയ്പ്പൂ. 39

തുല്പു കിട്ടി ഗുരുവിന്റെ കടാക്ഷം
സ്വല്പമുള്ളതു നിമിത്തമെനിക്കും
ചില്പുമാനിഹ വരാനിനിയെന്നെ
തല്പത്തൊടണവാനരുളേണം. 40

തെല്ലുദൂരമിവിടന്നു നടന്നാൽ
ചെല്ലുമങ്ങൊരു നദീനികടത്തിൽ
അല്ലൽതീരുമതിനക്കരെ മേവും
നല്ലനായ കപിയോടിടപെട്ടാൽ." 41

ഭക്തികൊണ്ടു തളരാതൊരു യോഗ-
വ്യക്തിയുള്ളവളുരച്ചൊരു വാക്കാൽ
യുക്തിയോതിയുടനേ ശബരിക്കായ്
മുക്തിനൽകി മുകിൽവണ്ണനുദാരൻ. 42

മീനനേർമിഴി മൊഴിഞ്ഞതു കേട്ടു-
ജ്ജാനകീപതി സഹോദരനോടും
മാനമുള്ള കപിയെത്തിരവാനായ്
മാനസേ കനിവൊടും നടകൊണ്ടാൻ. 43

പമ്പയെന്നു ഭുവനങ്ങളിലെല്ലാം
വൻപിയന്ന പുകഴും പുഴതന്റെ
മുൻപിലെത്തിയവരായതുനേര-
ത്തിമ്പമേറെയുളവായി മനസ്സിൽ. 44

ചേക്കവെച്ചു ചെറുപക്ഷികളെക്കൊ-
ണ്ടൊക്കെയും ബഹുമനോജ്ഞത കോലും
വക്കിലിങ്ങു വരിവച്ചു നിരപ്പ
പൊക്കമേറിയ കരിമ്പന കണ്ടു. 45

തേക്കു വീട്ടി കുളമാന്തടിയേറെ-
പ്പൊക്കമുള്ളിലവു പാതിരി കുമ്പിൾ
നല്ക്കടമ്പകിഴറന്തലിതെല്ലാ-
മുൾക്കുത്തുഫലമിയന്നവർ കണ്ടാർ. 46

ചാകയും വലിയ നെല്ലികൾ വേപ്പും
താന്നിയാഞ്ഞിലിയിലിപ്പമരങ്ങൾ
ഇക്കണക്കു പലമാതിരിവൃക്ഷം
വക്കിലൊക്കെമുരടിച്ചിഹ നിന്നു. 47

നല്ലെരുക്കരളിയും കൊട്ടവേലി
ചെത്തിയും തുളസിയും പലമട്ടിൽ
ചെമ്പരത്തി പനിനീർച്ചെടിവർഗ്ഗം
മററുമീവകകൾ കണ്ടു വനത്തിൽ. 48

പിച്ചി മുന്തിരികൾ മുല്ലകളെല്ലാം
മെച്ചമായമുത്തുവള്ളി പടോലം
മററനേകവിധമായ്തരുവെല്ലാം
ചുററുമാലതകളും ബഹു കണ്ടാർ. 49

അത്തിയിത്തിയരയാലൊട്ട പേരാൽ
മുത്തിൾ നല്ല കരയാമ്പു വയമ്പും
കണ്ടകാരി നറുനീണ്ടി കുരണ്ടി
കണ്ടുപോൽ പല മരുന്നുകളേവം. 50

ഈറയും മുളകൾ നായ്ക്കണയെല്ലാം
മാറിമാറിയവിടങ്ങളിലുണ്ടു്
കേറിനിന്നു ഹരിണങ്ങൾ ഭുജിപ്പാ-
നേറെയുണ്ടിളയ നല്ല തൃണങ്ങൾ. 51

കണ്ടകാട്ടുകളിലൊക്കെയലഞ്ഞും-
കൊണ്ടു കൊമ്പുകളൊടിച്ച ചവച്ചും
മണ്ണു കോരി മുതുകത്തു ചൊരിഞ്ഞും
പെണ്ണരായ കരിവീരർ നടന്നു. 52

അമ്പിളിക്കലകൾ പോലെ വളഞ്ഞു-
കൊമ്പുമേന്തി മഹിഷങ്ങടെ പെററം
വൻപെഴുന്ന തലവൻെറ പുറക്കൽ
കമ്പമററു കളിയാടി നടന്നു. 53

ഒന്നിനോടു കലഹിപ്പതിനാരാൻ
ചെന്നുവെങ്കിലവനെക്കൊലചെയ്യാൻ
കോട്ടമററെഴുമുശിരിപ്പോടു ചെന്നായ്-
ക്കൂട്ടവും പലതു ചുററി നടന്നു. 54

തേററകൊണ്ടു കുഴി മാന്തിയതിങ്കേ-
ന്നൂററയുള്ള ചില കന്ദമെടുത്തു്
മൂക്കമുട്ടെ രുചിയോടു ഭുജിക്കും
കാട്ടുപന്നികൾ കളിച്ചുനടന്നു. 55

ചത്തു ചീൎത്ത ശവമെന്നതിലിഷ്ട-
മെത്തിയങ്ങുടൽ കൊഴുത്തുമുഴുത്തു
ചീൎത്തുചീൎത്തു പുലിയും കടുവായും
പാൎത്തുപാൎത്തു നെടുനീളെയലഞ്ഞു. 56

ചാണിയിങ്കൽ മുന കൂൎത്തുടലിൽക്കൂ-
രാണിപോലരിയ മുള്ളുകളേന്തി
കാണുമാറു വെളിയിൽത്തല നീട്ടി-
ത്താണിരുന്നു പലമാതിരി മുള്ളൻ. 57

വാലുടക്കി വലുതാം മുളമുള്ളൽ
മാലനേകമുള്ളവായതിനാലെ
ബാലവെഞ്ചമരിമാനുകളെല്ലാം
കാലുറച്ചവിടെ നിന്നു കരഞ്ഞു. 58

നല്ലിളം കറുക നോക്കി നടക്കും
വല്ലതും ചിലതിടയ്ക്കു ചവയ്ക്കും
തെല്ലു നാദമരികത്തണയുമ്പോൾ
കല്ലുപോലതിനെയോൎത്തിഹ നില്ക്കും. 59

ഒന്നു മിന്നുമവിടന്നതിവേഗാൽ
ചെന്നു വേറെയൊരു ദിക്കിലുറയ്ക്കും
മാനമോടവയവങ്ങളിൽ നക്കും
മാനുമങ്ങിനെ പലേവിധമുണ്ടു്. [യുഗ്മകം.] 60

ഇന്നിയും ബഹു മൃഗങ്ങൾ വസിക്കു-
ന്നന്നിലത്തുയരമുള്ള മരത്തിൽ
ചെന്നിരുന്നു ചില കായ്കനി കൊത്തി-
ത്തിന്നിരുന്നു പല പക്ഷികുലങ്ങൾ. 61

നട്ടമങ്ങനെ വളൎന്നഥ വാനം-
മുട്ടെ നില്പൊരു തരുക്കളിലെല്ലാം
കെട്ടിഞാന്നു മരണത്തിനു ചെന്നേ-
ല്പെട്ടപോലെ കടവാതൽ കിടന്നു. 62

അന്തരാളജനനത്തെയൊഴിപ്പാ-
നന്തരങ്ഗമതിലോൎത്തിഹ വവ്വാൽ
വൻതപസ്സൊടു വന്നേ തലകീഴായ്-
ത്തൂങ്ങിയിങ്ങനെ കിടക്കുകയല്ലീ? 63

വൻപുകൂട്ടമിലവിൽച്ചെറുസൂചി-
ക്കമ്പിൽ വാണിഹ പരുത്തുകളെല്ലാം
വൻപു കാട്ടി മിഴിയിട്ടു ചുഴറ്റും
വെമ്പലുണ്ടു കഴയിൽക്കളിപോലെ. 64

കൂട്ടുചേൎന്ന കളിയോഗമൊരിയ്ക്കൽ
പെട്ടികെട്ടി മരുവുന്നതുപോലെ
നാട്യമുള്ള മയിലും മടിയാതെ തൻ
പാട്ടിലായി മരുവുന്നിഹ ചുമ്മാ. 65

ഏറെ മാന്തളിർ ചവച്ചതിലോലും
ചാറു മോന്തിയമലും പിടിപെട്ടു്
തീറുകിട്ടിയൊരു രാഗവിശേഷം
കൂറിടുന്നു കുയിലിൻ കുലമെല്ലാം. 66

ചെണ്ടുകെട്ടിയതുപോൽ വിലസും പൂ-
ക്കൊണ്ടതോറുമണിയിട്ടു പറന്നു്
വണ്ടിനങ്ങൾ മകരന്ദകണം ചെ-
ന്നുണ്ടു നീളെ മരുവുന്നു വനാന്തേ. 67

മുട്ടയിട്ടു ചില പക്ഷികൾ വൃക്ഷ-
പ്പൊട്ടിലങ്ങടയിരുന്നു നിരപ്പേ;
കുട്ടികൾക്കു ചിലതന്നിരതെണ്ടി-
ക്കൂട്ടുവാതിലിലിരുന്നു കൊടുത്തു. 68

പെട്ടിപോൽ മെഴുകിനാൽ ചില കൂടും
കെട്ടി നല്ലുയരമുള്ള മരത്തിൽ
കൂട്ടമിട്ട മധുമക്ഷിക കാട്ടും
കൂട്ടുകെട്ടുകൾ നമുക്കുപദേശം. 69

ഇന്നിയും പലവകക്കിളിവർഗ്ഗം
മന്ദമെന്നിയെ വിളങ്ങി വനത്തിൽ;
പിന്നെയഭ്രശരഥാത്മജരാററിൽ-
ച്ചെന്നിറങ്ങിയിതു കൌതുകമോടും. 70

പാറപോലെ നെടുതാം ചില നക്രം
കേറിവന്നവടിനം വെയിലേൽപ്പാൻ
കൂറുപാടൊടവിടങ്ങളിലോരോ-
പ്പാറയങ്ങനെ നികന്നുകിടന്നു. 71

ചീറിയൂക്കൊടൊരു ദിയ്ക്കിലുറയ്ക്കാ-
താറടങ്ങിയൊഴുകുന്നൊരു വെള്ളം
പാറതോറുമടിപെട്ടു ഫേനം വി-
ട്ടേറെമാർദ്രവമിയന്നിഹ കാണാം. 72

അക്കമേറിയൊരൊഴുക്കു ബലാല-
ത്തുക്കിടിച്ചു കളയാതെയിരിപ്പാൻ
വക്കിലുള്ള ലതയും മരവും, നൽ-
പ്പൂക്കളും ഫലവുമേകി നദിക്കായ്. 73

ഉമ്പർ പോലെ മിഴിരണ്ടുമടയ്ക്കാ-
തമ്പരന്നരിയ തീററിതിരഞ്ഞ്
പമ്പയാററിനടിയിൽപ്പല മത്സ്യം
കമ്പമററു കളിയാടി നടന്നു. 74

ഏകദേശമരികത്തിലണഞ്ഞൊ
രാഘവന്റെ തിരുമേനിയെ നോക്കി
നിന്ന മീനിനടയാത്തൊരു കണ്ണി-
ന്നന്നുതന്നെ ഫലസിദ്ധി ഭവിച്ചു. 75

പുതുമ പലതുമേവം കണ്ടു കൌതുഹലം പൂ-
ണ്ടതിചതുരത കോലും രാമനും തമ്പിതാനും
ധൃതിയൊടു ജലപാനംചെയ്തു വന്നാററു വക്ക-
ത്തരികയൊരു ശിലയിങ്കൽ ച്ചെന്നിളയ്പ്പാററി വാണാർ. 76

മരങ്ങളും വള്ളികളും വനത്തിൽ
പരന്നു പൂക്കുന്ന വസന്തകാലേ
തിരഞ്ഞു നൽപ്പൂമ്പൊടി കോരിവാരി-
ച്ചൊരിഞ്ഞിളന്തെന്നലണഞ്ഞിതപ്പോൾ. 77

കോളാറെഴും വിരഹവേദനയെസ്സഹിപ്പാ–
നാളായിടാതെ വിഷമിച്ചൊരു രാമദേവൻ
വൻപിച്ച കാററുതലിലേററു വിയോഗദുഃഖം
ജൃംഭിച്ചിരുന്നവിടെ ലക്ഷ്മണനോടുകൂടേ. 78

പമ്പാദർശനം പതിനൊന്നാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പന്ത്രണ്ടാം സർഗ്ഗം

ശ്രീരാമൻ തിരുവടി തമ്പിയോടുകൂടി–
ച്ചേരാളം പുഴയരികേ വസിച്ചിടുമ്പോൾ
ധീരാത്മാ ദിനകരസൂനു കണ്ടു പേടി–
ച്ചാരാണെന്നറിവതിനാശയുള്ളിലാർന്നു. 1

ആരായുന്നതിന്നിവരേവരെന്നു നേരി–
ട്ടാരായുന്നതിന്നിഹ? താതശിഷ്യനെന്ന്യേ
ആലോചിച്ചവനിരു നാലു മന്ത്രിമാരോ–
ടാലോകിച്ചനിലജനെപ്പറഞ്ഞയച്ചാൻ. 2

തോററത്താലരിയൊരു വിദ്യകൊണ്ടുമാദ്യം
കാററിന്നും കതിരവനും പിതൃത്വമേകി
ഊററത്താൽ കവിളിൽ മഹേന്ദ്രവജ്രമുൾക്കൊ–
ണ്ടേററോരക്കപിവരനാർന്നു ഭിക്ഷുവേഷം. 3

പിന്നെത്താൻ ദശവദനന്റെ കീർത്തിയാകും
ചന്ദ്രൻ തൻ കലകളെയൊക്കെയും കുറയ്പ്പാൻ
സന്നാഹം പെരുകിന കൃഷ്ണപക്ഷമായി–
ച്ചെന്നെത്തി രഘുപതിസന്നിധൌ ഹനൂമാൻ 4

നീരാളും മുകിലുകൾ കൈതൊഴും വപുസ്സിൻ
ധാരാളച്ഛവിയെ വനത്തിലും പരത്തി
പോരാളും നൃപസുതരോടു താഴ്മപൂണ്ടു–
ന്നാരാലക്കപിവരനോതിനാനിവണ്ണം. 5

ഉന്നിദ്രപ്രഭ കലരുന്ന മേനി കോലും
ധന്യന്മാരിരുവരിതാരഹോ! ഭവാന്മാർ
ഇന്നാരെന്നറിവതിനിച്ഛയുണ്ടു നേരേ
ചൊന്നാലും വിഷമതയൊന്നുമില്ലയെങ്കിൽ. 6

സന്ന്യാസിപ്രവരനുരച്ച വാക്കു കേട്ടി-
ട്ടന്നേരം രഘുകുലസത്തമൻ പറഞ്ഞാൻ
മാന്യശ്രീദശരഥമന്നവൻ മഹാത്മാ-
വെല്ലാർക്കും പരിചിതനായിരുന്നിരിക്കാം. 7

അദ്ദേഹത്തിനു മകനായ രാമനീഞാ-
നദ്ദേശിക്കണമിവനെന്റെ തമ്പിയത്രെ
ഇദ്ദേശം ദയിതയൊടും പിതാവിനുള്ളാ-
നിർദ്ദേശക്കുറി നിറവേററുവാനണഞ്ഞു. 8

പ്രാപിച്ചിട്ടരിയൊരു ഗൌതമീതടാന്തേ
മൂപേരും തപമൊടു താമസിച്ചിടുമ്പോൾ
പാപാത്മാ ദശമുഖരാക്ഷസൻ കവന്നാൻ
ഹാ! പാപം! ദയിതയെ, ഞങ്ങൾ തേടിവന്നു. 9

ഈവണ്ണം രഘുവരനുച്ചരിച്ച നേര-
ത്താ വേഷം തരമൊടു തള്ളിയക്കരങ്ങൾ
നോവാളും കപിയുടെ കക്ഷിയായ് സ്വകാര്യം
താവും നല്ക്കൗതുകമൊടോതുവാനൊരുങ്ങി. 10

കേട്ടാലും കനിവൊടു കീശജാതിയിൽസ്സ-
മ്രാട്ടായും കതിരവനുണ്ണിയായുമിപ്പോൾ
വ്യഗ്രിച്ചീ വനഭുവി വാണിടുന്നൊരുത്തൻ
സുഗ്രീവാഭിധയൊടു സുന്ദരസ്വഭാവൻ. 11

ഇന്ദ്രൻതൻ മകനിഹ ബാലിയെന്നു ചൊൽവോ-
നിന്നാളീയനുജനെയാക്രമിക്കമൂലം
ഇന്നാരുള്ളൊരു തുണയെന്നതോർത്തിരിക്കു-
ന്നന്നേരത്തിവിടെഴുന്നള്ളി നിങ്ങളേവം. 12

ഞാനിപ്പോളവനുടെ കിങ്കരൻ ഹനൂമാൻ
മാനിച്ചിക്കഴലിണ കൈവണങ്ങിടുന്നേൻ
ദൂനത്വം വെടിയണമിന്നി നിങ്ങളൊന്നി-
ച്ചാനന്ദിച്ചമരണമെന്നെനിക്കു മോഹം. 13

അശിക്കു,ന്നവനിഹ നിങ്ങളോടു സഖ്യം
ക്ലേശിപ്പാനിനിയവകാശമില്ല നിങ്ങൾ;
രാശിക്കിജ്ജനതയിലൈകമത്യമൊട്ടാ-
വേശിച്ചാലതുവഴി നന്മയേറെയുണ്ടാം. 14

മദ്ധ്യസ്ഥൻ മധുരമുരച്ച വാക്കു കേട്ടി-
ട്ടത്യന്തം കുതുകമിയന്നു രാമദേവൻ
കൃത്യജ്ഞൻ കൃപയൊടു മൈത്രിയെബ്ഭരിപ്പാ-
നുദ്യോഗിച്ചനുമതിയക്കപിക്കു നൽകി. 15

തൻ തോഴൻ കപികുലവീരനായിരുന്നാൽ
വൻ തോൽവിക്കിനിയിടയില്ലയെന്നുറച്ചു്
സന്തോഷിച്ചിട്ടൊരു രാമനേ ഹനുമാൻ
തൻ തോളിൽ സ്സഹജനൊടും വഹിച്ചു പോയാൻ. 16

ഭീരുത്വം മുഴുവനൊഴിച്ചു സൂര്യപുത്രൻ
നേരെത്താനെത്തൊരു വിനയം നടിച്ചുനിൽക്കേ
ചാരത്തന്നരവരപുത്രരാഗമിക്കും
നേരത്തക്കപിയവരെസ്സമാചരിച്ചു. 17

സുഗ്രീവൻ ദശരഥപുത്രരോടുകൂടി-
സ്സഖ്യം ചെയ്തുലസുഖം വളർന്നു ചിത്തേ,
മുഖ്യന്മാരരികളെ നിഗ്രഹിപ്പതിന്നാ-
യക്കാലം പുതിയ കരാറു ചെയ്തു തമ്മിൽ. 18

ചാതുര്യത്തൊടു കപി ധാതുവിൻ പദം പാ-
ത്താദേശം ബത നിയമിച്ചിടുന്ന പോലെ
വാഴിപ്പാൻ വലരിപുപുത്രനെത്തുലച്ച-
സ്ഥാനത്തെന്നരുണജനോടുരച്ചു രാമൻ. 19

കൊന്നിട്ടദ്ദശമുഖനെക്കുലത്തോടും നി-
സ്സന്ദേഹം തിറമൊടു തമ്പുരാട്ടിയേ ഞാൻ
മുന്നിൽക്കൊണ്ടടിയറ വെപ്പനെന്നിവണ്ണം
ധന്യാത്മാ കപി കണിശം പറഞ്ഞുപിന്നെ. 20

രക്ഷസ്സിൻ പുരിയിൽ വിരുന്നിനായി മുന്നേ
ദാക്ഷിണ്യത്തൊടു ഹനുമാൻ ക്ഷണിച്ച പോലെ
സാക്ഷിക്കായവരുടെ സഖ്യവേല മേലും
സൂക്ഷിപ്പാൻ ശിഖിയെ നടുക്കെരിച്ചു നിർത്തി 21

വിശ്വാസം പെരുകി, യവർക്കു തമ്മിലപ്പോ-
ളാശ്വാസം രഘുവരനേകുവാൻ കപീന്ദ്രൻ
ഏണപ്പെൺമിഴിയുടെ പൊൻചരക്കശേഷം
കാണിച്ചാൻ കനിവൊടു കാഴ്ചവെച്ച മട്ടിൽ. 22

കണ്ടപ്പോൾ കിഴിയുടെ കെട്ടഴിച്ചുടൻ മേൽ-
മുണ്ടിന്നച്ചുമയമെടുത്തണച്ചു മാറിൽ
തൊണ്ടയ്ക്കുള്ളിടറിയനന്തരം കരഞ്ഞാൻ
തണ്ടാരിൻ മകളുടെ കാന്തനാം നരേന്ദ്രൻ. 23

കൈകാര്യം കുറയുകയാലഴുക്കടഞ്ഞി-
ട്ടല്ലാല്പം തെളിവു തിളങ്ങിടാതെ കണ്ടു്
ശ്രീരാമൻ പ്രണയിനിതന്റെ ഭൂഷണത്തെ-
ക്കണ്ണീരാൽ കഴികിയെടുത്തു നല്ലപോലെ. 24

വാ വിട്ടാ രഘുപതി പൌരുഷം മറന്നേ-
ച്ചീവണ്ണം ചപലതയാർന്നു കേണിടുമ്പോൾ
അ വിശ്വേശ്വരനുടെ സങ്കടം കുറയ്പാൻ
ഭാവിച്ചക്കപിവരനാദരിച്ചുരച്ചാൻ. 25

സന്താപം സമമിഹ നമ്മൾരണ്ടുപേർക്കും
ചിന്തിച്ചാൽ കപിയൊരു പിച്ചനാണു താനും
എന്നിട്ടും വ്യസനമടക്കി ഞാനിരിപ്പൂ
ധന്യാത്മൻ! തൊഴിലിതു മന്നവർക്കയോഗ്യം. 26

ദുഃഖിക്കിൽ തിരുവുടൽ വാട്ടമെന്നു തന്ന-
ല്ലോജസ്സും ഝടിതി കുറഞ്ഞുപോമശേഷം
ആലോചിച്ചകമലരിൽ ബ്ഭവാനിതെല്ലാ-
മാലംബിക്കണമിഹ കാര്യഗൌരവത്തെ. 27

എന്നെല്ലാമവസരയോഗ്യമായ് കപീന്ദ്രൻ
ചൊന്നപ്പോൾ ദശരഥനന്ദനൻ വിഷാദം
തന്നെത്താൻ കരളിലടക്കി മിക്കവാറും;
ധന്യന്മാർ ഹിതമൊഴി ധിക്കരിപ്പതുണ്ടോ? 28

ശൂരന്മാർ മുടിമണിയായ ബാലി തന്നോ-
ടോരോരോ കുസൃതികൾ മുൻപു ചെയ്തതെല്ലാം
നേരേ നിന്നതുപൊഴുതോതുവാൻ കപീന്ദ്രൻ
ശ്രീരാമൻ തിരുവടി ചൊല്ലയാലൊരുങ്ങീ. 29

കൈയൂറ്റം പെരിയൊരു ബാലിയെജ്ജയിപ്പാൻ
മായാവീത്യതിബലവാനണഞ്ഞരക്കൻ
കൈയോങ്ങീട്ടലറിയടുത്ത ബാലിയെക്ക-
ണ്ടായാസത്തൊടുമവനോടിയുൾബ്ഭയത്താൽ. 30

കീടംപോലൊരു ഗുഹ പുക്കൊളിച്ചു ദൈത്യൻ
കൂടെപ്പോയരിശമൊടിന്ദ്രസൂനു താനും
ഊങ്ങോത്തിട്ടൊരുവനതിൽ കടന്നിടായ്വാൻ
പോടേറെ പ്രിയമൊടു കാത്തിരുന്നു ഞാനും. 31

വാത്സല്യം പെരിയൊരു സോദരൻമുഖത്തെ-
ക്കാണാഞ്ഞിട്ടവശതയോടനേകകാലം
നിന്നപ്പോൾ നിണമൊടു മാംസവും കൊഴുപ്പും
വന്നല്ലോ ഗുഹവഴി ഞാനിരുന്ന ദിക്കിൽ. 32

മല്ലിൽപ്പെട്ടുദയമരക്കനൊലെ ബാലി
കൊല്ലപ്പെട്ടതുപൊഴുതെന്നെനിക്കു തോന്നീ
അല്ലൽപ്പെട്ടവനിനിയാഗമിച്ചിടായ്വാൻ
കല്ലാഴ്പ്പിട്ടവടമടച്ചു പോന്നു ഞാനും. 33

ദണ്ഡം പൂണ്ടിവനഥ വാനരേന്ദ്രനായി-
പ്പിണ്ഡം വച്ചുരമന പുക്കിരുന്നിടുമ്പോൾ
ഗണ്യന്മാർ ചിലരിഹ വന്നു ചൊൽകമൂലം
ദണ്ഡം പൂണ്ടിവനഥ വാനരേന്ദ്രനായീ. 34

അക്കാലം ഗുഹയുടെ മൂടി മാറ്റിയേറ്റം
മുഷ്കാളും കപിവരനിങ്ങു കേറിവന്നു്
ധിക്കാരം പരമവനോടെടുത്തു ഞാനെ-
ന്നുൾക്കാമ്പിൽ കരുതിയുപദ്രവം തുടങ്ങീ. 35

സത്യം ചെയ്തിവനൊരു കുറ്റവാളിയല്ലെ-
ന്നത്യന്തം ഭയമൊടു കാക്കൽ വീണിരന്നേൻ
എന്നിട്ടും ബലമതിയപ്പുരത്തിൽ നിന്നി-
ട്ടന്നേരത്തടിയനെയോട്ടിയോട്ടി കഷ്ടം! 36

ഭൂഗോളം മുഴുവനുമെന്നെയിട്ടു ചുറ്റി-
ച്ചേകാന്തപ്പുകയൊടു പാകവൈരിപുത്രൻ;
ഹാ കഷ്ടം! പൊറുതിവരാഞ്ഞൊടുക്കമീഞാൻ
ശോകത്തോടിവിടെയുറച്ചു കാര്യമോതാം. 37

മായാവിക്കിളയവനായ ദാനവൻ പോ-
ത്തായാത്തിട്ടൊരു കുറി ബാലിയോടെതിർത്താൻ;
നായാടി ദ്രുതമവനെപ്പടക്കളത്തിൽ
ദായാദൻ മരുവിന ദിക്കിലോട്ടയച്ചാൻ. 38

പൊണ്ണത്തം പെരിയൊരു ദാനവൻെറ ദേഹം
തിണ്ണന്നക്കപിവരനൊന്നെടുത്തെറിഞ്ഞു
അന്നേരത്തതിനുടെ ചോരയിററു വീണി-
പ്പുണ്യാത്മാ മുനിയുടെ പർണ്ണശാലയിങ്കൽ. 39

കോപം പൂണ്ടിവിടെ മതംഗനാം മുനീന്ദ്രൻ
ശാപത്തെപ്പുനരവനേകിനാനിവണ്ണം;
പ്രാപിച്ചാലിനിയിഹ ബാലിയെന്ന ദുഷ്ടൻ
പ്രാപിക്കും യമപുരി മസ്തകം പിളർന്നു്. 40

അന്നാൾതൊട്ടു,വനിവിടെക്കടക്കുകില്ലാ
നന്നായെന്നടിയനുമിങ്ങൊളിച്ചിരിപ്പൂ;
അന്നാട്ടും നഗരവുമെൻെറ തല്പവും കൂ-
ടന്യായത്തൊഴിലുകൾ കൊണ്ടവൻ കവർന്നാൻ. 41

അയ്യോ! ഞാനവനുടെ ഹേമദണ്ഡമേല്പാൻ
വയ്യാഞ്ഞിങ്ങവശതയോടു പാർത്തിടുന്നു;
പയ്യന്മാർ വലിയവരോടു ചെയ്വതെന്ത-
ക്കൈയൂററം പെരിയവർ കാട്ടുംശേഷിയുള്ളോർ. 42

ആരാനും പൊരുവതിനായവൻെറ നേരേ
നേരിട്ടാലവരുടെ പാതിയൂക്കവങ്കൽ
ചേരട്ടെന്നൊരു വരമുണ്ടവന്നു മുൻപേ
ഘോരന്മാരൊളൊരുവനുമില്ലെതിർത്തു നില്പാൻ. 43

ദുഃഖിച്ചിങ്ങമരുമൊരിജ്ജനം ഭവാനെ-
ശ്ശങ്കിച്ചേൻ രിപുജനപക്ഷപാതിയെന്നല്ലോ;
ഒന്നിൽത്തന്നൊരുവനു മാനസം പതിഞ്ഞാൽ
പിന്നെക്കണ്ടവയവനത്തരത്തിലോർക്കും. 44

മേഘത്തിൻ പ്രചുരിമ കണ്ടു കാട്ടുതീതൻ
ധൂമഭ്രാന്തിളകിയ കേകിതൻെറ മോഹം
ശീതക്കാററുടനടി ചെന്നു തീർത്തിടുംപോൽ
തീരെത്തീർത്തടിയനു സംശയം ഹനൂമാൻ. 45

എന്നെല്ലാമവനുടെ സങ്കടങ്ങൾ കേട്ടി-
ട്ടെന്നാലെന്നുടെ ശരമാകുമിപ്ഫണീന്ദ്രൻ
ചെന്നിപ്പോളവനുടെ ചായുവഞ്ചുമണ്ണും
സന്ദേഹം കളയുകയെന്നുരച്ചു രാമൻ. 46

ആദിത്യാത്മജനൊരു സമ്മതം വരുത്താ-
നാദിവ്യത്തിരുവുടൽ പൂണ്ട ദേവനപ്പോൾ
പാദത്തിൻ പെരുവിരൽ കൊണ്ടെടുത്തെറിഞ്ഞാൻ
മോദത്തോടരിയൊരു ദുന്ദുഭിപ്പിണത്തെ. 47

ഇല്ലല്ലോ കനമിതിൽ മുൻപിലെക്കണക്കി-
ങ്ങെല്ലത്രേ രഘുപതിതാനെടുത്തു ചാണ്ടി
വില്ലങ്കം തൊഴിലിതു കണ്ടു തീരെ മാറീ-
ട്ടില്ലെന്നദ്ദിനകരനന്ദനൻ നടിച്ചു. 48

ഭിന്നിപ്പാനവരുടെ സംശയങ്ങൾ ചോടെ
പിന്നീട്ടും കഴൽ തൊഴുതാഗ്രഹിച്ചവാറേ
മന്നന്മാർമുടിമണി രാമനങ്ങൊരമ്പാൽ
ഖണ്ഡിച്ചാൻ കപിയുടെ സാലമേഴുമൻപാൽ. 49

വാനം തൊട്ടുയരമൊട്ടും നിരന്നുനില്ലു-
ത്താനപ്പൂമരുതിമരങ്ങളേഴുമൊപ്പം
മൂളിച്ചിട്ടലസത വിട്ടു രാമബാണം
ധൂളിച്ചമ്മലയുടെ പാർശ്വവും വിശേഷാൽ. 50

ഈവണ്ണം ദശവദനന്റെ സാലമേഴും
നീവേഗം പടകളൊട്ടും തകർക്കുകെന്നു്
സുഗ്രീവന്നറിവു കൊടുത്തപോൽ ശരം പാ-
ഞ്ഞുഗ്രത്തിൽഗ്ഗിരികടകത്തിലൊച്ച പൊങ്ങി. 51

സുഗ്രീവന്നകതളിരാശ്വസിച്ചു രാമൻ-
തൃക്കാൽ തൊട്ടുടനടി കൈവണങ്ങി വേഗാൽ
വക്കാണം തുടരുവതിന്നു മപ്പു കൊട്ടി-
ക്കിഷ്കിന്ധാപുരിയിലണഞ്ഞു ഗർവ്വമോടും. 52

ഉച്ചത്തിൽക്കുലഗിരി ഞെട്ടിടുംപ്രകാരം
ഗർജ്ജിച്ചിട്ടുടനടി ബാലിയേ വിളിച്ചാൻ
പർജ്ജന്യത്തിനു സമമാർത്തടുത്ത ബാലി
തച്ചീടാനവരജനെച്ചെറുത്തു നിർത്തി. 53

തമ്മിത്തല്ലിനു ശരിയിട്ടു രണ്ടുപേരും
വിമ്മിഷ്ടം കതിരവനന്ദനന്നു തോന്നി
എന്മെയ്ക്കാത്തരുളണമെന്ന ഭാവമോടും
തന്മേന്യ രഘുപതിയെത്തിരിഞ്ഞു നോക്കി. 54

യോഗത്തിൽ ക്ഖലരെയുമേറെ നല്ലരേയും
ഭാഗിപ്പാൻ പണി പരമെന്നു തോന്നിടുമ്പോൾ
മൂകത്വം തടവിന വാഗ്മിപോലെ രാമൻ
മാഴ്കീട്ടപ്പടനടുവിൽശ്ശരം വിടാഞ്ഞു. 55

ഇല്ലിപ്പോൾ ജയമിഹ നേർത്തു നില്ക്കിലെന്നോ-
ർത്തല്ലല്പെട്ടീരവിമകൻ മടങ്ങി മണ്ടി;
മെല്ലപ്പോയരമന പൂക്ക ബാലിതാനും
ചെല്ലപ്പോരിനു വെറുതേ മുഷിഞ്ഞ മട്ടിൽ. 56

മേലെല്ലാമിടികൾ തിണർത്തു വീക്കമോടും
വാലുന്നക്കട്ടനിണമാകവേ തുടച്ചും
മാലോത്തുന്നിളയ കപീന്ദ്രനെസ്സമീപ-
ത്താലോകിച്ചലിവു വളർന്നു രാമനുള്ളിൽ. 57

അല്ലാരെന്നടലിലറിഞ്ഞിടാതെയൂഹ-
ക്കോളാരാൽ കരുതിയൊരമ്പയച്ചിടാമോ?
മാലാറും പടിയൊരു മാലയിട്ടയപ്പാ-
നാലോചിച്ചനുജനൊടോതി രാമചന്ദ്രൻ. 58

വാത്സല്യത്തൊടുമൊരു പുഷ്പമാല തീർത്താ-
വത്സൻ പിൻപരുണനസുതൻ കഴുത്തിലിട്ടു
"ഉത്സാഹത്തൊടുമിനി മത്സരിക്ക നീയെ-
ന്നൗത്സുക്യം പെരുകിന രാമനോതിവിട്ടാൻ. 59

വീണ്ടും പോയവനടനിന്ദ്രസൂനുതന്നെ-
ശ്ശുണ്ഠ്യായലറി വിളിച്ചു വൈരമോടും;
പണ്ടോടിപ്പതറിയ തണ്ടുതല്ലി മേലാൽ
മിണ്ടാതാക്കിടുവതിനുദ്യമിച്ചു ബാലി. 60

കോപിച്ചിട്ടനുജനൊടേറ്റിടുന്നതിന്നായ്
ഭാവിച്ചിട്ടലറിയവൻ പുറപ്പെടുമ്പോൾ
വേപിച്ചിട്ടവനുടെ കാക്കൽ വീണുറക്കേ
വാ വിട്ടക്കളമൊഴി താര കേണു ചൊന്നാൾ. 61

നന്നല്ലീയടിപിടിയെന്നുമോർക്കിൽ നിങ്ങൾ-
ക്കെന്നല്ലേ പലവുരു തോററ തമ്പി വീണ്ടും
വന്നില്ലേ? വലിയൊരു ബന്ധു തൻപുറംകൈ-
ക്കിന്നില്ലാതവനിഹ വന്നു കേറുകില്ലാ. 62

എൻപ്രാണപ്രിയനിഹ പോകൊലാ പടയ്ക്കാ-
യൻപാർന്നിട്ടനുജനുമായിണങ്ങിയാലും
കമ്പാണക്കെട്ടതി കരിമ്പിനെന്നു കേൾപ്പൂ
വെമ്പാതെൻ കണവനിതോർത്തു കൊൾക നല്ലൂ. 63

ചുമ്മാതീയടിപിടിയെന്തിനെന്റെ കാന്താ!
നമ്മൾക്കീക്കലശലിനില്ല കാര്യമോർത്താൽ
സാമ്രാജ്യപ്രചുരിമ നിത്യമല്ലിതാർക്കും
കർമ്മത്തിൻ കളിയിതു ചാകുവോളമത്രേ. 64

അന്യന്മാരുടെ മുതലാർത്തിയാണു നമ്മൾ-
ക്കന്യായത്തരവഴിയും ഗുണത്തിനല്ല
മാന്യന്മാർക്കവമതി ചെയ്തിടൊല്ല ചെറ്റും
ഖിന്നന്മാരൊടു കൃപ വേണമുള്ളിലെന്നും. 65

ഓരോരോവകതെരിവിന്നിയും പറഞ്ഞോ-
രാരോമൽപ്രിയയുടെ വാക്കിനേ മറുത്തു്
പോരാടുന്നതിനു കുതിച്ചുയർന്നു, കാലം
പോരാഞ്ഞിട്ടരിശമിയന്ന ശൂരരത്നം 66

ചാടിച്ചെന്നിളയവനോടെതിർത്തു മർമ്മം
തേടിക്കൊണ്ടിരുവരുമൊത്തു മല്ലിടുമ്പോൾ
വാടിക്കണ്ടനുജനെ, രാമനാത്മഗാത്രം
മൂടിക്കൊണ്ടരിയുടെ മാറിൽ വിട്ടോരസ്ത്രം. 67

അയ്യോ! പാതകമൊളിയമ്പയച്ചിതാരോ?
വയ്യാഞ്ഞോ? വലിയവരെങ്കിലൊന്നെതിർപ്പാൻ
ചെയ്യാമോ? ചതിവുകളെന്നുരച്ചു പാരിൽ
കയ്യോടക്കപിതിലകൻ മറിഞ്ഞു വീണാൻ. 68

അപ്പോളിക്കഥകളറിഞ്ഞു കണ്ണുനീർ വാ-
ർത്തുൾപ്പന്നവ്യഥയൊടഴിച്ചു വേണിയെല്ലാം
ഒപ്പാരം പൊടികളുമായ് വിരണ്ടു വന്നാൾ
തൽപ്രാണപ്രണയിനിയായ താര താനും. 69

നീർക്കൊണ്ടങ്ങനവധി ശല്യമേകി രാജ്യ-
ത്തുൾക്കാട്ടും കുടിയിടയൊക്കെയും മുടിച്ചു്
നില്ക്കുമ്പോൾ പെരിയൊരു കൊമ്പനാന, പാപ്പാൻ
തക്കം പാർത്തരിയൊരുടക്കടക്കി നിർത്തി. 70

വേഗത്താലിടയമരങ്ങളിൽ കൊളുത്തി-
പ്പാകം പോലുടനടി മെയ് തൊട്ടുത്തു പിന്നെ
അക്കമ്മട്ടൊരു തറിയിൽ തളച്ചിട്ടമ്പോൾ
ഭീ കൂടാതരികെയടുത്ത ലോകർ പോലെ. 71

രാമാസ്ത്രം ഭയമൊട്ടു നെഞ്ചിലേറ്റു പാരം
വ്യാമോഹിച്ചവിടെ മലർന്ന ബാലിതന്നെ
കൂട്ടാക്കാതവരജനൊട്ടു നോക്കി നില്ക്കും
മറ്റെല്ലാം മധുമൊഴി താര കണ്ടു കേണാൾ. [വിശേഷകം] 72

ആറായിട്ടൊഴുകിന ചോരയിൽ കിടന്നാ-
ങ്ങാറാടീട്ടുടനെഴുന്നേൽക്കുവാനൊരുങ്ങി
ഏറീട്ടും വിവശതയാൽ തളർന്നുടൻ തൻ-
മാറപ്പോൾ ചെറുതു കിളത്തിയാത്ത കോപം. 73

വില്ലൂന്നിത്തറയിലതിൻ തലയ്ക്കു കൈ വ-
ച്ചുല്ലാസത്തൊടു മരുവുന്ന രാമനോടായ്
സല്ലാപം പലവിധമങ്ങു ചെയ്തുമേവും
മല്ലൂകപ്രവരനെയാ മൃഗാക്ഷി കണ്ടാൾ. [യുഗ്മകം] 74

ഗർവ്വം വിട്ടലകളൊഴിഞ്ഞിളക്കമെന്ന്യേ
മേവീടും കടലിനു തുല്യനായു,മപ്പോൾ
ആ വൻപാർന്നൊരു കപിയസ്തമിക്കുവാനായ്
ഭാവിക്കും കതിരവനൊപ്പമായു,മേറ്റം. 75

ശോഭിക്കുമ്പൊഴുതഴുതിട്ടടുത്തു ചെന്നാ-
ങ്ങാപാദം പ്രിയതമനെത്തലോടി നന്നായ്
പ്രാപിപ്പിച്ചവൾ മടിയിങ്കലശ്ശിരസ്സാ-
ക്ഷേപത്താൽ കളമൊഴി രാമനോടുരച്ചാൾ. [യുഗ്മകം] 76

ചൂടാറും പനിമതിതൻ തണുപ്പുപോൽ നിൻ-
കൂടാളും പുരുകൃപയും പ്രസിദ്ധമല്ലോ
ചൊല്ക്കൊള്ളും മനുകുലപാല! നീയതെല്ലാ-
മിപ്പോളെന്തകലെ വെടിഞ്ഞതെന്റെ പാപം. 77

ഭർത്താവിൻ ദശയിതു കണ്ടു ജീവനോടും
വർത്തിക്കുന്നിവളൊരു രാക്ഷസീതി ചിന്ത
നന്നായോർത്തിവളെ വധിക്ക താടകാരേ!
വന്നീടും തവ ഗതി പെൺകൊലയ്ക്കു തുല്യം. 78

നായാടാൻ നരപതികൾക്കു, സത്യസന്ധൻ
നീയാതീ വലിയ സദസ്സിൽ മൻപു ഞായം
ഹേ! ശാഖാമൃഗിയിവളേ വധിക്കെടോ നീ
വേട്ടക്കാർ മൃഗികളെ വിട്ടയപ്പതുണ്ടോ? 79

പേടിച്ചേൻ പതിയെ,യിവൻ ഭവാന്റെ തോഴൻ
ചാടിപ്പോയ് മലയിലൊളിച്ചിരുന്ന പോലേ
പേടിച്ചേൻ പ്രിയതമനും ഭവാനെ, യെന്നാൽ -
ക്കാടാളന്നിവിടെ വരില്ല നിന്റെ ബാണം. 80

പൊന്മാനല്ലവനുടെ തള്ളയല്ലെടോ! ഞാൻ
സമ്മാന്യൻ കപിവരനല്ല സാലമല്ല
അമ്പേൾക്കാതശനിസമാനചിത്തയാകും
താരപ്പെണ്ണുയിരൊടിരിക്കെ വില്ലുന്നോ? നീ 81

ചാകാതെൻമനസി മനോരമൻ വസിക്കെ
നീ കാണുന്നിവനെ വൃഥാ ശവത്തിനെപ്പോൽ;
വിദ്വത്വം പെരിയ പുമാനുടപ്പിറപ്പോ?
മൂഢത്വം ശിവ ശിവ! ശൌര്യമെന്നപോലെ. 82

വാശിക്കൊണ്ടണുവുമിളച്ചിടാതെ നേരേ
കീശപ്പെൺകൊടിയുടെ കൊള്ളിവാക്കശേഷം
വേശിച്ചാ രഘുവരനാശയം നുറുങ്ങി
ക്ലേശിച്ചിട്ടൊരു മൊഴിയോതിനാനിവണ്ണം. 83

മെയ്യോ? നിന്നുടെ പതി ജീവനോ? സുശീലേ!
മയ്യേലും മിഴി! മടിയാതെ ചൊല്ലിയാലും
മെയ്യെന്നാൽ മടിയിലിവൻ കിടപ്പതില്ലേ?
പൊയ്യല്ലീ വരനുയിർ നിന്മനസ്സിലല്ലേ?. 84

യാഥാർത്ഥ്യം പെരുകിന രാഘവന്റെ വാക്കും
ഖേദിക്കും പ്രണയിനിതന്റെ നെഞ്ചിടിപ്പും
കണ്ണീരും ബഹുനട്ടവിപ്പുമെന്നിവാറാ-
ലന്നേരം കപിവരനാശ്വസിച്ചുണർന്നാൻ. 85

ഛേദപ്പെട്ടുടലിദമെന്നുറച്ചു ചിത്തേ
താതൻ പണ്ടവനു കൊടുത്ത തങ്കമാല്യം
അത്തങ്കത്തൊട്ടു മരികത്തു നിന്നു കേഴും
ഭ്രാതാവിൻ ഗളഭുവി മാറിയിട്ടു ബാലി. 86

വാത്സല്യത്തോടു മകനെപ്പിടിച്ചുടൻ തൻ
വക്ഷസ്സോടധികമണച്ചു മെയ് തലോടി
എന്നുണ്ണിക്കിതിലൊരു കുണ്ഠിതം വരൊല്ലാ
ധന്യൻ ഞാൻ ധരണിയിലെന്നുരയ്ക്കയെന്നാൻ. 87

ശ്രീരാമൻ തിരുവടിതന്റെ ചേവടിത്താ-
രാരൂഢപ്രമദമൊടും ഭജിക്കണം നീ
സ്വാമിക്കങ്ങലിവുളവാം സദാപി നിന്നിൽ
ക്ഷേമത്തെത്തരുമതിനാൽ നിനക്കു നാഥൻ. 88

മൽ പുത്രൻ പരമിവനെത്തുണയ്ക്കു നീയെ-
ന്നേൽപ്പിച്ചങ്ങംഗദനെ രഘൂത്തമന്റെ പക്കൽ
മേല്പോട്ടേക്കവനഥ ചുണ്ടനക്കിയല്പം
വീർപ്പിട്ടാ വടിവു വെടിഞ്ഞു വാനരേന്ദ്രൻ. 89

ചാരത്തങ്ങവനുടെ വിക്രമം പ്രശംസി-
ച്ചോരോന്നായ് കപികുലമാകവേ കരഞ്ഞു
ശ്രീരാമൻ തിരുമൊഴിയാലിവനു ശാസ്ത്രാ-
ചാരംപോൽ ക്രിയകൾ നടത്തിയപ്പുത്രൻ. 90

അക്കാലം രഘുപതി വാക്കിനാലനേകം
പൊൽക്കുംഭങ്ങളിലുദകം നിറച്ചുവച്ച്
അഗ്രേ പോയ് ഹിതമൊടുമൂർമ്മിളാമണാളൻ
കിഷ്കിന്ധാ നഗരിയിലക്കപീന്ദ്രനോടും. 91

ധന്യൻ നീ കപികുല സാർവ്വഭൗമനായി-
ട്ടുന്നൂന പ്രമദമിയന്നു വാഴ്കയെന്ന്
കല്പിച്ചിട്ടനവധി വാദ്യഘോഷമോടും
സുഗ്രീവന്നഥ പട്ടമേറ്റവും കഴിച്ചാൻ. 92

ദിനകരസുതനെ ശ്രീരാമനാം നീലമേഘം
കനിവിനൊടഭിഷേകം ചെയ്തു വാഴിച്ചകാലം
പുനരവനുടെ രാജ്ഞിക്കൊപ്പമബ്ഭൂമിയേയും
ഘനനിരയഭിഷേകത്തിന്നു കോപ്പിട്ടു വാനിൽ. 93

"സ്വാമിൻ! ശരത്സമയമിങ്ങു വരുന്ന നേര-
ത്താമിന്ദുബിംബമുഖിയെത്തിരയേണ്ട കൃത്യം
പ്രേമം വളർന്നടിയനിത്തിരുമേനി ഭൂരി-
ക്ഷേമത്തൊടിങ്ങുവരെപ്പുരി പൂക്കു വാഴാം." 94

അത്യന്തവിനയം പൂണ്ടാ-
ദിത്യനന്ദനനീവിധം
അറിയിച്ചു കഴിഞ്ഞതല്ലോ-
ളരുൾചെയ്തു രാഘൂത്തമൻ. 95

അനാവശ്യം രാജ്യത്തമരുക നമുക്കിന്നൊരുസുഖ-
ത്തിനാ,യച്ഛൻ കല്പിച്ചൊരു വിധിയഴിക്കില്ലിവനെടോ!
വിനാ ഖേദം നീ പോയ് മരുവുക മഴക്കാലു മറയും
ദിനാന്തത്തോളം തൻ നഗരിയിൽ മറക്കാതിവരെയും. 96

പ്രാവൃൾക്കാലം കഴിഞ്ഞാലഥ കപികളെന്നീ
ദേവിയെത്തേടുവാനാ-
യാവശ്യപ്പെട്ടയച്ചീടണമതുവരെ ഞാ-
നാർത്തിയോടൊട്ടടക്കി
മേവീടാം ബാലികറാമലയുടരികിലാ
മാല്യവാൻ പർവ്വതം പു-
ക്കീവണ്ണം ചൊല്ലിവിട്ടാൻ കപിതിലകനയാ-
രാമനാനന്ദശീലൻ. 97

ശ്രീരാമസ്വാമി തൻ കല്പന തലയിൽ വഹി-
ച്ചൻപൊടാദിത്യപുത്രൻ
നേരേ നാട്ടിൽക്കടന്നക്കളമൊഴി രുമയോ-
ടൊത്തു മോദിച്ചു വാണാൻ;
ധീരരാമാത്തൻ ധരിത്രീപതിയനുജനൊടും
മുൻപറഞ്ഞുള്ള കുന്നിൻ
ചാരേ ചാരുസ്ഥലം പുക്കമിതതരവിശേ-
ഷങ്ങൾ വീക്ഷിച്ചു വാണാൻ. 98

ബാലിവധമെന്ന പന്ത്രണ്ടാംസർഗ്ഗം സമാപ്തം

പതിമൂന്നാം സർഗ്ഗം.

കായാമ്പൂ പോൽ കാമസൌഭാഗ്യമേറും
മായാമർത്ത്യൻ മാന്യനാം തമ്പിയോടും
ആയാസപ്പെട്ടദ്രിമേൽ മേവുമന്നാ-
ളായാനം ചെയ്തഭ്രജാലം നഭസ്സിൽ.

ഉൾക്കാമ്പന്നാളാർദ്രമായേറെ വേഗാൽ
നിഷ്കാസിച്ചു ധാർത്തരാഷ്ട്രാന്യായത്തെ
സൽക്കാരത്താലർജ്ജുനോല്ലാസമേകി-
ട്ടക്കാലം ശ്രീകൃഷ്ണസാദൃശ്യമാർന്നു. 2

സമ്പാദിച്ചുജ്ജീവനത്തിൻ പെരുപ്പം
സന്മാർഗ്ഗത്തിൽസ്സഞ്ചരിച്ചോരു മേഘം
സന്താപം തീർത്താശു രാജാക്കൾപോലെ
ക്ലേശിച്ചേറ്റം കർബ്ബുരാഢ്യാശുഗത്താൽ. 3

വാനോർനാഥൻപള്ളിവില്ലിങ്കലാളും
നാനാവർണ്ണം വാനിലെല്ലാം നിറച്ചു
കൊണ്ടൽക്കൂട്ടം കൂടിയാക്കും മുഴക്കം
കൊണ്ടെട്ടാശാന്തങ്ങൾ മൂളിച്ചിതേറ്റം. 4

ആഴിത്തണ്ണീരിന്റെ കൂട്ടത്തിലോരോ-
ത്തുള്ളിൽക്കേറിട്ടുള്ളൊരൗർവ്വാഗ്നിയാലേ
ഉള്ളം മേഘങ്ങൾക്കു കാന്തിക്കഴന്നി-
ട്ടത്തീ പിന്നെക്കൊള്ളിയാനായ് വമിച്ചു. 5

തട്ടിച്ചന്നങ്ങൾക്കു ഗർവ്വം, കടമ്പിൻ
കാട്ടിൽക്കൂടെക്കാറ്റു ചുറ്റിച്ചരിച്ചു;
മുന്നിട്ടാകാശത്തെ മേഘം മറച്ചു;
തന്നത്താനേ ഭൂമിയിൽ കൂൺ കുരുത്തു. 6

കാട്ടിൽ പൂക്കും വത്സകപ്പൂക്കുടത്തെ
കൂട്ടത്തോടങ്ങുല്ലസിപ്പിച്ചു നന്നായ്
ജാലം കാട്ടും വർഷകാലത്തെ രാമൻ
ചാലേ പാർത്തിട്ടോതിനാൻ തമ്പിയോടായ്? 7

ഇക്കാലം താൻ കാലകാലൻ കഴുത്തോ-
ടൊക്കും പുത്തൻ കൊണ്ടലുണ്ടാക്കിയേറ്റം
കക്കുന്നല്ലോ മുഷ്ക്കു കൂട്ടും യുവാക്കൾ-
ക്കുൾക്കൊണ്ടീടും ധൈര്യസമ്പത്തശേഷം. 8

അഞ്ചമ്പൻമാലേറ്റമേറുന്ന കാറ്റും
തുള്ളിത്തുള്ളിച്ചാരു നീർത്തുള്ളിയേറ്റു
ഊതുന്നിപ്പോൾ ശീതനായ്, ശാതമാമി-
സ്സന്താപത്തിന്നന്തമെ,ന്തെന്തു മട്ടിൽ. 9

മേഘത്താന്മാരൊക്കെ മേന്മേൽ തികട്ടി-
ത്തൂകും തണ്ണീർധാരയോടേററുവെട്ടി
ഊക്കേറും നല്ലാററിനാൽ ഗന്ധമോലും
ശക്രപ്പൂകൊണ്ടംബരാന്തം മറഞ്ഞു. 10

നീരാളം നന്മേഘമാം പച്ചിലത്തോൽ
ധാരാളം പൂണ്ടുള്ളൊരാകാശമാകും
പേരാൽവൃക്ഷത്തിൻെറ, നീർധാരയാമി
വേരാകെപ്പോന്നൂഴിയിൽ പററിടുന്നോ?. 11

പാർശ്വത്താളും വന്മരപ്പൂ വഹിച്ചും
തീരം ചിന്തുന്നീസമ്പൂർത്തിയാർന്നും
നാൾതോറും നൽപ്രൗഢതയ്ക്കീഷലെന്യേ
ശോഭിച്ചീടും ചോലയെക്കാൺകെടോ! നീ. 12

മാരിക്കാലം വല്ല മട്ടും പരുങ്ങി-
ത്താരിൽത്തന്വീവല്ലഭൻ താൻ കഴിച്ചാൻ
പയ്യെപ്പയ്യെപ്പിന്നെയസ്വാമിതൻ പൂ-
മെയ്യെന്നോണം മേഘവൃന്ദം വെളുത്തു. 13

ശ്രീരാമൻ തൻ പള്ളിവില്ലിൻെറ വേല-
യ്ക്കാരംഭിക്കുന്നേരമീയെൻെറ വില്ലാൽ
നേരേ നില്ക്കത്തക്കതല്ലെന്നു ചിന്തി-
ച്ചാരാലിന്ദ്രൻ തൻെറ ചാപം മറച്ചാൻ. 14

ഉണ്ടാകാറായ് വിഗ്രഹേ രാമരാജൻ
കൊണ്ടാടീടും സൽഗുണത്തിൻെറഘോഷം
മിണ്ടാൻ കോപ്പില്ലേതുമപ്പോൾ നമുക്കെ-
ന്നുണ്ടായ് നാണം വാർമുകിലൊച്ച തീർന്നു. 15

താന്തോന്നിത്തം തക്കതല്ലിന്നു; രാമൻ
നൊന്തിട്ടുള്ളം, നിശ്വസിക്കുന്ന നേരം
ചിന്തിച്ചിത്ഥം വൻകൊടുംകാററടങ്ങീ,
പൊന്നും താഴമ്പൂമ്പൊടിപ്പാററൽ നിർത്തി. 16

താപച്ഛേദം നാടകം വ്യോമരംഗ-
ത്താടിക്കാഴ്ചക്കാർക്കു സന്തോഷമേകി
വർഷാനാട്യക്കാരി പോയ് മേഘശബ്ദ-
ത്തമ്പേർ വച്ചമ്മിന്നൽവെട്ടം കെടുത്തീ; 17

മേലാ രാമന്നാശ പൂരിക്കമാറായ്
കീശന്മാരെന്നാശ പൂരിക്കമാറായ്
നന്നല്ലന്നീ വാഹിനീശബ്ദസാമ്യം
നമ്മൾക്കെന്നോർത്തിട്ടു പൂഞ്ചോല വററി. 18

ലങ്കാരാജ്യത്തിങ്കലീ രാജഹംസ-
ക്കങ്കേമന്മാർ പോമ്പൊഴുണ്ണം തടുപ്പാൻ
ശങ്കാഹീനം രാജഹംസങ്ങൾ പക്ഷ-
ല്പങ്കാ വീശിപ്പാരിൽ വന്നങ്ങിറങ്ങി. 19

ഇഷ്ടപ്പെട്ടുള്ളോരെ വേർപെട്ടമൂലം
കഷ്ടപ്പാടുള്ളോർക്കെഴും ധൈര്യസാരം
മോഷ്ടിച്ചീടും വർഷകാലം സമൂലം
വിട്ടെന്നാലും, മന്മഥൻതൻെറ ബാണം. 20

മാറത്തുകൊണ്ടേററു ചിത്തം കിഴിഞ്ഞ-
ടോരത്തുടെ സ്നേഹസത്തൊക്കെ പാന്നു്
വാഗ്ദാനത്തിന്നുള്ള മാറെറാക്കെ മങ്ങി-
ശ്ശക്തിക്കേടും സ്വന്തകൃത്യത്തിന്നെത്തി. 21

തന്നത്താനോക്കാതെ വാഴുന്ന സുഗ്രീ-
വന്നക്കാമഭ്രാന്തു ഭസ്മീകരിപ്പാൻ
ചെന്നക്കിഷ്കിന്ധയ്ക്കു രാമാജ്ഞ കൈക്കൊ-
ണ്ടന്നുൾക്കൊള്ളും കോപമോടുണ്ണിമന്നൻ. [വിശേഷകം] 22

ഒന്നോ,ടഗ്രേ കണ്ടു സംഹാരരുദ്രൻ
തന്നെക്കാളും രൌദ്രഭാവം നടിച്ചു്
ചെന്നീടുമ്പോൾ, കീശവൃന്ദം ചിലമ്പി-
ക്രന്ദിച്ചും കൊണ്ടോടലോടോടി വാങ്ങി. 23

ദ്വേഷ്യപ്പെട്ടും കൊണ്ടെഴുന്നള്ളിടുന്ന
ദൂഷ്യത്തിന്നായിന്നു സൌമിത്രിയെന്നു്
പ്രേഷ്യത്വം പൂണ്ടാശു ചിററപ്പനെക്കാ-
ലുഷ്യം കൈവിട്ടങ്ഗദൻ ചെന്നണഞ്ഞി. 24

പാരം സ്വൈരക്രീഡയാൽ കീശരാജൻ
ഭൂരിക്ലേശം പൂണ്ടുറങ്ങുന്ന നേരം
താരേയൻ ചെന്നിച്ചരിത്രം പറഞ്ഞാ-
ലാരാണാരാഞ്ഞീടുവാൻ ബോധമുള്ളോൻ. 25

നാട്ടിൽ പൊങ്ങുന്നൊരു കോലാഹലത്തെ-
ക്കേട്ടിട്ടപ്പോൾ ഞെട്ടി വല്ലാതുണർന്നാ
രാട്ടിൻമുൻപിൽ പ്ലക്ഷനാദിപ്ലവങ്ഗ-
ശ്രേഷ്ഠന്മാർ ചെന്നാശ്വസിപ്പിച്ചു നിന്നാർ. 26

ഇക്കോളിൽ ശ്രീരാമചന്ദ്രൻ വെറുപ്പാൻ
തക്കോണം: നാം ചെയ്ത തെറ്റെന്തീവണ്ണം
അക്കൂട്ടക്കാർ കൂടി മന്ത്രിക്കവേയ-
ദ്ദിക്കിൽ കേൾക്കാറായി വില്ലിൻ മുഴക്കം. 27

ഞെട്ടിപ്പെട്ടെന്നാസനം വിട്ടെഴുന്നേ-
റ്റൊട്ടാശാന്തം പൊട്ടുമീയൊച്ച കേട്ട്
ചൂടെല്ലാർക്കും തീക്ഷ്ണമഭ്രസ്വനത്താൽ
പേടിച്ചീടും പാമ്പു പോലായ് കപീന്ദ്രൻ. 28

സ്വാമിക്കിപ്പോൾ ദ്വേഷമുണ്ടാകുവാൻ നിൻ
സ്വാമിദ്രോഹം തന്നെയെന്നാ ഹനൂമാൻ
ഓതുന്നേരം ലക്ഷ്മണൻതൻ വിരോധം
ഭേദിപ്പിപ്പാൻ താരയെച്ചൊല്ലി വിട്ടാൻ. 29

ചെട്ടെന്നാദ്യം വാരുണീസേവമൂലം
വഞ്ജിച്ചിട്ടാ രാജതേജോവിശേഷം,
സന്മാർഗ്ഗത്തൂടാശു പൂർവ്വാശയിങ്കൽ
ചെമ്മേ മിത്രപ്രാപ്തിയുണ്ടായിടുമ്പോൾ. 30

മെല്ലെന്നാജസ്സാർന്നു, നിഷ്ക്രാന്തതാരം,
തീരെത്തീർന്നാ വൻതമസ്സിൻ വികാരം,
സുഗ്രീവൻ താൻ വാണിരിക്കും നിശാന്തം
വ്യഗ്രത്വം വിട്ടുത്സവത്തായ് ഭവിച്ചു. [യുഗ്മകം.] 31

പ്രാപിച്ചിട്ടാ രാമ രാമാനുജൻ തൻ
ചാരത്താചാരത്തൊടേവം പറഞ്ഞാൻ;
അദ്ദിക്കാധിപ്രാപ്തിയഞ്ചാലിയാ,ലി-
ബ്ഭല്ലൂകാധീശനു വല്ലാതെ വന്നു. 32

കാട്ടിൽ പോയിപ്പെട്ട പാടൊക്കെയെങ്ങ-
ജ്ജ്യേഷ്ഠൻ തീർത്തന്നൊറ്റയമ്പിൻ കരുത്താൽ
തെറ്റെന്നിപ്പോൾ പഞ്ചബാണൻ നിമിത്തം
മുറ്റും പീഡയ്ക്കിമ്മഹാൻ കീഴടങ്ങി. 33

എന്നാലിന്നമ്മാലു വിഷ്ഫാരമാത്രം
കൊണ്ടങ്ങുന്നും തീർത്തും യുക്തമത്രേ
നീ തീർത്തോരിന്നോമൂപേന്ദ്രാത്മജന്റെ
ജ്യേഷ്ഠൻ തീർത്തശ്ശല്യമിന്ദ്രാത്മജന്റെ. 34

നന്മട്ടോലും വാണിയാൾതന്റെ വാക്കാൽ
സമ്മാനിക്കപ്പെട്ട സൌമിത്രി പിന്നെ
അമ്മാററം തീർന്നാശു, കീശക്ഷ്മാധീശൻ
തന്മാടത്തിൽപ്പൂക ഗാംഭീര്യമോടും. 35

കണ്ടനേരം വാനരേന്ദ്രൻ നടുങ്ങി-
പ്പണ്ടേക്കാളും ഭക്തി കൈക്കൊണ്ടു നിൽക്കെ
തിണ്ടാടീടും കീശജ്ജാതിസ്വഭാവം
കണ്ടുൾക്കോപം പൂണ്ട സൌമിത്രി ചൊന്നാൻ. 36

കാരുണ്യം പൂണ്ടിന്ദ്രിയൌഘത്തെ വെന്നുൾ-
സാരം ചേരും സാത്വികന്മാരുമായി
നേരും പാരം നന്ദിയും പൂണ്ട ഭൂപ-
ന്മാരേ പാരിൽ പൂജ്യരായിബ്ഭവിക്കൂ. 37

സന്ധിപ്പോർക്കും തന്മതം പാർത്തിരിക്കും
ബന്ധുക്കൾക്കും നന്മ താൻ ചെയ്തിടാതെ
പാപംനേടിപ്പാഴ്വാക്കോതിടുന്ന-
ബ്ഭൂപന്മാരെക്കാളുമേവൻ കഠോരൻ. 38

കാര്യം കണ്ടാൽ കൂട്ടുകാരന്നു വേണ്ടും
കാര്യം നേടാൻ വേല ചെയ്യാത്ത ദുഷ്ടൻ
ആര്യന്മാരാൽ, “വധ്യനാണകൃതഘ്ന-
ക്രൂരൻ” താനെന്നുച്ചരിക്കപ്പെടുന്നു, 39

നീയും പാർത്താലത്തരക്കാർക്കു മുൻപൻ
ഞായക്കേടീ ഞങ്ങളോടാചരിച്ചു;
ശൌര്യം കൂടും ബാലിയെക്കൊന്ന കൂര-
മ്പാര്യൻ വച്ചിട്ടുണ്ടതിന്നോർമ്മ വേണം. 40

നന്നാവില്ലാ രാമചന്ദ്രൻ ഗുണത്തോ-
ടൊന്നിച്ചീ നിൻ നെഞ്ചിലമ്പൂന്നിടാഞ്ഞാൽ;
നിന്ദക്കാരൻ നിന്റെ നാശം ഭവിപ്പാ-
നിന്നോർക്കുമ്പോൾ മററു മാർഗ്ഗങ്ങളുണ്ടോ?. 41

എന്നീവണ്ണം വീര്യവാനാം കുമാരൻ
ഭിന്നാഭിപ്രായത്തെയോതുന്ന നേരം
കന്നല്ക്കണ്ണാൾ താരയും പേടിയുള്ളിൽ
കുന്നിച്ചുംകൊണ്ടാദരത്തോടുരച്ചാൾ. 42

തീയിൽച്ചാടാൻ സ്വാമി ചൊന്നാലതിന്നും
ഭീയില്ലെത്തും മർക്കടേന്ദ്രന്നു പാർക്കിൽ;
ആയുസ്സുണ്ടെന്നാകിലാ രാജകാര്യം
മായം കൂടാതൊക്കെയും നിർവ്വഹിക്കും. 43

ഭൂരിശ്രീമാൻ ലക്ഷ്മണൻ തന്റെ നേരേ
ചാരത്തപ്പോൾ കൂപ്പിനിന്നർക്കജന്മാ
പാരുഷ്യത്തെക്കൈവിടാൻ തക്കവണ്ണം
സാരസ്യത്തോടോതിനാനിപ്രകാരം. 44

നാനാദേശത്തിങ്കലും കത്തയച്ചേൻ
സേനാവൃന്ദം നേരു നിർത്താൻ വരുത്തി
ഞാനങ്ങോട്ടേക്കാഗമിപ്പാൻ നിരൂപി-
ച്ചാരംഭിക്കുന്നേരമങ്ങുന്നു വന്നു 45

എന്നാലിന്നിത്താമസിക്കേണ്ട പാഴേ;
ചെന്നാ രാമസ്വാമിയെക്കൈവണങ്ങീ
ട്ടിന്നോ പക്ഷ നാളെയോ നാട്ടിലെല്ലാ-
മന്വേഷിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചാളയയ്ക്കാം. 46

എന്നീ വാക്യം കേട്ട നേരം കുമാരൻ
വന്നീടും വൻകോപമെല്ലാമടക്കീ;
പിന്നീടെല്ലാപേരുമായ് രാമനെക്ക-
ണ്ടന്നീ മട്ടിൽ കീശരാജാവുരച്ചാൻ. 47

അല്പന്മാരാം വാനരന്മാർക്കു പണ്ടേ
കല്പിക്കപ്പെട്ടുള്ള ചാപല്യമെല്ലാം
തീർപ്പെന്നോർത്തിട്ടാശു ദൂരെ ത്യജിച്ചേ;-
നപ്പേ വീണ്ടും വന്നു ബോധിച്ചിടുന്നു. 48

ചൊന്നാനന്നേരത്തു രാമൻ, മനസ്സിൽ
തോന്നാനില്ലിക്കശ്മലത്വം നിനക്കും
നിന്നോർമ്മയ്ക്കായ് മാത്രമീയുണ്ണിയേ ഞാ-
നിന്നങ്ങോട്ടേക്കാതി വിട്ടേനിവണ്ണം. 49

നാലാശയ്ക്കും തേടുവാനാളയ്ക്കു
ശീലായ്മയ്ക്കു നീ വശപ്പെട്ടിടാതെ
മേലാൽ വേണ്ടും കാര്യമെന്തെന്നു പിന്നീ-
ടാലോചിക്കാം സാവധാനത്വമോടെ. 50

ശ്രീരാമൻ തന്നാജ്ഞ കേട്ടിപ്രകാരം
താരാനാഥൻ താഴ്മയുള്ളോർക്കു മുൻപൻ
ആരാഞ്ഞീടാൻ നാലുദിക്കും ക്രമത്താ-
ലോരോ ലക്ഷം വാനരന്മാരെ വിട്ടാൻ. 51

ചാട്ടക്കാരായ് നാലുനൂറായിരത്തോ
ശട്ടം കെട്ടിപ്പോവതിന്നായി നിർത്തി
പെട്ടന്നല്ലീവല്ലഭൻ തൻകിടാവ-
പ്പട്ടാളത്തെപ്പാർത്തു ചൊന്നാനിവണ്ണം. 52

കാടും മേടും കാശിമുൻപായ നാനാ
നാടും തോടും ചാലുമൊക്കെക്കടന്നു
തേടിത്തേടിച്ചെന്നു പൂർവ്വാശയിങ്കൽ
ചാടിപ്പേടിക്കാതെകണ്ടാഴിതാണ്ടിൻ! 53

സാരം ചേരും കാഴ്ചയോരോന്നു കണ്ടും
താരാർമാതിൻ വാഴ്വയാരാഞ്ഞുകൊണ്ടും
ക്ഷീരാംഭോധിക്കക്കരെച്ചാടി വീണ-
ന്നീരോദത്തെപ്പേടിയെന്യേ കടപ്പിൻ. 54

പൊന്നും കുന്നിന്മോളിൽ മോദിച്ചിരിക്കും
ധന്യാത്മാവാം ശേഷനെക്കണ്ടു കൂപ്പി
പിന്നെപ്പോയിപ്പൂർവ്വശൈലം വലം വ-
ച്ചന്വേഷിപ്പിൻ തൽപ്രദേശത്തിലെല്ലാം. 55

കണ്ടില്ലെങ്കിൽ പോകൊലാ പിന്നെയങ്ങോ-
ട്ടണ്ടർക്കെല്ലാം വാസഭൂവാകയാലേ
പണ്ടങ്ങാരും പോയവാറി,ല്ലിരുട്ടാൽ
കണ്ടീടാനും ദുർഘടം പാരമുണ്ടാം. 56

ഒരോന്നേവം ചൊല്ലി വിട്ടാൻ കിഴക്കോ-
ട്ടാരായേണ്ടും വാനരന്മാരെ നോക്കി;
നേരേ തെക്കേദ്ദിക്കിലന്വേഷണാർത്ഥം
താരേയാദ്യന്മാരൊടേവം പറഞ്ഞാൻ. 57

പോയാൽ കൊള്ളാം നിങ്ങളേക്കൊണ്ടു വേണം
മായാമർത്ത്യൻ തന്റെ കാര്യം വഹിപ്പാൻ
ആയോണം ഞാൻ വേണ്ട ലക്ഷ്യങ്ങൾ നിങ്ങൾ-
ക്കായിച്ചൊല്ലാമായതോർമ്മിച്ചു കൊൾവിൻ!. 58

നേരേ വിന്ധ്യൻ പർവ്വതത്തെക്കടന്ന-
ങ്ങോരോ ദിക്കും ചെന്നു വെവ്വേറെ നോക്കി
ധീരന്മാരേ! കേരളം വിട്ടു പോമ്പോൾ
ചാരേ നിങ്ങൾക്കങ്ങു കാവേരി കാണാം. 59

ചെല്ലുമുള്ളാത്തീർത്ഥവും താണ്ടിയല്പം
ചെല്ലുന്നേരം ചന്ദനാദ്രിക്കടുക്കൽ
കല്യന്മാരേ! കുംഭജന്മാവിനെക്ക-
ണ്ടുല്ലംഘിപ്പിൻ താമ്രപർണ്ണീസരിത്തും. 60

തേടിപ്പിന്നെപ്പാണ്ഡ്യരാജന്റെ നാട്ടിൽ-
ക്കൂടെ പ്രാപിച്ചുമ്മഹേന്ദ്രാചലത്തെ
പേടിച്ചീടാതപ്പുറത്തെ സമുദ്രം
ചാടിച്ചെന്നാൽ വൻതുരുത്തൊന്നു കാണാം. 61

ജാലക്കാരൻ രാവണൻ വാണിരിക്കു-
ന്നാ ലങ്കാദ്വീപൊക്കെ നന്നായ് തിരഞ്ഞു്
കണ്ടില്ലെന്നാൽ മുൻപുറത്തെസ്സമുദ്രം
ധൈര്യത്തോടും താണ്ടി മുന്നോട്ടു പോണം. 62

മെല്ലെത്തെക്കോട്ടേറെ മാർഗ്ഗം കടന്നാൽ
ചെല്ലും ചൊവ്വേ കുഞ്ജരാഖ്യാചലത്തിൽ
വെല്ലും നൽത്തേനെന്നിതെല്ലാം ഭുജിച്ചു-
ങ്ങില്ലം പോയിക്കാണ്മിനാഗസ്ത്യമഗ്ര്യം. 63

പിന്നെക്കാണും വാസുകിക്കുള്ള സത്മാ-
വെന്നും സർപ്പം കാത്തു നില്പുണ്ടതിങ്കൽ
അന്നാടെല്ലാം പാർത്തു തെക്കോട്ടുഴന്നാൽ
മുന്നിൽ കാണും പൊൻനിറം പൂണ്ട ശൈലം. 64

അദ്ദേശത്തിന്നപ്പുറം താൻ പിതൃക്കൾ-
ക്കുദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട വൈഷമ്യവാസം
പ്രത്യേകിച്ചും നിങ്ങളാൽ ശക്യമല്ലി-
ന്നുദ്യോഗിച്ചാൽ കൂരിരുട്ടത്തു പോവാൻ. 65

എന്നല്ലങ്ങോട്ടൊക്കയും ധൎമ്മരാജൻ–
തന്നാവാസം ദുൎഘടസ്ഥാനമല്ലോ
പിന്നുള്ളേടത്തൊക്കെ നന്നായി നോക്കി–
പ്പോന്നാൽ പോരും നിങ്ങൾ കഷ്ടപ്പെടാതേ. 66

നേരാം മാൎഗ്ഗം ദക്ഷിണാദിക്കു പൂകാ–
നാരംഭിക്കുന്നോൎക്കു ചൊല്ലീട്ടിവണ്ണം
ശൂരാത്മാവാം സൂൎയ്യപുത്രൻ, സുഷേണൻ–
ചാരത്തെത്തിച്ചാരുവാക്കേവമോതീ. 67

അമ്മാവൻ താൻ പോകവേണം പടിഞ്ഞാ–
ട്ടമ്മാൻകണ്ണാളുള്ള ദേശം തിരക്കാൻ
നമ്മാലാകും നന്മ ചെയ്യുന്നതിന്നായ്
ബ്രഹ്മാവിമ്മെയ്യോടു നിൎമ്മിച്ചു നമ്മെ. 68

സൌരാഷ്ട്രം മുൻപായ നാടൊക്കെയാരാ–
ഞ്ഞോരോ കൈതക്കാട്ടിലും പോയ് തിരഞ്ഞു്
നേരേ ചെന്നാൽ മേക്കുപക്കത്തു പാരാ–
വാരം ദൂരത്തങ്ങു നിങ്ങൾക്കു കാണാം. 69

തെങ്ങുംകൂട്ടത്തിങ്കലെല്ലാമുഴന്നൊ–
ട്ടങ്ങോട്ടായാലങ്ഗലോപാഖ്യദേശം
മങ്ഗല്യത്തിന്നാസ്പദം കണ്ടു ചെന്നാൽ
പൊങ്ങിക്കാണാം ചക്രവാളെന്ന ശൈലം. 70

പാരാവാരത്തിന്റെ നാലാം പദത്തിൽ
പോരാളുന്നപ്പൎവ്വതത്തിങ്കൽ വച്ചു്
പോരാടിത്തൻ ശങ്ഖചക്രങ്ങൾ വാങ്ങീ
ക്രൂരന്മാരാം ദൈത്യരോടംബുജാക്ഷൻ. 71

പിന്നെക്കാണും കാമരൂപം പുരം പു–
ക്കന്വേഷിച്ചോട്ടേറെ മേലോട്ടു ചെന്നു്
പൊന്നും കുന്നും മറവൃന്ദമൊക്കെക്കടന്നാൽ
കണ്ണിൽ കാണാറാകുമസ്താചലത്തെ. 72

അക്കുന്നിന്മേലപ്പതിക്കുള്ള വാസം
നോക്കിക്കണ്ടോ മേരുസാവൎണ്ണിതന്റെ
തൃക്കാൽ കൂപ്പിപ്പോരണം പിന്നെയങ്ങോ–
ട്ടാക്കണ്ടോരാൽ പോവതിന്നില്ലെളുപ്പം. 73

എന്നീവണ്ണം ഭാനുപുത്രൻ പടിഞ്ഞാ-
റന്വേഷിപ്പാനുള്ളതൊക്കെപ്പറഞ്ഞു്
പിന്നെച്ചൊന്നാനുത്തരാദിക്കു പൂകാ-
നുന്നിപ്പാർക്കും മർക്കടന്മാരെ നോക്കി. 74

വീരന്മാരേ! നിങ്ങൾ ചെല്ലിൻ വടക്കോ-
ട്ടാരും പോയാലങ്ങുമാന്തിച്ചിടൊല്ലാ
ശ്രീരാമോദ്ദേശ്യങ്ങൾ സാധിക്കുവോളം
ഭാരം നമ്മൾക്കുണ്ടതന്നേ ചുരുങ്ങൂ. 75

നമ്മൾക്കെല്ലാം നല്ലകാലം വരുത്താ-
നിമ്മാന്യശ്രീ രാമചന്ദ്രൻ ശ്രമിച്ചു;
അമ്മട്ടദ്ദേഹത്തിനും നാം തുണച്ചാൽ
ജന്മം നമ്മൾക്കിങ്ങു സാഫല്യമാർന്നു. 76

ഒന്നും ചെയ്യാതുള്ളൊരർത്ഥിക്കഭീഷ്ടം
തന്നത്താനോർത്തേകുവോൻ ധന്യനേററം;
തന്നിഷ്ടത്തെ മുൻപനുഷ്ഠിച്ചവർക്കായ്
പിന്നെച്ചെയ്യോനത്രമാത്രം വിശിഷ്ടൻ. 77

നന്നായോർത്തിട്ടാകയാൽ നിങ്ങളെല്ലാം
കന്നൽക്കണ്ണിക്കുള്ളൊരാവാസദേശം
കണ്ണിൽക്കാണുന്നോളമുത്സാഹപൂർവ്വം
ചെന്നന്വേഷിച്ചിങ്ങുപോന്നീടവേണം. 78

നാനാനാട്ടും കുന്നുമാറും കടന്ന-
ച്ചീനാദേശം താണ്ടിയൊട്ടങ്ങു ചെന്നാൽ
കാതം നാന്നൂറോളമേറെപ്പരപ്പായ്
കാണാം ദൂരത്തുള്ള മൈതാനഭൂമി. 79

വേഗം പിന്നിട്ടപ്രദേശം ഭവാന്മാർ
പോകുന്നേരം വെൺമലക്കാലു കാണാം
അകക്കൊണ്ടിന്നിത്തുഷാരാചലത്തിൻ
ശാഖാശൈലക്കൂട്ടമങ്ങെത്തിയോണം. 80

അക്കൈലാസം കണ്ടു വേഗേന പോമ്പോ-
ളഗ്രേ കാണുമാറുണ്ടു റുസ്പാകസാര
നോക്കിക്കണ്ടോ രാജരാജന്റെ രാജ്യം
പാർക്കാം പിന്നെക്രൗഞ്ചശൈലം വിദൂരേ. 81

അല്പം പോയാൽ മുന്നിലാമ്മാറു കാണാം
പൊക്കം കൂടുന്നോരു സോമാചലത്തെ
കെല്പില്ലാക്കും പിന്നെയങ്ങോട്ടട്ടപ്പാ–
വരൽപ്രേക്ഷിച്ചാൽ നിങ്ങളാലും പ്രയാസം. 82

അക്കൂട്ടത്തോടോതിയേവം കപീന്ദ്രൻ
നിഷ്കർഷിച്ചാൻ സ്വാമികാര്യത്തെ നന്നായ്
പ്രത്യേകിച്ചും നാലിനക്കാരരോടും
മൊത്തത്തിൽ പാർത്തോതിനാനിപ്രകാരം. 83

നേരം പാഴാക്കാതെകണ്ടങ്ങുമിങ്ങും
ശൂരന്മാരേ! നല്ല ശുഷ്കാന്തിയോടും
ആരാഞ്ഞുംകൊണ്ടാശു കാര്യം വഹിച്ചെൻ
ചാരത്തെത്തിൻ മുപ്പതാംപക്കമാമ്പോൾ. 84

പക്ഷം രണ്ടും തീർന്നു വൈദേഹിയേയും
വീക്ഷിക്കാതെൻ മുന്നിലെത്തുന്ന ഭോഷൻ
പക്ഷം രണ്ടില്ലായവൻ വധ്യനത്രേ
ദാക്ഷിണ്യം ചെററില്ല ബന്ധുക്കളോടും. 85

എന്നീവണ്ണം യാത്രകല്പിച്ചു, ശേഷം
സന്നാഹത്തിന്നുദ്യമിച്ചാൻ കപീന്ദ്രൻ;
സന്ദേശക്കാർ നാലു പങ്കായി നിന്നി–
ട്ടന്നേരത്താരാമപാദം വണങ്ങി. 86

കൂറോടപ്പോൾ വാതജൻ തന്നെ രാമൻ
വേറേ കല്പിച്ചന്തികത്തിങ്കൽ നിർത്തി
തേറും നീയെൻ കാര്യമെന്നോതിയോജ–
സ്സേറീടും തൻമോതിരം കൈയിൽ നൽകി. 87

കാല്ത്താർ കൈതൊഴുതാസ്ഥയോടു ഹനുമാൻ
    രാമാങ്ഗുലീയത്തിനെ–
കൈത്താർ ചേർത്തുരീകരിച്ചു ശകലം
    പിന്മാറി നിന്നീടവേ
ബദ്ധപ്പെട്ടു മനോരഥം രഘുവരൻ
    പാരൊക്കെയോടിച്ചപോൽ
മദ്ധ്യാഹ്നക്ക്മരീചി പോൽ കപികുലം
    വ്യാപിച്ചു ദിക്കൊക്കെയും. 88

മണ്ടാതെ ചീനവെടി പൊട്ടി, യതിങ്കൽനിന്നും
പൊങ്ങിത്തിളങ്ങി വെടിയുണ്ട തകൎന്നിടുമ്പോൾ
എങ്ങും പരക്കുമൊരു തീപ്പൊരിപോൽ പ്ലവങ്ഗ–
ച്ചങ്ങാതിമാർ പല വഴിക്കുഴറിത്തുടങ്ങീ. 89

വടക്കും മേക്കും പിന്നമരവാദിക്കും തിരയുവാൻ
മിടുക്കോടും പോദയാരവിടവിടെയാരാഞ്ഞു മുഴുവൻ
തിടുക്കം കൈക്കൊണ്ടക്കപിവരകരോരാജ്ഞയെ നിന–
ച്ചൊടുക്കം പോന്നാരിങ്ങവധി കഴിയുംമുൻപു വെറുതേ. 90

തെന്നാടു നോക്കി നടകൊണ്ടവരുഴിമങ്ക–
തന്നാശ്രയസ്ഥലി തിരഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി
വന്നീടുമെന്നു ഹൃദയത്തിലുറച്ചു രാമ–
ചന്ദ്രൻ തുടങ്ങിയവർ മോദമിയന്നു വാണാർ. 91

കപിസന്ദേശം എന്ന പതിമ്മൂന്നാം സൎഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിന്നാലാം സൎഗ്ഗം.

ഊഴിമാതിൻറയാവാസം തേടിക്കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ
തെക്കോട്ടേക്കു പുറപ്പെട്ടാർ ഹനൂമാനാദിയായവർ. 1

വരിവച്ചു പറന്നീടും പോരക്കിളികളെന്നപോൽ
ഒരു ദേശം വിടാതെല്ലാം തിരഞ്ഞു ധരണീതലം. 2

ഒരുമിച്ചുഴറുന്നേരത്തിരുന്നു പല ദിക്കിലും
പശിയും ദാഹവും തീൎത്തു കടന്നാരധികം വഴി. 3

മകൻ മരിച്ച ഖേദത്താൽ ഭഗവാൻ കണ്ഡുമാമുനി
ശപിച്ചു മരുഭൂവാക്കിത്തീൎത്ത ദേശം കടന്നു തേ. 4

ഉടൻ മുന്നിലകപ്പെട്ടു കൊടും പാപിയൊരാശരൻ
പടുക്കളാം കപികളോടടുത്താനടലിന്നവൻ. 5

വിണ്ണപ്പുട്ടമൊടും നേരേ കാണപ്പെട്ട കഠോരനെ
പ്രാണനൊപ്പെട്ടിഞെരിച്ചുന്മാർകാണെന്നൊപ്പൊട്ടിച്ചു കൊന്നു തേ 6

ജാനകീചോരനെന്നുള്ളിൽ ശങ്കിക്കപ്പെട്ട രാക്ഷസൻ
മരിച്ച ശേഷം ലങ്കേശനല്ലെന്നോൎത്തിതു മൎക്കടർ. 7

പിന്നെയും കപിവീരന്മാർ ചെന്നു മുന്നോട്ടു ദേവിയെ
അന്വേഷിച്ചിതു വിന്ധ്യന്റെ കന്നിമേൽ ദിക്കിലൊക്കയും. 8

വിശപ്പും ദാഹവും കൊണ്ടു വശം കെട്ടവരേവരും
വലഞ്ഞു വലുതായുള്ള ദുർഗ്ഗഘടത്തിൽ കുടുങ്ങിനാർ 9

നല്ല നീരുള്ളെടം കൊണ്ടു നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചിട്ടും
കാരന്നം കൊക്ക മുതലായ് പലമാതിരി പക്ഷികൾ 10

അന്നേരത്തഗ്ഗിരീന്ദ്രന്റെ കന്ദരത്തിങ്കൽ നിന്നുടൻ
പറന്നുകണ്ടിട്ടെങ്ങാണ്ടോ പൊയ്ക്കയുണ്ടെന്നുറച്ചുതേ. (യുഗ്മകം) 11

വള്ളിക്കയ്യും പിടിച്ചുംകൊണ്ടെല്ലാവരുമനന്തരം
ശിലോച്ചയഗുഹയ്ക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചാരനർഗ്ഗളം. 12

തപ്പിത്തപ്പിക്കരേറന്മാരിരുട്ടറയിലൂടെ പോയ്
തെല്ലു ദൂരത്തണഞ്ഞപ്പോൾ നല്ല ദേശത്തിലെത്തിനാർ. 13

കണ്ടാലാർക്കും മനഃപ്രീതിയുണ്ടാക്കും പൊന്മയസ്ഥലം
പാർത്താരവിടെ മിന്നുന്ന മഹായോഗിനി തന്നെയും. 14

മോക്ഷത്തിനായ് തപംചെയ്യും സാക്ഷാൽതാപസിതൻകഴൽ
വന്ദിച്ചു വർത്തമാനങ്ങൾ പറഞ്ഞു പവനാത്മജൻ. 15

നല്ലീരവാണി താനപ്പോൾ സൽക്കരിച്ചു കപീന്ദ്രരെ
സ്വാന്തവൃത്താന്തമെപ്പേരുമവരോടരുളീടിനാൾ. 16

മയനുണ്ടാക്കിയിദ്ദേശം നാന്മുഖന്റെ വരത്തിനാൽ
ഹേമയാമപ്സരസ്ത്രീയെ കൈക്കൊണ്ടിവിടെ മേവിനാൻ. 17

മയനെക്കൊന്നു ദേവേന്ദ്രനന്നേരം കമലോത്ഭവൻ
സന്തോഷിച്ചിവിടം നൽകി ഹേമയ്ക്കു നിവസിക്കുവാൻ. 18

എൻതോഴിയവളിദ്ദേശമെനിക്കായ് പിന്നെയേകിനാൾ
അന്നുതൊട്ടിപ്രദേശത്തെസ്സംരക്ഷിച്ചു മരുവുന്നു ഞാൻ. 19

എൻപിതാ മേരുസാവർണ്ണി നാമധേയം സ്വയംപ്രഭ
വലുതായുണ്ടു വൈഷമ്യം പ്രാണികൾക്കിങ്ങു പോരുവാൻ. 20

അഥവാ വന്നുകപ്പെട്ടാൽ തിരിയെപ്പോയ് പിഴയ്ക്കുവാൻ
എളുപ്പമാർക്കുമില്ലാത്ത ഗുഹയാണിതു ദുർഘടം. 21

ഈവണ്ണമരചെയ്തിട്ടാ വാനരപ്പടയെ ക്ഷണാൽ
നേർവഴിക്കാക്കി മുന്നേപ്പോൽ കൌശലത്താൽ സ്വയംപ്രഭ. 22

അപ്പോഴാം സാലാവൃകേന്ദ്രന്മാർ വസന്തത്തിൻെറ വാതിലാം
മാഘമാസത്തിൽ മാമ്പൂ കണ്ടാകപ്പാടേ വിഷണ്ണരായ്. 23

"ഗുഹയിൽ പാർത്തു പാഴാക്കിക്കളഞ്ഞു ദിവസങ്ങളെ
അവധിക്കറിയും തെററി ദേവിയെക്കണ്ടുമില്ല നാം 24

ശിക്ഷിപ്പാൻ തമ്പുരാനിന്നിപ്പക്ഷം രണ്ടില്ല ചെല്ലുകിൽ
ലക്ഷ്യമില്ലാതെ പോന്നോരി ലക്ഷം പേക്കുമധോഗതി." 25

പശ്ചാത്താപത്തോടീവണ്ണം ദീനനായ് ബാലിനന്ദനൻ
വാവിട്ടു കരയുന്നേരത്താശ്വസിപ്പിച്ചു മാരുതി. 26

ത്രാണിയില്ലായ്കയാൽ ശൌര്യം കാണിപ്പാൻ സ്വന്തജോലിയിൽ
നാണം കെടുന്നതിൽ ഭേദം പ്രാണത്യാഗം മഹാസുഖം. 27

ഈവണ്ണമവരെല്ലാരും കൂടി മന്ത്രിച്ചു തങ്ങളിൽ
പ്രായോപവേശനം കൊണ്ടു മരിപ്പാനായൊരുങ്ങിനാർ. 28

വിന്ധ്യമാമലയോരത്തു ദർഭ കൊയ്തങ്ങ്ഗദാദികൾ
അഗ്രം തെക്കോട്ടു വച്ചോരോ പാ ചമ,ച്ചതിനാലവർ. 29

കൈകാൽ ശുദ്ധി വരുത്തീട്ടു ചാകാനേകാഗ്രബുദ്ധിയാൽ
ദർഭയിന്മേൽ കിഴക്കോട്ടു നോക്കി വാണാരനാകുലം. (യുഗ്മകം) 30

കടുത്ത വെയിലേററിട്ടും പട്ടിണിച്ചീട്ടു വാങ്ങിയും
കൂസലില്ലാതെ ധൈര്യത്തെ ഭേസിനാരവരൊക്കെയും. 31

സങ്കടത്തിലകപ്പെട്ട വാനരന്മാർ പരസ്പരം
രാമവൃത്താന്തമോരോന്നു സംസാരിച്ചു തുടങ്ങിനാർ. 32

പോരിൽ പൌലസ്ത്യനാൽ മുന്നം വെട്ടപ്പെട്ട ജടായുവെ
വർണ്ണിപ്പാൻ ബന്ധമുണ്ടാ,യപ്പട്ടാളക്കാർക്കു തങ്ങളിൽ. 33

സഹോദരൻെറ നിര്യാണവാർത്ത കേട്ടൊരു മാത്രയിൽ
പക്ഷീന്ദ്രനായ സമ്പാതിക്കുളവായ് രോമഹർഷണം. 34

വാരത്തിൽനിന്നെഴുന്നേററു തത്തിത്തത്തിപ്പതുക്കവേ
വെളിപ്പെട്ടു കപീന്ദ്രന്മാർ മരുവും ദിക്കിലായവൻ. 35

അവക്കു നന്മ നൽകീടാനെന്നു ദൈവത്തിനോടിവൻ
വിളിച്ചു പയ്യെച്ചോദിച്ചാൻ വാനരന്മാരൊടിങ്ങനെ. 36

“അപായമെൻെറ തമ്പിക്കു നേരിട്ട,തുരചെയ്യുവോർ
ആരെടോ! നിങ്ങളെന്നോടു നേരിട്ട,തുരചെയ്യുവിൻ. 37

തൂവലെല്ലാം കരിച്ചോരു പകലോനുടെ ചൂടിനെ
പണ്ടൊരിക്കലറിഞ്ഞോൻ ഞാ,നുണ്ടതെന്നുള്ളിലിപ്പൊഴും. 38

ചൂടേറുമിച്ചരിത്രത്തെച്ചെവിക്കൊണ്ടൊരു മാത്രയിൽ
രവി തൻ കഠിനച്ചൂടു മുഴുവൻ മാഞ്ഞിതത്ഭുതം.” 39

സമ്പാതിവാക്യമീവണ്ണമൻപോടും കേട്ടൊരംഗദൻ
തുമ്പാംവണ്ണം ജടായുസ്സുതൻ പ്രാണാവസ്ഥയോതിനാൻ. 40

വിസ്തരിച്ചതു കേട്ടപ്പോൾ ഗൃദ്ധ്രരാജൻ വിഷണ്ണനായ്
കരഞ്ഞു തൻെറ തമ്പിക്കു തരസാ പിണ്ഡമേകിനാൻ. 41

അത്തരം വാനരന്മാരെപ്പാർത്തു പിന്നെയുമിങ്ങനെ
നന്മ നേടുവതിന്നായി സ്സമ്മാനിച്ചവനോതിനാൻ. 42

മഹേന്ദ്രഗിരിയിൽക്കൂടെ രാവണൻ രാമപത്നിയെ
ഇണ്ടലില്ലാതെ തേരേററിക്കൊണ്ടു തെക്കോട്ടുപോയെടോ! 43

കൊററിന്നു മാംസമാരാഞ്ഞോൻ മകനായ സുപാർശ്വനും
ചുററുന്ന നേരമിതു കണ്ടോടി വന്നെന്നൊടോതിനാൻ. 44

രാക്ഷസസ്ത്രീകളാൽ ചൂഴപ്പെട്ടു ജാനകി ലങ്കയിൽ
ശിംശപാവൃക്ഷമൂലത്തിലിരിപ്പൊണ്ടങ്ങു ചെല്ലുവിൻ. 45

അണത്തമുള്ള നിങ്ങൾക്കീയാഴിക്കക്കരെയെത്തുവാൻ
കുഴപ്പമൊന്നുമില്ലെങ്കിൽ കാണാം ദേവിയെ നിശ്ചയം. 46

ദിവാകരകരം കൊണ്ടു ചിറകററു കിടന്ന ഞാൻ
നിശാകരകരം കൊണ്ടു രക്ഷപ്പെട്ടു യദൃച്ഛയാൽ. 47

നിങ്ങൾക്കെല്ലാം തക്കയോഗ്യസൌജന്യം ഞാനുരയ്ക്കുവേ
തൂവലുണ്ടാകുമെന്നുള്ള മുനിവാക്യം യഥാർത്ഥമായ്. 48

ഓരോ തൂവൽ മുളച്ചീടാനാരംഭിച്ചിന്നു മെല്ലവേ
സാരവേദികൾ ചൊല്ലുന്ന ഗീരു നിഷ്ഫലമാകുമോ? 49

സമുദ്രം താണ്ടുകിൽ കാണാം സ്വീരധ്വജതനൂജയേ
നിങ്ങൾ കൈയേററ കാര്യത്തെ നിറവേററാൻ ശ്രമിക്കണം. 50

പറഞ്ഞിതവരോടുള്ളിൽ കണ്ണുള്ളോരദ്വിജാധിപൻ
അശീർവ്വചനവും ചൊല്ലി യാത്രയാക്കി മഹാമതി. 51

ആകസ്മികമതായ് കണ്ട ശകുനത്താൽ പ്രഹൃഷ്ടരാം
ശാഖാമൃഗപ്രവീരന്മാർക്കാകുലം തീർന്നു മാനസേ. 52

കവിരാജാജ്ഞയാകുന്ന പാഥേയം പൂണ്ടു മൌലിയിൽ
ചെന്നുകണ്ടവർ സന്ദേഹക്കടലായലയാഴിയേ. 53

ബലവാനായ രാമന്റെ ബാണങ്ങളുടെ കൂർമ്മയും
കരകാണാത്ത വാരാശി കടപ്പാനുള്ള ദുഃഖവും. 54

നിനച്ചു നെഞ്ചുളച്ചേററമന്ധാളിച്ചവരൊക്കെയും; [55
അന്നേരം പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞാനേവമങ്ഗദൻ. (യുഗ്മകം)

ശൌര്യമേറും വകക്കാരെന്നുള്ള പേരാണ്ട കൂട്ടരേ!
നിങ്ങൾ മാനം കെട്ടത്താനായ് പോകുന്നോ? കീശജാതിയേ. 56

പണ്ടൊരാണ്ടൊരു ഭൂപാലൻ തോണ്ടിച്ചോരിതു താണ്ടുവാൻ
മണ്ടന്മാരെന്നു ഭാവിച്ചും കൊണ്ടിരുന്നാൽ കുറച്ചിലാം. 57

ഔർവ്വാഗ്നിക്കുമഗസ്ത്യന്നും നീർ വററിപ്പാൻ വിഷത്തിനും
ശേഷിയില്ലാത്തതാം; പങ്കമേറും ദുഷ്കീർത്തിസാഗരം. 58

അതു ലംഘിപ്പതി,നപ്പുറമാഴിയിതു കാൺകവേ
ഭയപ്പെടുന്ന നമ്മൾക്കു ശക്യമാകുന്നതെങ്ങനെ? 59

അന്നേരത്തപ്ലവങ്ഗന്മാരർണ്ണവത്തെക്കടക്കുവാൻ
ഇന്നാക്കിന്നാക്കിത്രമാത്രം കുതിക്കാമെന്നു ചൊല്ലിനാർ. 60

അക്കരെച്ചെന്നു പാറീടാൻ ശക്തിയുണ്ടെന്നിരിക്കിലും
അങ്ഗദൻ ഭരമേററില്ല തിരിച്ചിങ്ങോട്ടു പോരുവാൻ. 61

കാററിന്റെ മകനായുള്ള ഹനുമാനഞ്ജനാത്മജൻ
നാക്കെടുക്കാതിരുന്നപ്പോൾ ജാംബവാനേവമോതിനാൻ. 62

ആഴമേറുന്ന വാരാശിക്കക്കരെച്ചാടി വീഴുവാൻ
ആരുമില്ലെന്നു സന്ദേഹിച്ചരു,താതങ്കമാർക്കുമേ. 63

പടത്തലവന്നാകുന്ന ഹനൂമാനാശപയ്യുകിൽ
സംശയിക്കേണ്ടതെല്ലും പയ്യുളമ്പും കടലും ശരി. 64

പ്രാണികൾക്കുയിരാകുന്ന വായുവിൻമകനാണിവൻ
കൊച്ചുന്നാളിൽ പിച്ച നിന്ന കാലത്തെക്കളിയത്ഭുതം. 65

പകലോൻതന്റെ ബിംബത്തെ പഴമെന്നു നിനച്ചുടൻ
പിടിപ്പാൻ ചെന്നവാറിന്ദ്രവജ്രമേറ്റു പതിച്ചിവൻ. 66

മേലാലിവനെ മററാരും ദ്രോഹിക്കാതെയിരിക്കുവാൻ
മോഹിച്ചു വീണ കുഞ്ഞിന്റെ പേരിൽസ്സ്നേഹിച്ചു മാരുതൻ. 67

കൈക്കോട്ടിൽ താങ്ങിയും കൊണ്ടു നാന്മുഖന്നരികത്തുപോയ്
ആവലാതി പറഞ്ഞപ്പോൾ കല്പിച്ചു കമലാസനൻ. 68

"തോല്പിക്കില്ലാരുമിവനെയേല്പിക്കില്ലായുധങ്ങളും
കല്പാന്തത്തോളമായുസ്സും കെല്പും ലോപിച്ചിടാ ദൃഢം." 69

ഇത്തരം വരമാഹാത്മ്യം സിദ്ധിച്ചു ഹനുമാനിഹ
ഊമയെപ്പോലിരുന്നീടിൽ നാമെന്തോന്നിനി വേണ്ടതും? 70

ഏറിയാനാശയുള്ളോൎക്കു കല്ലും കൈയൂക്കുമില്ലഹോ!
കല്ലും കരുത്തുമുണ്ടായോൎക്കൊറിനും മടിയേറിടും. 71

സന്തതബ്രഹ്മചര്യത്തോടിരിക്കും വായുപുത്രനെ
ശ്ലാഘിച്ചു ജാംബവാനേവമവനോടോതിയാദരാൽ. 72

വേഗേന ലങ്കയിൽ പോയി കാര്യം സാധിച്ചു പോരുവാൻ
പോരായ്മയില്ല നീയൊന്നു തെളിഞ്ഞാലെന്നു നിശ്ചയം. 73

നിനക്കു ചാട്ടവാനിപ്പോളാകാശമൊരു വൃക്ഷമാം
ഇലമ്പലാമിദ്ദിക്കെല്ലാം തളിരാം മേഘപംക്തികൾ. 74

നക്ഷത്രസൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാർ പ്രസൂനഫലവൎഗ്ഗമാം
തടമാം കടൽ നാരായവേരാമിന്നാദികൂൎമ്മവും. 75

ഉത്സാഹമുള്ളിലുണ്ടെങ്കിലിക്കാര്യം നിൎവ്വഹിക്കുവാൻ
വിഘ്നമെന്തൊക്കെ വന്നാലും കൈവരും പല മാൎഗ്ഗവും. 76

നിൻ കൈയിലല്ലയോ തന്നു രാഘവൻ തിരുവാഴിയേ?
അതെന്തിനെന്നു ചിന്തിച്ചു കടക്കു വേഗമാഴിയേ. 77

വകതെരിവൊട്ട മുന്നും പിന്നമോൎത്തിട്ടിതെല്ലാ-
മകപടമറിയാകും വൃദ്ധനോതുന്ന നേരം
വികലതകളശേഷം വിട്ടു കൈയൂക്കു വൎദ്ധി-
ച്ചുകമലർ വികസിച്ചാ വാതജൻ മൂരിനിൎന്നാൻ. 78

വിദ്യുച്ഛക്തി കടന്നു കമ്പിവഴിയാ-
യഞ്ചാറു കാവൽസ്ഥലം
പാൎത്തുംകൊണ്ടു മുറയ്ക്കുണൎത്തു തലയാം
ശാലയ്ക്കകത്തിച്ഛപോൽ
ഉദ്ദേശം നിറവേററിടുന്ന വിക്രമ-
ക്കാററിന്മകൻ ബുദ്ധിമാൻ
പ്രത്യേകിച്ചു നൃപന്റെ കല്പന വഹി-
ക്കാമെന്നുറച്ചോതിനാൻ. 79

ക്ലേശിച്ചീടരുതാരുമിന്നു ഹനുമാ-
നുണ്ടിങ്ങു; ലങ്കാപുരേ
നാശത്തിന്നൊരു കാലു നാട്ടി വഴിപോൽ
വഞ്ചിച്ചു വൈദേഹിയെ
കീശന്മാരുടെ കീൎത്തിയെന്നു മുലകിൽ
സ്ഥാപിച്ചു നിസ്സംശയം
ലേശം മോശമണഞ്ഞിടാതുദധിയും
പിന്നിട്ടു ഞാൻ പോരുവൻ. 80

അലസ്യംവിട്ടനിലതനയൻ വാമനൻ പോൽവളൎന്ന-
ക്കോലം നോക്കുന്നൊരു കപികളെസ്സാദരം സൽക്കരിച്ചു്
പാലാഴിപ്പെണ്മണിയുടെ മണാളങ്കലുൾക്കാമ്പുറപ്പി-
ച്ചാലംബിച്ചാനുടനടി മഹേന്ദ്രാചലത്തിന്റെ കൂടം. 81

സീതാന്വേഷണം പതിന്നാലാം സൎഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിനഞ്ചാം സൎഗ്ഗം.

തിരയുന്നതിന്നു പുനരൂഴിമങ്കയെ-
ക്കരളിങ്കലോൎത്ത പവമാനനന്ദനൻ
പുരു വേഗശാലി പുകയന്ത്രമെന്നപോൽ
സുരവീഥി നോക്കിയെഴുന്നേററു സത്വരം. 1

ഹരികുഞ്ജരൻ കടൽ കടപ്പതിന്നു തൻ–
ഗുരുവന്ദനങ്ങൾ വഴിപോലെ ചെയ്തുടൻ
നരനായകന്നു ഹിതമാചരിക്കുവാൻ
പരിമാണമററ വടിവാണ്ടു തൽക്ഷണം. 2

ധരണീധരന്റെ മുകളിൽ കരങ്ങളും
ചരണങ്ങളും കപിവരൻ പതിക്കവെ
ഒരുപാടു മണ്ടയുടികൊണ്ടു പർവ്വതം
കരയുന്നപോലെ കരയൂറെറാലിച്ചു പോൽ. 3

മുകിലങ്ങുമിങ്ങുമുരുവേ നിരന്നു തൻ
ചികുരം മലയ്ക്കുടനഴിഞ്ഞടിഞ്ഞപോൽ;
അകതാർനുറുങ്ങിയകടിച്ചു കുഞ്ജര–
പ്രകരം മഹീധരനു നീരു കൊണ്ടപോൽ. 4

പതറിക്കുതിച്ചു വിളയാടുമേണസ–
ന്തതിതൻ കുളമ്പുകൾ പതിഞ്ഞുയർന്നതാം
മനയോലയാദി പല ധാതുധൂളിയാൽ
പലടം ചുവന്നു മലതന്റെ ചോര പോൽ. 5

തിറമോട്ടറങ്ങിയുണരും മൃഗാധിപൻ
വിറയോടുകൂടിയലറുന്നൊരൊച്ചയാൽ
പറയാൻ നമുക്കു മുറയുണ്ടു പർവ്വതം
മുറയിട്ടു മാറെറാലി മുഴങ്ങിടുന്നതായ്. 6

ചരിവിൽ പുനങ്ങൾ പെരികെത്തുരന്നു കൊ–
ണ്ടൊരുമിച്ചു മേവുമരവങ്ങളൊക്കയും
ഗിരിനായകന്റെ കുടലും ഞരമ്പുമായ്
പിരിയുന്ന പോലെ ശരിയായ് പുളഞ്ഞു പോൽ. 7

ഉലയും മരങ്ങൾ തലകൊണ്ടടിക്കയാൽ
പല ഭിന്നമായ ജലദത്തിൽ നിന്നുടൻ
മല താൻ വിയർത്തു വലയും പ്രകാരമായ്
പലടത്തുമന്നു ജലവിന്ദുവാന്നു പോൽ. 8

ഇടവിട്ടയങ്ങളിലുറച്ചു കല്ലിൽ വീ–
ണടിപെട്ടു പൊള്ളമുള പൊട്ടിയപ്പൊഴേ
വിടവിൽ കടന്നു പവമാനനുതിനാൽ
പിടയും മഹാദ്രി നെടുവീർപ്പിടുന്നപോൽ. 9

പടവെട്ടുവാൻ ധൃതി മുഴുത്തു മുൻപില-
ക്കൊടി തൂക്കുവാൻ കഴ നിറുത്തിടുന്നപോൽ
നെടുതായ വാലധിയെ നാട്ടി നട്ടമായ്
ചൊടിയോടു മാരുതസുതൻ കുതിച്ചിതേ. 10

ചുവടോടു കൂടെയിളകിത്തരുക്കളെ-
ങ്ങവനോടുകൂടെ നടകൊണ്ടു വാരിധൌ
മുറപോലെ ചെന്നു വരിവച്ചു നിന്നു മേൽ-
ചിറ കെട്ടുവാനൊരരണിട്ടു കുററി പോൽ. 11

ചിറകിട്ടടിച്ചുലയകററി വിണ്ണിൽ നൽ-
ക്കുറിയിട്ടു പൊൻമുടി കിളത്തി,യപ്പൊഴേ
ജലധീന്നുയന്നു ഹിമവാൻെറ പുത്രനാം
മല;യക്കപീന്ദ്രനു തളച്ചു തീക്കുവാൻ. 12

മല മുട്ടിയെന്നു പിശകിലരിച്ചു തൻ-
മുലമൊട്ടുകൊണ്ടുടനമത്തിയാഴിയിൽ
സ്ഥലമിട്ടു പോന്ന കപിവീരനോടുതാൻ
പലമട്ടു പവ്തമുരച്ചു താഴ്മയായ്. 13

സുരനായകൻ ചിറകറുത്തുകൊണ്ടിരു-
ന്നൊരു നാളെനിക്കുതവി ചെയ്തു നിൻ പിതാ
പറയുന്നു സത്യമിതു ഞാൻ വിപക്ഷന-
ല്ലറികെന്നെ നീയിവിടെയും സപക്ഷനായ്. 14

പെരുതായ നന്ദിയൊടു സാഗരം കനി-
ഞ്ഞുരചെയ്തു, നിന്നുടെ തളച്ച തീക്കുവാൻ
അരികത്തണഞ്ഞതതുമൂലമാണു ഞാൻ
മരുവിക്കുറച്ചു നടകൊൾക പിന്നെ നീ. 15

ഹിമവാൻെറ പുത്രനിതുപോൽ കഥിക്കവേ
സമയോചിതങ്ങളവനോടുരച്ചുടൻ
പിഴയാതെ സങ്ഗതിയെ നിവ്വഹിക്കുവാ-
നുഴറിത്തിരിച്ചു രഘുനാഥദൂതനും. 16

കടലാൽ നടുക്കു കിളരുന്ന കുന്നിനേ
വടിവോടു കണ്ടു വലവൈരിയെങ്കിലും
അലിവോടു മാരുതിയനുഗ്രഹിക്കയാൽ
കലഹം വെടി,ഞ്ഞതുമുതൽക്കതിൻെറ മേൽ. 17

ദശ്ശുള്ള രാക്ഷസപുരത്തെ നോക്കിയ-
സ്സരസൻ കപീന്ദ്രനുഴറുന്ന സല്പഥേ
നരകോപമം വലിയ വായുമേന്തിനി-
ന്നരഗാംബയാം സുരസ തീററിയാക്കുവാൻ. 18

അവളെ ജ്ജയിപ്പതിനുനന്നിട്ടുമ്പൊഴ-
പ്ലവനാദ്‌മജൻറ കഴലെത്തിയാഴിയിൽ
അവനുള്ള മസ്തകമനന്തവീഥിയെ
ക്കവിയുന്നവണ്ണമളവററു പൊങ്ങി പോൽ. 19

ഉടനേ ചുരുക്കിയുടലക്കപീശ്വരൻ
കടുകോളമാക്കി വദനത്തിലേറിനാൻ
പുനരിങ്ങു പോന്നു ജവമോടു വാമനൻ
വളരുന്ന പോലെ വളരാൻ തുടങ്ങിനാൻ. 20

തൊഴുതിട്ടു യാത്രയവളോടുരച്ചു പോം
വഴിമേൽ കുരങ്ങിനെ വധിച്ചു തിന്നുവാൻ
നിഴലിൽ പിടിച്ച രജനീചരത്തിയെ
ത്തൊഴികൊണ്ടു കൊന്നവനൊഴിച്ചു ദുർഘടം. 21

അലയാഴിയക്കര പിടിച്ചു ലംബമാ-
മലമേലിരുന്നുടൽ ചെറുക്കി നല്ലപോൽ
വിലകിക്കുറച്ചഥ വടക്കേ ഗോപുര-
സ്ഥലിയിങ്കലെത്തിയചനങ്ങു മേവിനാൻ. 22

പഴുതോർത്തുകൊണ്ടു പകലല്പമുള്ളതും
കഴിയാഞ്ഞിരുന്ന കപിതല്ലജന്നുടൻ
തലയോട്ടിയിങ്കലൊരുപാടു സംശയം
പലമട്ടിലേവ മുളവായിരുന്നു പോൽ. 23

വരിവച്ചു വാനരകുലം വരുമ്പൊഴി-
ക്കര കണ്ടിടാക്കടൽ കടപ്പതെങ്ങനേ?
ഒരുവേള ചാടി വരുമെന്നിരിക്കിലും
പരിപന്ഥിയോടു പടയേല്പതെങ്ങനേ? 24

രഘുപുങ്ഗവൻറ നിനവൊക്കെ നിഷ്ഫലം
ലഘുവായ് സമുദ്രമിഹ ഞാൻ കടന്നതും
ജനകൻറ പുത്രിയുയിരോടിരിക്കയോ
വിനയൊക്കെയോർത്തു തനിയേ മരിച്ചിതോ? 25

അറിയാഞ്ഞു വൈകിയതെനിക്കു മറ്റൊരാ-
ളറിയാതെ പോവതിനെളുപ്പമല്ലിലാം
ഇതുപോൽ നിനച്ചു പലതും മനസ്സില-
മ്മതിമാൻ നിശാമുഖമടുക്കവോളവും. 26

കലശോത്ഭവന്നരികിലിന്ദ്രനേകിദയാ-
രൊലിയാർന്ന വില്ലിനിഹ വേല വന്നതായ്
കമലേശനോടു പറവാൻ തിരിച്ചുപോൽ
കമലേശനങ്ങപരദിക്കിലെത്തിനാൻ. 27

ചരമാദ്രിതന്റെയരികത്തു കാട്ടിൽ നി-
ന്നുളവായ വഹ്നിയുടെ വെക്കയൊക്കയും
ഗഗനസ്ഥലത്തു നിഴലിച്ചിരുന്ന പോ-
ലഖിലം ചുകന്നിതതുപോതിലംബരം. 28

അരികത്തണഞ്ഞൊരരുണന്റെ ദീപ്തിയാൽ
പെരികെ ജ്വലിച്ച രവികാന്തസഞ്ചയം
തിരിയെക്കവിട്ടുമൊരു കാന്തിയേൾക്കകൊ-
ണ്ടരുണീഭവിച്ചിതഥവാ നഭഃസ്ഥലം. 29

അമരസ്രവന്തിയതിലുള്ള നീരമ-
ങ്ങമൃതേത്തു ചെയ്വതിനു നിശ്ചയിച്ചുടൻ
കടലീന്നു മെല്ലെയതിലേക്കയന്നിട്ടും
ബഡവാമുഖാഗ്നിയുടെ ഹേമവർണ്ണമോ? 30

പതിവാം പ്രദോഷസമയത്തിലെച്ചുവ-
പ്പുളവാക്കിയേവമളവറ്റ ശങ്കയേ
മുതിരുന്ന നേരമരവിന്ദപാളി ന-
ല്ലിതളായ പോക്കതകടച്ചു മെല്ലവേ. 31

മകരന്ദഭിക്ഷയതിനമ്മധുവ്രത-
ദ്വിജപങ്ക്തി കൈരവഗൃഹങ്ങൾതോറുമായ്
പെരുമാറി; യാമ്പൽ വിരിയുന്ന കണ്ടു പോയ
മണമേറ്റു മാരുതനുഴന്നു മന്ദമായ്. 32

പുരുഹൂതവഹ്നിമുഖദിക്പതിവ്രജം
മരുവും പുരങ്ങളധികം മണക്കുവാൻ
അകിലിട്ടു ചുട്ട പുകയെട്ടു ദിക്കിലും
പകരുന്ന പോലിരുളടഞ്ഞു തൽക്ഷണം. 33

വിരഹവ്യഥയ്ക്കു മുതലിച്ച നാന്ദി പോൽ
മുറയിട്ടു ചക്രമിഥുനങ്ങൾ പൊയ്കയിൽ;
അതു പോതണിഞ്ഞു വിലസീടിനാൻ നഭോ-
മദവാരണേന്ദ്രനൊരു താരമാലയേ. 34

ഇരുളെന്ന പച്ചിലമരം മറിച്ചിടും
മഴവായി മുഖ്യരസജീവതൃപനായ്
ഉദയാചലക്കൊടുമുടിപ്പരപ്പിൽ നി-
ന്നുദയം തുടങ്ങി ഹരിണാങ്കനപ്പൊഴേ. 35

അണിതിങ്കൾതന്റെ കതിരന്ധകാരമാം
തുണിയാൽ മറഞ്ഞു ഗഗനസ്ഥലങ്ങളിൽ
വിലസിത്തുടങ്ങിയിഹ പായലിന്നിട-
യ്ക്കരവിന്ദനാളമുള പോലെ പൊയ്കയിൽ. 36

ധനദാനുജന്റെ മദമൊട്ടടക്കിയ-
ന്നനരണ്യകീർത്തി വിലസാൻ തുനിഞ്ഞപോൽ
അകതാർ വിരിഞ്ഞു ഹനുമാനമപ്പുരി-
ക്കകമേ നുഴഞ്ഞു കയറാനൊരുങ്ങിനാൻ. 37

ഉടനങ്ങു ലങ്കയുടെ ലക്ഷ്മി നാരിതൻ
വടിവായ് കപീന്ദ്രനൊടു മല്ലു വയ്ക്കുവാൻ
നട കാത്തു നിന്നു മതിലിന്നകത്തു ഞാൻ
വിടുകില്ലയെന്നു പരുഷം പറഞ്ഞുതേ. 38

ബലമോടു കോട്ടയിൽ വലിഞ്ഞു കേറുവാൻ
കലിയൻ മഹാകപി കടുത്തു നിൽക്കവേ
നിലകെട്ടവന്റെ തലയിൽ കൊടുപ്പിനെ-
ന്നലസാത്ത മട്ടിലവളൊന്നടിച്ചു പോൽ. 39

അടിയേററു മർക്കടനലക്ഷ്യഭാവമോ-
ടുടനേ തിരിഞ്ഞു പകരം കൊടുക്കവേ
തടിപോലതേററവൾ നിലത്തു വീണുടൻ
മടിയാതെ മാരുതിയൊടേവമോതിനാൾ. 40

മടലല്ല മർക്കട! മടങ്ങിയോടുവാ-
നടലിന്നെനിക്കു തെരിയായ്കയല്ലെടോ
പിടലിക്കു വാനരനടിക്കുമപ്പൊഴേ
വിട വാങ്ങുകെന്നു വിധിയുണ്ടു മുന്നമേ. 41

ചൊടിയേററമുള്ളൊരു പെരുംകുരങ്ങിനാ-
ലിടിവെപ്പൊഴെങ്കിലുമെനിക്കു പററിയാൽ
മുടിവുണ്ടു ലങ്കയിലിതെന്നു നാന്മുഖൻ
വെടിയല്ല മുന്നമിവളോടുരച്ചതും. 42

അതിനാലെ ഞാനിഹ ഗമിച്ചിടുന്നിതാ
ഹിതമൊക്കെയും സഫലമാം നിനക്കെടോ!
ഇതുപോലുരച്ചവൾ മറഞ്ഞ ശേഷമാ-
മതിമാനണഞ്ഞു ദശകണ്ഠമേടയിൽ. 43

“ഇതു രാവണന്റെ നഗരം നിശാചര-
പ്പട കാത്തു നിന്നു പരിരക്ഷ ചെയ്വതാം
മുകിലോടിടഞ്ഞു കനകക്കുടങ്ങൾ പൂ-
ണ്ടുരസുന്ന മാളികയവന്നിരിപ്പിടം. 44

ഇതു രാജരാജനൊടു കൊള്ളയിട്ടെടു-
ത്തൊരു കീർത്തി കേട്ട ഗുണമുള്ള പുഷ്പകം”
ഇതുപോലെ ചന്ദ്രിക നിരന്ന രാത്രിയ-
ന്നഗരം മുഴുക്കെ ഹനുമാനു കാട്ടി പോൽ. 45

“രഘുനാഥനക്കുതനയൻ തുണയ്ക്കയാൽ
പകലോൻ നിനയ്ക്കിലതി ഭാഗ്യശാലി താൻ”
കരുതീട്ടു ചന്ദ്രനിതുപോലെ മാരുതി-
ക്കൊരു റാന്തലായി വഴികാട്ടി ലങ്കയിൽ. 46

ഇതുപോലുഴന്നമരസുന്ദരാങ്ഗിമാ-
ർത്തിരറെറഴുന്നഴകുറങ്ങിടുമ്പൊഴും
വിജയിച്ചു ദാസികളൊടൊത്തുറങ്ങുമാ-
രജനീചരേന്ദ്രമഹിഷീജനത്തെയും. 47

അവനങ്ങു കണ്ടു വെറുതേ മുഷിഞ്ഞതാ-
യകതാരിലാധിയൊടശോകവാടിയിൽ
തിരയുന്നതിന്നു പുനരിഷ്ടദേവതാ-
നതിയോടു കൂടെയവിടന്നു ചാടിനാൻ. (യുഗ്മകം) 48

മറുമാർഗ്ഗമൊന്നിലുമകപ്പെടാതവൻ
കുറിയോടശോകവനിയിങ്കലെത്തിനാൻ
ദുരിതം തകർക്കുമൊരു വേദശാഖയിൽ
പരയാം ഗതിക്കു തുനിയും മുമുക്ഷു പോൽ. 49

നിരയായ് ഞെരുങ്ങിയതിൽ വന്മരം പലേ
തരമുണ്ടവയ്ക്കിടയിൽ നല്ല പൊൻനിറം
പെരുകിക്കിളുന്നു പടരുന്ന ശാഖ പൂ-
ണ്ടൊരു ദേവതാരമുകളേറി മാരുതി. 50

ഉടനായതിൻ നിബിഡമാമിലമ്പലി-
ന്നിടയിൽപ്പതുങ്ങി മരുവീട്ടു മർക്കടൻ
വടമാമരത്തിനിലയിൽ കിടന്നൊരാ-
വടുവായ ശൌരിയുടെ മട്ടിയന്നുപോൽ. 51

ഉടജത്തിൽ വച്ചു ചതിയാലെ കൈവശ-
പ്പെടുവാനൊരിക്കലിട വന്ന ഹേതുവാൽ
വിടുവങ്കനാം ദശമുഖന്റെ കോട്ടയിൽ,
പെടുമാർത്തിയോടു ചമയങ്ങളെന്നിയേ. 52

വടിവും ചടച്ചു വിരഹാഗ്നി തന്റെ ചൂ-
ടിടപെട്ടു ചുട്ട മിഴിനീരു തൂകിയും
നെടുവീർപ്പുമിട്ടു മരുവുന്ന സീതത-
ന്നുടൽ കണ്ടനേരമവനേവമെണ്ണിനാൻ. (യുഗ്മകം) 53

മണമുള്ള മാലതി വരിക്കമാവുതൻ-
തണലിങ്കൽ നിന്നു പിഴുതിട്ടു മൂടൊടേ
കണികാണുവാനരുതാത്ത കള്ളിയെ
ഗ്ഗുണമററ ബൌദ്ധനണിയിക്കിൽ നല്ലതോ? 54

പുതുപുഷ്പമാലയൊരു പട്ടി കണ്ടടു-
ത്തിതു മാംസമെന്നു പിശകിദ്ധരിക്കയാൽ
അതുകോവിലീന്നപഹരിച്ചു പട്ടട-
ക്ഷിതിയിങ്കലപ്പടി കളഞ്ഞു കശ്മലൻ. 55

ശശി തന്റെ ചന്ദ്രികയെ വിട്ടിരിപ്പതും
രവി തന്റെ കാന്തിയെ വെടിഞ്ഞിരിപ്പതും
ഇവളെപ്പിരിഞ്ഞു ധൃതിയാന്നു രാമനി-
ന്നുയിരോടിരിക്കുവതുമൊന്നുപോലെ താൻ. 56

പലചിന്തയോടു പവനന്റെ പുത്രന-
ന്നിരവേകദേശമൊരുമട്ടു പോക്കിനാൻ
ചരമാദ്രി തന്റെ മുകളിൽ കരേറുവാൻ
കരുതിശ്ശശാങ്കനുമൊരുങ്ങി മെല്ലവേ. 57

ഗതികെട്ട കീടമതിയായിടുന്ന പെൺ-
കൊതിയൻ ദശാസ്യനതി സാഹസപ്രിയൻ
മതിയിൽ പെരുത്ത മദനാർത്തിയോടു താ-
നത്തു പോതുജന്നിതരുണാവിലക്ഷണൻ. 58

സതിയായ സീതയിലുയന്നൊരാശയും
പുതുതായണിഞ്ഞ ഹരിചന്ദനങ്ങളും;
ഇതുരണ്ടുകൊണ്ടുമവനുള്ള മാറിടം
പതിവിൽക്കവിഞ്ഞു നികരാഗമേന്തിപോൽ. 59

ഗണികാഗണങ്ങളിഹ കൈവിളക്കെടു-
ത്തണിയിട്ടതിന്നിടയിലൂടെ മെല്ലവേ
അവനങ്ങശോകവനിയിങ്കലെത്തിനാ-
നവനീകുമാരിയുടെ മേനി പുല്കുവാൻ 60

വനിതാജനങ്ങൾ കരതാരിലേന്തു മ-
ണിദീപമാർജ്ജനികളാൽ നിരന്തരം
ഇളകിപ്പരന്നൊരു തമഃപരംപര
നിജവാസമാക്കി രജനീചരാശയം. 61

മദമുള്ളിലാന്നവനടുത്തു സീതയെ-
പ്പൊതുനാരിയെന്നു കരുതീട്ടു പുൽകുവാൻ;
മദയാന കത്തിയെരിയുന്നൊരഗ്നി ക-
ണ്ടിതമാന്ന സല്ലകിയിതെന്നടുത്ത പോൽ. 62

അഹിതം പറഞ്ഞവനടുത്ത ചേല്വ ക-
ണ്ടകതാർ നടുങ്ങിയവളെന്നിരിക്കിലും
പ്രിയനെക്കുറിച്ചു ധൃതിപൂണ്ടരക്കനോ
വക വച്ചുതില്ല കറുകത്തൃണത്തോളം. 63

സകലധർമ്മമൊക്കെയറിയുന്ന നാൻമുഖൻ
കുലജാതനായൊരു ഭവാനയോഗ്യമാം
നിലവിട്ട ശീലമരുതാത്തതാണെടോ
വില കെട്ടുപോകുമതിനാലെ പൗരുഷം. 64

പരദാരസങ്ഗമമടുത്തതല്ല കേ-
ളൊരുവക്കു,മോക്കിൽ നാകത്തിനാസ്പദം
അതിലും; കുറച്ചിലിയലാത്ത നിൻ പിറ-
പ്പിതുമൂലമിന്നു വഷളാക്കി വയ്ക്കൊലാ. 65

സ്വപരിഗ്രഹങ്ങളിലനാസ്ഥയേറുമോ-
രവിവേകിയായ പുരുഷൻെറ ഗൌരവം
തുലയും വിശിഷ്ട വിഭവങ്ങളൊക്കെയും
കളയും പരാങ്ഗന ശരീരശക്തിയും. 66

ഇനിയെങ്കിലും ചെറുതു നല്ല ബുദ്ധിയോ-
ടിവളെപ്പുഴപടിയെടുത്തു കൊണ്ടുപോയ്
രഘുനായകൻെറ തിരുമുമ്പിലാക്കിയ-
പ്പദതാരിലാത്തവിനയം നമിക്ക നീ. 67

ഇതിലും മഹത്വമിയലുന്ന നന്മയെ
ശ്ശ്രിയായ് നിനക്കു തരുമെൻെറ വല്ലഭൻ
സമവർത്തി പോലുമതുമൂലമിന്നി മേൽ
വശവർത്തിയായി വരുമീ നിനക്കെടോ! 68

ഗുണദോഷമിന്നനുസരിച്ചിടായ്കില-
ക്ഖരദൂഷണാദികളെ യുദ്ധഭൂമിയിൽ
ക്ഷണിച്ചു പോത്തു കടുവായിട്ടും നിണം
മുനയിൽപ്പുരണ്ട കണവൻെറ സായകം. 69

ഹൃദയം പിളർന്നു കീഴിയുന്ന ശങ്ഖിൽനി-
ന്നൊഴുകുന്ന രക്തനദിയിൽ കുളിച്ചവൻ
കരയേറുവാൻ മടയനായ നീയൊഴി-
ഞ്ഞിടയാക്കുകില്ല ഭുവി മറെറാരുത്തരും." (യുഗ്മകം) 70

മലർബാണമഞ്ചുമുടലിൽത്തറയ്ക്കയാ-
ലവനേററതില്ല ഗുണദോഷഭാഷിതം
തലയഞ്ചുമുള്ള ഫണി കൊത്തി വീണവ-
ക്കുതകീടുമോ മറുമരുന്നു ചെയ്കിലും. 71

പറയുന്ന കേട്ടു പല മട്ടിലീവിധം
കുറവെന്നു തോന്നി ഹൃദയത്തിലപ്പൊഴേ
മുറിവിദ്യയുള്ള ഖലനാട്ടു നന്മയായ്
പറയുന്ന വാക്കു വിപരീതമായ്വരും. 72

വിറയോടു കണ്ണിരുപതും തുറിച്ചുകൊ-
ണ്ടരിശം നടിച്ചു രജനീചരേശ്വരൻ
കരവാളിളക്കിയലറീട്ടു ഘോരമാ-
യൊരുവാക്കിവണ്ണമുരചെയ്തു ദുർഭഗൻ. 73

രഘുനാഥപത്നിയെ വളഞ്ഞു ചുററിലും
മരുവുന്ന നിങ്ങളുപദേശവാക്കിനാൽ
മനതാരിളക്കിയിനി വല്ലവണ്ണവും
വശമാപ്പരേണ്ടതിനു വേല ചെയ്യുവിൻ. 74

ഒരു വിദ്യകൊണ്ടു മിവളുൾപ്പെട്ടാസ്ഥിലോ
ശരിയാക്കിയൂണിനുതകാനുഷപ്പിലേ
അരിവെപ്പുകാരുടെയടുക്കലേക്കു താൻ
മൊരികെപ്പൊരിച്ചു തരുവാനയയ്ക്കണം. 75

അവനേവമുള്ളിലുയരുന്ന കോപമോ-
ടവസാനതീച്ച്യുരചെയ്തനന്തരം
അവശേഷമററിരവു തീൻകണ്ടു തൻ
ഭവനം ഗമിച്ചുപവനത്തിൽനിന്നു താൻ 76

രജനീചരാങ്ഗനകൾ ചുററിലും നിറ-
ഞ്ഞൊരുപോലെ ദേവിയെയുപദ്രവിക്കുവാൻ;
വിഷവല്ലികൾക്കിടയിൽനിന്നു സങ്കട-
പ്പെട്ടുമോഷധിക്കു സമയായി സീതയും. 77

ഉടനന്നിശാചരികൾ കണ്ണുരുട്ടിയും
മടി വിട്ടു നാക്കുകൾ തുറുത്തിയും പരം
കുടിലങ്ങളായ രദനങ്ങൾ കാട്ടിയും
മുഖവാർമുടിക്കരിയ പേടി നൾകിനാർ. 78

അമറും കരുമ്പുലി വളയ്വു വച്ചുടൻ
ഞവറുന്നതിന്നു തുനിയുന്ന വേളയിൽ
പതറുന്ന പേടമൃഗമെന്നപോലെയ-
ങ്ങുഴറുന്ന സീതയിതുപോലെ കൂറിനാൾ. 79

വിരുതൻ ജടായുവവനെൻെറ വാത്തയെ-
പ്പറയാതെ വേഗമൊടിറന്നു പോകിലോ
പരിതാപമോടിവിടെ ഞാനിരിപ്പതി-
ന്നറിയുന്നതേതുവിധമെൻെറ വല്ലഭൻ? 80

മറിമായമേറുമൊരു യാമിനീചര-
പ്പട വല്ല ഗോഷ്ഠികളുമാചരിക്കയാൽ
കണവൻെറ ബുദ്ധി പതറിപ്പുകയ്യുകൊ-
ണ്ടിവളെക്കുറിച്ചു ദയ തോന്നിടായ്കയോ?. 81

ബഹുശ്രുതിയായ വിട്ടുവിഡ്ഢി രാവണൻ
ഗുണമേറെയുള്ള കണവന്റെ ബുദ്ധിയും
ഇവളോടുകൂടെയൊരുമിച്ചു കട്ടതാ–
ണവനല്ലയെങ്കിലിതുപോലടങ്ങുമോ?. 82

നെറി കെട്ട ദുഷ്ടനിനി നാളെരാവിലേ
കറി വച്ചു കൂട്ടുവതിനിജ്ജനത്തിനെ
കറിയിട്ട വാക്ക വിലയുള്ളതാകിലാ–
മറിവററ മൂർഖനരുതാത്തതെന്തഹോ!. 83

എന്നീവണ്ണം വിലാപത്തൊടുമകതളിരിൽ–
ക്കാന്തനെത്തന്നെ ചിന്തി–
ച്ചുന്നരം മോഹമുൾക്കൊണ്ടവനിയിലലസാ–
പാങ്ഗി ഞെട്ടിപ്പതിച്ചാൾ:
എന്നേ കഷ്ടം!, നിലിമ്പേശ്വരപുരിയിൽ നട–
ന്നോരു കോലാഹലത്തെ–
ച്ചൊന്നാളെല്ലാം വെടിപ്പായ് ത്രിജടയവളുറ–
ക്കത്തിലവീക്ഷിച്ചു പോലെ; 84

ഓരോ ഭോഷ്കു പറഞ്ഞെടുത്തു കബളിപ്പിപ്പാൻ തുടങ്ങീടുമ–
ക്രൂരസ്ത്രീകളെയോട്ടിയൊന്നുമരിയാടാതങ്ങിരുത്തീട്ടവൾ
നേരേ ശീതളവാക്യമാമമൃതിനാലൻപോടു വാട്ടം വിനാ
ശ്രീരാമപ്രിയയാം ലതയ്ക്കുതകിടും കാർമേഘമായീടിനാൾ. 85

നിശാചരികളൊക്കെയും ത്രിജടതന്റെ വാക്കായിട്ടും
വശീകരമരുന്നിനാൽ മതിമറന്നുറങ്ങീടിനാർ;
അശാന്തപരിദേവനം പെരിയ സീത താനേ വൃഥാ
നശിപ്പതിനു കൌശലം പലതുമോർത്തിരുന്നീടിനാൾ 86

രഘുനായകദൂതനായിട്ടും
ഹനുമാനിച്ചരിതങ്ങൾ കണ്ടുടൻ
തരമോർത്തറിയിച്ചു മെല്ലവേ
സരസം രാമചരിത്രസംഗ്രഹം. 87

അന്നേരം ജനകാത്മജയ്ക്കു സുഖമായ് ചേതസ്സിലെന്നാകിലും
സന്ദേഹിച്ചിതു രാവണന്റെ കപടപ്പിട്ടെന്നു ശങ്കിക്കയാൽ
അമ്മട്ടൊക്കെ മനസ്സിലാക്കി മതിമാൻ വാതാത്മജൻ സാദരം
ഭൂമിത്തട്ടിലിറങ്ങി നിന്നവനിജാപാദം വണങ്ങീടിനാൻ. 88

ഊണും നിദ്രയുമെന്നിയെ വലയുമാ-
വൈദേഹിയാൽ മൎക്കടൻ
കാണപ്പെട്ടു പരിഭ്രമിച്ചു കപിയോ-
ടാരെന്നു ചോദിക്കവേ
താനാരെന്നുമിവണ്ണമിങ്ങു വരുവാൻ
സംബന്ധമെന്തെന്നുമി-
ന്നാരാൽ പ്രേഷിതനായതെന്നുമഖിലം
കേൾപ്പിച്ചു കാററിന്മകൻ. 89

പിന്നീടാദിത്യശിഷ്യൻ ജനകസുതയോടാ-
രാഘവന്മാൎക്കുവണ്ടി-
സ്സന്ദേഹം തീരുമാറുൾക്കനിവൊടു കുശലാ-
ന്വേഷണം ചെയ്തശേഷം
ധന്യൻ വാല്മീകിയെപ്പോലനുദിനമകമേ
രാമനാമം ധരിച്ചി-
ട്ടന്യൂനം ശോഭ കോലുന്നൊരു തിരുവടയാ-
ളാങ്ഗുലീയത്തെ നൽകി. 90

ത്തൈക്കൈകൊണ്ടതു വാങ്ങിയൂഴിമകൾ ത-
ന്മാറത്തണച്ചാൎത്തിയോ-
ടുൾക്കാമ്പങ്ങു തുടിച്ചു കേണവശയായ്-
കണ്ണീർ ചൊരിഞ്ഞേററവും
ദുഃഖിക്കുന്നതു കണ്ടു വായുതനയൻ
സാരോപദേശങ്ങളാം
വാക്കോരോന്നറിയിച്ചുകൊണ്ടഥ സമാ-
ധാനപ്പെടുത്തീടിനാൻ. 91

ദൂരത്തിങ്കലിരിക്കിലും രഘുവരാ-
സ്ത്രങ്ങൾക്കെളുപ്പം തുലോം
ലങ്കാപട്ടണ,മിജ്ജനം വലയുകിൽ
ദുർഗ്ഗങ്ങൾ ദുർഗ്ഗങ്ങളോ?
ദൈവാധീനത വന്നു ചേൎന്നു ഭവതി-
ക്കിന്നിക്ഷണം സ്വാമിവ-
ന്നീവൻപുള്ളൊരു ദുഷ്ടരാക്ഷസകുലം
വേരോടറുക്കും ദൃഢം. 92

ഘോരാത്മാവാം പൌലസ്ത്യനെ യുധി വധിച്ചിട്ടുപകരം
ധരാതന്യേ! മീളും ഭവതിയെ രഘുശ്രേഷ്ഠനുടനേ

വരാനിങ്ങോട്ടീ ഞാനവിടെ വിടകൊള്ളാത്ത കുറവാ-
ണരം സന്തോഷിച്ചിന്നടിയനരുളപ്പാട്ടു തരണേ! 93

കല്പിച്ചാൽ സീതയപ്പോൾ ദശമുഖനിവഹനെ-
ച്ചാമ്പലാക്കിച്ചമയ്പാൻ
കെല്പില്ലാതില്ലെനിക്കെന്നറിയുക, പുനര
ന്നേരമാ രാമബാണം
ഇപ്പാപിഷ്ഠന്റെ നെഞ്ചത്തൊരുപൊഴുതു പതി-
ച്ചിട്ടു പോകേണ്ട യോഗം
പില്ലാടില്ലാതെയാമെന്നതു കരുതി വിഷാ-
ദിച്ചിടുന്നീവിധം ഞാൻ. 94

അന്നേരത്താ ഹനുമാൻ നിജവടിവു വള-
ർത്തീട്ടു ചൊന്നാനിവണ്ണം
ധന്യേ! കൊണ്ടങ്ങു പോവാൻ ഭവതിയെ,യടിയൻ
പോരുമെന്നാലുമിപ്പോൾ
വന്നീടും കീർത്തിദോഷം രഘുവരശരവും
സത്യവും വ്യർത്ഥമാകും
നന്നാ? മോഷ്ടിച്ചുപണ്ടത്തിനെന്നുടയവനും
മോഷണം ചെയ്തെട്ടത്താൽ, 95

എല്ലാംകൊണ്ടുമിനി ക്ഷണേനവരുമ-
ശ്രീരാമനും തമ്പിയും
കല്യേ! ഖേദമൊഴിച്ചൊരല്പദിവസം
കൂടെ കഴിച്ചീടണം
വില്ലങ്കം തവ വല്ലഭന്നൊഴിയുവാ,-
നങ്ങോട്ടു ചെല്ലും വിധൌ
ചൊല്ലേണ്ടുന്നൊരു വാർത്തയോർത്തു മറുസ-
ന്ദേശത്തിന്നേകീടണം. 96

അന്നേരം നിജമൌലിരത്നമെതിരേ
വൈദേഹി വാതാത്മജ-
ന്നന്യൂനപ്രിയമാർന്നു നൽകിയിതുപോൽ
സന്ദേശവും ചൊല്ലിനാൾ
മുന്നം വിണ്ണവർനാഥപുത്രനു ചിര-
ഞ്ജീവിതമേകീട്ടവൻ
കണ്ണൊന്നാശു കളഞ്ഞു കാത്ത കനിവിന്നെൻ-
കാന്തനെങ്ങോട്ടുപോയ്,? 97

ഇജ്ജനമീവിധമിനിയും
ദുഃഖിച്ചുയിരോടിരിക്കുമൊരുമാസം
അതിനകമിദ്ദശമുഖനെ—
ക്കൊല ചെയ്വാൻ വേല ചെയ്ക വീരമണേ!. 98

കുശലമൊഴികളേവം ചൊല്ലി വേഗാൽ ഗമിക്കെ—
ന്നനിലജനനുവാദം നൽകിനാൻ രാമപത്നി;
രഘുവരനുടെ കാര്യം മിക്കവാറും വഹിച്ചി—
ട്ടവനഥ വടക്കോട്ടാശുകൊണ്ടാഗമിച്ചാൻ. 99

സീതാദർശനം എന്ന പതിനഞ്ചാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിനാറാം സർഗ്ഗം.

ബലവാൻ രഘുനാഥദൂതനൊ—
ട്ടവിടം വിട്ടു നിനച്ചിതിങ്ങനെ
നിറവേറി മനോരഥം നമു—
ക്കധുനാ മിക്കതുമെന്നിരിക്കിലും. 1

ചെറുതായൊരു കാര്യമിന്നുമു—
ണ്ടിഹ മേ ചെയ്വതിനിദ്ദശാന്തരേ
അതിലേക്കൊരുപായമന്ത്യമാ—
ണിവിടിപ്പോളുതകുന്നതോർക്കുകിൽ. 2

കഠിനാശയരോടു സാമവും
പണമുള്ളോർക്കമിതാർത്ഥദാനവും
ബലവാനൊടു ഭേദവാക്യവും
ഫലമില്ലെന്നുലകിൽ പ്രസിദ്ധമാം. 3

അതിനാലിഹ കൈക്കരുത്തു ഞാ—
നുപയോഗിപ്പതു യോഗ്യമായ്വരും
അതുകൊണ്ടൊരുവേള രാക്ഷസ—
ക്ഷ്പമര്യാദകളൊട്ടടങ്ങിടും. 4

ഭരമേററൊരു കാൎയ്യപദ്ധതി
ക്കുപയോഗിച്ചു ബഹുപ്രവൃത്തികൾ
തരമൊക്കെയറിഞ്ഞു ചെയ്യുവോ-
നുലകിൽ കാൎയ്യസമൎത്ഥനാം ദൃഢം. 5

വരവൊന്നറിയിച്ചു വച്ചുകൊ-
ണ്ടരിതൻ പ്രാഭവവും ധരിച്ചുടൻ
തിരിയെസ്സുഖമോടു പോകിലോ
ശരിയായുള്ളൊരു ദൂതനാണവൻ. 6

നിരുപിച്ചിതുപോലെ വാതജൻ
തരുവാടങ്ങൾ തകൎത്തു നിർഭയം;
തരയോടതു കണ്ടരക്കരും
കരളിൽ പേടി മുഴുത്തു മണ്ടിനാർ. 7

ശകലിച്ചിഹ ശാഖയൊക്കയും
സുമനഃസംഘമപാകരിച്ചുടൻ
ദ്വിജസന്തതിയെത്തുരത്തിനാ-
നവനപ്പോൾ ദശകണ്ഠനെന്നപോൽ. 8

"വരണം ശരപാണി രാമനും
ബലവാൻ ലക്ഷ്മണനും ജയം സദാ
രഘുനായകനാൽ സുരക്ഷിതൻ
വിജയിപ്പൂ കപിസാൎവ്വഭൗമനും 9

ചുണയുള്ളൊരു സൂൎയ്യസന്തതി-
ക്കണിയാം രാമനു ദാസനേഷ ഞാൻ
ഹനുമാൻ പവമാനനന്ദനൻ
പ്രതിപക്ഷപ്രകരത്തിനന്തകൻ. 10

ദശകണ്ഠരൊരായിരം നമു-
ക്കെതിരാമോ പടവെട്ടി നില്ക്കുവാൻ
മലയും മരമെന്നിവററകൊ-
ണ്ടഖിലം ഞാൻ പൊടി ഭസ്മമാക്കിടും. 11

നഗരം മുഴുവൻ തകൎത്തു ഞാ-
നഭിവന്ദിച്ചിഹ രാമപത്നിയേ
നിറവേററി മനോരഥങ്ങളെ-
സ്സുഖമായ് പോവതു കാണ്മിനേവരും". 12

ഇതുതാന്തരവിട്ടു നീളവേ
പൊടിപാറുന്നൊരു വാർത്തയൊക്കെയും
രജനീചരചക്രവർത്തി കേ-
ട്ടരിശം മൂത്തു മനസ്സിലേറവും. 13

ബലമുള്ളൊരു കിങ്കരൌഘവും
തലയാളാകിയ ജംബുമാലിയും
പൊരുതീടുക മർക്കടത്തൊടെ-
ന്നരുളിച്ചെയ്തഥ യാത്രയാക്കിനാൻ. 14

ഹനുമാനവരെ ക്ഷണേന കൊ-
ന്നനുമോദിച്ചു കരേറി തോരണം
അതിനുള്ളൊരിരുമ്പുതൂണെടു-
ത്തതിഗംഭീരതയോടു മേവിനാൻ. 15

അവർ ചത്തതു കേട്ടു രാവണൻ
പവമാനാത്മജനെപ്പിടിക്കുവാൻ
പടനായകരൈവരെപ്പെരു-
മ്പടയും കൂട്ടിയയച്ചു പിന്നെയും. 16

ക്ഷണമങ്ങവരെക്കപീശ്വരൻ
കനമേറുന്നൊരിരുമ്പുലക്കയാൽ
കൊലചെയ്തൊരു ചെയ്തി കേൾക്കവേ
ഖലനാം രാവണനാത്തകോപനായ്. 17

ഇളയോൻ ദശകണ്ഠപുത്രരിൽ
തെളിവാർന്നക്ഷകുമാരനക്ഷണം
അളവറ്റൊരു സേനയോടു കൂ-
ടിളകിച്ചെന്നിതു യുദ്ധഭൂമിയിൽ. 18

അനുഗാമികൾ നോക്കി നിൽക്കവേ
ഹനുമാനങ്ങവനെപ്പിടിച്ചുടൻ
ഒരു കൈക്കുഴിയിങ്കലോട്ടു ചേ-
ർത്തൊന്നു ഞെക്കാൽ കഥ തീർത്തു സത്വരം. 19

അതുകണ്ടവനോടടുത്ത വൻ-
പടയും കൂടെയകമ്പടിക്കു പോയ്;
ഇതരോടിതു കേട്ടമാത്രയിൽ
കുടിലൻ രാവണനാർത്തനായ് തുലോം. 20

ശകുനപ്പിഴയെന്നു സംശയി-
ച്ചകതാരിൽ ഭയമാർന്ന രാവണൻ
മകനാകിയ മേഘനാദനോ-
ടികലിന്നാജ്ഞ കൊടുത്തു ചൊല്ലിനാൻ. 21

അവികല്പമടക്കു നിന്നൊടി-
ബ്ഭുവനം മൂന്നിലുമാരെതിർത്തിടും
തവ പാടവമദ്ഭുതം ഇതലോ-
മിവിടെക്കാണണമൊന്നെനിക്കതു്. 22

അനിലാത്മജനോടു ശണ്ഠ ചെ-
യ്തനുജൻ ചത്തതു കേട്ടതില്ലയോ?
അവനെപ്പിടികൂടി വേഗമോ-
ടിവിടെക്കൊണ്ടു വരേണമിന്നു നീ. 23

ഇതുപോലുരചെയ്തയച്ചതേ-
ക്ഷതിയാം രാവണനിന്ദ്രജിത്തിനേ
പൃതനാന്വിതനായവൻ ജവാ-
ലെതിരിട്ടാനഥ രാമദൂതനേ. 24

കൊടുതായൊരു പീഡ രാവണ-
നുളവാകാനമരക്കരൊക്കയും
മുടിയേണ്ടതിനും നിശാചരീ-
നിവഹത്തിൻ പരിദേവനത്തിനും. 25

രവിശീതകരപ്രദേശ്യു ന-
ല്ലവകാശം ലഭിയാത്ത ലങ്കയെ
ശുചിയാൽ ശുചിയാക്കുവാനുമ-
നുളവായ് തോരണയുദ്ധമദ്ഭുതം. (യുഗ്മകം) 26

ശരമാരി ചൊരിഞ്ഞിടും മഹാ-
രണമാം ദുർദ്ദിവസത്തിൽ മാരുതി
പടുവായൊരു മേഘനാദമോ-
ത്തനുമോദിച്ചു മയൂരമെന്നപോൽ. 27

പടനായകനെക്കപീശ്വരൻ
പൊടിയാക്കുമൊഴിയാത്തകോപനായ്
പലബാണമയച്ചതൊക്കെ നി-
ഷ്ഫലമായ് കണ്ടു മഹേന്ദ്രവൈരിയും. 28

ഇകലിൽ ജ്ജയമാന്ന വായുവിൻ–
മകനെപ്പത്മജസായകത്തിനാൽ
ഒരു കെട്ടടനിട്ടു നല്ച്ചുണ–
ച്ചുടോൽ പിന്നെ മുറുക്കി വിക്രമി. 29

പിശിതാശികൾ രാമദൂതനേ–
നിയമിച്ചീടിന പാശബന്ധനം
സുരസുന്ദരികൾക്കു മോചനം
വരുവാനന്നു നിദാനമായി പോൽ. 30

"കയറിട്ടു വരിഞ്ഞമൂലമി–
ന്നൊഴിവാകും ദ്രുഹിണാസ്ത്രബന്ധനം"
അകതാരിലിതോർത്തു ശക്രജി–
ത്തവനെത്തൽക്ഷണമങ്ങു കൊണ്ടുപോയ്. 31

ജനകൻ മരുവുന്നേടത്തു താൻ
തിരുമുൽക്കാഴ്ചയതാക്കി വയ്ക്കവേ
ശരമേററ തളർച്ച കൈവെടി–
ഞ്ഞുടനമ്മാരുതിയും പ്രസന്നനായ്. 32

നയനങ്ങൾ മിഴിച്ചു നോക്കിനാൻ
ഭയമുൾത്താരിലുദിച്ചിടാതവൻ
സ്മയമാന്ന ദശാസ്യനക്ഷണം
ജയഭാവത്തെ നടിച്ചു നല്ലപോൽ. 33

യമരാജവിരോധിയെപ്പൊഴും
വിളയാടുന്നൊരു വെള്ളിമാമല
കരതാരിലെടുത്തു തൻ ബലം
പരിശോധിച്ചൊരു ശൂരനാമവൻ. 34

സുരനാരികൾ ചാമരം ധരി–
ച്ചരികത്തങ്ങനെ നിന്നു വീശവേ
ഇളകിച്ചുരുളുന്ന സോമനാൽ
പരിശോഭിച്ചു നിശാചരേശ്വരൻ (യുഗ്മകം) 35

ശശിതൻകല സന്ധ്യയിങ്കലെ–
ച്ചെമലക്കൊണ്ടൽ ചുഴന്നടുക്കവേ
വലുതായൊരു നീലപർവ്വത–
ച്ചുമലിൽ ചേർന്നു വിളങ്ങിടുന്നപോൽ. 36

വളവേറിയ തേററ രണ്ടു ചെ-
ഞ്ചൊടിയിൽക്കൂടെ വളർന്നു നില്ക്കയിൽ
പ്രഭനീലവപുസ്സിലേല്ക്കയാൽ
പലവർണ്ണങ്ങൾ വഹിച്ചിരുന്നവൻ. (യുഗ്മകം) 37

കലഹക്കളികൊണ്ടു ദിഗ്ഗജ-
ത്തലവന്മാരുടെ കൊമ്പു തൈക്കയാൽ
അലയാഴിയിലിന്ദുവെന്നപോൽ
പലചിഹ്നങ്ങളുരസ്സിലുള്ളവൻ. 38

ഉലകങ്ങളിലൊക്കെയുള്ളൊര-
ദ്ദുരിതത്തിൻ ഫലമേകമൂർത്തിയായ്
അപവർഗ്ഗമഹാപഥത്തിനെ-
ത്തടയാൻ വന്നതുപോലിരുന്നതേ. [യുഗ്മകം] 39

കതിരോനണി തിങ്കളഗ്നിയെ-
ന്നിവരേ വെന്നു തപോബലത്തിനാൽ
ഉടലാണ്ടുലകത്തിലക്രമം
തുടരും കൂരിരുളെന്നപോലെയും. 40

വിരുതേറിയ രാവണൻ കപീ-
ശ്വരനെപ്പാർത്തതി സംശയത്തൊടേ
ഹരശൈലമിളക്കിയന്നു ക-
ണ്ടൊരു നന്ദീശ്വരനെന്നു കൂറിനാൻ. 41

"അഥവാ ധനദന്റെ ദൂതനെ-
ക്കൊലചെയ്തന്നു ജനിച്ച പാതകം
തരമോർത്തൊരു ദൂതവേഷമായ്-
ക്കുറതീർച്ചയ്ക്കിഹ വന്നതല്ലയോ." 42

പലമട്ടിതുപോലെ സംശയി-
ച്ചലസാദ്മാ രജനീചരേശ്വരൻ
അരികത്തമരും പ്രഹസ്തനോ-
ടനുയോഗിപ്പതിനാജ്ഞ നൾകിനാൻ. 43

പ്ലവഗേശ്വരനപ്രഹസ്തനാ-
ലനുയുക്തൻ പരമാർത്ഥമാകവേ
രജനീചരധൂമകേതുവോ-
ടറിയുംവണ്ണമുരച്ചു നിർഭയം. 44

ദിനനായകവംശരത്നമാ-
യയഥാർത്ഥിക്കൊരുരത്ന വൈരിയായ്
പിതൃകല്പനയാലെ കാട്ടു പു-
ക്കവനാം രാമനു ദൂതനേഷ ഞാൻ. 45

മലർബാണവികാരമേറി വ-
ന്നൊരു നിൻ സോദരിതന്നെയിന്നി മേരു
അനുനാസികമുച്ചരിക്കുവാൻ
കഴിയാതാക്കിയതോർമ്മയില്ലയോ ? 46

ചിനമോടെതിരിട്ടൊരക്ഖരൻ-
മുതലായുള്ള ഖലർക്കു കാലനായ്
പുകൾ പെററൊരു രാമനേ നിന-
ക്കറിയാൻ സംഗതിയൊണ്ടു മുന്നമേ. 47

പിതൃഭക്തിയുമേകവല്ലഭാ-
വ്രതവും നീ മുതലായ ദുഷ്ടരിൽ
മുതിരും വിപരീതഭാവവും
മതിമാൻ രാമനിലുള്ള സൽഗുണം. 48

കളവുള്ള മൃഗത്തിനെ വധി-
ച്ചുളവേ വിന്ദമുഹൂർത്തവേളയിൽ
ചതിയാൽ ശഠ! നീ കവർന്നൊര-
സ്സതിയെത്തേടി നടന്നു രാഘവൻ. 49

കതിരോൻ മകനാം കപീന്ദ്രനോ-
ടെതിരേ സഖ്യവുമാചരിച്ചുടൻ
തവ ഗർവ്വമൊഴിച്ച ബാലിയേ
നിഹനിച്ചെന്നതു കേട്ടതില്ലയോ ? 50

കൃതവീര്യതനൂജനെ നിന-
ക്കറിവില്ലേ ? പുനരായവൻ കുലം
മുഴുവൻ മുടിചെയ്ത താപസൻ
ജമദഗ്നിക്കുളവായ നന്ദനൻ. 51

അവനുള്ള മദം കുറച്ചൊര-
ന്നൃവരൻ പ്രേയസിയെത്തിരക്കുവാൻ
പലരെത്തുമയച്ച വാനര-
പ്പടയെക്കീശവരൻ മുഖാന്തരം. 52

അതിലേകനാദം സമുദ്രവും
വ്യതിലംഘിച്ചു കടന്നു ലങ്കയിൽ
പ്രണമിച്ചിഹ രാമപത്നിയെ-
ത്തിരിയെപ്പോവതിന്നായ് തുടങ്ങിടുന്നേൻ. 53

ശരിയല്ലിഹ വന്ന വാർത്തയൊ-
ന്നറിയിക്കാതെയൊളിച്ചു പോവതും
കരുതീട്ടിതു മാനസത്തിൽ ഞാൻ
ബഹളം കൂട്ടിയിവണ്ണമൊക്കെയും. 54

അതിശയഃഗ്യതയുള്ള നിന്നെയൊ-
ന്നവലോകിപ്പതിനാഗ്രഹിക്കയാൽ
അടിപെട്ട ചിലന്തിനൂലുകൊ-
ണ്ടിവർ കെട്ടീടിന കെട്ടിലിങ്ങനേ. 55

ഭുവനങ്ങളിലൊക്കെ നല്ല പേർ
നിലനിർത്തി നിജ സൽപ്രവൃത്തിയാൽ
വിലസുന്നൊരു ദേവിയെച്ചതി-
ച്ചിവിടെക്കൊണ്ടു തടുത്തുവച്ചു നീ. 56

യജനസ്ഥലിയിൽ ജനിച്ച ന-
ല്ലരതി മുണ്ടുകൾകൊണ്ടു മൂടുവാൻ
തുനിയുന്നതുപോലെ നീതി വി-
ട്ടൊരു നീയിത്തൊഴിൽ ചെയ്തതെങ്ങിനെ ? 57

തവ മെയ്യിതു ലക്ഷ്മണാസ്ത്രമേ-
റ്റവനിത്തട്ടിൽ മറിഞ്ഞു വീഴ്കയിൽ
കഴുകൻ മുതലാം വയോഗണം
ചുഴലാൻ നീയിടയാക്കിവയ്ക്കൊലാ. 58

സ്വകുലം മുഴുവൻ മുടിഞ്ഞിടും
സമയം നിന്നുടെ ധർമ്മപത്നിമാർ
ചൊരിയുന്നൊരു നേത്രവാരി നീ-
യൊടുവിൽ തർപ്പണതീർത്ഥമാക്കൊലാ. 59

പരനാരികളെപ്പിടിക്ക നിൻ-
പതിവെന്നാലുമയോഗ്യമാണിദം
ഉരഗം പവനാശിയെങ്കിലും
ഗരുഡശ്വാസമതി,ന്നജീർണ്ണമാം. 60

പകതീന്ദ്രികത്തിരിക്കിലും
നകുലപ്പെണ്ണിനെ നമ്പുമോ ? ഫണി
നികരലമ്പടയിന്നതാകിലും
നകുലസ്ത്രീയഹിയോടടുക്കുമോ. 61

ഗുണമില്ലിനിമേൽ നിനക്കു വ-
ന്നണയുന്നൊരു വിപത്തു നീങ്ങുവാൻ
ജനകാത്മജ തന്നെ രാമനായ്
കനിവോടേകി നമസ്കരിക്ക നീ. 62

അരിശം പെരുകുന്ന രാക്ഷസ-
പ്പെരുമാൾ മാരുതിഗീരു കേൾക്കവേ
അഭയം തെറിവാക്കുരയ്ക്കുമി-
ക്കപിയെക്കൊല്ലുവിനെന്നു ചൊല്ലിനാൻ. 63

ഉരചെയ്തുടനേ കപീശ്വരൻ
വെറുതേ മോഹമിളക്കിടൊല്ല നീ
ഇതുപോലൊരു ലക്ഷമിങ്ങു വ-
ന്നെതിരിട്ടാലുമിവൻ കുലുങ്ങിടാ. 64

ഉടനെ സഹിയാത്ത കോപമാ-
ന്നുടവാൾ കൈയിലെടുത്തു രാവണൻ,
“അരുതഗ്രജ! ദൂതഹിംസയി-
ന്നൊരുനീതിക്കുമടുത്തതല്ലഹോ ! 65

വിധിയുണ്ടു വിരൂപരാക്കുവാൻ
ക്ഷിതിപന്മാർക്കു നികൃഷ്ടദൂതരേ”
ഹിതകാരി വിഭീഷണൻ കനി-
ഞ്ഞിതുപോലോതിയതോർത്തു രാവണൻ. 66

ഉരചെയ്തിതു “ഐശ്വര്യമെന്നതി-
പ്പുരിഷയ്ക്കുള്ളതു വാലിലാണുപോൽ,
ഇവനുള്ളൊരു വാലു ചുട്ടെരി-
ച്ചവമാനിച്ചു തിരിച്ചയയ്ക്കുവിൻ. 67

വളരെത്തുണി ചുറ്റി നല്ലപോൽ
തെളിവാനെണ്ണയിൽ മുക്കി വാലിനെ
തിരിയൊന്നു കൊളുത്തിനാർ തല-
യ്ക്കുടനാ രാക്ഷസരാജകിങ്കരർ. 68

കഴകൊണ്ടു ചമച്ച തണ്ടിലേ-
ന്നെഴുന്നള്ളിച്ചിഹ രാമദൂതനെ
കുഴലും തകിലും മുഴക്കിനാർ,
ചുഴലും രാക്ഷസരാർത്തു കൂവിനാർ. 69

ദശകണ്ഠനു മുൻപിറപ്പിലേ-
വശിയാം രാമനരാതിയെങ്കിലും
കപിയെച്ചുമലിൽച്ചുമക്കുവാൻ
വിധികല്പിച്ചതു വിഷ്ണുഭക്തി താൻ. 70

വഴിപോൽ രഘുനാഥദൂതനേ-
യെഴുന്നള്ളിച്ച ജനത്തിനേഷണം
ഒഴിവാൻ കഴിവന്നു, രാമനെ
ത്തൊഴുകിൽ പുണ്യമതെത്രമാത്രമാം? 71

ഒരു കള്ളനിതെന്നുരച്ചുകൊ-
ണ്ടൊരുമിച്ചങ്ങനെ യാതുസഞ്ചയം
തെരുവൂടെ നടന്നകാഴ്ച ക-
ണ്ടരികെച്ചെന്നു ജനങ്ങൾ കൂടിനാർ. 72

ഹനുമാനുടെ നീണ്ട വാലില-
ന്നൊരു കൊന്നക്കുടമുല്ലസിച്ചപോൽ
മരുവീടിന തീ പടർന്നെരി
ഞ്ഞമരന്മാരുടെ പുണ്യപൂർത്തിയാൽ. 73

കഥയൊക്കെയുമങ്ങറിഞ്ഞുടൻ
മിഥിലാധീശസുപുത്രിയേറവും
വ്യഥയുള്ളിലുദിച്ചു വഹ്നിയെ
വിധിപോലിങ്ങനെ നേർന്നു കൂപ്പിനാൾ. 74

"പരമാർത്ഥികളിൽ പ്രമുഖ്യനായ്
മരുവും മാരുതി തന്റെ മേനിയിൽ
അതിശീതളനായിരിക്കയെൻ
പതിയാം രാഘവനാണ പാവകാ. 75

മലർമങ്ക പതിവ്രതാഗ്നിയിൽ
ശലഭിപ്പിച്ചിടുമെന്ന ശങ്കയാൽ
ഹനുമാനുടെ വാലിലഗ്നിയ-
ന്നൊരു മാണിക്യവിളക്കു പോലെയായ്. 76

"പുരിയൊക്കെ നടന്നു കാണുവാൻ
തരമായില്ല നമുക്കു രാത്രിയിൽ
ഇനനും ശുചിയും സഹായമു-
ണ്ടിനി നല്ലോണമിതൊന്നു നോക്കിടാം" 77

മടിയാതിതുപോലുറച്ചുകൊ-
ണ്ടുടനബ്ബന്ധമയച്ചു മാരുതി
കനമുള്ളൊരിരുമ്പുതൂണിനാൽ
തനിയെ തച്ചുതകർത്തു കോട്ടരെ. 78

എരിയുന്ന കനറ്റുബാണമെ-
ന്നതുപോൽമാരുതി പാഞ്ഞുപാഞ്ഞുപോയ്
ദശകന്ധരരാജധാനിയാ-
ലനലപ്രീതിവരുത്തി വിക്രമി. 79

ശുഭശീലമെഴും വിഭീഷണൻ
മരുവും മേടയു,മൂഴിമാനിനി
അമരുന്നിടവും ധനഞ്ജയ-
ന്നിരയാക്കാതെ കഴിച്ചു ബുദ്ധിമാൻ. 80

പ്രിയപുത്രനുമഗ്നിദേവനും
പ്രിയമേകുന്നതിനുറ്റ കൌതുകാൽ
തനിയേ കപിവീരനെത്തുട-
ന്നനലോദ്ദീപനകാരി മാരുതൻ. 81

അരവിന്ദശരാരി മുൻപു മു-
പ്പുരമെല്ലാം മിഴികൊണ്ടെരിച്ചപോൽ
ഹരവീര്യമെഴും കപീന്ദ്രന-
പ്പുരി തൻ വാലധികൊണ്ടെരിച്ചഹോ. 82

"മകളേ! മകനേ! സഹോദരാ!
ജനനീ! താത! കുമാര! വല്ലഭാ!
തുണചെയ്യണമീ വിപത്തിൽ നി-
ന്നെരിതീയിൽ കരിയാതെ തേറുവാൻ." 83

പുരവാസികളൊക്കെയീവിധം
പരിദേവിപ്പൊരു ദീനശബ്ദവും
പവനാത്മജനങ്ങിടയ്ക്കിട-
യ്ക്കലറും നാദവുമേറി ലങ്കയിൽ. 84

പ്രസരിച്ചുയരുന്നൊരഗ്നിതാൻ
പ്രതിബിംബിച്ചിതു വാരിരാശിയിൽ
പെരുകുന്നൊരു തൃഷ്ണമൂലമ-
ജ്ജലപാനത്തിനിറങ്ങി വന്നപോൽ. 85

ധനദാനുജബാഹുവീര്യമ-
ക്കനലിൽ പെട്ടു കരിഞ്ഞുയന്നപോൽ
മഷിവർണ്ണമിയന്ന ധൂമ്യ പോ-
യൃഷിലോകത്തു മണഞ്ഞു സത്വരം. 86

ജനകാത്മജയായ ലക്ഷ്മിയെ
രഘുവീരക്ഷിതികാന്തനേകുവാൻ
അലറീട്ടിളകുന്ന സേനയാ-
മലയേറുന്നൊരു ലങ്കയാം കടൽ. 87

കയറാകിയ സർപ്പപുങ്ഗവൻ
ചുഴലും മാരുതിയെന്ന മത്തിനാൽ
വഴിപോൽ മഥനം കഴിച്ചിത-
ന്നരവിന്ദോത്ഭവനായ നാന്മുഖൻ. [യുഗ്മകം] 88

പുരമാസകലം കരിച്ചുടൻ
തരസാ മാരുതി വാരിരാശിയിൽ
വിരവോടു കുളിച്ചു സീതതൻ
ചരണം കൂപ്പി വിനീതവേഷനായ്. 89

വിടവാങ്ങിയരിഷ്ടമേദിനീ-
ധരകൂടം കരയേറി വീര്യവാൻ
കടൽ താണ്ടിയെളുപ്പമെങ്ങുമേ
തടവില്ലാതെ മഹേന്ദ്രമേറിനാൻ. 90

ലോകം ഞെട്ടിക്കിടുങ്ങുമ്പടിയവനലറി-
ന്നൊച്ച കേട്ടദ്രിപാർശ്വ-
ത്തോരും താരേശനാദി പ്ലവഗനിവഹമുൾ-
ത്തരിലാഹ്ലാദമാർന്നു
നിർവ്വിഘ്നം സ്വാമികാര്യം സകലവുമിഹ
സാധിച്ചു ധീമാൻ ഹനൂമാൻ
വന്നാനെന്നാ മഹാഭാഗനെ വിനയമൊടാ-
വാനരൗഘം വണങ്ങി. 91

പിന്നെ സൈന്യാധിപന്മാരൊട്ടു ദശമുഖ-
രാജ്യത്തിലുണ്ടായതെല്ലാ-
മൊന്നും തെററാതുരച്ചാനിഹ രണരസികൻ
രാമദാസാഗ്രഗണ്യൻ
അന്നേരം പ്രേമമുള്ളിൽ പെരുകിയിവനെ ഞാൻ
മുൻപു ഞാൻമുൻപിവണ്ണം
ധന്യന്മാർ മർക്കടന്മാർ നിജമുതുകിലെടു-
ത്തൊട്ടു ദൂരം നടന്നാർ. 92

ഉണ്ടാക്കീ സൂര്യപുത്രൻ ഝ ത ദധിമുഖനെ-
ച്ചൊല്ലിയയപ്പിച്ചു കാപ്പാൻ
പണ്ടോ മാർഗ്ഗേ മനോജ്ഞം മധുവനമതിനെ-
ക്കണ്ടോരീ വാനരൗഘം
മിണ്ടാതങ്ങോട്ടടുത്തി ട്ടതിലഴിമതിചെ-
യ്തപ്പൊഴത്യന്തഖേദം
പൂണ്ടാ മിത്രാത്മജന്മാരൊടു ദധിവദനൻ
ചെന്നിതെല്ലാമുണർത്തി. 93

താരേയാദിപ്ലവംഗപ്രവരരുടെ ചരി-
ത്രങ്ങൾ കേട്ടക്കപീന്ദ്രൻ
"ചാരെയങ്ങെത്തി വേഗാലവരിഹ വരുവാൻ
ചൊൽക"യെന്നോതിവിട്ടാൻ
"നേരേയെൻ കിങ്കരന്മാർ വിജയികളവ"രെ-
ന്നോർത്തു സൽകർമ്മസീമാ-
ധൌരേയൻ മർക്കടന്മാർക്കധിപതി കുതുകാം-
ഭോധിയിങ്കൽ കുളിച്ചാൻ. 94

തന്നെത്താൻ നിദ്രയില്ലാഞ്ഞതരുണിതനയനം-
കൊണ്ടു സൌമിത്രി ദൂരെ-
ക്കണ്ടേൻപോതാസ്പദിക്കുന്നൊരു വടിവിയലും
വായുപുത്രൻ തദാനീം
കന്നല്ക്കണ്ണാൾ ധരിത്രീമകളുടെ മുടി-
രത്നത്തെയും കൈകളിലേന്തി-
ക്കൊണ്ടോ രാമന്റെ തൃക്കാലിണയതിലഭി-
വന്ദിച്ചു കുന്നിച്ചു ഭക്ത്യാ. 95

ക്ലേശം കൂടാതെ പോയ്പ്പുന്നാളവൊരു കര കാ-
ണാത്ത വാരാശിലങ്ഘി-
ച്ചെന്നാലും വായുപുത്രൻ മുഴുകി കപികുലം
കാൺകെ മോദാബ്ധിതന്നിൽ
ചൂഡാരത്നം വിലോകിച്ചതുലിതഹൃദയാ-
നന്ദമുൾക്കൊണ്ടു രാമൻ
ചോദിച്ചപ്പോൾ വിശേഷം മുഴുവനുമറിയി-
ച്ചീടിനാൻ ഭക്തിപൂർവ്വം. 96

ലങ്കാരാജ്യത്തശോകക്ഷിതിജതതി ചുഴ-
ന്നുള്ളൊരുദ്യാനമധ്യ-
ത്തിങ്കൽ ക്രവ്യാദസീമന്തിനികളുടെ മഹാ
ശല്യമെല്ലാം സഹിച്ചു്,
നിങ്കൽ ചേതസ്സുറപ്പി;ച്ചുരഗതരുണിതാൻ
താർക്ഷ്യലോകത്തിലെന്നോ
പങ്കത്താൽ പെട്ടു കേഴുമ്പടിയമരുമൊര-
ദ്ദേവിയെച്ചെന്നു കണ്ടേൻ. 97

തീർത്തനത്യാർത്തിയെല്ലാ മടിയനുരചെറു
ന്നങ്ഗുലീയത്തിനാലും
പേർത്തും നിൻ വാർത്തകൊണ്ടും; പുനരിവനനുയോ
ഗിച്ച സന്ദേശവാക്യം
കാത്തിട്ടപ്പോൾ, ജയന്തൻ കരടവടിവെടു-
ത്തോരു വൃത്താന്തമെല്ലാം
വീർത്താതിക്കൊണ്ടു ചൂഡാമണിയുമിഹ സമ-
ർപ്പിക്കുവാൻ തന്നയച്ചാൾ. 98

പ്രാണപ്രിയന്റെ തിരുമേനിയിലാശയാല-
പ്രാണങ്ങൾ പോവതിനറച്ചു വസിച്ചിടുമ്പോൾ
മാണിക്യമുദ്രയടിയൻ വിടകൊണ്ടു കാട്ടി-
പ്രാണപ്രതിഷ്ഠയവിടെ സ്സുഖമായ് കഴിച്ചേൻ. 99

നിയമനെറികൾകൊണ്ടു മധ്യഭാഗം
വളരെ മെലിഞ്ഞലർബാണവില്ലു പോലെ
മധുരിമ കലരുന്ന മേനി കോലും
ഭഗവതി നിൻതിരുമേനിയോർത്തിരിപ്പൂ. 100

ബഹള വളരെച്ചാപല്യത്താൽ നടത്തി ദശാനന-
ന്നിളയ മകനാമക്ഷൻതന്നെ ക്ഷണേന വധിച്ചു ഞാൻ
ദശമുഖനെയും കണ്ടിക്കാര്യം പറഞ്ഞുപദേശമായ്;
ഖലമതിയവൻ തീ കത്തിച്ചാൻ കരിപ്പതിനെന്റെ വാൽ. 101

അവിടത്തു ഭവൽകാരുണ്യത്താലിവനുപകാരമാ-
യവനുടെ പുരം മുച്ചൂടും ചുട്ടെരിച്ചു പൊടിക്കുവാൻ;
തവ കനിവു ചെറുതുണ്ടെന്നാലിജ്ജഗത്തിലസാദ്ധ്യമാ-
യൊരുവകയുമില്ലാർക്കും പോററി! ഭവാൻ ശുഭമേകണം. 102

ലങ്കാമർദ്ദനമെന്ന പതിനാറാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിനേഴാം സർഗ്ഗം

വാതാത്മജൻ ചൊല്ലിയ വർത്തമാനം
ജാതാനുകമ്പം നിശമിച്ച നേരം
ഓതാവതല്ലാത്ത കുതൂഹലം കൊ-
ണ്ടേതാണ്ടൊരാശ്വാസമിയന്നു രാമൻ. 1

നക്തഞ്ചരശ്രേഷ്ഠനൊടൊത്തു പിന്നീ-
ട്ടുൾക്കാമ്പിലുണ്ടായ വിരോധമൊട്ടും
തൃക്കൈയിൽ മേവുന്ന ശരാസനത്തിൽ
തൃക്കൺമുനക്കേളി നടത്തി മന്ദം. 2

നരാധിരാജന്റെ മതം പ്ലവംഗഗോ-
ല്ലൂരാധിപൻ തന്നെ മനസ്സിലാക്കി;
അരാതിവർഗ്ഗത്തെ വധിക്കുവാൻ താൻ
കരാറു ചെയ്തുള്ളതുമുള്ളിലോർത്തു. 3

സന്ദർഭവും വന്നിടപെട്ടിതെന്നോ-
ർത്തുന്നിദ്രമോദത്തൊടു മർക്കടേന്ദ്രൻ
ചെന്നാദ്ദശാസ്യന്റെ കണക്കു തീർപ്പാൻ
സന്നദ്ധനായ് വൻപട ശേഖരിച്ചാൻ. 4

ശ്രീരാമനെന്നുള്ളൊരു നീലമേഘം
പാരം ചൊരിഞ്ഞീട്ടു കടാക്ഷവർഷം
സാരസ്യമാ വാഹിനികൾക്കു നൽകി;
പൂരിച്ചു പാരിങ്കലതക്ഷണത്തിൽ. 5

മടക്കമില്ലാത്തൊരു ശക്തിയൊട്ടൊ-
ട്ടടക്കുവാൻ വാഹിനിയാഗ്രഹത്താൽ
തുടങ്ങി പോൽ ദക്ഷിണനായകൻ ത-
ന്നാട്ടുക്കലേക്കുള്ളൊരു യാത്ര മെല്ലേ. 6

രാത്രിഞ്ചരക്കൂരിരുൾ നീക്കുവാന-
മ്മിത്രാഭ കോലുന്നൊരു രാമചന്ദ്രൻ
തെററാതെ യാത്രയ്ക്കു മുഹൂർത്തമോർത്ത-
ക്കാററിൻമകൻ തന്റെ കഴുത്തിലേറി. 7

ആമോദമാർന്നക്കമുദാശയം പിൻ-
പാമാത്രകൊണ്ടൃക്ഷഗണം തെളിഞ്ഞു
വിപക്ഷചക്രം വിഷമിച്ചിരുന്നു
വിഭാവരിക്കൂർജ്ജിതവും വളർന്നു. 8

കരേറിനാൻ ബാലിസുതന്റെ തോള-
ത്തരാതികൾക്കന്തകനാം കുമാരൻ
ശരാസനം പൂണ്ടരിസഞ്ചയത്തെ-
പ്പുരാസനം ചെയ്വതിനാർത്തരോഷൻ. 9

അനന്തരം വാനവർ കോനമല്പാ-
ലനന്തരം സംഖ്യകൾ പാർത്തു ചൊന്നാൽ
ശരിപ്പെടാൻ ദുർഘടമുള്ള മട്ടിൽ
പരന്നുപോന്നൂ വാനരവീരസൈന്യം. 10

സപ്താശ്വവംശത്തിലുദിച്ച ഭൂപ-
ക്കുത്തംസമാം ദാശരഥി[illegible]ാർത്താൽ
പുത്തൻമണിമെത്തർ തുരങ്ങളെന്നീ-
വസ്തുക്കളില്ലായ്കിലുമെന്തു ദോഷം?. 11

പെരുമ്പടക്കോളുകൾ കണ്ടു കാട്ടിൽ
കരിമ്പുലിക്കൂട്ടമൊളിച്ചു മണ്ടി;
കരുത്തെഴും കേസരിവീരരെല്ലാം
പരം പ്രലാപിച്ചുഴറിത്തുടങ്ങി. 12

ചാഞ്ചാടിയും തങ്ങളിൽ മല്ലിടിച്ചും
വാഞ്ഛാനുകൂലം ഫലമാഹരിച്ചും
അഞ്ചാതെ പോം വാനരപാളി, കാട്ടിൽ
പൂഞ്ചോലയെല്ലാം പൊടിയാൽ കറുക്കി. 13

കാന്താരശൈലങ്ങൾ കടന്നു പിന്നെ-
ച്ചിന്താമരാക്ഷൻ കപിസേനയോടും
സഹ്യാദ്രിയിൽക്കൂടെയണഞ്ഞു പശ്ചി
വിഖ്യാതമാം ചന്ദനപർവതത്തിൽ. 14

ശ്രീമെത്തുമച്ചന്ദനവാടിയിങ്കേ-
ന്നാമോദമേകുന്നൊരു മന്ദവാതം
രാമന്റെ പൂമേനി തലോടിയപ്പോൾ
സൗമിത്രിയെപ്പാർത്തുംചെയ്തു ദേവൻ. 15

മലയ്യിടത്താഴ്‌വരയിങ്കലോലു-
ന്നൊലിപ്പിനെക്കാൺക സഹോദരാ! നീ
അതിന്റെ നീർത്തുള്ളികളേറ്റുപാരം
മുതിർന്നു നില്ക്കുന്നിഹ ചന്ദനങ്ങൾ. 16

അച്ചന്ദനത്തിൽ ചില കൂടുകെട്ടി-
സ്വാച്ഛന്ദ്യമോടിങ്ങമരും പികങ്ങൾ
ഉച്ചസ്വരം നീട്ടി മുഴക്കിയിപ്പോൾ
മെച്ചം നമുക്കാർത്തി വളർത്തിടുന്നു. 17

ഏഴാമെടത്തോടു പിരിഞ്ഞിവണ്ണം
കേഴുന്ന ഭൂലോകനിലിമ്പനാഥൻ
നേരേ മഹേന്ദ്രാദ്രിയിലേറിയപ്പോൾ
വാരാശി തന്മുന്നിലടുത്തു കണ്ടാൻ. 18

സ്വർല്ലോകനേതാവിഹ ചേർത്ത പങ്ക-
മെല്ലാമടിച്ചുണ്ടു പരത്തിടുംപോൽ
കല്ലോലജാലങ്ങളുരുണ്ടു പൊങ്ങി-
ത്തല്ലിത്തകർന്നിതു ഫേനകൂടം. 19

കടല്പുറത്തുള്ള മണൽത്തിടമ്പാ-
ങ്ങിടിഞ്ഞു വെള്ളത്തിലിറങ്ങിടുമ്പോൾ
അടിച്ചുകേറീട്ടൊഴിടത്തതെല്ലാം
തട്ടുത്തു കൂട്ടിക്കരയാക്കിടുന്നു. 20

ഭങ്ഗങ്ങൾ തല്ലിത്തകരുന്ന നേരം
പൊങ്ങുന്ന വെള്ളച്ചുഴിയിൽക്കിടന്ന്
മുങ്ങിക്കളിക്കും ജലജന്തുജാതം
തങ്ങുന്ന കാണാം കരയിൽ ചിലപ്പോൾ. 21

തെല്ലും ജലംകൊണ്ടുപകാരമാർക്കു-
മില്ലെങ്കിലും വാരിധി വല്യഭാവം
ചിലപാനമല്ലെന്നു നടിച്ചിടുന്നു
വല്ലോരുമങ്ങോട്ടണയാതിരിപ്പാൻ. 22

ധനേശനെപ്പോലെ തനിക്കുമേറെ-
ധനങ്ങളുണ്ടെന്നു സമുദ്രരാജൻ
നിനച്ചഹങ്കാരമിയന്ന മൂലം
ചിനത്തു ഗർജ്ജിപ്പതുപോലെ തോന്നും. 23

വേലാതടത്തിങ്കലെഴും മഹേന്ദ്ര-
ശൈലത്തിലുള്ളോരു തമാലവണ്ണം
മദ്ധ്യേസമുദ്രം നിഴലിച്ചു പോല-
മത്യന്തനീലച്ഛവിയാർന്നു കണ്ടു. 24

കയത്തിലാളുന്നൊരു കർദ്ദമത്തിൻ
കറുപ്പുശേഷം കമലത്തിലൂടെ
പുറത്തു നന്നായ് പ്രസരിച്ചിടും പോൽ
പരന്നു കാണാമസിതാഭ്രവണ്ണം. 25

അഹോ! മഹാവിഷ്ണുവിതിന്റെ മദ്ധ്യ
സദാ ഭുജംഗേശ്വരശയ്യയിങ്കൽ
ശയിക്കയാലത്തിരുമേനിമേൽ നി-
ന്നുയർന്നു വീശുന്ന കറുപ്പതാണോ? 26

തമോഗുണക്കാരരെ മിക്കവാറും
ധരിപ്പതമ്മാതിരി കണ്ടു വേണം
സരിൽപ്പതിയ്ക്കുള്ള തമോഗുണത്തെ-
ധരിക്കുവാൻ നീലിമ തന്നെ പോരും. 27

ഗംഭീരസത്വങ്ങൾ നിറഞ്ഞിരിക്കു-
മംഭോധിയെക്കണ്ടഥ രാമചന്ദ്രൻ
അംഭോജപത്രാക്ഷിയെ നെഞ്ചിലുന്നി-
സ്സംഭ്രാന്തനായ് നിന്നു കുറച്ചുനേരം. 28

വ്യഗ്രത്വമെന്ന്യേ നിജസേനയോടും
സുഗ്രീവനും പാളയമങ്ങടിച്ചു.
ഘോരം മഹാവാരിധിയെക്കടപ്പാ-
നോരോന്നവൻ കൌശലമോർത്തിരുന്നു. 29

ചക്കപ്പഴം പിന്നെ വരിക്കമാവിൻ
പക്വങ്ങളും നല്ല പനമ്പഴങ്ങൾ
ഇക്കണ്ട വസ്തുക്കൾ സമുദ്രതീര-
ത്തൊക്കെബ്ഭുജിച്ചു കപിവീരർ വാണു 30

ശ്രീരാമചന്ദ്രൻ കപിസേനയോടും
വാരാശിതന്നുത്തരതീരദേശേ
പോരാടുവാൻ വന്നൊരു വർത്തമാന-
മാ രാവണൻ ചാരമുഖാൽ ഗ്രഹിച്ചാൻ. 31

കാമപ്പിശാചിന്റെയുപദ്രവത്താ-
ലാ മാൻമിഴിത്തയ്യലെ വിട്ടയപ്പാൻ
സാമർത്ഥ്യമില്ലാഞ്ഞിനി വേണ്ടതെന്തെ-
ന്നാ മൂഢനാലോചനയുള്ളിലാർന്നു. 32

ദുർമ്മാർഗ്ഗി വങ്കപ്പടുവാം ദശാസ്യൻ
ദുർമ്മന്ത്രിവർഗ്ഗത്തെ വിളിച്ചു കൂട്ടി
തന്മന്ത്രശാലയ്ക്കെഴുന്നള്ളിയോരോ
മർമ്മം നിരൂപിച്ചു നൃശംസകൃത്യൻ. 33

അപ്പോൾ സമീപത്തതിഭക്തി ഭാവി-
ച്ചൊപ്പിക്കുവാൻ തങ്ങടെ മൂക്കു പൊത്തി
നില്ക്കും പ്രഹസ്താദി നിയോജ്യരോരോ
ഢീക്കോതിനാർ ദുർഗ്ഗുണദോഷബുദ്ധ്യാ. 34

സ്വകല്പനയ്ക്കൊത്തു പറഞ്ഞൊടുക്ക-
ത്തകപ്പെടുത്തുന്നൊരു മന്ത്രിമാരെ
അകററിയൻപോടു വിഭീഷണൻ താൻ
പകച്ചു ചൊന്നാനന്നൊരിപ്രകാരം. 35

സേവയ്ക്കു വേണ്ടീച്ചില ഭോഷജക്കാർ
രാവൽക്കപാർശ്വത്തിലടുത്തു കൂടി
ഭാവിച്ചു നന്നെന്നിവർ കണ്ടമാനം
പോവക്ക ജല്പിപ്പതു സത്യമാമോ? 36

കഷ്ടം! കുലദ്രോഹികളീ വകക്കാ-
രൊട്ടുക്കകന്നേ സുഖമാകയുള്ളൂ
ഭവാനു ദുഷ്പ്പേരു വരുത്തുവാനി-
ദ്ദുരാശയന്മാർക്കൊരു കൂസലില്ലാ. 37

ഇന്നിന്നതങ്ങേക്കിഹ നന്മയെന്നു-
മിന്നിന്നതെല്ലാം ബഹു തിന്മയെന്നും
തോന്നാത്ത ദുർബ്ബുദ്ധിയൊരേഭ്യനത്രേ
നന്നല്ലവൻ സേവകനായിരുന്നാൽ. 38

തനിക്കു താൻ പോന്ന ഗുണങ്ങളുള്ളിൽ
ജനിക്കുവോൻ വേണമമാത്യനാവാൻ
മനസ്വിയാമപ്പുരുഷൻ ഭവാനും
ജനത്തിനും നന്മ വരുത്തി വയ്ക്കും. 39

പ്രിയം വചിക്കില്ല മഹാജനൗഘം
പ്രിയംവദന്മാർ സുജനങ്ങളല്ലാ
ഹിതോക്തിയിഷ്ടം വരുമാറുരപ്പോർ
ചുരുക്കമത്രേ ഭുവനത്രയത്തിൽ. 40

'വിവേക'മെന്നിങ്ങനെ മൂന്നെഴുത്തും
നീതിയ്ക്കു ബീജാക്ഷരമെന്നു കേൾപ്പൂ
അതഭ്യസിക്കാതെ പഠിച്ച മന്ത്രം
ഫലിക്കയില്ലെന്നു ധരിക്കവേണം. 41

സന്മാർഗ്ഗിയെന്നുള്ളൊരു നാട്യമോടും
ചുമ്മാതെ തിണ്ടാടി നടക്കുവോരേ
നിന്മന്ത്രിമാരാക്കിയമൂലമിപ്പോ-
ളിമ്മാതിരിക്ലേശമണഞ്ഞു നാട്ടിൽ. 42

കേട്ടാണിവർക്കുള്ളുപദേശവാക്യം
കാട്ടാളവൃത്തിക്കു തുനിഞ്ഞതും നീ
നാട്ടാർക്കു നീയിന്നൊരു ധൂമകേതു-
പ്പട്ടം ധരിച്ചാകിലനർത്ഥമത്രേ. 43

കുറഞ്ഞുപോയീശ്വരഭക്തിയിപ്പോൾ
മറഞ്ഞഹോ നാട്ടിലശേഷധർമ്മം
അറിഞ്ഞുപോൽ വൈരികളിച്ചരിത്രം
നിറഞ്ഞിതാ ദുശ്ശകുനങ്ങളെങ്ങും. 44

ഒന്നല്ല രണ്ടല്ല ഭവാൻ നിമിത്തം
വന്നിങ്ങകപ്പെട്ടൊരു ദൈവദോഷം
ഒന്നോടതിൻ കൂലി നിനക്കു നൽകാൻ
തന്നാണു രാമാദികൾ വന്നതിപ്പോൾ. 45

തരം പിഴച്ചാലതു കണ്ടു മിണ്ടാ-
തിരിക്കുവാനിങ്ങൊരു ധൈര്യമില്ലാ
ഗുരുത്വമോർത്തൊന്നുര ചെയ്യുവാനും
വരുത്തമുണ്ടെങ്കിലുമല്പമോതാം. 46

കനത്തമേറുന്ന കുരങ്ങുമൂലം
വന്നീടുമീ നിന്നുടെ വംശനാശം
എന്നീവിധം പൂർവ്വജനോടു മുന്നം
നന്ദീശ്വരൻ ചൊന്നതു വിട്ടുപോയോ? 47

മനുഷ്യരല്ലാതൊരുനാളുമന്യേ-
യൊരുത്തരും കൊല്ലുകയില്ലയെന്നു്
മനഃപ്രസാദത്തോടു നാന്മുഖൻ പ-
ണ്ടുരച്ച വാക്കിന്നു മറന്നു പോയോ? 48

ആപത്തുമൂലം നളകൂബരൻ തൻ-
ശാപത്തെയും പിന്നെ മറന്നുവോ നീ?
കോപിക്കൊലാ ഞാനൊരു വാക്കു ചൊല്ലാം
നീ പത്മജൻ തന്റെ കുലാഢ്യനല്ലോ. 49

വിശുദ്ധിയേറും നിജവംശമിപ്പോ-
ളശുദ്ധമായെന്നു വിരിഞ്ചി കേട്ടാൽ
വംശം കെടും പൊത്തുവതിന്നു കണ്ണ-
മശേഷവും തന്നുടെ കൈകളാലേ. 50

ഭവാന്റെ ശല്യം സഹിയായ്കകൊണ്ടേ-
ത്തപോധനന്മാരൊരുമിച്ചു കൂടി
കുടത്തിൽ വാർത്തുള്ള വിയർപ്പു മണ്ണിൽ-
കുഴിച്ചുവച്ചിട്ടു പറഞ്ഞു പോലും. 51

"ഇതാണു പൌലസ്ത്യകുലം നശിപ്പാൻ
പ്രധാനമായുള്ളൊരു യോഗബീജം"
അതിൽ കലന്നുള്ളൊരു വിഷ്ണുമായാ-
ചൈതന്യമിജ്ജാനകിയെന്നു കേൾപ്പൂ. 52

കത്തുന്ന തീ ക,ണ്ടതിലാശയൂന്നി-
ച്ചിത്തഭ്രമത്താൽ ശലഭങ്ങളെല്ലാം
എത്തുന്നപോൽ സീതയിലാശയൂന്നി-
ച്ചുത്തീടുവാൻ ജ്യേഷ്ഠനൊരുങ്ങിടൊല്ലാ. 53

ഇന്ദ്രാണി മുൻപായ നിലിമ്പനാരീ-
വൃന്ദം സദാ വന്നടി കൂപ്പി നിൽക്കും
മന്ദോദരിക്കുള്ളൊരു ഭർത്തൃഭാഗ്യ-
മിന്നെന്തിനായിട്ടു കളഞ്ഞിടുന്നു. 54

തന്നോടിണങ്ങാത്തവളോടുകൂടി-
ച്ചേർന്നുല്ലസിപ്പാനൊരു സൌഖ്യമില്ലാ
തന്നിൽ പരം പ്രേമരസം പൊഴിക്കും
തന്വംഗി സംപൂർണ്ണസുഖത്തെ നൽകും. 55

ഇരിമ്പുമക്കാന്തവുമെന്നവണ്ണം
പരസ്പരാകർഷണശക്തിയോടും
ഇരിക്കുമസ്ത്രീപുരുഷർക്കു മാത്രം
വിരക്തിയില്ലാത്ത സുഖം ഭവിക്കും. 56

മാഹാത്മ്യമേററുള്ള വികാരമോരോ-
ന്നോരോ മുഖത്തിങ്കൽ വഹിക്കിലും നീ
അന്തത്തിലുണ്ടാകുമവസ്ഥ മാത്ര-
മെന്തീടൊലാ മുഖ്യമുഖത്തിലണ്ണൻ. 57

ക്ഷമാവരൻ രാമനു മുഖ്യമാകും
ക്ഷമാഗുണം സർവ്വജഗൽപ്രസിദ്ധം
അമന്ന്യുവായ് സീതയെ വീണ്ടുമേകി-
സ്സമാശ്രയിക്കിൽ കുലരക്ഷയുണ്ടാം. 58

അല്ലെങ്കിലീ രാക്ഷസവംശവും കൂ-
ടില്ലാതെയാം രാമശരം വരുമ്പോളാം
പുല്ലോളവും നിന്റെ പരാക്രമത്തെ-
ബ്ഭല്ലൂകവൃന്ദം ഖകവക്കയില്ലാ. 59

ആരാകിലും ഞായമുരച്ചിടുമ്പോ-
ളൂരീകരിക്കേണ്ടതു യോഗ്യധർമ്മം
നേരേമറിച്ചാകിലയോഗ്യനെന്ന
പേരിന്നു നീ ഭാജനമായ്‌ഭവിക്കും. 60

ശുഭാശുഭം പാൎത്തുരചെയ്യുവോ ദു-
സ്സ്വഭാവിയാം രാവണനേററ രോഷാൽ
സഹോദരൻതന്റെ മുഖത്തു നോക്കി
ശ്ശകാരമായിട്ടു പറഞ്ഞിവണ്ണം. 61

എനിക്കു ബോധിച്ചതുപോൽ നടത്തും
നിനക്കതിന്മേലൊരു ചേതമെന്തു്?
മനീഷിയെന്നുള്ളൊരു ഭാവമൊന്നും
മനസ്സിലീ രാവണനിഷ്ടമില്ല. 62

ഭീരുത്വമോടെന്നുടെ മുന്നിൽ നിന്നി-
സ്സാരോപദേശങ്ങളിനിപ്പറഞ്ഞാൽ
തീരും നിനക്കുള്ളൊരു ഭള്ളശേഷം
ചാരത്തു നിന്നാശു ഗമിക്ക ദൂരെ. 63

വിരോധിയെത്താങ്ങിയുരച്ചിട്ടും നീ-
യരാതിവൎഗ്ഗത്തിനു മുൻപനല്ലോ
മരിക്കുവാൻ സംഗതി വേണ്ടയെങ്കിൽ
തെരിക്കനെച്ചെല്ലുക രാമപാൎശ്വേ. 64

ആക്ഷേപവാക്കേവമുരച്ചുടുക്കം
രക്ഷോവരൻ തന്നുടെ മട്ടുകണ്ടു്
രക്ഷയ്ക്കു താൻ നാലു നിയോജ്യരോടും
പക്ഷീന്ദ്രനപ്പോലവനും ഗമിച്ചാൻ. 65

ദുരാശയേറുന്നൊരു നീ നിമിത്തം
വരാനിരിക്കുന്നൊരു വംശനാശം
ഉരച്ചു ഞാ,നായതശേഷവും ധി-
ക്കരിച്ചതീ നിന്നുടെ കുററമല്ല. 66

നീരിങ്കലെച്ചേറുകൾ വേൎതിരിപ്പാൻ
പോരുന്ന തേററാമ്പരലിന്റെ ചൂൎണ്ണം
പാരം കൊഴുത്തങ്ങു കനത്ത കട്ടി-
ച്ചേറൊക്കെ നീക്കാൻ മതിയാകയില്ല. 67

ഈവണ്ണമോതിക്കടലും കടന്നു്
സേവിച്ചു നില്ക്കുന്നവരോടു കൂടെ
കാവൎണ്ണനക്കാത്മജസേനയോടും
മേവുന്നടത്തേക്കവനാഗമിച്ചാൻ. 68

വാനത്തിലൂടായവനേകദേശം
നേരിട്ട നേരത്തു കഴുത്തുയർത്തി
ദൂരത്തു നോക്കി കപിവീരരെപ്പാ-
ത്താത്തഗാഢമോദത്തോടുരച്ചിവണ്ണം. 69

ദുർബ്ബുദ്ധിയാം രാവണനഗ്രജന്മാ-
ഭർത്സിക്കയാലേറെ മുഷിഞ്ഞു തമ്മിൽ
ഉറേറാരെയെല്ലാം ബത! കൈവെടിഞ്ഞെ-
ച്ചുല്ലൂണ്ടയാൽ വന്ന വിഭീഷണൻ ഞാൻ. 70

ബദ്ധാദരം കാലിണ കൈതൊഴുന്നോ-
ക്കദ്ധാ വിപത്തൊക്കെയൊഴിപ്പതിങ്കൽ
സിദ്ധാന്തിയാം രാമനെയാശ്രയിപ്പാ-
നത്യാഗ്രഹത്തോടിവിടേയ്ക്കു വന്നേൻ. 71

ഉൾപ്പേടിയാൽ ദീനദയാലുവാമി-
ച്ചിൽപ്പൂരുഷൻ തന്നെ വണങ്ങുവാനായ്
ഉൾപ്പൂവിലിച്ഛിക്കുമെനിക്കു വേണ്ടി-
ട്ടെപ്പേരുമൊന്നങ്ങറിയിക്ക വേണം. 72

നാലാനനൻ തന്ന വരം ഫലിച്ചി-
ക്കാലത്തതെൻ ഭാഗ്യവിശേഷമല്ലോ
മേലാലുമീവണ്ണമിരിപ്പതിന്നി-
ങ്ങാലംബനം രാഘവപാദപത്മം. 73

നക്തഞ്ചരന്മാരുടെ വംശലക്ഷ്മി-
ക്കാക്കാമ്പിലന്നേറെ വിവേകമാന്നു്
പ്രത്യേകമായ് ചൊല്ലിയയച്ച പോലാ-
വത്തിച്ചുരയ്ക്കുന്നവനെക്കുറിച്ചു്. 74

സുഗ്രീവനുൾക്കാമ്പിലവിശ്വസിച്ചു്
വ്യഗ്രിച്ചിരിക്കുന്നൊരു വേളയിങ്കൽ
വാതാത്മജൻ രാമനൊടും വിശേഷാ-
ലോതീടിനാൻ വാസ്തവമേവരോടും. (യുഗ്മകം) 75

എന്നിട്ടുമക്കാത്മജനുള്ളിലേതോ
സന്ദേഹമുണ്ടെന്നതു കണ്ടറിഞ്ഞു
മന്ദസ്മിതംചെയ്തു മഹാനുഭാവൻ
ചൊന്നാൻ രഘുശ്രേഷ്ഠനുദാരശീലൻ. 76

വിരോധിയോ വൈരികുലത്തിലുള്ളോ-
നൊരുത്തനോ മറ്റൊരു മർത്ത്യനോ താൻ
ഭയത്തൊടെന്നെ ശ്ശരണം ഗമിച്ചാൽ
തിരിച്ചുപേക്ഷിപ്പവനല്ലെടോ ഞാൻ. 77

ഭൂവിൽ ദയാശൂന്യനതാം നരേന്ദ്രൻ
ജീവിച്ചിരുന്നാൽ കഥയില്ല തെല്ലും;
പാവം ദശാസ്യന്റെ കനിവുനോർത്താ-
ലാവശ്യമുണ്ടിന്നഭയം കൊടുപ്പാൻ. 78

അരക്കർ വംശത്തിലുദിപ്പതെല്ലാ-
മരക്കരായ് തന്നെ ഭവിക്കയില്ലാ
ധരിക്കെടോ! ദുഷ്ടരിലും ചിലപ്പോ-
ളൊരുത്തനുണ്ടായിവരും വിശിഷ്ടൻ. 79

ചേറും കരിംകൂവളമാമ്പലും തേൻ
ചേറും സരോജം പല മീനിതെല്ലാം
നീരിങ്കലുണ്ടായവയെങ്കിലും വെ-
വ്വേറാണിതിൻ വാസനയോർത്തു കണ്ടാൽ. 80

മനോജ്ഞനായുള്ളൊരു രാഘവൻ തൻ-
മനോഹിതംപോലെ മരുത്തനൂജൻ
മനസ്വിയാം രാക്ഷസരാജനെച്ചെ-
ന്നനല്പമോദത്തൊടു കൊണ്ടുപോന്നാൻ. 81

മേധാവിയായുള്ള വിഭീഷണൻ താൻ
ബാധാവിനാശത്തിനു ഭക്തിപൂർവ്വം
ബോധാത്മകൻതന്റെ കഴൽക്കു കൂപ്പി-
സ്സാധാരണപ്രേഷ്യത പൂണ്ടു നിന്നാൻ. 82

കനിഞ്ഞു കല്പി,ച്ചവനോടു രാമൻ
നിനക്കു ലങ്കാപുരരാജ്യഭാരം
തരുന്നു ഞാനിന്നിനി മേലിലെന്നും
വരില്ല ന്യൂനം ശ്രേഷ്ഠമെന്നും. 83

നിന്നെക്കണക്കഗ്രജനോടു നേരേ-
ഭിന്നിച്ചു ദുഃഖിച്ചു വനാന്തരത്തിൽ
വലഞ്ഞ ചങ്ങാതിയെ നോക്കെടോ നീ
വലീമുഖക്ഷോണിയിവൻ മഹേന്ദ്രൻ. 84

കാരുണ്യരത്നാകരമായ രാമൻ
പാരം പ്രസാദിച്ചുരുൾചെയ്തിവണ്ണം
രാത്രിഞ്ചരശ്രേഷ്ഠനു പിന്നെ ലങ്കാ-
രാജ്യാധിപത്യത്തെയുമാശു നൾകി 85

കഴുത്തു വെട്ടി ക്രിയചെയ്തു ഹോമം
കഴിക്കയാൽ പണ്ടു ദശാനനന്നു്
മുഴുത്ത സാമ്രാജ്യമുരത്ത കാല-
ക്കഴുത്തിലേറ്റം ഭഗവാൻ കൊടുത്തു. 86

പദം ഭജിക്കുന്നവരെപ്പുലർത്താ-
നദാരനായുള്ളൊരു രാമദേവൻ
സ്വദർശനം കൊണ്ടു വിഭീഷണന്നാ-
യതിൽപ്പരം ഭൂതി കൊടുത്തു ധന്യൻ. 87

സുശീലനാം ദാശരഥിക്കു ശാഖാ-
മൃഗങ്ങൾ പോലും തുണയായി വന്നു
നൃശംസനാം പങ്ക്തിമുഖന്നു നേരേ-
സഹോദരൻ കൂടെ വിരോധിയായി. 88

ദശരഥസുതനാപ്തനായ് നിതാന്തം
വശഗതനായ വിഭീഷണൻ വിശിഷ്ടൻ
ദശമുഖബലവിക്രമങ്ങളെല്ലാം
വിശദമൊടൊന്നൊഴിയാതെ കണ്ടുണർത്തി. 89

ലാവണ്യവാരിധി കടപ്പതിനുള്ള മാർഗ്ഗം
കൈവന്നിടാൻ വരുണസേവ കഴിപ്പതിന്നായ്
ലാവണ്യവാരിധി രഘൂത്തമനോടു, ചിന്തി-
ച്ചാവീരമൌലിയറിയിച്ചു വിഭീഷണൻതാൻ. 90

അതിന്നണ്ണം ചെയ്താൽ കടൽ വഴി നമുക്കിന്നു തരുമെ-
ന്നതിപ്രേമം കൈക്കൊണ്ടഖിലരുമുണർത്തിച്ച സമയം
അചിച്ഛിന്നാമോദം പെരുകിയുടനേ ദർഭശയനം
പ്രവേശിച്ചാൻ ദേവൻ നിജമനസി ചിന്തിച്ചുദധിയേ. 91

ക്ഷമാലോചന എന്ന പതിനേഴാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിനെട്ടാം സർഗ്ഗം.

ഇന്ദിരാരമണൻ രാമൻ മൂന്നു നാൾ വാരിരാശിയെ
വന്ദിച്ചുപവസിച്ചിട്ടും നന്ദിച്ചില്ല നദീശ്വരൻ. 1

അപ്പോൾ തിരുവുള്ളക്കേടാ യപ്പതിക്കുള്ള ദുമ്മതി
എപ്പേരുമെതിരേ നീക്കാ നൽപ്രേക്ഷിച്ചൂർജ്ജിതാശയൻ. 2

അമാന്തക്കാരരോടുണ്ടോ സമാധാനം ഫലപ്പെടു
പ്രമാദശീലമംഭോധി ക്കമാന്തത്തിൽ പ്രസിദ്ധമാം. 3

ഇപ്രകാരം നിരൂപിച്ചി ട്ടപ്രമേയപ്രതാപവാൻ.
ദുഷ്പ്രധർഷണമാമസ്ത്രം ക്ഷിപ്രമേന്തീ രഘൂത്തമൻ. 4

ഭ്രാതാവിനോടു കോദണ്ഡം ജാതാമർഷം ഗ്രഹിക്കവേ
ധാതാവിന്നാദിമദ്രവ്യ മേതാണ്ടുൾപ്പേടിയാന്നു പോൽ. 5

വില്ലാളിവീരനാം രാമൻ നല്ലാഗ്നേയശരത്തിനേ
വില്ലോടു ചേർത്ത നേരത്തു് വല്ലാതായ് മൂന്നുലോകവും. 6

ചക്രവാതങ്ങളുണ്ടായ് ഭൂചക്രവാളം കലുങ്ങിപോൽ.
ശക്രാദിലോകപാലന്മാരൊക്കെപ്പാടെ വിഷണ്ണരായ്. 7

കലങ്ങീ കടലൊട്ടുക്ക് കുലുങ്ങീ കുലപർവ്വതം
ജലംകാഞ്ഞു വലഞ്ഞേററം ജലജന്തുക്കളൊക്കെയും. 8

ജലപാത്രത്തിലെത്തീർത്ഥജലം വററിത്തുടങ്ങവേ
ജലജാസനനും പേടി ച്ചുലഞ്ഞു പരതന്ത്രനായ്. 9

ശരാഗ്നിജ്വാലയാൽ തന്റെ ശരീരം കഴലുന്നപോൽ
എരിഞ്ഞുവാടി വരുണ ന്നിരിപ്പാൻ വഹിയാതെയായ്. 10

ആശ്രയിക്കപ്പെടേണ്ടുന്നോ നാശ്രയിക്കും കടൽക്കരെ
വിനീതവേഷനായ് വന്നാൻ വിനാശത്തെബ്ഭയന്നവൻ. 11

അത്യന്തമായ കുററത്തിൻ പ്രായശ്ചിത്തം കഴിച്ചപോൽ
കാണിക്ക വച്ചു രാമന്നായ് മാണിക്യമണിമാലയേ. 12

കുററത്തിൽ നിന്നൊഴിയുവാ നേററമുൾക്കണ്ഠയോടവൻ
പോററിതൻ ചരണംകൂപ്പി പ്പറേറത്താണേവമോതിനാൻ. 13

അറിവില്ലാത്ത ഞാനിപ്പോ ളരുംപിഴകൾ ചെയ്തതിൽ
വെറുത്തീടരുതേ കുററം പൊറുക്കേണം ദയാനിധേ! 14

ജലസമ്പർക്കമേറുമ്പോൾ വലിയോരും വലഞ്ഞുപോം
ബലമായ് ചൂടു തട്ടുമ്പോൾ തലച്ചോറൊന്നുണർന്നിടും. 15

ലങ്കയ്ക്കു പോകുവാൻ മാർഗ്ഗം നിങ്കലുണ്ടു കൃപാനിധേ!
ശങ്ക തീർന്നണ കെട്ടട്ടേ കിങ്കരൻ നളനിപ്പൊഴേ. 16

വിശ്വകർമ്മാത്മജനവന്നച്ഛന്റെ വരമുണ്ടു പോൽ
വെള്ളത്തിലിട്ട വസ്തുക്കൾ താണുപോകാതിരിക്കുവാൻ; 17

തിര തല്ലിത്തകർക്കാ തെല്ലുരുപ്പടികളൊന്നുമേ
മരവും മലയും മററും കുരങ്ങന്മാർ കമിച്ചിടും. 18

അപ്പോളംഗീകരിച്ചേവ മപ്പതിക്കുള്ളപേക്ഷയേ
വില്ലാളുരാമചന്ദ്രൻപാ ർത്തുപ്രചേതസ്സോടോതിനാൻ. 19

വെറുതേ പോകയില്ലെന്റെ തീറമേറുന്നൊരമ്പിതു്
ചുരുക്കേ നല്ലപോലോർത്തു പറഞ്ഞീടൊരു ലാക്കിനേ. 20

വരുണൻ ഭഗവാനോടു് നിരൂപിച്ചുടനോതിനാൻ
ദുരിതം തിങ്ങുമാഭീരപുരമെല്ലാമെരിക്കുവാൻ. 21

രാമൻ ദ്രുമകുല്യത്തേക്കാ മഹാസ്ത്രമയയ്ക്കയാൽ
പ്രസ്തുതസ്ഥലമന്നാൾ തൊ ട്ടസ്തകല്മഷമായി പോൽ. 22

മന്ദനായ് ധന്വവിൻ മുൻപേ നിന്നിരുന്ന ജലാധിപൻ
പിന്നെയും ധന്വവിൻ മുൻപേ ചെന്നിരിപ്പാൻ തുടങ്ങിനാൻ. 23

അതിലേക്കസുരാരാതി യനുവാദം കൊടുക്കയാൽ
മതിമാൻവരുണൻ പോയാ നനുമോദപുരസ്സരം. 24

രാക്ഷസപ്പെരുമാൾതന്റെ വാക്കിനാൽ ശുകനെന്നവൻ
വിശേഷമെല്ലാമറിവാൻ വന്നിരിക്കുന്നവാസ്തവം. 25

വിഭീഷണന്റെ ഭാവംകൊ ണ്ടറിഞ്ഞു കപിസഞ്ചയം
പിടിച്ചുമർദ്ദനം ചെയ്താർ തിട്ടക്കെന്നു വധിക്കുവാൻ. (യുഗ്മകം)

മർക്കടന്മാർ പ്രവൃത്തിപ്പോ രക്രമം സഹിയാഞ്ഞവൻ
ഭക്തനായ് രാമനെച്ചൊല്ലി വിക്കിവിക്കിക്കരഞ്ഞു പോൽ. 27

അവനു രാമൻ കനിവാൎന്നഭയത്തെക്കൊടുത്തുടൻ
ബന്ധനത്തിങ്കൽ വച്ചീടാൻ കപികൾക്കാജ്ഞ നൾകിനാൻ. 28

അതുപോൽ കപിവീരന്മാർ ബന്ധനം ചെയ്തകന്നേ;
ഭഗവാൻ നളനോടപ്പോളരുളീ ചിറ കെട്ടുവാൻ. 29

മനുജേശ്വരനെക്കൂപ്പി മനതാരു തെളിഞ്ഞുടൻ
തനിയേ നളനും സേതു മനയാൻ കോപ്പു കൂട്ടിനാൻ. 30

വരമ്പു കുത്തുവാനന്നു തരം പോലുള്ള കോപ്പുകൾ
പെരുമ്പടകൾ കൊണ്ടന്നു തരിമ്പും മടിയെന്നിയേ. 31

ചിറയ്ക്കു വാനരത്താന്മാർ സാമാനം ശേഖരിക്കവേ
മുറയ്ക്കു നളനും മേടി ച്ചുട്ടക്കീ ലവണാംബുധിയിൽ. 32

ഈരഞ്ചു യോജനപ്പാടു വീതിയിൽ തോതെടുത്ത പോൽ
ഏതാനും ദിവസം കൊണ്ടു സേതുവിൻ പണി തീൎത്തുതേ. 33

അയ്യയ്യാ! വിസ്മയം വിഷ്ണുശയ്യയോ? കപിസേനയേ
ചുമപ്പാൻ വന്ന കടലിൻ നട്ടെല്ലോ? സേതുവായതും. 34

ശ്രീരാമൻ തന്റെ ഭക്തൎക്കു ഘോരസംസാരസാഗരം
കടപ്പാൻ പണിചെയ്യിച്ചു വെടിപ്പാക്കിയ പാലമോ? 35

ആൎക്കും സംശയമീവണ്ണം ചേൎക്കും ചിറയിലൂടെ താൻ
ചുഴലും പടയോടും ചേൎന്നെഴുന്നള്ളി രഘൂത്തമൻ. 36

മറുതീരത്തരക്കന്മാൎക്കുറുതിക്കു വിളങ്ങിടും
സുബേലപൎവ്വതാഗ്രത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൻ പ്രസന്നനായ്.
(യുഗ്മകം) 37

രാഘവൻ ശുകനെപ്പിന്നെ വിട്ടയച്ചു യഥേഷ്ടമായ്
അവൻ ദശാസ്യനെക്കണ്ടു നല്ലഭിപ്രായമോതിനാൻ. 38

അവൻ ശുകോപദേശത്താൽ സമാധിയിൽ നിമഗ്നനായ്
പരമജ്ഞാനിയായ്ത്തീൎന്നു പരീക്ഷിത്തിനു തുല്യനായ്. 39

സംഹാരരുദ്രസാരൂപ്യം പ്രാപിച്ചു ദശകന്ധരൻ
ശുകനെത്തൽക്ഷണം തന്നെ വെളിക്കാക്കി മഹാശഠൻ. 40

ഏഴാം മാളികമേലേറി പ്രൗഢനാകിയ രാവണൻ
കപിസൈന്യത്തിനെപ്പാൎത്തു കവലിച്ചേറെ മാനസം. 41

അളയച്ചു വരുത്തീട്ടു വിദ്യുജ്ജിഹ്വനെയന്തികേ
കാര്യമച്ചതിയൻ തന്നെ കേൾപ്പിച്ചാൻ കൈകസീസുതൻ. 42

വിചാരിച്ചിട്ടളിയനാം നിശാചരനവൻ ജവാൽ
ശ്രീരാഘവൻെറ തലയും വില്ലും നിർമ്മിച്ചു മായയാൽ. 43

പോരിൽ കരസ്ഥമായ്വന്ന ശിരസ്സും വില്ലുമെന്നവൻ
ഉരച്ചുംകൊണ്ടു വൈദേഹി ക്കരികേ വച്ചു കാഴ്ചയായ്. 44

ക്രൂരപ്രവൃത്തി കണ്ടപ്പോൾ നേരാണെന്നു ധരിക്കയാൽ
ഹാ! രാമേതി വിലാപിച്ചു പാരം മോഹിച്ചു ജാനകീ. 45

രമാംശജാതയ്ക്കുരമ സ്സരമാവാക്യമേററവും
തോഷമേകിയ, ത്തോഷത്തിൽ വല്ലിക്കു മഴ പോലെയായ്. 46

ദശാനനൻെറ മുത്തച്ഛൻ മാല്യവാൻ വന്നു ചെന്നുടൻ
നിശാചരപതിക്കപ്പോൾ ഗുണദോഷങ്ങളോതിനാൻ. 47

ഒഴിഞ്ഞീടുകനാവശ്യ ത്തൊഴിലീന്നെൻെറ പൈതലേ!
കുളമ്പു കെട്ടാൽ കുലവും മുടിഞ്ഞീടുകയില്ലയോ? 48

ശിവഭക്തി നിമിത്തം നീ ശവക്കല്ലറ പൂകിലും
വംശനാശം വരുത്തുന്ന വഴി വേഗമടയ്ക്കണം. 49

അകത്തുറച്ച രാഗം നീ യകലെക്കളയായ്കിലോ
മികച്ച ബാണമതിനെ ത്തകർക്കുമ്പോൾ പ്രണപ്പെട്ടും. 50

മാനപൂർവ്വം രണത്തിന്നു നീ നിനച്ചു തുടങ്ങിയാൽ
മാനപൂർവ്വം രണം തന്നെ നിനക്കു ഫലമായ്‌വരും. 51

ജനകാത്മജയേ രാമദേവനായ് കാഴ്ച വച്ചു നീ
പ്രസാദപൂർവ്വമിങ്ങോട്ടു വാങ്ങണം വംശലക്ഷ്മിയേ. 52

എന്നീവിധമവൻ ചൊന്ന നന്നീതികളെ നിർഭയം
നിന്ദിച്ചു നിർജ്ജരാരാതി സന്നാഹം ചെയ്തു പോരിനായ്. 53

മുട്ടാളനാമവൻ പോക്കു വട്ടം കൂട്ടിയ വാർത്തകൾ
ചട്ടെന്നു ചാരമൊഴിയാൽ കേട്ടറിഞ്ഞു രഘൂത്തമൻ. 54

പടയ്ക്കൂരക്കരോടൊട്ടും മടങ്ങാത്ത കപീന്ദ്രരെ
അടുത്തു നഗരം ചുററി ക്കിടപ്പാനാജ്ഞ നല്കിനാൻ. 55

ഘനവീര്യങ്ങൾ കാട്ടുന്ന വനൌകസ്സുകളൊക്കെയും
തുനിഞ്ഞു പുരിയെച്ചൂഴ്ന്നാർ കനകക്കോട്ട തീർത്ത പോൽ. 56

കിഴക്കേ കോട്ടയിൽ കണ്ണും മുഴപ്പിച്ചു വസിച്ചിടും
പ്രഹസ്തനോടു ശണ്ഠയ്ക്കു നീലനാളായി നിൽക്കണം. 57

മഹോദരമഹാപാർശ്വന്മാരെ പ്പോരിൽപ്പിളക്കുവാൻ
തെക്കേഗ്ഗോപുരവാതില്ക്കൽ നില്ക്കണം ബാലിനന്ദനൻ. 58

പശ്ചിമദ്വാരദേശത്ത ങ്ങിന്ദ്രജിത്തോടെതിക്കുവാൻ
നിശ്ചയിച്ചങ്ങു നിൽക്കേണം തജ്ജംഘന്യനെ വെന്നവൻ. 59

സേനാനായകനായുള്ള വിരൂപാക്ഷനൊടേൽക്കുവാൻ
സുഗ്രീവജാംബവാന്മാരും വിഭീഷണനുമെത്തണം. 60

എന്നു കല്പിച്ചു രാമൻ താൻ തന്നെ ലക്ഷ്മണയുക്തനായ്
വടക്കേ കോട്ടവാതില്ക്കൽ ഖലനായ ദശാസ്യനേ. 61

വെല്ലുവാൻ പഴുതും പാർത്തു വില്ലുമമ്പുമെടുത്തുടൻ
സന്നദ്ധനായ് മരുവിനാൻ സൈന്യാധിപസമേതനായ്.
(യുഗ്മകം) 62

ലങ്കാരാജ്യം കുരങ്ങന്മാർ ശങ്കാഹീനം വളഞ്ഞതും
കോട്ടവാതിലടച്ചിട്ടു ദുഷ്ടരാക്ഷസർ നില്പതും. 63

നിരീക്ഷിച്ചുടനേ തന്റെ പുരദ്വാരങ്ങളൊക്കെയും
തിരക്കില്ലാതിരിപ്പാനായ് തുറപ്പിച്ചു കൃതാന്തനം. (യുഗ്മകം) 64

സുബേലപർവതത്തിന്റെ മുകളിൽ കേറി നല്ലപോൽ
കപിരാജാവിനോടും ചേർന്നവലോകിച്ചു രാഘവൻ. 65

ലങ്കാപുരത്തെയും പിന്നെ ലങ്കാനാഥന്റെ മേടയും
ശങ്കയെന്യേ വിലോകിച്ചാൻ പങ്ക്തികണ്ഠന്റെ വേഷവും. 66

അപ്പോൾ കോപം പൊറുക്കാഞ്ഞൊ ന്നുൽപ്പതിച്ചു കപീശ്വരൻ
അപ്പൌലസ്ത്യനിരിക്കുന്ന ശില്പമാളിക പുക്കിതേ. 67

കിരീടങ്ങൾ പൊടിച്ചിട്ടു പരിഹാസം നടിച്ചുതാൻ
വിരോധിയോടു പോരാടി പ്പരീക്ഷിച്ചു പരാക്രമം. 68

തിരിച്ചു വീണ്ടും രാമന്റെ ചരണം വന്നു കൂപ്പിനാൻ;
ധരിപ്പിച്ചിതെല്ലാം ശ്രീരാമനര,ച്ചാനവമാനാദിദം. (യുഗ്മകം) 69

തന്നെത്താനേ നിനച്ചൊന്നും തന്നെ ചെയ്യരുതേ സഖേ!
അന്യാശയമറിഞ്ഞിട്ടു പിന്നെ വേണം തുടങ്ങുവാൻ. 70

വിവേകമെന്യേ പെട്ടെന്നു് പ്രവേശിക്കരുതൊന്നിലും
അപായമതിനാലുണ്ടാ, മുപായം പിന്നെയൊക്കുമോ? 71

ആഹവത്തിന്നു പോകുമ്പോൾ സാഹസങ്ങൾ തുടങ്ങിയാൽ
സ്നേഹമില്ലാതെ വല്ലോരും ദ്രോഹിപ്പാനിടയായ്വരും. 72

എന്നോടെന്തുപറഞ്ഞീല? മുന്ന,മിച്ചെയ്ത ചേഷ്ടിതം
നന്നായി ദൈവയോഗത്താലൊന്നും പററാതെ പോന്നതു്. 73

ശാസി,ച്ചവനെയീവണ്ണം ചാപപാണി രഘൂത്തമൻ!
ഗുണദോഷങ്ങൾ ചിന്തിച്ചു മന്ത്രിമാരോടു വേണ്ടപോൽ. 74

സാദരം ബാലിസുതനെ ദ്ദൂതിനായിട്ടയയ്ക്കവേ
ഓതി രാവണനോടൊട്ടും ഭീതികൂടാതെ ചെന്നവൻ. 75

ദീർഘകാലം ഭവാനുള്ള ദീർഘശാസനങ്ങളേൽക്കയാൽ
വാലടിക്കു തഴമ്പിച്ച ബാലിക്കു മകനേഷ ഞാൻ. 76

മര്യാദയുള്ള രാമന്റെ കാര്യസ്ഥൻ ഞാൻ ധരിക്കെടോ!
ധീരനങ്ഗദനെന്നെന്റെ പേരു് ദൌത്യത്തിനെത്തി ഞാൻ. 77

നല്ലവാക്കുകൾ നിന്നോടു ചൊല്ലുവാൻതന്നെ വന്നതും
അല്ലെങ്കിലപവാദങ്ങൾ വല്ലോരുമുരചെയ്യിലാം. 78

പരമേശന്റെ തീക്കണ്ണു് പത്മമെന്നു നിനയ്ക്കിലും
വാനോരാററിലെ വണ്ടത്താൻ മത്തനായ് ചെന്നടുക്കുമോ? 79

രാമദേവന്റെ കണ്ണായ കോമളാങ്ഗിയെയീവിധം
ബലാലനുഭവിക്കാമെന്നുറയ്ക്കുന്നന്ധനായ നീ. 80

കാർത്തവീര്യന്റെ തടവിൽ പ്പാർത്ത കാലത്തു,മെൻപിതാ
വാലുകൊണ്ടു കുരുക്കിട്ട കാലത്തും, ജളനായനീ. 81

ദുഷ്പ്രവൃത്തികളോരോന്നു ചെയ്തനും വിധി തൻ മുഖം
മൂന്നെണ്ണം വാടിയിനിയൊന്നുള്ളതിന്നു കരിക്കൊലാ. (യുഗ്മകം)
82

പുഷ്പകത്തെ ഹരിച്ചിട്ടും കൈലാസത്തെയിളക്കിയും
സമ്പാദിച്ചോരു സാമർത്ഥ്യം മോഷണത്താൽ മുഷിഞ്ഞെടോ!, 83

ശങ്കരാൎച്ചന ചെയ്തന്നു ശേഷിച്ചുള്ളൊരു നിൻതല
യുദ്ധഭദ്രദേവതയ്ക്കിന്നു ബലിയാക്കും രഘൂത്തമൻ. 84

അങ്ഗദോക്തികൾ കേട്ടപ്പോ ളങ്ഗമേററം വിറച്ചുടൻ
വിരോധഭാവമാൎന്നേവ മുരചെയ്തു ദശാനനൻ. 85

പോടാ നീ രാമനെപ്പേടി ച്ചീടാ രാവണനൊട്ടുമേ
കൊടാ മനോരഥം സാധി ച്ചിടാതി രാമപത്നിയേ. 86

ശൌൎയ്യമേറുന്നോരെൻമുൻപിൽ കാൎയ്യഗൌരവമെന്നിയേ
ഓതും നീ വധ്യനെന്നാലും ദൂതനെന്നോൎത്തടങ്ങുവൻ. 87

ഇത്രയും രാവണൻ ചൊന്ന മാത്രയിൽ കപിസത്തമൻ
പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു കൈ കൊട്ടി പ്പെട്ടന്നുത്തരമോതിനാൻ. 88

പരദാരങ്ങളെക്കട്ട നേരം തോന്നാത്ത നീതികൾ
ദൂതരക്ഷയിലിക്കാല മെങ്ങുനിന്നു പഠിച്ചെടോ! 89

അയ്യയ്യാ! വങ്കനായുള്ള നീയെന്നോടെന്തു ചെയ്തിടും?
അനേകരാവണന്മാരേയറിയും മുൻപിനാലെ ഞാൻ. 90

ഒരുത്തൻ കാൎത്തവീൎയ്യന്റെ തടവിൽ പണ്ടിരുന്നപോൽ
ഒരുത്തൻ ദാനവേന്ദ്രന്റെ മന്ദിരത്തിൽ കുടുങ്ങി പോൽ. 91

പിന്നെയുണ്ടൊരു വിഖ്യാത നെന്നാൽ വക്തവ്യനല്ലവൻ
ഇന്നു ലജ്ജിച്ചിടുന്നീ ഞാൻ നിന്നോടതു കഥിക്കുവാൻ. 92

ഒന്നുകിൽദ്ദേവിയെക്കൊണ്ടു നൽകി വന്ദിക്ക രാമനേ
അല്ലെങ്കിൽ നിൻ തലച്ചോറു രാമബാണത്തിനേകണം. 93

പിണങ്ങീട്ടുമിണങ്ങീട്ടും മരിച്ചോ മറിയാതെയോ
ഭൂമിയിൽ ക്ഷയമീ നിന്റെ ദേഹത്തിന്നു വരും ധ്രുവം. 94

സുതവംശങ്ങളൊട്ടുക്ക് മുടിച്ചാ രാമനെന്ന പോൽ
ചോരപ്പുഴയിലാറാടിയാലും നീ ഗതികെട്ടവൻ. 95

ഉഴക്കാഴക്ക് വെള്ളത്താൽ കൊഴുക്കത്തക്ക വാൎദ്ധിയിൽ
പടക്കളപ്പൊടികളായ് കുഴയും നിന്റെ പത്തനം. 96

കരളിലൊരണുവോളം പേടികൂടാതിവണ്ണം
പരിഭവമൊഴി നേരിട്ടങ്ഗദൻ ചൊന്ന നേരം
"പിടി പിടി ദുരഹങ്കാരങ്ങളേറുന്ന കള്ള-
ക്കപിയെ വിടരുതെ"ന്നാ രാവണൻ ചീൎത്തുരച്ചാൻ. 97

മൎമ്മം തുളയ്ക്കുമൊരു വാക്കു സഹിക്കവയ്യാ-
ഞ്ഞിമ്മട്ടു പങ്ക്തിമുഖനാജ്ഞ കൊടുത്ത നേരം
അമ്മൎക്കടേന്ദ്രന്നുടെ കൈകൾ കടന്നു ചാവാൻ
വൎമ്മം ധരിച്ച നിശിചാരികൾ പോയ് പിടിച്ചാർ. ൯൮

അരക്കന്മാൎക്കെല്ലാമധിപതിയുരച്ചോരു വചനം
തിരിച്ചേല്പിപ്പാനപ്ലവഗതിലകൻ രാത്രിചരരേ
വലിച്ചിഴ്ത്തുംകൊണ്ടഗ്ഗഗനപഥമാപിച്ചു, ധരണീ-
തലത്തിൽത്തള്ളിക്കൊന്നുഴറി രഘുവീരന്റെ നികടേ. ൯൯

പതിനെട്ടാം സൎഗ്ഗം സമാപ്തം.

പത്തൊൻപതാം സൎഗ്ഗം.

ദശമുഖനുടെ ദുർവ്യാപാരവൃത്താന്തമെല്ലാം
ദശരഥതനയന്മാരങ്ങു് ഗദോക്ത്യാ ധരിച്ചു്
ദൃശമരിശമിയന്നാർ, പിന്നെ ലങ്കാപുരത്തെ-
ക്കശയൊടു കപിസൈന്യം നാലുപാടും വളഞ്ഞു. 1

പ്രളയസമയമാമ്പോളൂഴിയൊട്ടുക്കു മുക്കി-
ക്കിളരുമുരുതരംഗത്തള്ളലോടാഴി നാലും
വളരെലഹളക്കൂട്ടം പോലെ വാലും കിളത്തി-
ക്കളിവിളികളുമുഴക്കിക്കീശരങ്ങാക്രമിച്ചാർ. 2

അടലിനു പടവീടും കെട്ടി മുന്നിട്ടു വൈരി-
പ്പടകളുടയ ഗംഭീരാരവത്തെശ്രവിച്ചു്
കടുരവമൊടു വാദ്യം കൊട്ടി രക്ഷോബലം പോർ-
ക്കൊടികൾ നിവിരെ നാട്ടിസ്സംഗരത്തിന്നിറങ്ങി. ൩

വലിയ പരിഘമെല്ലാം വന്മരത്താൽ മുറിഞ്ഞും
കുലഗിരിനികരത്താൽ കുഞ്ജരൌഘം മറിഞ്ഞും
ശിലയുടെ പതനത്താൽ ശീഘ്രമസ്ത്രം വളഞ്ഞും
കരിതുരഗമറക്കൎബ്ബുരന്മാർ കരഞ്ഞും. ൪

പടനടുവിലടിച്ചും പല്ലു ദൂരെത്തെറിച്ചും
വിടപികളെയൊടിച്ചും വില്ലു വേഗം മുറിച്ചും
നടനഗതി പഠിച്ചും നല്ല രക്തം കുടിച്ചും
പൊടിയുടലിൽ നിറച്ചും പോക്കുളും വിട്ടൊളിച്ചും. 5

നിചിരെ നിലവിളിച്ചും നീണ്ട കൈകാൽ ഞെരിച്ചും
ശവമധികമിഴച്ചും ശർവ്വനാമം ജപിച്ചും
നവരസവുമുദിച്ചും നാകിവൃന്ദം രസിച്ചും
ഭുവനതലമുലച്ചും ഭൂരിയുദ്ധം ഭവിച്ചു. (വിശേഷകം) 6

ദശമുഖനുടെ തേജസ്സെന്നപോലസ്തമിച്ചു-
ദ്ദിശയിലഥ ഭാസ്വാൻ പശ്ചിമാശാമുഖത്തിൽ
സമരഭുവി നിറഞ്ഞുള്ളോരു രക്തം കണക്ക-
ന്നമരസരണിയെല്ലാം ശോണവർണ്ണം നിരന്നു; 7

മദകരികൾ മരിച്ചാ മസ്തകത്തിന്നു ചിന്നി-
ച്ചിതറുമമിതമുക്താരത്നസമ്പത്തു പോലെ
ചെറിയ ചെറിയ നക്ഷത്രങ്ങൾ വാനിൽത്തെളിഞ്ഞു;
പെരികെയിരുളടഞ്ഞു സൈന്യപാംസുക്കൾപോലെ. 8

പടയിലരുണബിംബം പാടനം ചെയ്തു പോയോ-
രുടയ തുടകൾ ചീന്തിപ്പച്ചമാംസം ഭുജിച്ച്
കഴിനരികളുമപ്പോൾ കൂട്ടമിട്ടാർത്തു നന്നാ-
യഴുത്തു കവളമുണ്ണിക്കൂട്ടവും കൂട്ടിലെത്തി. 9

അശരണരണിതത്താൽ ചക്രവാകങ്ങളെല്ലാം
നിശിചരനിവഹംപോലാധി ബാധിച്ചുഴന്നു
ദശവദനഭടന്മാർക്കുള്ള ഹസ്തങ്ങൾ പോല-
ദ്ദശയാൽ നളിനിയെല്ലാം കോശജാലത്തെയാർന്നു. 10

സമരഭുവി സമർത്ഥന്മാർക്കു തോതിട്ടു പാർത്താ-
ലമരരിപുകുലത്തിൽ കൂടിയോനേതൊരുത്തൻ
ശരനിരകൾ ചൊരിഞ്ഞ ശ്ശക്രജിത്താക്രമിച്ചാൻ
അരിവരെ ഹരിവീരന്മാരെയൊക്കെത്തുരത്തി. 11

അതുപൊഴുതതി ധൈര്യത്തോടെതിർത്താങ്ങു ശൂരൻ തൽ-
ക്കുതിരകളെ വധിച്ചു തേരിനെത്തച്ചുടച്ചും
മുതിരുമൊരുമദത്താൽ തേർ തെളിപ്പോനെ വെന്നും
വിധുരത യെതിരാളാമിന്ദ്രജിത്തിന്നു നൽകി. 12

കലഹമിതു കണക്കല്ലെന്നു കണ്ടക്കാറോരൻ
ജലധരനികരത്തിൽ ചന്ദ്രനെപ്പോൽ മറഞ്ഞു
വിഷധരശരവർഷം ചെയ്തു ബന്ധിച്ചു പാരം
വിഷമത രഘുവീരന്മാർക്കു ചേർത്തു പോയാൻ. 13

തിരുവടി തൊഴുവോർക്കു കെട്ടറുക്കുന്ന രാമൻ
തിരുവടിയെയുമുണ്ണിത്തമ്പുരാനേയുമപ്പോൾ
തെരുതെരെ വിഷമിപ്പിച്ചോരു നാഗാസ്ത്രബന്ധം
ഗരുഡനരികെയെത്തിത്തൽക്ഷണം വേർപെടുത്തി. 14

ഉടനവരിരുകക്ഷിക്കാരരും വീണ്ടുമെത്തി-
പ്പടപൊരുവതിനായി തമ്മിൽ നേരിട്ടിറങ്ങി
പടകളുടയനേതാവായധൂമ്രാക്ഷനദ്രി-
ക്കൊടുമുടി പിടലിക്കേററാനമിച്ചന്തരിച്ചാൻ. 15

അതുപൊഴുതതു കണ്ടക്കമ്പനൻ കൂട്ടുകാരൻ
പ്രതിവിധി ഹനുമാനിൽ ചെയ്വതിന്നായടുത്തു
മുതിരുമൊരു മരം കൊണ്ടേററിയെററിക്കപീന്ദ്രൻ
മുതിരയലകെടുക്കും പോലെ രണ്ടായ്പിളർന്നു. 16

ജലനിധി മഥനം ചെയ്തന്നു താൻതന്നെ നേരി-
ട്ടലമുദധി കലക്കിത്താരയെക്കൊണ്ടു പോന്നോൻ
വലരിപുസുതനാകും ബാലിതന്നാത്മജന്മാ-
ബലമൊടു ശകലിച്ചാൻ വജ്രദംഷ്ട്രന്റെ ദേഹം. 17

നരപതിയുടെ സേനനായകത്വം വഹിപ്പോ-
ന്നെരികനലിനു പുത്രൻ നീലനാം വാനരത്താൻ
വിരസതയൊടു വീളാപ്പോരിൽവച്ചുപ്രഹസ്ത-
ന്നരസികസഹവാസം മാററിനാൻ ശൈലഹസ്തൻ. 18

പിതൃപതിയുടെ നാട്ടിൽ സൈനികത്വം ഭരിപ്പാൻ
കൊതിയൊടുമവർ നാലാം പോയൊരാവർത്തമാനം
ശ്രുതിയിലഥ പതിച്ചിട്ടാശരാധീശനേററം
മതിയിലരിശമേറിപ്പോരിനായിട്ടൊരുങ്ങി. 19

വെടിപടഹനിനാദം കൊണ്ടു വിശ്വം മുഴക്കി
കെടുതികപികുലത്തിന്നേകുവാൻ തക്കവണ്ണം
പടകളുടയ ഘോരാരാവമേററം വളർത്തി-
ച്ചുദ്ധതിയടൽനിലത്തില്പുക്കു നക്തഞ്ചരേന്ദ്രൻ. 20

ദശവദനനെ നേരിട്ടപ്പൊഴൊന്നാമതായി–
ക്കുശികതനയശിഷ്യൻ കൌതുകത്തോടു കണ്ടു
സ്സുശപുരുഷർ പുകഴ്ത്തിക്കേട്ട ദുഷ്പ്രാഭവത്തിൽ
പ്പിശകു ശകലമില്ലെന്നോർത്തു കൊണ്ടാടി രാമൻ. 21

കപികളുടെ പെരുപ്പം കണ്ടു കാമാരിഭക്തൻ
കപിലനയനനായിപ്പാഞ്ഞു സൈന്യത്തിനുള്ളിൽ
അപരിമിതബലത്തെദ്ധ്വംസനം ചെയ്തിട്ടമ്പോ–
ളുപഭയമരികെച്ചെന്നക്ഷഹന്താവെതിർത്തു. 22

അവനുടെയടിയേററിട്ടൊന്നു മൂർച്ഛരിച്ചെഴുന്നേ–
ററവനെയകലെയോടിച്ചുച്ചു, തന്മൌലിയിങ്കൽ
അവസരമതിലേറിക്കൂത്തു കാട്ടുന്ന നീല–
ന്നചശതയെ വളത്തിശ്ശത്രുസൈന്യം മുടിച്ചാൻ. 23

അരിശമൊടതു കണ്ടും കൊണ്ടു സൌമിത്രിവേഗം
കരിമലയുടെ മോളിൽ കാളമേഘം കണക്കേ
ശരമഴകൾ പൊഴിച്ചീടുംവിധൌ ഘോരമായ്ത്ത–
ന്നരസി നിശിചരാധീശന്റെ വേലേററുവീണു 24

രഘുസുതനതുകണ്ടിട്ടാധിയും, രാവണങ്കൽ
പകയുമധികമായിട്ടപ്പൊഴാപ്പോർക്കളത്തിൽ
തുടരെ നയനനീരും ബാണവും, തൂകി വൈരി–
ക്കടലിലഴകുമേകി തൻ പടയ്ക്കൂററത്തണപ്പും. 25

അനുജനുമതുനേരത്താശ്വസിച്ചങ്ങെണീററാൻ
മനുജകുലപതിയ്ക്കും മാനസേ ഖേദമാറി
പുനരപി രിപുവോടൊന്നേററു യുദ്ധം നടത്താൻ
മനസി കരുതി വേഗം ലക്ഷ്മണൻ വില്ലെടുത്താൻ. 26

അനുഭവമതു വാങ്ങാനെപ്പൊഴും കാത്തു നില്ക്കു–
ന്നനുജനുടെ വലങ്കൈ നന്ദികെട്ടോൻ കണക്കേ
പടയിലെതിരിടാറായെന്നു കണ്ടപ്പൊഴമ്പും
[illegible]വുമപഹരിച്ചുംകൊണ്ടു പിന്നാക്കൊഴിഞ്ഞു. 27

ഉരുളയുമതിമാത്രം സേവയും സ്വീകരിക്കാ–
തതിപരിചയമില്ലാതുള്ളൊരാ വാമഹസ്തം
സമരധരണിയിങ്കൽ സാരമാം വില്ലുമേന്തി–
ദ്ദശമുഖനോടെതിർപ്പാൻ നിന്നു സവ്യത്തനെപ്പോൽ. 28

ബലമതിയിവനൊന്നോടേററു തോററിന്നു പാരം
വലയുമവസരത്തിൽ സംഗരത്തിന്നു വീണ്ടും
തുനിയുകതനുജാ! നീ സാധു പോയിപ്പിഴയ്ക്കാ-
ട്ടിനിയൊരു ദിനമാട്ടെന്നോതിനാൻ രാമഭദ്രൻ. 29

അവരജനതിനെക്കേട്ടാ ചരിച്ചങ്ങടങ്ങീ
വിവശതയൊടരക്കൻ വീട്ടിലേക്കും മടങ്ങീ
അവധിവരെയിരിപ്പാനാവതല്ലാഞ്ഞെഴീപ്പി-
ച്ചവനിലയവനോടിക്കാര്യമൊക്കെപ്പറഞ്ഞാൻ. 30

മൊഴിയുമല്പവുറക്കപ്പിച്ചനാം കുംഭകർണ്ണൻ
മിഴിയിണ തിരുമിക്കൊണ്ടണ്ണനോടായുരച്ചാൻ;
വഴി പിശകി, നിനക്കീ വംശനാശം വരായ്വാ-
നൊഴികഴിവു വിശേഷിച്ചൊന്നൊഴിഞ്ഞൊന്നുമില്ലാ. 31

അവനിമകളെ വേഗം രാമദേവന്നു നൽകി-
ട്ടവനുടെ കഴൽ കുമ്പിട്ടാദരാലാശ്രയിക്കിൽ
ഭുവനമഖിലവും നിന്നാജ്ഞയിൻകീഴടക്കി-
ബ്ഭുവി സുഖമൊടു വാഴാമെന്നെനിക്കുണ്ടു പക്ഷം. 32

അറിവുടയ പുമാന്മാർക്കർത്ഥനാശം വരുമ്പോൾ
നെറിയൊടുമവർ പാതിപ്പൌരുഷം കൈയയയ്ക്കും
മറുതലകൾ മരിപ്പിച്ചീടുമെന്നുള്ള ദിക്കിൽ
പൊറുതി മുഴുവനും താൻതാൻ പെറുക്കിക്കൊടുക്കും. 33

ദുര പെരുകിന ദുഷ്ട സ്ത്രീജിതൻ, തമ്പി ചൊല്ലു-
ന്നൊരു വരമൊഴിയെ ക്കേട്ടിപ്രകാരം പറഞ്ഞാൻ
പെരിയൊരു ഗുരുവോ? നീയിത്തരം നന്മ ചൊല്ലി-
ത്തരുവതിനു തിടുക്കം കൊണ്ടു ഞാനാളയച്ചോ? 34

ധൃതിയിലരികുലത്തോടേററു യുദ്ധം നടത്തി
പ്രതിഭടരെയശേഷം കൊന്നു നീ വന്നിടേണം
അതിനു കഴികയില്ലെന്നാണു നിൻ പക്ഷമെന്നാൽ
മതിസുഖമൊടു വേഗം പോയ്ക്കിടന്നങ്ങുറങ്ങു. 35

ചുറുതിലെഴുന്നേററിട്ടഗ്രജന്മാവിനോടായ്
മറുപടിയുരചെയ്താനപ്പൊഴക്കുംഭകർണ്ണൻ;
"ഗുരുവിനുടെ വലിപ്പം ഞാൻ വഹിച്ചെങ്കിലോരോ
തരവഴിയിതു ലങ്കാനാട്ടിൽ നീ കാട്ടുകില്ലാ. 36

പരിഭവമിതുമൂലം നിന്മനസ്സിങ്കലുണ്ടാ-
കരുതരികളെ വെൽവാൻ ഞാനിതാ യാത്രയായി
തിരിയെ വരികിലപ്പോൾ കണ്ടുകൊള്ളാം നമുക്കെ-
ന്നരുളിയടൽനിലത്തിൽപ്പുക്ക നക്തഞ്ചരേന്ദ്രൻ. 37

അലറിയവനടുക്കും ചേലുകണ്ടങ്ങുമിങ്ങും
പതറിയരികമാടൽപ്പെട്ട ശാഖാമൃഗങ്ങൾ
ചിതറിയതവലോകിച്ചങ്ഗദൻ ധൂളിജാലം
വിതറിയവനു നേരേ നിന്നു പോരാടുവാനായ്. 38

കപികുലമതു കണ്ടും കൊണ്ടു ശൌയ്യം വീണ്ട-
ണ്ടപമൃതിയിലശേഷം പേടികൂടാതടുത്തു
ശപഥമൊഴികളോതി ശ്ശത്രുവീരന്റെ മെയ്മേ-
ലുപലനിരകളെക്കൊണ്ടേറുമേറും തുടങ്ങി. 39

പെരുമ പെരിയ രക്ഷസ്സായതേററാജിമദ്ധ്യേ
മരുവിനസമയത്തച്ചോരയൂറിത്തുടങ്ങി
പെരുമഴ പൊഴിയുമ്പോളേററു നില്ക്കുന്ന കുന്നിൻ-
ചരിവിലരുവി നീളെപ്പൊട്ടി വാലുന്നപോലേ. 40

ചില വലിയ കരിങ്കൽ ച്ചില്ലിയൂക്കോടു ചെന്ന-
ക്ഖലമതിയുടെ മാറത്താഞ്ഞടിച്ചിട്ടു, വീണ്ടും
ബലമൊടതുപയോഗിച്ചോന്റെ നെഞ്ചത്തു തച്ചി-
ട്ടലറിയവരണച്ചുംകൊണ്ടു പാരിൽപ്പതിച്ചു. 41

നിശിതമുനകൾ കോലും ശൂലവുംകൊണ്ടു പാഞ്ഞ-
ന്നിശിചരപതിയപ്പോൾ പോർക്കളത്തിങ്കലെല്ലാം
കപിതിലകരെയൊക്കെ സ്സംഹരിക്കുന്ന നേരം
ചപലതയൊടു പേടിച്ചോടിയക്കീശവൃന്ദം. 42

അതുപൊഴുതതിധൈര്യത്തോടു സുഗ്രീവനും ചെന്ന-
ന്നെതിരിടുമളവിൽത്താൻ ഹന്ത! മോഹിച്ചുവീണാൻ;
നിജവിഭവിനു മുന്നം ബാലിയാൽ വന്ന ദൈന്യം
വിജയമിതിലൊഴിഞ്ഞെന്നോർത്തു രാത്രിഞ്ചരന്മാർ. 43

പരവശതയൊഴിഞ്ഞോരക്കപിശ്രേഷ്ഠനാൽ പി-
മ്പരിയ വികൃതരൂപം തൻമുഖത്തിങ്കലേററ്
പൊരുവതിനു മടിക്കും കുംഭകർണ്ണന്റെ മല്ലു-
ക്കരുമയൊടു സുമിത്രാസൂനു താനങ്ങെതിർത്തു. 44

ഭുജബലമിതിനാളാകില്ല നീയെന്നുരച്ചാ
രജനിചരനടുത്താൻ രാമചന്ദ്രന്റെ നേരേ
അരിയൊരു മണിദീപം വിട്ടു പോയ് ദീപയഷ്ടി-
ക്കരികിലണയുമീയല്പാററ പോൽ പേടിയെന്യേ. 45

അവിടെ വലിയ യുദ്ധം ചെയ്തു രാമാശുഗത്താ-
ലവനുടെ കരമൊന്നററാഴിയിങ്കൽപ്പതിച്ചു.
നരവരനതു വീണ്ടും സേതു ബന്ധിച്ചു പോലായ്
സുരരിപുവഥ മറെറാക്കെയുമോങ്ങിട്ടടുത്താൻ. 46

ഝടിതിയൊരു ശരത്താലററതും വീണു സൈന്യ-
ക്കടൽനടുവിലടിഞ്ഞു മന്ദരാദ്രിക്കുതുല്യം
ഉടനവനുടെ ലങ്കാസ്ഥാനശൈലത്തിൽ നാലാം
കൊടുമുടിയതുപോലററുത്തമാങ്ഗം കിളർന്നു. 47

അവനുടയൊരുറക്കം തൃപ്തിയാകാതുണർത്തീ-
ട്ടവസരമറിയാതിങ്ങഗ്രജൻ വിട്ടമൂലം
അവനിദുഹിതൃഭർത്താവാശുഗത്തെ പ്രയോഗി-
ച്ചവികലതയൊടിന്നും ദീർഘനിദ്രയ്ക്കയച്ചാൻ. 48

കുടിലമതി ദശാസ്യൻ, കൂററനാം കുംഭകർണ്ണ-
നടലിലപജയം വന്നെന്നു കേട്ടാർത്തനായി
ഉടനിളയമകന്മാർ നാൽവരെപ്പോരിനായി-
പ്പടകളൊടുമയച്ചാൻ രണ്ടു നേതാക്കളോടും. 49

പരിഭവമകതാരിൽ കൊണ്ടു വർദ്ധിച്ച രുഷ്ട-
പ്പുരിഷ കൊലനിലത്തിൽപ്പുക്കു മുഷ്ക്കോടുമേററം,
സുരതരുണികൾ സന്തോഷിച്ചു പൂമാല കൈക്കൊ-
ണ്ടൊരുമയൊടെതിരേൽപ്പാനംബരത്തും നിരന്നു. 50

കലഹമിരുവശത്തും ബുദ്ധിപൂർവ്വം നടത്തി-
ബ്ബലമുടയ ദശാസ്യൻതന്റെ പാർശ്വത്തിലുള്ളോർ
പലപലവിധമായിച്ചത്തൊടുങ്ങിട്ടശേഷം
വലിയമലകൾ പോലാ വാർദ്ധിയിങ്കൽപ്പതിച്ചു. 51

സമരസമയമാകാശത്തു കാണ്മാൻ നിരന്നോ-
രമരരിതു ബലേ ഭേഷെന്നു നന്ദിച്ചു നിന്നായ്,
അമരമുനികുലേന്ദ്രൻ ശണ്ഠ വർദ്ധിപ്പതിന്നായ്
നഖരതതിയുരുമ്മിക്കൊണ്ടൊരററത്തു നിന്നാൻ. 52

തനയരിലതികായൻ തത്ര സൌമിത്രിയാലും
പുനരിതരസുതന്മാർ വാനരശ്രേഷ്ഠരാലും
പടയിലനുചരന്മാരോടുമൊന്നിച്ചു ചത്തെ-
ന്നിടരൊടു ദശകണ്ഠൻ കേട്ടു ഞെട്ടിക്കരഞ്ഞാൻ. 53

മധുരമൊഴികളെക്കൊണ്ടിന്ദ്രജിത്തപ്പിതാവിൻ
വിധുരതയെ വിടുത്തിട്ടാശ്വസിപ്പിച്ചു നന്നായ്
മൃധരസികനണഞ്ഞിട്ടാഭിചാരം കഴിച്ചാ-
നഥ തുരഗനിഷങ്ഗാദ്യങ്ങളും കൈക്കലാക്കി. 54

പ്രതിഭടവിജയത്തെത്തന്നെ സങ്കല്പമാക്കി-
പ്പതിവുകളെ നടത്തിക്ഷുദ്രഹോമം കഴിച്ചു്
ചതിവഴിയലുമരക്കൻ വന്ദനം ചെയ്തു വഹ്നി-
ക്കതിരയമൊടുഴന്നാൻ പോരിനായ് സേനയോടും. 55

സപദി നിശിചരന്മാദരകദയോഗം തികഞ്ഞും
കപികളൊരു വശത്തും നിന്നു തമ്മിൽപ്പൊരുമ്പോൾ
അപജയമരിവർഗ്ഗത്തിങ്കലുണ്ടാക്കി വയ്വാ-
നപരി പരിഭവിച്ചാമേഘനാദൻ മറഞ്ഞാൻ. 56

അവനവിടെ വിധാതാവിൻെറ ബാണം പ്രയോഗി-
ച്ചുവശത കപികൾക്കും രാമസൌമിത്രികൾക്കും
വളരെ വളരെയേകി പ്രജ്ഞയെന്ന്യേ പതിപ്പി-
ച്ചുളവു നഗരിയിൽപ്പുക്കാത്തമോദം വസിച്ചാൻ. 57

കമലഭവതനൂജൻ ജാംബവാൻ ചൊൽകയാലാ-
വിമലമതി ഹനൂമാനൌഷധാദ്രിക്കു പോമ്പോൾ
ഗമനസമയമേറെത്താമസിപ്പിക്കുവാനായ്
വിമതവരനൊരുത്തൻ മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിൽ വാണു. 58

അതുവഴി കപിരാജൻ നല്ല കമ്പിത്തപാലിൻ
ഗതിയിലധികവേഗത്തോടു പായുന്ന നേരം
യതിവടിവൊടു വഞ്ചിക്കുന്നൊരക്കാലനേമി-
ച്ചതിയനെയഥ കൊന്നിട്ടക്ഷണം പോയ്സമർത്ഥൻ. 59

ചൊടിയൊടഥ കപീന്ദ്രൻ മൂലികക്കുന്നുമേന്തി-
ഝ്ഝടിതി രഘുവരൻ തന്നന്തികത്തിങ്കലെത്തി
കെടുതി നിജസഹായക്കാക്കു തീർത്തു മുന്നേ-
ല്പടുതി ഗിരിയുറപ്പിച്ചാജ്ഞ യാചിച്ചു നിന്നാൻ. 60

ചതിവിനു പരിഹാരം ചെയ്തിടാഞ്ഞാൽ ശഠന്മാ-
രിതിലുമധികമോരോ വഞ്ചനത്തിന്നൊരുങ്ങും;
മതിയിലിതു വിചാരിച്ചൂർജ്ജിതം പൂണ്ടു കീശ
പ്രതിനിധികൾ കടന്നാ ലങ്കയിൽത്തീയടിച്ചാർ. 61

ദുരിശമൊടു പുറപ്പെട്ടാശരേശാജ്ഞയാല-
ന്നൊരുവനൊരുവനൊററയ്ക്കൊററ നില്ക്കാത്തവണ്ണം
ഉരുതരബലമോടും നാലു നക്തഞ്ചരന്മാർ
ഹരികളുടെ മുഖത്തിന്നുഗ്രസിംഹങ്ങൾ പോലെ. 62

അവരിലൊരുവനെക്കൊന്നങ്ഗദൻ, മററൊരാളെ-
വിവിദനടിപെടുത്തീ, പിന്നൊരുത്തന്റെ ദേഹം
മടകരി പന കീറുംപോലെ മൈന്ദൻ പിളർന്നാ-
നിതരകപിബലത്താൽ ചത്തുമററുള്ളരക്കർ. 63

നടപടികളിതെല്ലാം കണ്ടു നില്പാൻ പ്രയാസ-
പ്പെട്ടുമല്ലവെതിരിട്ടുക്കുംഭകർണ്ണാത്മജന്മാർ
ഇരുവ,രവരിൽ മൂത്താൻ ചെന്നു സുഗ്രീവനോടേ-
ററിതരനനിലപുത്രൻ തന്നെ മുൻപിൽച്ചെറുത്താൻ. 64

വലിയ കലഹമദ്ധ്യത്തിങ്കലർക്കാത്മജന്മാ-
ജ്വലിതനയനനായ്ക്കുംഭനെക്കൊന്നുവീഴ്ത്തി
പക പലവിധമുന്നിത്തങ്ങളിൽത്തച്ചു കാററിൻ-
മകനവിടെ നികുംഭൻ തന്റെ കണ്ഠം പറിച്ചാൻ. 65

അനുജസുതവിനാശം കേൾക്കവെ വിശ്രവസ്സിൻ
തനുജനുടയ ദീർഘശ്വാസവായുക്കളാലേ
നിശിചരികൾ കുലത്തിൻ പൂങ്കുഴൽക്കൊണ്ടൽ ഭിന്നി-
ച്ചനവധി നയനാംഭോവർഷമുണ്ടായി മേന്മേൽ. 66

കുമതി ഖരനു ബാലൻ കൂടലന്മാർക്കു കാലൻ
ബലമൊടു മകരാക്ഷൻ വന്നു പിന്നീടെതിർത്തു
രിപുശലഭകുലങ്ങൾക്കഗ്നിയാം രാമചന്ദ്രൻ
ജനകനുടെ സമീപത്താക്കിനാനൊററയമ്പാൽ. 67

വികൃതി പലതു ചെയ്തന്നന്നു തപ്പിപ്പിഴച്ചി-
ട്ടുകരലരിൽ മദം പെട്ടിന്ദ്രജിത്തേററു വീണ്ടും
രഘുതിലകനോടപ്പോൾ തോററു പേടിച്ചൊളിച്ചാൻ
പക്ഷേയൊരുവനൊന്നും വീഴ്ചയില്ലെന്നുപോലെ.” 68

നിരവധി മറിമായം പൌരുഷം കൊണ്ടു കാട്ടാൻ
പരിചയമിയലുന്നപ്പങ്ക്തികണ്ഠന്റെ പുത്രൻ
ഒരു കപടധരിത്രീപുത്രിയെത്തേരിൽ വച്ചു-
പ്പുരിയുടയ പടിഞ്ഞാട്ടുള്ള വാതില്ക്കൽ നിന്നാൻ. 69

അനിലസുതനു കാണാൻ തക്കപോൽ നിന്നു കള്ള-
പ്പനിമതിമുഖിയാളെക്ഖണ്ഡനം ചെയ്തു ദുഷ്ടൻ
ജനകതനുജയാണെന്നങ്ങു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു-
മ്മനമുരുകി ഹനൂമാൻ രാമനെച്ചെന്നണത്തീ. 70

പവനജനറിയിക്കും വാക്കു നേരെന്നു ശങ്കി-
ച്ചവനിമകൾമണാളന്നായുധം താഴെ വീണു
അവയവമിളകീടാതങ്ങു കമ്പിട്ടിരുന്നാ-
നവശതയൊടു ദേവൻ വന്മരപ്പാവ പോലെ. 71

പലജനമൊരു ദിക്കിൽ കൂടി നിൽക്കുന്നകണ്ടേ-
സ്ഥലിയിലുടനെയെന്തോ കാര്യമുണ്ടെന്നു തോന്നി
തളരുമുടലൊടോടിച്ചെന്നിതാ രാവണൻ ത-
ന്നിളയ സഹജനപ്പോൾ വാസ്തവം താനറിഞ്ഞു. 72

കപിവരരെയധിക്ഷേപിച്ചു ചൊന്നാനിവണ്ണം
ചപലതയിതു പണ്ടേ തീറു വാങ്ങിച്ചു നിങ്ങൾ
രിപുനികരമിദാനീം മൌനമോടിങ്ങിരിപ്പാ-
നപകടമവർ പറ്റിച്ചുള്ള പറ്റാണിതെല്ലാം. 73

അരിനിരയെ വധിപ്പാൻ കൂടഭദ്രക്രിയയ്ക്കാ-
യ്ക്കരുതിയതിനു വിഘ്നം നിങ്ങൾമൂലം വരായ്വാൻ
കരളിലവനുറച്ചിക്കൌശലം ചെയ്തതത്രേ
കരുമന പലതുണ്ടേക്കൃത്രിമക്കാർക്കു പണ്ടും. 74

ദൃഢമൊരു തടവില്ലാതാഭിചാരം നടന്നാൽ
പടയിലവനു നമ്മെക്കൊല്ലുവാനുണ്ടെളുപ്പം
മടിയരുതതു തെറ്റിച്ചീടുവാൻ പോകണം നാ-
മുടനവനെ വധിപ്പാൻ നല്ല സൌകര്യമുണ്ടാം. 75

ഖലപതിയെഴുന്നള്ളീടണമെന്നില്ലിതിന്നായ്
ലഘുതരമനുജൻ പോയ് തദ്വധം ചെയ്തുപോരും
അമിതതരതപസ്സാലേറെനാൾ നിദ്ര കൂടാ-
തമരുമൊരുവനാലേ ദുർമ്മതിക്കുള്ളു നാശം. 76

പഴയ പരിചയത്താൽ രാവണിയ്ക്കുള്ള സൂത്രം
മുഴുവനുമറിയിച്ചക്കൈകസീസൂനു,വപ്പോൾ;
പഴുതരിയെ വധിപ്പാൻ പാർത്തു രാമൻെറ പാദം
തൊഴുതിളയ കുമാരൻ സേനയോടും തിരിച്ചാൻ. 77

ബലമുടയ കപീന്ദ്രക്കുള്ളൊരാർപ്പും തിമർപ്പും
നിലവിളിയുമശേഷം കേട്ടുടൻ മേഘനാദൻ
കലശലിതൊഴിയാഞ്ഞാലിന്നു കർമ്മത്തിനുണ്ടാ-
മുലശലിതി നിനച്ചാ മന്ത്രവാദം നിറുത്തി. 78

ക്രിയകൾ മുഴുവനാക്കാതസ്ത്രവും വില്ലുമേന്തി-
സ്വയമരിപടലത്തെപ്പാടനം ചെയ്യതിന്നായ്
ഭയമകലെ വെടിഞ്ഞക്കീശസൈന്യത്തിനുള്ളിൽ
സ്മയമൊടൊരു മൃഗേന്ദ്രശ്രേഷ്ഠനെപ്പോൽ കടന്നാൻ. 79

വലമഥനവിരോധക്കാരനെക്കണ്ട നേരം
വിലകിയകലെ നിന്നാർ മർക്കടന്മാരശേഷം
നലമൊടഥ ഹനൂമാൻതൻെറ തോളിലുമേറി-
ക്കലഹമവിടെയാരംഭിച്ചു രാമാനുജന്മാ. 80

മദമധികമുദിച്ചും മത്സരം വന്നുറച്ചും
വിധുരതകൾ മറച്ചും വീരവാദം വദിച്ചും
ശരനിരകളയച്ചും ശക്തിമാന്മാർ ശപിച്ചും
സമരമവിടെവച്ചും സാരമായി ബ്ഭവിച്ചു. 81

പെരിയൊരു കലഹത്തിൽ ശ്ശത്രുവില്ലിങ്കലേ ഞാൺ-
ചരടു ശരനിപാതംകൊണ്ടു നൂറായ്നുറുക്കി
അരിശമൊടുമടുത്താ ലക്ഷ്മണൻ, മേഘനാദൻ
മരുവുമൊരു രഥത്തെ സ്സൂതനോടും തകർത്തു. 82

രണധരണിയിലപ്പോൾ പങ്ക്തികണ്ഠൻെറ പുത്രൻ
പണി പലതുമെടുത്താ മത്സരം മൂത്തു പാരം
ചുണയൊടുമിവർ മുന്നാളൊന്നുപോൽ നിന്നു തമ്മിൽ
പിണയുമളവു സൌമിത്രിക്കു കോപം മുഴുത്തു. 83

സുരവരനുടെ ദിവ്യാസ്ത്രത്തെയേന്തിക്കുമാരൻ
സരഭസമിഥ വില്ലും പൂട്ടിയസ്ത്രം തൊടുത്തു്
ഗുരുജനപദമുള്ളിൽ ബ്ഭക്തിപൂർവ്വം വിചാരി-
ച്ചരിയുടെ ഗളനാളം നോക്കി വിട്ടാൻ വിദഗ്ദ്ധൻ. 84

അന്നേരത്തിന്ദ്രജിത്തിൻ ഗളഭുവി വിശിഖം
സത്വരം പോയ്തറച്ചു
പിന്നീടഭ്രഷ്ടരക്ഷോവരനുടെ തലയും-
റ്റൂഴിയിങ്കൽ പതിച്ചു
മന്ദാരത്തിൻ മലർച്ചെണ്ടുകൾ മഴചൊരിയും-
പോലെ പിന്നെപ്പൊഴിഞ്ഞു
ക്രന്ദിച്ചീടുന്ന നക്തഞ്ചരികളുടെ നയനാ-
ശ്രുക്കൾ പിന്നീടിഴിഞ്ഞു. 85

പോരിങ്കൽ പണ്ടു മണ്ഡോദരിയുടെ മകനാൽ
ബദ്ധനായ് തീർന്നു കാരാ-
ഗാരത്തിൽ താപമോടാണ്ടനവധി മിഴിനീർ
വാർത്തതിൽപ്പിന്നെയിന്ദ്രൻ
ആ രക്ഷസ്സിന്റെ മൂർദ്ധാവവനിയിൽ നിപതി-
ച്ചുന്നു മാത്രം തണുപ്പോ-
ടോരോ കണ്ണിങ്കൽ നിന്നും ജവമൊടു പുനരാ-
വൃത്തി കണ്ണീരിനേകി. 86

ഭൂതാനുകമ്പ കലരുന്നൊരു ലക്ഷ്മണൻ താൻ
സ്ഫീതാദരത്തോടു നികുംഭിലയിങ്കൽ നിന്നു്
ജാതാനുമോദമതിരറ്റൊരു സേനയോടും
ഭ്രാതാവുതന്നരികിലെത്തി നമിച്ചു വാണാൻ. 87

സംകീർണ്ണയുദ്ധം പത്തൊൻപതാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

ഇരുപതാം സർഗ്ഗം

മകന്റെ മരണംമൂലം സ്വകണ്ഠം ചായ്ച്ചു രാവണൻ
നരകത്തിൻകീഴിൽ വല്ലാത ഞെക്കപ്പെട്ടൊരു മൂരിപോൽ. 1

വിഷപ്പല്ലു പറിച്ചുള്ളോരരവം പത്തി താഴ്ത്തപോൽ
വിഷാദിച്ചവനാളുമ്പോളുരവം പത്തി താഴ്ത്തിപോൽ. 2

കുലമാകുലമാക്കുന്നപ്പാതകപ്പാത കണ്ടുടൻ
തകരാതകതാരത്തോടിവനോടി വനോർവ്വിയിൽ. 3

ജനകാത്മജയെ വേഗം ജയെ വേഗം മുഴക്കയാൽ
കൊല ചെയ്വാനാശ മെത്തി നാശമെത്തിയ മൂർഖനു്. 4

ജീവനോടിനി വച്ചേക്കാൻ പാടില്ലെന്നു തട്ട,ത്തവൻ
അട്ടത്തപാരേ മന്ത്രീന്ദ്രൻ പാടില്ലെന്നു തട്ടത്തവൻ. 5

DHARMARAM COLLEGE LIBRARY. 23447 BANGALORE.

രാക്ഷസേന്ദ്രനു ദുർമ്മോഹം
കേമമായതിനാലഥ
എതിരാളിക്കകാപ്പാട്ട്
ചെപ്പാൻ രാവണനോർത്തഹോ. [രഥബന്ധം.] 6

സൂത്രമെല്ലാം പിഴച്ചിട്ടു ഞാദേശം ഫലിയായ്കിലും
സ്വാരച്ചച്ച്യ്യു പാടില്ല നന്നായദ്വേഷിയോർത്തവൻ. 7

"സന്ധിയില്ലെങ്കിലും നല്ല പടം കിട്ടും നമുക്കിനി
പ്രമതാമതിനാലില്ലോ ളൊട്ടും ലോപിക്കയില്ല ഞാൻ." 8

സ്വാന്തത്തിലിത്തരം പാർത്തു സിംഹളദ്വീപനായകൻ
സ്വാന്തത്തിലി,ത്തരം പാർത്തു സംഹരിപ്പാൻ വിരോധിയെ. 9

അണഞ്ഞത:വിടനിന്നും തൻ കുലക്ഷോഭമൊഴിക്കുവാൻ
അണ,ഞ്ഞവിടെനിന്നും തൻഗുരുനാഥന്റെ മന്ദിരം. 10

ഐക്യസിദ്ധിക്കയിരില ഞ്ഞിരട്ടിച്ചുള്ള മെയ്യൊടെ
കല്പിച്ചു വിഗ്രഹം മൂല ബലം ശേഷിക്കവേ കവി. 11

ശുക്രാചാര്യനെ വന്ദിച്ചു ധിക്കാരി ദശകന്ധരൻ
തക്കമെല്ലാം നിരൂപിച്ചു വക്കാണത്തിന്നൊരുങ്ങിനാൻ. 12

തിട്ടക്കം പൂ,ണ്ടതിക്രുദ്ധൻ പദാതികളെ സംഹതി
തികച്ചു തേരതിലേറിനിയതിക്കൊത്തു സങ്ഗതി.

[പദ്മബന്ധം.] 13

കുളിച്ചു പശി·തീർത്താപത്തട്ടത്താരസുരക്കരു
രുജയുള്ളിലുദിക്കാതെ രണത്തിനുളവായ് രുചി. * 14

കുടിലാദ്മദേക്കാദ്മ പാദവോചിതമായ്ശ്രുചി
ചിതറും മിഴി കണ്ടക്കൻ പതറുന്നതിനീഷലോ? * 15

കുലത്തിൽ നാശക്കനാശം നാനാവിധിമാതകമോക്കിലോ
ലോകനാഥന്റെ ശപഥം പാലിക്കേണ്ടതിന്നീവക. * 16

കുതിച്ചു, ഉള്ളൊട്ടുംക്ഷോഭമൊഴിഞ്ഞാ രാക്ഷസപ്പുക
കടൽവർണ്ണനൊടേററിട്ടു കെട്ടപ്പാൻ മൂലമിത്തിരി. * 17

കുഠാരം കമ്പമുണ്ടാക്കുകുന്തം തോമരവും കരി
രിങ്ഘണം വിട്ടിതെല്ലാരും സങ്ഘക്കാരേന്തി മുൻപിലേ. * 18

കുററം കൂടാതരിക്കേറുമച്ചാവചാപബലത്തിലേ
ലേഖാംശവിക്രമം തീർപ്പാൻ ദശാസ്യൻ പാർത്തു പാതകി. * 19

കുറവക്ഷത്രിയക്കോപ്പിപ്പതിന്നറിയ കൌതുകി
കിതവൻ ദുശ്ചരിത്രത്താൽ താന്നേയപകടത്തിലാം. * 20

കുനയത്താൽ കുടിലനാൽ ദൈത്യജാതം കുരുക്കിലാം
ലാംഗൂലമുള്ളക്കൂട്ടർക്കേ സംഗരത്തിൽ ജയംവരു. [ചക്രബന്ധം] 21

കന്നക്കൈച്ചോടി വല്ഗിച്ചു
പട കണ്ടിട്ടു പിന്നെയും
വാടസൌഹിത്യമന്നിശം
നടിച്ചു കപിവാഹിനി. [ഗൂഢചതുർത്ഥം] 22

കളിമാളികതോറും തോററിതമേ തററിരുന്നൊരു
ഭേരോടഭയപ്രായം മക്കടക്ക്മർ മാനമായ്. 23

സുമിത്രാതനയൻ നേർത്തു മാനമേറുമരക്കനേ
ഭ്രമിച്ചു തടിയൻ വാർത്തു താനവ്വാറുതിരത്തിനേ. 24

[ഗോമൂത്രികം ബന്ധം]

എടുത്തു രാക്ഷസേന്ദ്രൻ മുൻപടവെട്ടും പഠിച്ചപോൽ
തട്ടു,ത്തതെല്ലാം സൌമിത്രി പടവെട്ടു പഠിച്ചപോൽ. 25

കുരങ്ങന്മാരെയൊട്ടുക്ക നിരങ്ങിച്ചു നിശാചരൻ
മരങ്ങളെന്നപോൽ വെട്ടിയരങ്ങത്താശു വീഴ്ത്തിനാൻ. 26

സൌമിത്രിക്കതു കണ്ടുള്ളം കത്തിയൻപാലെരിഞ്ഞ പോൽ
ശത്രുവിൻ കൊടിയും ഛത്രം കത്തിയമ്പാലെരിഞ്ഞു പോൽ 27

കരത്തിൽ തന്റെ വേലൊന്നു വിളക്കിയതികണ്ടകം
ഉരച്ചേവം സമരഭൂവിളക്കി യതികണ്ടകൻ. 28

തേരിതോരാതരം തീരെത്തുരത്തോതരുത്തരം
തരാം തീരാത്താതുരത തരഭത്ത താന്തീരുത്തതു്. 29

മയശക്തി കാച്ചിട്ടമയശസ്സെന്നുറച്ചവൻ
മയമേത്തും വരുന്നാതാമയമേകി കുമാരനു്. 30

രാമദേവനമന്നേരമന്നേരറെറാരു ശണ്ഠയിൽ
വിഷാദമോട്ടു വീണന്നാവീണന്നാഹ്ലാദമററമായ്. 31

മനോവേദനയാലാരോ മനോരഥമൊടാജിയിൽ
കേണു പാരം വിവശനാം മനുവംശകുലാധിപൻ. 32

(അസംയോഗം.)

വിലാപിച്ചൻപു കൂടിബ്ഭുവിലാപിച്ചമ്പുകളൊട്ടും
കലാശിച്ചാഹവം രാമങ്കലാശിച്ചെത്തി വാതജൻ. 33

ഹ ന മാ ന ത്തു കാ ലം താ-
ന പാ യം പാ ത്തി ത ങ്ങ ലം
മാ യം വ രാ തി ന്ന ത കാ
ന പാ രാ ശ മൃ തി ത്തി തു. (അർദ്ധഭ്രമകം.) 34

ലോകേശതനയം തന്റെ വയസ്സിലറിവുള്ളവൻ
ലോകേശതനയൻതന്റെ കാര്യകൌശലബുദ്ധിയാൽ. 35

മരുന്നുമല കൊണ്ടന്നു മരുത്തിൻ മകനായവൻ
മണത്തി മനുജാധീശമകനാമയമാററിനാൻ. (യുഗ്മകം.) 36

എഴുന്നേ,ററുരമാജാനബാഹുവാം രാമനാനുജൻ;
എഴു,ന്നേററു രമാജ്ഞാനി തന്നോട്ടു രണമാശരൻ. 37

രാഘവൻ ലഘുവായ് തന്റെ വില്ലു വട്ടത്തിലാക്കിനാൻ
ദശഗ്രീവനെയപ്പോരിൽ വച്ചു വട്ടത്തിലാക്കുവാൻ. 38

പുരന്ദരന്റെ മൊഴിയാൽ തയാറാക്കിയ തേരിഹ
ഹർഷം പൂണ്ടാനയി,ച്ചപ്പോ ളിന്ദ്രതക്ഷാവു സത്വരം. 39

(ധനുർബന്ധം.)

രാമൻ വന്ദിച്ചു തേരേറി രമാനയനനന്ദിതൻ
ശത്രുരവ വേഗമടലിൽ കൊല്ലുമാമാർഗ്ഗണാന്നചിതൻ. (ശരബന്ധം.) 40

തേരേറിയരചൻ നേത്രന്നാരാലാശരനായകൻ
നാരാചനീരയാലെയ്താനരാതിയെ നിരാദരൻ. (നിരൌഷ്ഠ്യം.) 41

മന്നവൻ മറുബാണത്താൽ മുറിച്ചാ ശരമന്നവൻ
മന്നവാസ്ത്രം തട്ടുക്കെന്നു മറുത്താശരമന്നവൻ. 42

സംവൎത്തകാലമേഘത്താൻ മഴ തൂകുന്നപോൽ ഭുവി
വിശിഖൌഘം ചൊരിഞ്ഞാശു ശുശുക്ഷണിജാലയാന്വ. 43

ശൂരശീലമെഴും രാമമന്നവൻ സരസസത്തമൻ (ശരസന്ധാനം)
നിന്നാശു ശ്രുഷ്ടബാണങ്ങൾ മുറിച്ചുച്ചുട്ടലേക്ഷണൻ. 44

[യുഗ്മകം.]

മോശമോശയ്യു പങ്കാളി കാളി കാളിമയേററമായ്
മാറി മാറിലൊരമ്പേശി ക്ലേശിച്ചു ശിക്ഷയോടവൻ. 45

വടിവോടമരാതല്പങ്കരിപോലന്നിടഞ്ഞുതേ
വെക്കത്തോടപ്പുരന്നവാഗ്രത പോന്നവരയ്യുമെ. 46

മെയ്യുരം വന്ന പോത"ഗ്രവാനരപ്പടയൊക്കവെ
തെഞ്ഞുടന്നില പോരിങ്കല്പതരാമടവോടിവ." 47

അവനാലോചിച്ചിവണ്ണമീ ഷ്യയുൾക്കാമ്പിലൂന്നിനാൻ
ഏയ്തു പിന്നീടാസുരാസ്ത്ര മേനമൊന്നോത്തനൌചിതി. 48

ശതാദ്ധ്വരശരംകൊണ്ടു രാമനാലായതാഹവേ
വേറെയായാറെ വേപിച്ചാ ച്ചാപി; വേരററു വേററുര (ശൃംഖലബന്ധം.)

രാവണൻ രാ വണങ്ങുന്നോൻ രാമനോടേററു നില്ക്കവേ
കടിലൻ കടി ലങ്ഘിച്ച പട കണ്ടു വിഷണ്ണനായ്. 50

ദാനവപ്രഭവം നേരേ തകൎത്ത കപിസേനയിൽ
ദാനവപ്രഭവന്നേരത്തയച്ചാൻ ദഹനാശുഗം. 51

പാരണയ്ക്കാക്കിയതിന്നേ വാരുണാസ്ത്രത്തിനായ് വിട്ട
ഭുജംഗാസ്ത്രം തകരുവാനാകി ഗരുഡസായകം. (മുരജബന്ധം.) 52

"രാവണന്നിന്നിനി വരാ മക്ഷയന്നിന്നിയക്ഷമ
കാമം തെററററതേ ലംകാ തിന്മയാവലയാമതി." 53

വീണാധരമഹായോഗി യേവം മോദിച്ചു നില്ക്കവേ
വീണാധരമഹാസ്ത്രങ്ങൾ രാമചന്ദ്രന്റെ സന്നിധൌ. 54

ശതധാരായുധം കൊണ്ടു ശകലി, ച്ഛതശേഷവും
ശതധാ രാഘവൻ കൈയിൽ ശരം പൂണ്ടിന്ദ്രദൈവതം. 55

ഒന്നിനൊന്നൊത്ത ദിവ്യാസ്ത്രം പ്രയോഗിച്ചു പരസ്പരം
രണം കുശലാ,യപ്പോൾ ദ്യോവിലും യുധഭൂവിലും. 56

നന നാനാനനന്നേനം നൂനം നിന്നെന്നു നന്നിന
നൂന്നിനാൻ നന്നു നന്നെന്നോ നുന്നിനാന,ന്നൂനനേ. 57

യാമിനീചരവിദ്വേഷി രാമൻ രാജർഷിമുഖ്യരിൽ
യാമി നീചരവിദ്വേഷിയോടെതിർച്ചിതനന്തരം. 58

“ലീലാലോലാല്ലലാലെല്ലാന്നിന്നെന്നിന്നിനി നീ നിന
പാപപല്ലുല്ലാന്ധു പിമ്പില്ലാതൊത്തുതേ തത താന്തത.” 59

രാവണൻ തന്നുടെ ഗളം വിളംബം വിട്ടറുത്തവ
വരാത്തുലശരന്നേരന്നിന്നിമ്പമൊട്ടുദിച്ചിതു. (ശക്തിബന്ധം) 60

മുറിച്ചു രാമൻ പിന്നിട്ടും മുളച്ചുതല വന്നഹോ!
മുറി,ച്ചതുമുടൻതന്നെ മുള,ച്ചുത്ത,ലവന്നഹോ! 61

“വേധിക്കാതമൃതസ്ഥാനം നൂനം മൂർഛരിച്ചോരിയുധി
ധിക്കാരിയാം ദശാസ്യനുവരാ നാശമസംശയം.” (ഫലബന്ധം) 62

രഹസ്യം രാമനോടേവമുണർത്തിച്ചു വിഭീഷണൻ;
സാകൂതമായസ്ത്രൗഘം കൊണ്ടെറിഞ്ഞു ദശകണ്ഠനും. 63

“നീതിയോ കപടം? വിട്ടിട്ടിവിടം പകയോതി നീ
രിപുരാമനവനമായ് മാനവനമരാപുരി.” 64

(അനുലോമപ്രതിലോമം.)

എന്നിവണ്ണം പുലമ്പിക്കൊണ്ടുന്നിക്കവിപടങ്ങളെ
നന്നായ്പ്രാസം പ്രയോഗിച്ചു വെന്നീടാനിവനെശ്ശൂരൻ. 65

ശിലീമുഖപ്രചാരത്താൽ ശിരീഷമലരെന്നപോൽ
പ്രാസം പ്രയാസം കൂടാതെ ഖണ്ഡിച്ചു നൃപപണ്ഡിതൻ. 66

ധനഞ്ജയാശുഗം മേഘീന്നാകർഷിപ്പതിനെന്നപോൽ
ധനഞ്ജയാശുഗം മേഘിലേർപ്പിച്ചുമതൊഴിച്ചുടൻ. 67

വലശാസനസൂതന്റെ ഖലശാസനസൂക്തിയാൽ
ജലജാസനഗോവേത്തി ബലശാലി രഘൂത്തമൻ. [യുഗ്മകം.] 68

കുലച്ചു കാർമുകം നന്നായ് ജ്വലിച്ച വിശിഖത്തിനെ
വലിച്ചു വിട്ടു നേരത്തു ചലിച്ചങ്ങചലാതലം. 69

ലങ്കേശ്വരന്റെ മാറൊത്ത മാറത്തബ്ജോത്ഭവാസ്ത്രഗം
അശ്രു ഗർജ്ജിച്ചു തയ്ച്ചപ്പോളുതയ്ച്ചപ്പോഴിൽ വീണരം. 70

ഹാകാരത്തോടു കൂടാതെ മഹാരണമണഞ്ഞവൻ
ഹാകാരത്തോടുകൂടാതെ മഹാരണമണ,ഞ്ഞവൻ. 71

ആമോദമാർന്ന സുമനഃസ്തോമം രാമന്റെ മേനിയിൽ
ആമോദമാർന്ന സുമനഃസ്തോമം വർഷിച്ചു മേല്ക്കുമേൽ. 72

മണമേറുന്ന മന്ദാരമലർമാരി മനോരമൻ
മസ്തകംകൊണ്ടു മാനിച്ചു മകിഴ്ന്നു മധുമർദ്ദനൻ. 73

വരമ്പേറിക്കവിഞ്ഞഗ്രേ മരിച്ചളവു ഭീഷണൻ
വരമ്പേറിക്കവിഞ്ഞഗ്രേ ജ്വരമാർന്നു വിഭീഷണൻ. 74

രാമാനുജോപദേശത്താലവന്നാമയമഞ്ജസാ
സാമാന്യം വിരമിച്ചപ്പോഴം സമരാങ്കണമന്തരാ. 75

രാവണന്റെ വധം കേട്ടു ഞെട്ടിയുച്ചലിതസ്വരാ
രാക്ഷസസ്ത്രീകളോടൊത്താഗമിച്ചു മയകന്യക. (ഖഡ്ഗബന്ധം) 76
(യുഗ്മകം.)

അണികുന്തലഴിച്ചിട്ടു കെട്ടമിന്നു പറിച്ചുടൻ
പോർക്കളത്തിൽ ക്കണവനെക്കണ്ടു കണ്ണീർ പൊഴിച്ചിവൾ. 77

ഊഴില്ക്കുണ്മണവാളന്റെ ചാരേ വീണു കരഞ്ഞിതേ;
"പൂഴിയുണ്മവളാമെന്റെ വരൻ കേണു കരിഞ്ഞിതോ? 78

ഊഴിയഞ്ചിതമായെന്നോ? വശത്താകുന്നു ദേവരാ!
ഊഴിയം ചിതമായെന്നോ? നിനയ്ക്കുന്നു വിഭീഷണാ! 79

മായം കൂട്ടമൊരാത്മാവിലസാമാന്യതയോടിഹ
ഭവാനിരിക്കെ ബ്ഭരതൻ ഭൂപനായതു കുററമോ? (ക്രിയാഗുപ്തം) 80

കാലാരിക്കാദിയൻപോടിതമൃതവിയ നി-
മ്പോരു വല്ലാതെയാകാ;
കായാതെല്ലാവരുമ്പോയരിയൊരപകട
പ്പാതയില്ലാതിലങ്കാ;
കാലം തില്ലായിതല്ലാ പുനരതിനെ നിന-
ച്ചാരിഹ ധ്യാനമാകാ;
കാമാനധ്യാഹരിച്ചാലയി കണ്വ! ഭവാൻ
പോയ ദിക്കാരിലാക. (പത്മബന്ധം) 81

മന്ദീഭൂതരാം മനമുരുകിയാ
    രാക്ഷസസ്ത്രീകളേവം
മന്ദാക്ഷം വിട്ടധിരണതലം
    വീണു കേഴുന്ന നേരം
അന്നക്രായുഃക്ഷപണനവരെ
    സ്സാന്ത്വവാക്കാലടക്കി
പ്പിന്നത്യന്തപ്രിയമൊടു നട-
    ത്തിച്ചു തൽപ്രേതകാര്യം. 82

ശട്ടംകെട്ടി മഹേന്ദ്രനോടപമൃതി-
    പ്പെട്ടുള്ള ശാഖാമൃഗ-
ക്കൂട്ടത്തെദ്രുതമുദ്ധരിച്ചു, ഗഗനേ-
    വിട്ടിന്ദ്രയന്താവിനെ,
പട്ടം കെട്ടി വിഭീഷണ,ന്നരിവരൻ-
    കട്ടോരു വൈദേഹിയെ-
പ്പെട്ടന്നങ്ങു വരുത്തി വഹ്നിയിൽ വിള-
    ക്കീട്ടന്നേറ്റത്തീടിനാൻ. 83

നരപരിവൃഢൻതന്നെക്കുപ്പി-
    സ്തുതിച്ചഥ സാദരം
സരസിജഭവൻ മുൻപാം വാനോർ-
    കളംബകമംബരേ
പുരുഷമണിയാം രാമൻ കണ്ട-
    പ്പിതാവിനെയാസ്ഥയാ
ചരണയുഗളം വന്ദിച്ചാശി
    സ്സു വാങ്ങി മനോഹരൻ. 84

ഒന്നില്ലാമൂഴിയിൽ വാഴ്വോർക്കു നിതരാ-
    മൌൽസൌക്യമുൽഭൂതമാ-
യിക്കാലത്തു മുഴുത്ത പീഡ നിഖിലം
    മോചിച്ചു ഭൂപഷ്ട!
വിണ്ണോർ കമ്പമകന്നു മേദിനിയിലെ-
    ങ്ങാരംഭമേതിത്തരം
രംഗേമാനിതനായിതദ്രിവിജരാൽ
    മാവല്ലഭന്നിർഭരം. (ചക്രബന്ധം) 85

സദാരനഖിലേശ്വരൻ സഹ-
ജനോട്ടുമുത്തുങ്ഗഹംസം—
മദാകുലിതമാനസൻ സകല-
സൈന്യസംഘത്തോട്ടും
വിഭീഷണസമേതനായ് നിജപു-
രപ്രവേശത്തിനായ്
പ്രഭിന്നഗജയാനനലഥന
ദവാഹനം കേറിനാൻ. 86

'രാമരാവണകലഹം' എന്ന ഇരുപതാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

ഇരുപത്തിഒന്നാം സർഗ്ഗം

ശ്രീരാമചന്ദ്രാദികളെബ്ഭരിച്ചി-
ട്ടാരാജരാജന്റെ വിമാനരത്നം
അരാൽ ത്രികൂടാദ്രിനിരപ്പിൽ നിന്ന-
ത്താരാപഥം പാർത്തു കിളന്നു വേഗം. 1

പ്രഭഞ്ജനാപത്യവിലങ്ഘനത്തിൽ
പ്രവൃദ്ധമാമുള്ള മഹാസമുദ്രം
നഭസ്ഥമാമൃക്ഷകുലത്തിനപ്പോ-
ളഭംഗമാം പല്വലമെന്നു തോന്നി. 2

അദാന്തനാം രാവണനോട്ടു കൂടെ
കൃതാന്തദിക്കിന്നു തിരിച്ചനേരം
നിതാന്തമധ്വാവിലുതച്ചു പാരം
പ്രശാന്തവേഗത്തൊടിളുന്ന യാനം. 3

സമഷ്ടിയായ് പണ്ടു ഹിരണ്യഗർഭൻ
ചമച്ചു കാലത്തു വിധിച്ചു പോലെ
സമത്സരാം പുണ്യജനേന്ദ്രരെത്താൻ
സ്വമസ്തകത്തിങ്കൽ വഹിച്ചതെന്നും. (യുഗ്മകം.) : 4

നരേന്ദ്രനാം രാഘവനെബ്ഭരിപ്പാ-
നൊരന്തരം വന്നു ഭവിക്കമൂലം
ധരിച്ചു തൽപ്പുഷ്പകമന്നുതൊട്ടേ
സ്വരാജയോഗ്യം “നരവാഹനത്വം. 5

തെരുക്കനെ ദ്യോവിലുയന്നു തെക്ക-
ന്നരിക്കനെപ്പോലെ വടക്കുമാറി
പരിഭ്രമിക്കാതത്തു യക്ഷരാട്ടിൻ
പുരിക്കുപോകുന്നതുപോലെ പാഞ്ഞു. 6

ദൂരത്തു കാണുന്ന വിശേഷമെല്ലാം
ദാരങ്ങളെച്ചൊല്ലി മനസ്സിലാക്കാൻ
ദൂരത്തു പിന്നിട്ടു പോകയാലേ
പാരം പണിപ്പെട്ടു പയോജനേത്രൻ. 7

മനോജ്ഞതമമാം പുഷ്പകമിപ്രകാരം
മനോജവത്തോടുഴറുന്ന നേരം
മാനോജസൌന്ദര്യമിയന്ന രാമൻ
വിനോദമോരോന്നു പറഞ്ഞു മന്ദം. 8

പ്രാണപ്രിയേ! നമ്മുടെ സേതുബന്ധം
കാണന്നതികേ കല്ലുപടുത്ത ചന്തം
ഏണാങ്കചൂഡന്റെ വിശിഷ്ടബിംബം
താണൊന്നു കുമ്പിടലിലാവലംബം. 9

രാമേശ്വരം സംഭൃതപുണ്യതീർത്ഥം
വാമേക്ഷണേ! കാൺക ജഗൽപ്രസിദ്ധം
ആമജ്ജനം ചെയ്തിട്ടുപോക്ക് സർവ-
ക്ഷേമാസ്പദം ലോകപവിത്രമല്ലോ. 10

കണ്ടാലുമിപ്പർവ്വതമൃശ്യമൂകം
കൊണ്ടാടുകെൻ കോകിലവാണിയാളേ!
പണ്ടാശു നീയാഭരണം കഴററി
മുണ്ടാൽ പൊതിഞ്ഞിട്ടതിതിങ്കലത്രേ. 11

ഉദ്ദിഷ്ടകാര്യത്തെ വഹിപ്പതിങ്ക-
ലുദ്യുക്തനാം മർക്കടരാട്ടുമായി
വിദ്വേഷിനാശത്തിലെനിക്കു സഖ്യം
നിർദ്ദിഷ്ടമായ്‌വന്നതുമിസ്ഥലത്തിൽ. 12

കാഴ്ച്ചയ്ക്കിണങ്ങുന്നൊരു പമ്പയാറി-
ത്താഴ്ച്ചസ്ഥലത്തിൻപൊട്ടു കാൺക കാന്തേ!
വേഴ്ച്ചയ്ക്കു വാതാത്മജനോടുകൂടി
കാഴ്ച്ചയ്ക്കു ഞങ്ങൾക്കിഹ ബന്ധമുണ്ടായ്. 13

ദശാനനൻ തന്നുടെ വാളിനാൽ ദു-
ർദ്ദശാന്തരം പൂകൊരു കങ്കരാജൻ
സുശാന്തനായ് സിദ്ധിയടഞ്ഞ ദേശ-
ത്തശാന്തവേഗത്തൊടണഞ്ഞു നമ്മൾ. 14

പഞ്ചടായാസ്യന്റെ പകിട്ടിലുൾപ്പെ-
ട്ടെൻ ചഞ്ചലാപാംഗി! മൃഗം പിടിപ്പാൻ
അഞ്ചാതെ ഞാൻ പോയളവക്കഠോരൻ
വഞ്ചിച്ച ദിക്കാണിതു വക്രകേശി! 15

തപോവനം കാണിദമസ്മദീയം
വിപഞ്ചികാലാപിനി! തത്സമീപേ
സുപാവനീ ഗൌതമിയിപ്രദേശ-
ത്തുപദ്രവക്കാരരടുത്തു മുന്നം. 16

അനർത്ഥമോരോന്നു നമുക്കിവണ്ണം
ജനിക്കുവാനുള്ളൊരു ബീജവാപം
നിനയ്ക്കിലശ്ശൂർപ്പണഖാപ്രസംഗേ
നിനക്കുളായ്വന്നൊരു മന്ദഹാസം. 17

പുത്തൻപ്രവാളാധരി! താപസന്മാ-
ർക്കുത്തംസമാം കുംഭജമാമുനീന്ദ്രൻ
കൃത്യം പിഴയ്ക്കാത്തൊരു വൻതപസ്സം-
പത്തോടിരിക്കുന്നൊരു ദിക്കിതല്ലോ. 18

വിരാധനെന്നുള്ള നിശാചരേന്ദ്രൻ
നിരാദരന്നിന്നെയുപദ്രവിപ്പാൻ
പരാക്രമത്തോടുമടുത്ത നേരം
പരേതനായില്ലിശി പത്മനേത്രേ! 19

അഹാര്യശൃംഗസ്തനി! യാത്മകാന്താ-
സഹായവാനത്രി മഹർഷിവര്യൻ
മഹാതപസ്സോടു വസിച്ചിടും നൽ-
ഗൃഹാന്തികസ്ഥാനമിതോർക്കെടോ! നീ. 20

മുക്കണ്ണനും നാന്മുഖദേവനും പ-
ണ്ടെക്കണ്ണനും തൽസുതരാകയാലേ
ചൊല്ലുള്ള സപ്തർഷിഗണത്തിൽ വച്ചി-
ട്ടിക്കണ്ടൊരിദ്ദേഹമതീവ മാന്യൻ. 21

നാളീകപുഷ്പച്ഛദചാരുനേത്രേ!
കേളീനഗം നല്ലൊരു ചിത്രകൂടം
കേളീവിലാസങ്ങൾ കലന്നൊരല്പം
നാളീവനത്തിങ്കൽ വസിച്ചു നമ്മൾ. 22

രാകാശശാങ്കപ്രതിമാനനേ! നാ-
മേകാന്തമുത്തോടിഹ വാണിരിക്കെ
നീകാരണം ഞാനൊരു കീർത്തിമുഗ്ര
പാകാരിപുത്രന്നു കൊടുത്തതില്ലേ? 23

ധന്യൻ ഭരദ്വാജമഹാമുനീന്ദ്രൻ
തന്നാശ്രമം കാണുക കംബുകണ്ഠി!
അന്യോന്യവൈരത്തെ വെടിഞ്ഞിതിങ്കൽ
സാന്നിദ്ധ്യമാളുന്നിതു സത്വജാതം. 24

അങ്ങെത്തു ഗങ്ഗനദി തത്സമീപ-
ത്തങ്ങേക്കരെക്കാണ്മതു ശൃങ്ഗിവേരം
മങ്ങാതയോദ്ധ്യാപുരിയൊട്ടുദൂരെ-
പ്പൊങ്ങിപ്രശോഭിപ്പതു കാണുകാര്യേ! 25

അറിഞ്ഞു ദേവന്റെ മനോഗതത്തെ-
പ്പുറത്തിടാതങ്ങു കുബേരയാനം
കുറഞ്ഞു മുന്നോട്ടു ഗതിക്കു വേഗം
നിറഞ്ഞ മോദത്തൊടു താണു ഭൂവിൽ. 26

മദിച്ചിടാതാശു തപോധനന്മാ-
ർക്കിന്ദ്രൻ ഭരദ്വാജനതിപ്രഗത്ഭൻ
കനിച്ചു മാനത്തൊടു സല്ക്കരിച്ചാൻ
വന്ദിച്ചു രാമാദികളേവരേയും. 27

വിശേഷമപ്പോൾ ഭരതന്റെ ചാര-
ത്തശേഷമെത്തിപ്പറയുന്നതിന്നായ്
കുശേശയാക്ഷപ്രഹിതൻ ഹനൂമാൻ
സുശേഷികൊണ്ടെത്തിയയോദ്ധ്യയിങ്കൽ. 28

കാരുണ്യമേറും നിജപൂർവ്വജൻ ത-
ന്നാരണ്യവാസാവധിയെണ്ണിയെണ്ണി
താരുണ്യഭോഗത്തെ വെടിഞ്ഞു നിത്യം
ഹൈരണ്യപാദുക്കളാശ്രയിച്ചു. 29

ക്ഷാമം മഹാവ്യാധികളെന്നിവററിൻ-
നാമത്തിനും നാട്ടിലിടം കൊടാതെ
രാമാനുജൻ വാണരുളുന്ന നന്ദി-
ഗ്രാമത്തിലുൾപ്പുക്ക ദിനേശശിഷ്യൻ. (യുഗ്മകം.) 30

നന്ദിച്ചു കൈകേയിമകൻെറ പാദം
വന്ദിച്ചു രാമൻെറ ചരിത്രമെല്ലാം
മന്ദിച്ചിടാതോതിയകേട്ടുകൊണ്ടാ-
നന്ദിച്ചു ഭൂപാലകുമാരകന്മാർ. 31

വെടിപ്പൊടിച്ചെയ്തികളെ പ്രസിദ്ധ-
പ്പെടുത്തി നാടൊക്കെയരക്ഷണത്തിൽ
അടിച്ചു തുപ്പിച്ചു തെരുക്കളെല്ലാം
കുടഞ്ഞു നല്ലുങ്കുമപങ്കമെങ്ങും. 32

ജലം തളിച്ചൻപൊടു വൃത്തിയാക്കി
നിലം വരച്ചിട്ടു പടിക്കലെല്ലാം
ഫലങ്ങളും പൂക്കുലവാഴയും ന-
ല്ലപട്ടിയും കെട്ടിയലങ്കരിച്ചു. 33

പുത്തൻ കൊടിക്കൂറകൾ തൂക്കി മേളി-
ച്ചുത്തല്പിലെല്ലാവരുമപ്പുരത്തിൽ
മത്തേഭകുംഭസ്തനിമാർ ചമഞ്ഞു
മെത്തുന്ന താലപ്പൊലിയേന്തിനിന്നു. 34

ചെമ്മേ ഭരദ്വാജമുനീന്ദ്രനാലെ
സമ്മാനിതൻ രാമനയിഷ്ടരോടും
അമ്മാനവൈഭവം നിജഭാഗധേയ-
ദ്യുമ്നങ്ങൾ പോൽ വാനിൽ വരുന്ന കണ്ടു. 35

ഉൽക്കണ്ഠ മുന്തീടിന ലോകരപ്പോൾ
തിക്കിത്തിരക്കിട്ടു നുഴഞ്ഞുകേറി
ദുഃഖാബ്ധി താണ്ടുന്നതുപോൽ കരങ്ങൾ
പൊക്കിസ്തുതിച്ചാർത്തു വിളിച്ചു നീളെ. 36

അപ്പുഷ്പകം മെല്ലെയടുത്തിടുമ്പോ-
ളിബ്ഭൂമിതൻ പുത്രിയെയേററു വാങ്ങാൻ
ഉൾപ്രേമമാർന്നേറെ, നഭസ്സിലേക്കായ്
മേല്പ്പെട്ടു പൊങ്ങുന്നതു പോലെ തോന്നും. 37

ഇളക്കമില്ലാത്തതിതെന്ന മൂല-
മിളയ്ക്കു സിദ്ധിച്ച ചലാഭിധാനം;
വെളിപ്പെടുന്നാഖ്യയിതന്നു തൊട്ടേ
വിളക്കമില്ലാത്ത വിധത്തിലിന്നും. 38

ചലിപ്പമേറുന്ന വിമാനരത്നം
നിലം തൊടാറായതു കണ്ടപാരം
വിലക്ഷണനാകും ഭരതൻ സമോദം
വിലക്കിനാൻ പൌരജനാരവത്തെ. 39

മുന്നിട്ടു കാററിൻമകനെ ദ്രുതം പോ-
യിന്ദീവരാക്ഷൻെറ പദാരവിന്ദം
വന്ദിച്ചിതാ രാജകുമാരകന്മർ;
നന്ദിച്ചുടൻ രാമനനുഗ്രഹിച്ചാൻ. 40

വൈദേഹിയെച്ചെന്നഭിവാദനം ചെ-
യ്താ ദേവരദ്വന്ദ്വമതിൻെറശേഷം
മോദിച്ചു വേഗാൽ ഭരതൻെറ പാദം
നേദിപ്പുനായ് ലക്ഷ്മണനും പണിഞ്ഞു. 41

ആത്താദരം കൈതൊഴുതഗ്രജൻെറ
കമല്ത്താരിനെപ്പററലർ കാലനാമാ
ചിത്താനുമോദത്തൊടണച്ചു തമ്മിൽ
തീർത്താ വിയോഗാർത്തി വിശാരദന്മാർ. 42

എല്ലാവരും പുഷ്പകയാനമൂടെ-
സ്സല്ലാപമോരോന്നു പറഞ്ഞു പാടേ
കല്യാണശീലൻ ഭരതൻ വസിപ്പോ-
രില്ലത്തിലേക്കൻപൊടു ചെന്നു ചേർന്നു. 43

ക്ഷേമാസ്പദം പാദുകയുഗ്മമപ്പോൾ
രാമൻെറ തൃക്കാൽക്കലണച്ചു വേഗം
സാമാന്യമല്ലാത്തൊരു രാജ്യഭാരം
രാമാനുജന്മാവഥ വച്ചൊഴിഞ്ഞാൻ. 44

മാനിച്ചു തൻ സോദരനെത്തലോടി
യാനത്തിൽനിന്നൻപൊടിറങ്ങി രാമൻ;
മാനാഢ്യനാം മർക്കടരാജനപ്പോൾ
മാനുഷ്യകാശ്ലേഷ്യനു കൈ കൊടുത്തു. 45

രക്ഷാധിപൻ പിന്നെയടുത്തു നിന്നാ-
ലക്ഷ്മീശന്നേ നേർവഴി കാട്ടി മുൻപേ
അക്ഷീണപുണ്യൌഘമണഞ്ഞു ചാരേ
മോക്ഷേച്ശ്രുവാം ദേഹിയെയെന്ന പോലെ 46

മനഃപ്രസാദത്തൊടുമമ്മമാരേ
വിനീതരായ് കൈതൊഴുതേവരും പോയ്;
അനന്തരം ദേശികവര്യനാം മാ-
മുനീന്ദ്രനെക്കണ്ടു നമസ്കരിച്ചാർ. 47

മോദം നിറഞ്ഞുള്ളിൽ വസിഷ്ഠനാശീ-
ർവാദത്തെയെല്ലാർക്കുമുടൻ കൊടുത്തു;
പാദങ്ങൾ വന്ദിച്ചൊരമാത്യരോടും
ചോദിച്ചു സീതാപതി വർത്തമാനം. 48

മനസ്സമാധാനമിയന്നു ചെന്ന-
ജ്ജനങ്ങളെല്ലാരുമയോധ്യയിങ്കൽ
മനുഷ്യനാഥന്റെ മഹാഭിഷേക-
ദിനത്തിനെക്കാത്തു സുഖിച്ചിരുന്നു. 49

രക്ഷോവരനും കപിനായകനും
ലക്ഷോപലക്ഷം സഹഗാമികൾക്കും
അക്ഷീണകൌതൂഹലമാവശ്യങ്ങ-
ളക്ഷോണിപാലാനുജനേകി നീളം 50

സരോജിനീകാന്തകുലാനുകൂലം
സരോരുഹാക്ഷന്നഭിഷേകകാലം
പുരോഹിതൻ തന്നുടെ വാക്കുമൂലം
നരോൽക്കരം കേട്ടു തെളിഞ്ഞുശീലം. 51

ക്ഷണപ്രകാരം ക്ഷിതിപാലരും ന-
ല്ലിണങ്ങരും മറ്റുമനേകവർഗ്ഗം
അണഞ്ഞിതയോദ്ധ്യാപുരിയിങ്കലേററം
ഗുണജ്ഞരാം വിപ്രമഹർഷിമാരും. 52

വേദാന്തവിജ്ഞാനികൾ തർക്കശാസ്ത്ര-
വാദത്തിലഗ്രേസരർ ശാബ്ദികന്മാർ
വേദജ്ഞരാം ദീക്ഷിതരും വിശേഷി-
ച്ചോതിക്കവൻമാരുമടുത്തുകൂടി. 53

ശീവേലിയും നൂതനമട്ടിലോരോ
നൈവേദ്യവും നേർച്ചകളും വിളക്കും
ദേവാലയം തോറുമുടൻ നടത്തി-
ച്ചാ വൻപെഴും കൈകയിതന്റെ പുത്രൻ. 54

ശിലീമുഖം പോലെ കുതിച്ചു പോയാ-
വലീമുഖന്മാർ പല തീർത്ഥതോയം
സലീലമംസത്തിൽ വഹിച്ചുപായം
കലീനരേശാതിഥ വ,ന്നമായം. 55

പുത്തൻ പണിത്തേരു തുടച്ചു നാനാ-
ചിത്രങ്ങൾ വെവ്വേറെ മിനുക്കി നന്നായ്
പത്തൻപതാകങ്ങളെയിട്ടിണക്കി
നിർത്തിപ്പുരദ്വാരനിരത്തിലപ്പോൾ. 56

വൻപിച്ച താല്പനകൾ കുത്തുമൂത്ത
കൊമ്പുന്തലയ്ക്കൽ ചില പൂണമേന്തി
ജൃംഭിച്ചു പാപ്പാന്റെ കരാഞ്ചലത്തിൽ
തുമ്പിക്കരം ചേർത്തു നിരന്നു നിന്നു. 57

ആയോധനച്ചട്ടയഴിച്ചു പുത്തൻ
ചായം പിടിപ്പിച്ചൊരുടുപ്പുമിട്ട്
അയാസമില്ലാതെ തുറപ്പുകാരു-
മായാതരായങ്ങളണിഞ്ഞിട്ടു നിന്നു. 58

കുപ്പായവും തൊപ്പിയുമിട്ടു രാട്ടിൻ
തുപ്പാടസേവയ്ക്കു പദാതിയെല്ലാം
മുല്പ്പാട്ടു തമ്പേറു മുഴക്കി വന്നി-
ട്ടഭ്യാസമോരോന്നു നടിച്ചു നിന്നു. 59

കൈക്കെട്ടുമക്കിന്നരി വച്ചുടുപ്പും
മെയ്ക്കുറയിട്ടുള്ളൊരു തോല്പാറും
ഖഡ്ഗങ്ങളും തങ്ങടെ തോളിലേന്തി-
ക്കൈക്കാറരസൈന്യവകുപ്പിൽ വാണു. 60

അടുത്തു നല്ലൊരു മുഹൂർത്തലഗ്നം,
തൊടുത്തു കോലാഹലമങ്ങുമിങ്ങും,
അടക്കിനട്ടിക്കിൽ മഹാഭിഷേക-
ച്ചടങ്ങു സർവ്വത്ര സമീകരിച്ചു. 61

തപോധനൻ തന്നുടെ വേഷമെല്ലാ-
മപാകരിച്ചാശരവൈരി പിന്നെ
നൃപോത്തമന്മാർക്കു വിധിച്ച വണ്ണം
വപുസ്സിൽ നല്ലാഭരണങ്ങൾ ചാർത്തി. 62

ആ രാജവംശത്തിലെ മന്ത്രിവൃദ്ധ-
ന്മാരും വസിഷ്ഠാദി മഹർഷിമാരും
ശ്രീരാമനെജ്ജാനകിയോടുമൊന്നി-
ച്ചാരാജപീഠത്തിലിരുത്തി മോദാൽ. 63

ഇഷ്ടാർത്ഥദാനങ്ങൾ മുറയ്ക്കു നൽകി-
ഹൃഷ്ടാന്തരമോദത്തൊടു പുഷ്കരാക്ഷൻ
മുട്ടാതെ ശാസ്ത്രോക്തവിധിപ്രകാരം
പട്ടാഭിഷേകക്രിയയാചരിച്ചു. 64

തോയത്തിനധ്യക്ഷത വന്നമൂലം
ഭീയെത്യജിച്ചംബരചാരിവർഗ്ഗം
ആയത്തമാം പൂമഴകൊണ്ടു രാമ-
ന്നായക്ഷണം ചെയ്തു മഹാഭിഷേകം 65

നരപ്രവീരന്റെ വിധിപ്രകാരം
പുരപ്രവേശത്തിനു വേണ്ടപോലെ
കരപ്രധാനതമിയന്ന ലോകം
ക്ഷുരപ്രവും പൂണ്ടു നടന്നു മുൻപേ. 66

ധർമ്മിഷ്ഠനായുള്ള ധരാമണാളൻ
സമ്മാന്യമാം സ്വർണ്ണരഥത്തിലേറി
ഘർമ്മാംശുദേവൻ ഘനശോഭ കൈക്കൊ-
ണ്ടമ്മേരുശൃംഗത്തിലുയർന്ന പോലെ. 67

സമ്മോദമുൾക്കൊണ്ടു സുമന്ത്രനപ്പോൾ
ചമ്മട്ടിയും പൂണ്ടു രഥം തെളിച്ചു
ബ്രഹ്മാവു താൻ പണ്ടു പുരത്രയാരി-
ക്കിമ്മേദിനീവാഹനമെന്നപോലെ. 68

പട്ടത്തമേറും ഭരതൻ പ്രമോദി-
ച്ചെടുത്തു മുത്തുക്കുട ഭക്തിപൂർവം;
അടുത്തു മറ്റുള്ള സഹോദരന്മാർ
വിടുർത്തു വെഞ്ചാമരമപ്രകാരം. 69

എഴുന്ന കോലാഹലമോടു ചുററും
ചൂഴുന്ന മററുള്ള പരിച്ഛദങ്ങൾ;
മുഴക്കി വാദ്യങ്ങളെ നല്ല മേള-
ക്കൊഴുപ്പുമുണ്ടാക്കി മഹോത്സവത്തിൽ. 70

നീലാരവിന്ദാക്ഷികൾ മാറിടത്തെ-
ച്ചേലാഞ്ചലംകൊണ്ടു മറച്ചു നന്നായ്
ആലോകശബ്ദത്തൊടു മേടതോറും
ജാലങ്ങളിൽദ്ദേവനെ നോക്കി നിന്നു. 71

മങ്ഗല്യസൂത്രങ്ങൾ കഴുത്തിലഷ്ട-
മങ്ഗല്യമക്കൈയിലുമേന്തി നീളെ
തിങ്ങിച്ചകോരാക്ഷികൾ രാജമാർഗ്ഗ-
ത്തങ്ങൊട്ടു പേർ വായ്ക്കുരവിട്ടുനിന്നു. 72

സമസ്തസൌഭാഗ്യവു മൊത്തുചേർന്നി-
ട്ടമർത്ത്യരാലാശ്രിതനായ രാമൻ
സമഗ്രസന്നാഹസമേതനായി-
ഗ്ഗമിച്ചു സാകേതപുരാന്തരാളം. 73

മനുഷ്യലോകേന്ദ്രനതിൻെറ ശേഷം
തനിക്കു വേണ്ടുന്ന ജനത്തിനെല്ലാം
നിനച്ചതിൽ കൂടുതലർത്ഥഭാരം
മനഃപ്രസാദത്തൊടു നൾകി വിട്ടു. 74

പ്രിയത്തൊടും വൈശ്രവണൻെറ ചാരെ-
ത്തയച്ചിതപ്പുഷ്പകയാനമഗ്രേ
നയത്തിലുൽക്കർഷമെഴും കനിഷ്ഠ-
ത്രയത്തൊടും ഭൂമിയടക്കി വാണു. 75

രാമൻ മഹീമണ്ഡലരാജ്യഭാരം
സാമർത്ഥ്യമോടേററു നടത്തിടുമ്പോൾ
ആമന്നവാജ്ഞാവശവർത്തിമാരാം
ഭൂമീശരന്മാർക്കു മനം കുളിർത്തു. 76

ദുർഭിക്ഷമെന്നുള്ളൊരു നാമധേയ-
മുൽപന്നമായില്ലൊരിടത്തു പോലും;
അംബോരുഹപുത്രൻെറ പുരത്തിലുള്ള
സിൽസ്വന്തികൾക്കന്നു സുഖം ലഭിച്ചു. 77

കള്ളത്തരംകൊണ്ടു കഴുത്തറുപ്പോർ
കൊള്ളയ്ക്കുപോയ് മുന്തിയറുക്കുവോരും
കള്ളിന്നടിപ്പെട്ടു കറങ്ങുവോരും
കൊള്ളാത്ത കൂട്ടങ്ങളിതൊന്നുമില്ല. 78

നന്നായൊരാൾ തേറി വരുന്ന നേരം
സന്നാഹമുൾക്കൊണ്ടു കൊലപ്പെടുത്തു്
തന്നാലെ കൂട്ടുന്ന തഞ്ചങ്ങൾ ചെയ്വാ-
നന്നാട്ടിലക്കാലമൊരുത്തരില്ലാ. 79

ഒരുത്തനുണ്ടാക്കിയ വസ്തു തട്ടി-
പ്പറിക്കുവാനന്യനു മോഹമില്ലാ
കരുത്തനും കാര്യവിവേകിതാനും
ദരിദ്രനും ഭൂപനു ഭേദമില്ലാ. 80

സത്യം പറഞ്ഞാലതസത്യമെന്നും
മിഥ്യാവിവാദത്തെ യഥാർത്ഥമെന്നും
തെററിദ്ധരിച്ചിട്ടു വിധിച്ചു തള്ളും
മാററിത്തമേറുന്നവരാരുമില്ലാ. 81

കാലത്തെഴുന്നേററു കുളിച്ചിടാത-
ക്കാലത്തൊരാളും കാണുകയില്ല നാട്ടിൽ
നീലത്തഴക്കേശികൾ നെഞ്ചിലെന്നും
താലിക്കുമില്ലന്നു വിയോഗദുഃഖം. 82

വേണ്ടപ്പൊഴെല്ലാം മഴയുണ്ടു പാരിൽ
പണ്ടേതിലേററം പയിരും വിളഞ്ഞു
ഉണ്ടായതില്ലാമയപീഡയാർക്കും
കൊണ്ടാടി മോദിച്ചു വസിച്ചു ലോകം. 83

ശ്രീമാനാകിയ രാമദേവനിതുപോൽ
പാരിങ്കലെല്ലാടവും
സീമാതീതഗുണാന്വിതൻ ജനതതി-
ക്കേകീട്ടു നിത്യോത്സവം
ശ്രീമാർത്താണ്ഡപരംപരാ സമുദിതൻ
സർവ്വജ്ഞസംമാന്യനാം
ധീമാനാത്മപരിഗ്രഹാനുഗതനായ്
പ്രീണിച്ചു വാണാൻ ചിരം. 84

ഇത്ഥം ശ്രീരാമചന്ദ്രൻ തിരുവടിയവനീ
    ഭാരമെല്ലാമടക്കി-
ട്ടത്യന്തം പ്രീതിയോടും ജനതതിയെ രമി-
    പ്പിച്ചു സീതാസമേതൻ
കീർത്തിശ്രീവെണ്ണിലാവാലുലകിട മഖിലം
    ചാരുശുഭ്രീകരിച്ചി-
ട്ടിത്രൈലോക്യം ഭരിച്ചാൻ കനിവൊടനുദിനം
    "സന്മനോഹാരി ദിവ്യൻ." 85

ഇരുപത്തൊന്നാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പ്രാർത്ഥനാനവകം.

വില്ലങ്കം തീർത്തു വാനോർക്കുലകിതു നിലനി-
    ർത്തീടുവോൻ മന്നവൻതൻ-
ചെല്ലക്കുഞ്ഞായ്, വധിച്ചന്നിശിചരിയെ, മഖം
    കാത്തു കാരുണ്യമോടേ,
കല്യാണം കല്ലിനേകി, ക്ഷമലമകളെയും
    വേട്ടവൻ, വെണ്മഴുക്കൈ-
മല്ലൻതന്നെജ്ജയിച്ചോരരിയ വിരുതെഴും
    രാമനെക്കൈതൊഴുന്നേൻ. 1

പട്ടം കെട്ടാൻ തുടങ്ങുമ്പൊഴുതതിനെ മുട-
    ക്കിച്ചു താൻ തേരിലേറി-
പ്പെട്ടെന്നെത്തീ ഗുഹൻതന്നിടവകവഴിയായ്
    ചിത്രകൂടാചലത്തിൽ
തട്ടാതന്യത്ര വാഴുന്നളവിലരിയ ബ-
    ന്ധുക്കളെക്കണ്ടു കാത്തും
ശട്ടം കെട്ടിസ്ഥലം വിട്ടൊരു ഗുണനിധിയാം
    രാമനെക്കൈതൊഴുന്നേൻ. 2

മല്ലിൽത്തീർത്തു വിരാധൻമദ,മിഹ ശരഭ-
    ങ്ഗന്നു മോക്ഷം കൊടുത്തു,
വന്ദിച്ചു ചെന്നഗസ്ത്യൻ കഴ,ലഥ ഖരനെ-
    ക്കൊന്നു മാരീചനേയും

സാരൂപ്യത്തെജ്ജടായുസ്സിന്നരുളിയ കബ-
ന്ധനുമത്താപസിക്കും
നൽകിസ്സീതാവിയോഗവ്യഥയൊടു മരുവും
രാമനെക്കൈതൊഴുന്നേൻ. 3

സഖ്യം സുഗ്രീവനോടാർന്നുപൊഴുതവിടെ
ദുന്ദുഭിക്കുള്ള ഗാത്രം
ത്വക്കാലാലൊന്നെറിഞ്ഞിട്ടുടനൊരു കണയാൽ
സാലമേഴും തകൎത്തു്,
ഊക്കേറും ബാലിയെക്കൊന്നിരവിമകനെ
വാഴിച്ചു വർഷം കഴിച്ചു-
ദിക്കെല്ലാമാളയച്ചാൻ പ്രിയയിലലിവൊടാ
രാമനെക്കൈതൊഴുന്നേൻ. 4

ഊക്കോടംഭോധിപിന്നിട്ടവനിമകളെയും
കണ്ടു സന്ദേശമേകി-
ക്കൈക്കൊണ്ടാ മൌലിരത്നം പുനരുപവനമൊ-
ട്ടുക്ക തല്ലിത്തകൎത്തു്
പക്കാണത്തിന്നടുത്തുള്ളവരെ യമപുര-
ത്താക്കി ലങ്‌കാപുരം ചു-
ട്ടഗ്രേ വന്നാ ഹനൂമാനടിയിണ പണിയും
രാമനെക്കൈതൊഴുന്നേൻ. 5

വൻപേറുംഭോധിങ്കൽപ്പെരിയൊരു ചിറയിട്ട-
ങ്ങു പോയ് കുംഭകൎണ്ണൻ-
മുൻപാം രക്ഷോഗണത്തെപ്പടനടുവിൽ മുടി-
ച്ചാശു ലങ്കേശനേയും
അൻപോടങ്ങീകരിച്ചജ്ജനകജയെ, വിമാ-
നത്തിലേറിട്ടു രാജ്യം
സമ്പ്രാപിച്ചൂഴിയെക്കാത്തരുളിയ രഘുവീ-
രന്നു ഞാൻ കൈതൊഴുന്നേൻ. 6

സ്വാമിൻ! ശ്രീരാമ രാജേശ്വര തവ ചരിതം
ഞാനുരച്ചേനിതിങ്കൽ
സാമൎത്ഥ്യക്കേടുമൂലം ചപലതകൾ പിണ-
ഞ്ഞുള്ളതെല്ലാം പൊറുത്തു്

രാമൈല്യംകൊണ്ടരിഷ്ടസ്ഥിതികളഖിലവും
        നീങ്ങുവാനും മുദാ നിൻ-
നാമം നിത്യം സ്മരിക്കുന്നതിനുമൊരു വരം
        നൽകേണം ദീനബന്ധോ! 7

ത്വൽകാരുണ്യം ലഭിക്കുന്നതിനമിതധനം
        കൊണ്ടു സംതൃപ്തനാക്കാൻ
ശക്തിപ്പെട്ടില്ല വൈരോചനിയു,മൊരുമുറി-
        ക്കീര നൽകീട്ടൊരീശ്ശൽ
നിൽക്കാൻമേലാത്തൊരാപത്തിലുമപകടമില്ലാതെ
        പാഞ്ചാലി നിന്നാൾ;
ഭക്തിക്കെണ്ടുന്ന വശ്യൻ പരമതിവന്നു നൽ-
        കീടണം ഭവ്യരാശേ! 8

ലങ്കാനാഥന്റെ പൊന്നുംമുടിനടുവിലിരു-
        ന്നോരു മാണിക്യരത്നാ-
ത്തിങ്കൽത്താനപ്പുറം ചുട്ടൊരു കരി നിജവാൽ-
        കൊണ്ടു തട്ടിപ്പുരട്ടി
ശങ്കാഹീനം ധരിത്രീമകളൊടു വിടവാ-
        ങ്ങിച്ചു ചെന്നങ്ങു രാമൻ
തൻ കാൽ കുമ്പിട്ടുനിന്നീടിന പവനസുത
        നായിരം കൈതൊഴുന്നേൻ. 9

രാമചന്ദ്രവിലാസം മലയാളകാവ്യം സമാപ്തം.

ശുഭമസ്തു.

രഥബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20, ശ്ലോകം 6.

			ദ്ര	ജ			
		സേ	യ	തി	ദ്ദഃ		
	ക്ഷ	മാ	ളി	ക്ക	നാ	ത്മാ	
രാ	മ	രാ	വ	ണ	ക	ല	ഹം
	കേ	തി	രാ	നോ	ഷ്ഠാ	ഥ	
		ഏ	ഷ്ഠാൻ	ത്ത	ട്ട		
			ചേ	ട്ടാ			

ചക്രബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20.   ശ്ലോകം 14 മുതൽ 21 വരെ.

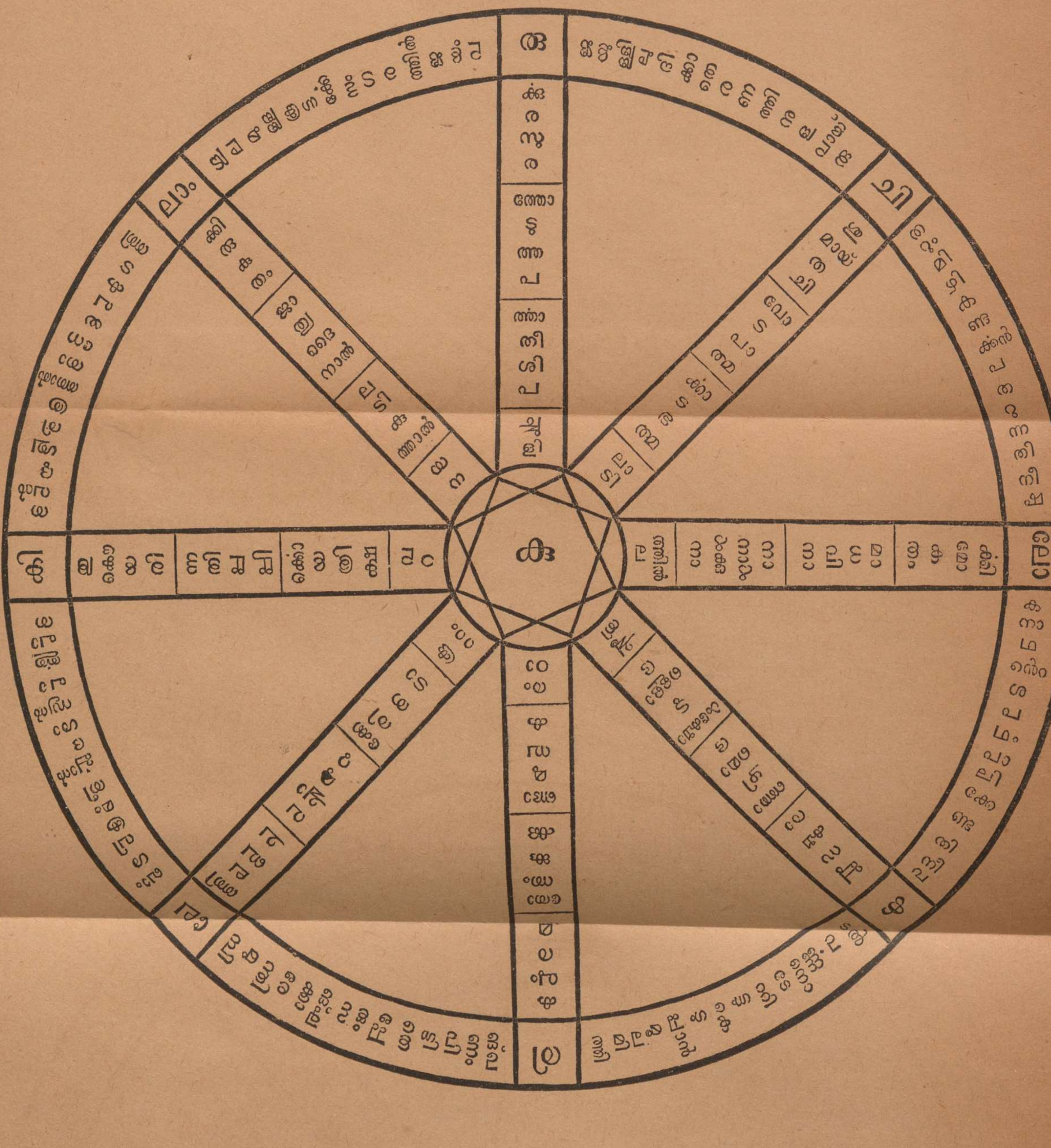

DHARMARAM COLLEGE LIBRARY,
BANGALORE.

പദ്മബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 13.

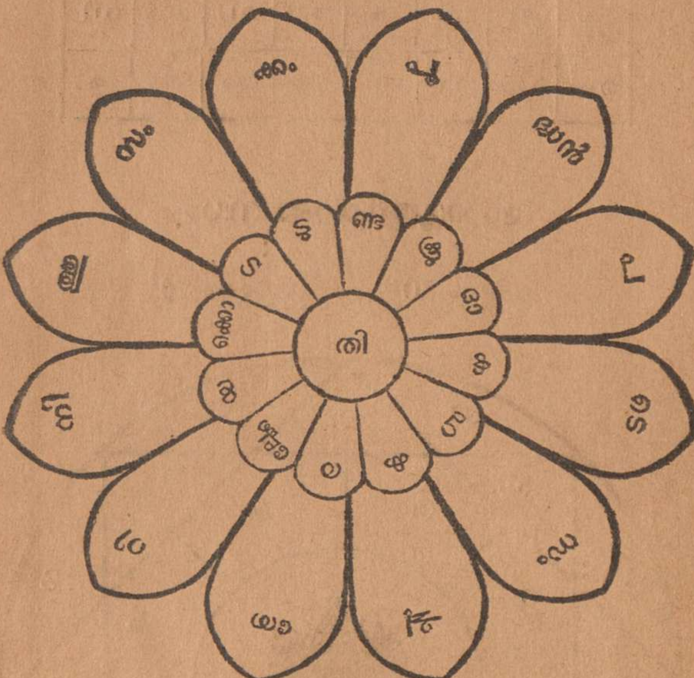

ഗൂഢചതുൎത്ഥം.

സൎഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 22.

ക	വ	ൎഢി	ണ്ടി	ട്ടു	മ	സൈ	ശം
ന	ടി	ച്ചു	ക	പി	വാ	ഹി	നി
ക്കെ	ച്ചോ	പ	ട	ന്നെ	യ്യം	ത്യ	മ

ഗോമൂത്രികാബന്ധം.

സൎഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 24.

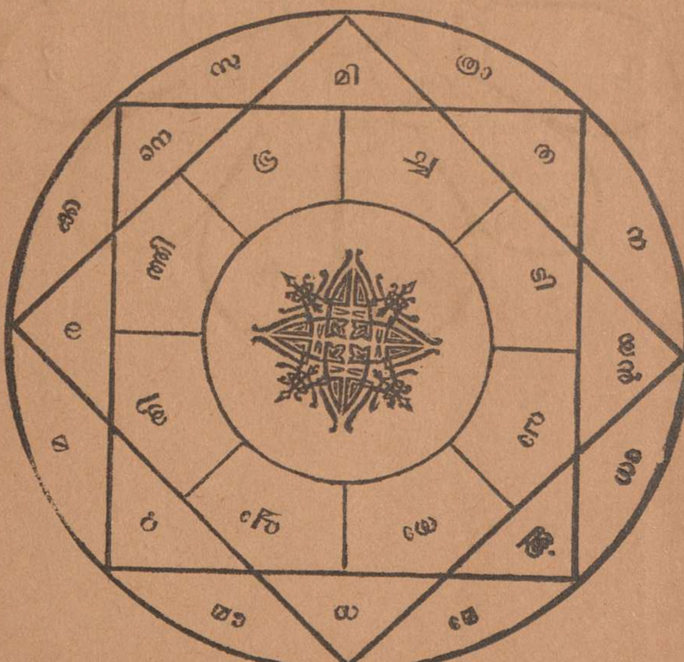

അർദ്ധഭ്രമകം.

സർഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 34.

ഹ	ന്ത	മാ	ന	ത്തു	കാ	ലം	താ
ന്ത	പാ	യം	പാ	ത്തി	ത	ങ്ങ	ലം
മാ	യം	വ	രാ	തി	ന്ന	ത	കാ
ന	പാ	രാ	ശ	മൃ	തി	ത്തി	ത്തു

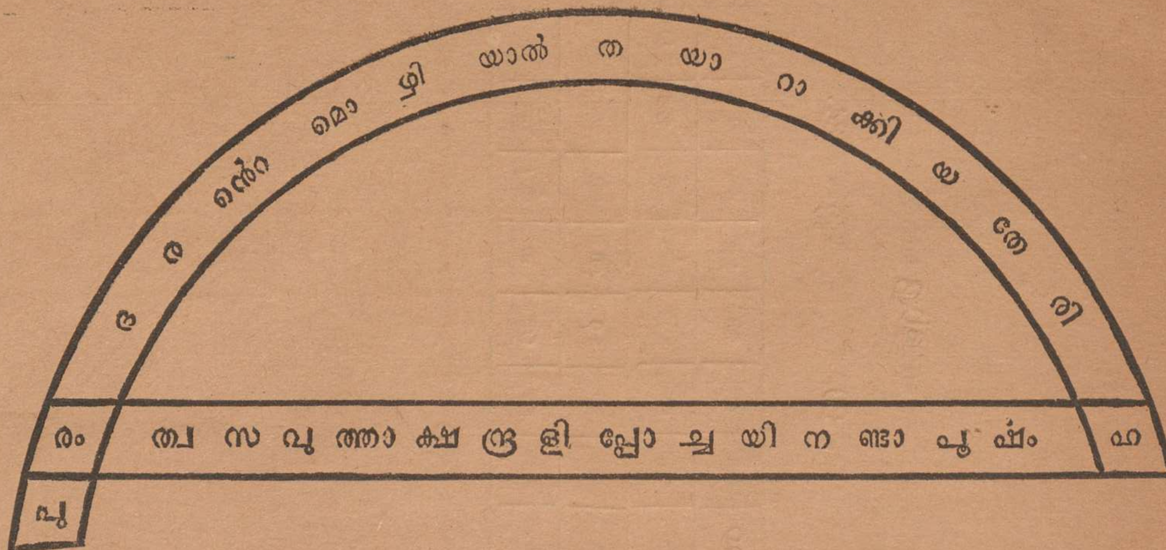

ധനുർബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 39.

ശരബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 40.

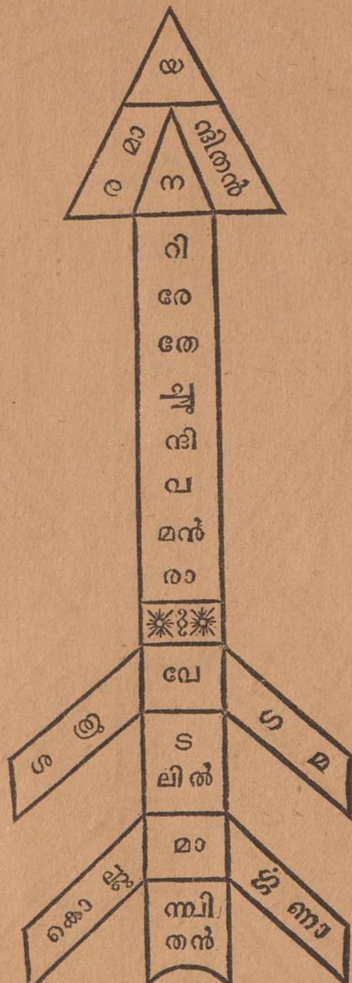

ശരസന്ധാനം.

സ: 20. ശ്ലോ: 43-44.

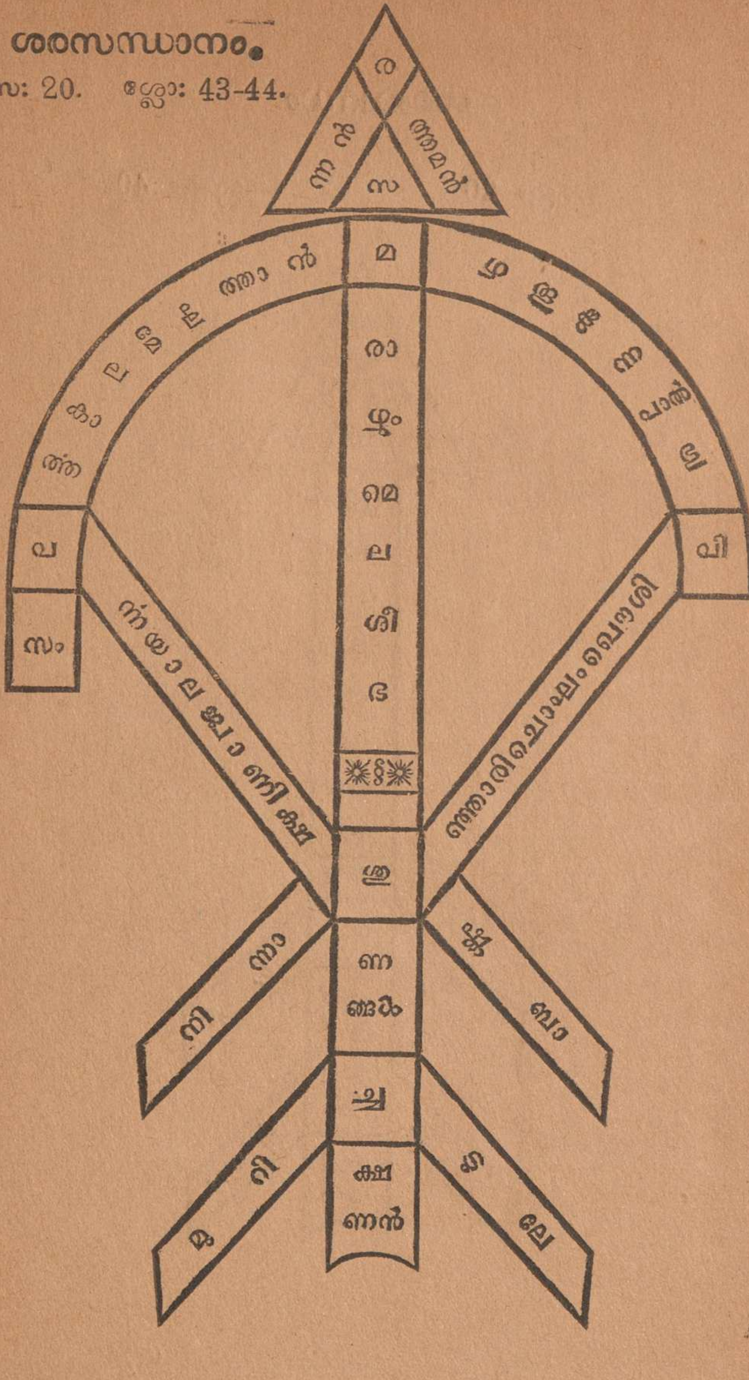

ശൂലബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 49.

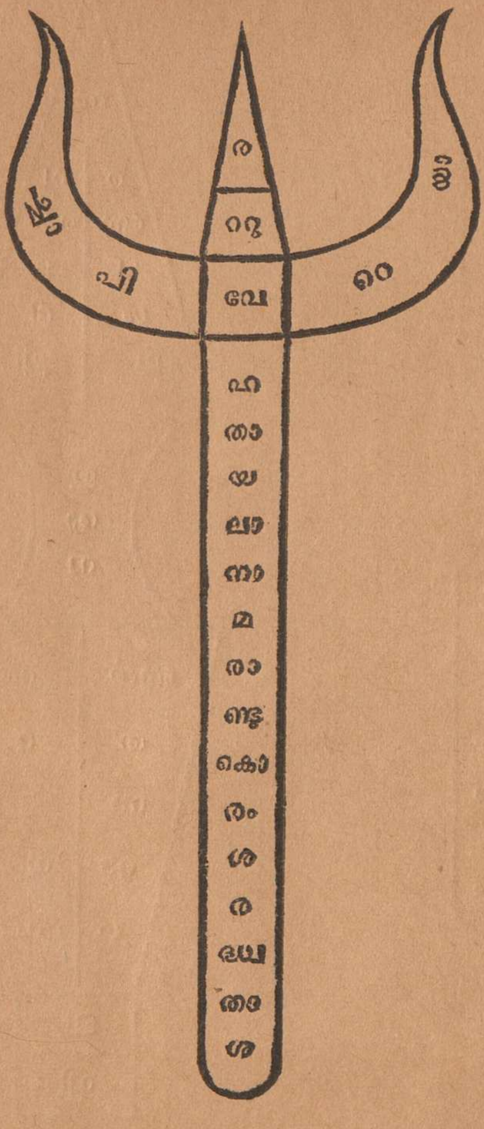

മുസലസബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20 ശ്ലോകം 52.

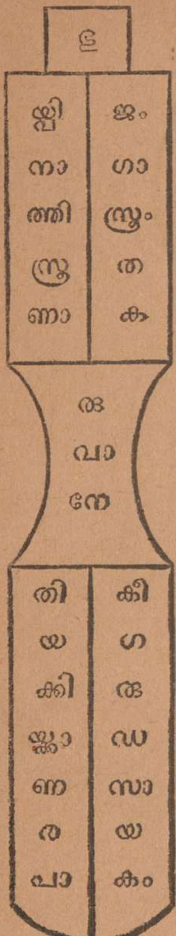

ശക്തിബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 60.

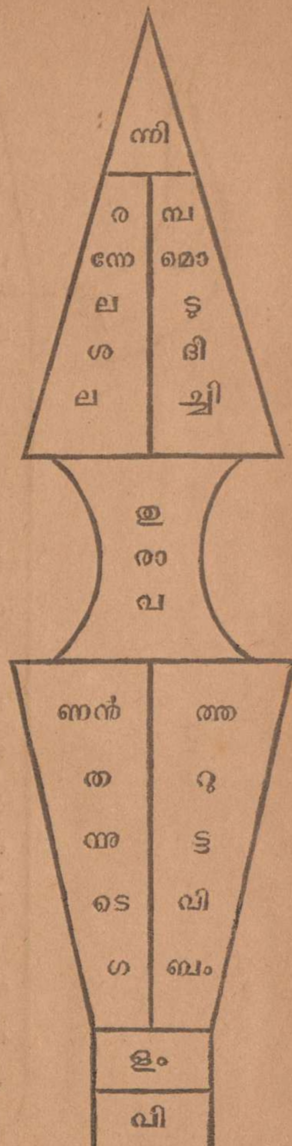

ഹലബന്ധം

സർഗ്ഗം 20.   ശ്ലോകം 62.

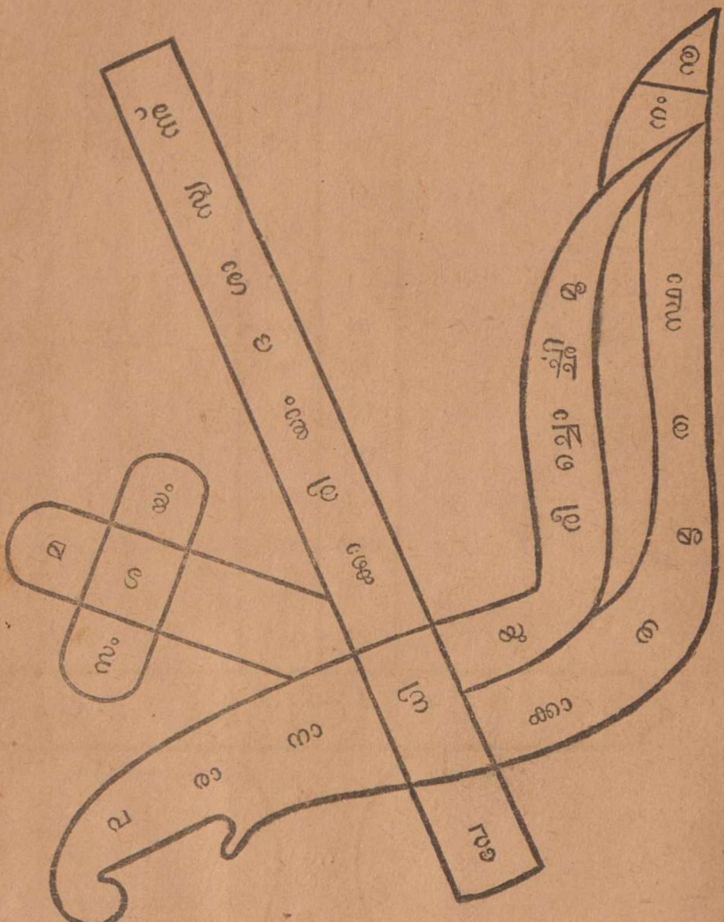

ഖഡ്ഗബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20 ശ്ലോകം 76

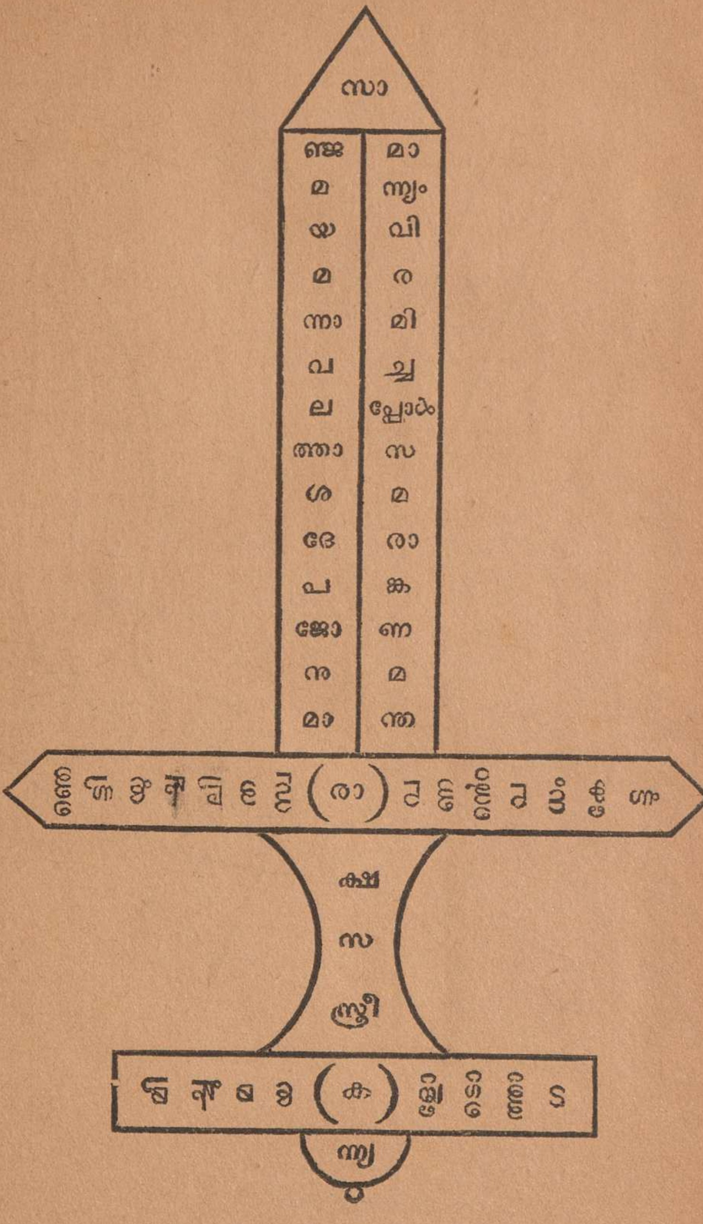

DHARMARAM COLLEGE LIBRARY
23447
BANGALORE.

പത്മബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 81.

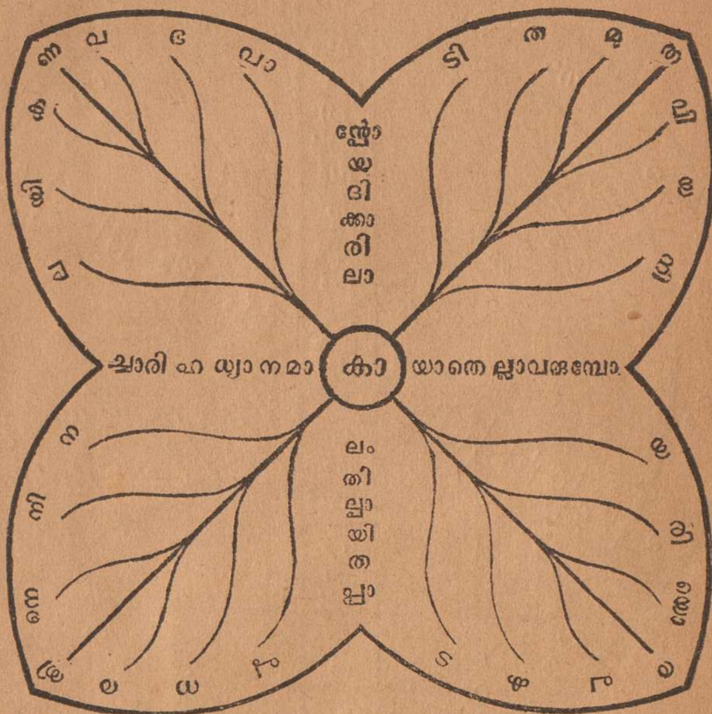

ചക്രബന്ധം.

സർഗ്ഗം 20. ശ്ലോകം 85.

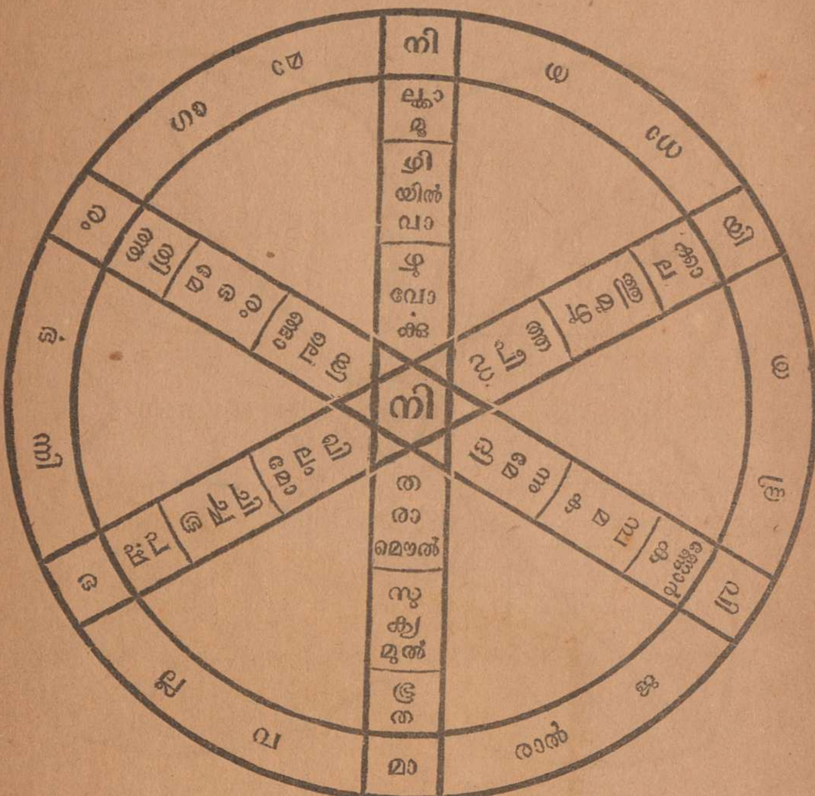

DHARMARAM LIBRARY

BANGALORE-560 029

Due Date	Due Date	Due Date

DC Library
00023447
T61 AZ28

ശ്രീ

രാമചന്ദ്രവിലാസം

മഹാകാവ്യം

★

ഗ്രന്ഥകർത്താ,

അഴകത്തു് ഈ. പത്മനാഭക്കുറുപ്പ്.

Indic Digital Archive Foundation
gpura.org